
KÖPRÜLÜ KÜT.
485
M. BY.

KÖPRÜLÜ
485

مهجة الابرار

شرح

لجة الاسرار

اثر صالح

جدول خطا وصواب

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٢	٨	حضرانتك	حضرانتك
٢	٨	صغه	صفه
٩	٨	اضاقت	اضافت
٥	٣	لغافل	الغافل
١٥	٥	کیفیتی	کیفیتنی
١٦	١٧	مزلنده	مزلنده
١٧	٢٥	مرتبهٔ	مرتبهٔ
٢١	٩	محبث	محبت
٢٣	٢٥	همزه	همزهٔ
٢٥	٢٤	یلاندندر	یلاندرٔ
٢٧	١٢	سحرنك	سحرهنك
٣٩	١٥	موزی	موذی
٤٣	٢٥	حانك	خانك
٤٤	٢٥	ى	بى
٤٨	١٤	غربیده	عربیده
٤٩	٦	خلال	حلال
٥٠	١٦	مواقع	واقع
٥١	٩	خوابی	خوبی
٥٢	١١	برکب	برکف
٥٤	٣	دینوز	دینور
٥٥	٣	بوارده	بورادە
٥٦	٧	اذکانت	اذاکانت
٥٦	٢٠	ذیسەلر	دیسەلر

صحیفه	سطر	خطا	صواب
٥٧	٦	برذیذه	بردیده
٥٨	٢	بویانمرلر	بویانمزلر
٥٨	٦	بر	پر
٥٨	٦	حال	خال
٥٨	١٣	کنخ	کنج
٥٨	١٤	حال	خال
٥٩	٢٣	یغنی	یعنی
٦٣	٢	مناسبدر	ومناسبتدر
٦٤	١٩	قلعه	قلغ
٦٦	٧	حوذ	خود
٦٧	١٤	اکلة	آکا
٦٨	١٦	وامر	اوامر
٦٩	١٢	حلحال	خلخال
٧٠	١٣	وقدە	وقندە
٧٤	٦	اضاتیدر	اضافتیدر
٧٧	٩	اشا	اشبایه
٧٩	٦	ندیهیدر	بدیهیدر
٨٦	٧	سکوت	سکون
٨٨	١٠	ویمال	زویمال
٨٩	٢٢	نانك	تانك
٩٣	٢١	پنه	پنبه
٩٦	١١	رزات	رزات
٩٨	١٢	سخلتست	سخنست
٩٩	١٤	پرده	پردهٔ

صحیفه	سطر	خطا	صواب
١٠١	١	کابچه	کاپچه
١٠١	١١	سفیلدن	سفلیدن
١٠٣	١٩	رشحه	رشحهٔ
١٠٦	٢١	کرجتین	کرچنین
١٠٦	٢٥	عرلنه	عرلنه
١٠٧	١٩	العرلة	العرلة
١٠٩	٢١	غنجه سی	غنجه سیٔ
١١٠	١٧	سراسرا	سراسر
١١١	٢٢	طلاق	اطلاق
١١٣	٢٠	اصطلاحانی	اصطلاحاتی
١١٤	١	رمز و واشارتله	رمز واشارتله
١١٤	٤	فیلوب	قیلوب
١١٥	٣	لهیه	الهیة
١١٥	١٠	عاصی بن	عاص بن
١١٥	١٥	بیوردیلر	بیوردیلر
١١٨	٢٢	آمه	آدمه
١٢٠	٢٤	ورنده	وزنده
١٣٦	١	یوندرکه	یوناندرکه
١٣٨	٢٣	بیت	..
١٣٨	٢٤	بکشت	بکشت
١٤٧	١٠	تصورة	بصورة
١٤٥	٦	اخنز	اختر
١٥٥	١٣	اولسه	اولنسه
١٥٨	٢٥	ایرشه‌لر	ایریشیله

صحیفه	سطر	خطا	صواب
١٥٩	١٥	اهیدن	الهیدن
١٦٤	١٤	ابوعلی	ابوعلی
١٦٦	٢٤	زفانونش	زقانونش
١٦٨	٧	ارسطط.انس الهیانده	ارسططالیس الهیاتده
١٦٨	١١	معتب	معاقب
١٦٩	١٨	سکر	سکز
١٧١	١	بین لدفتین	بین الدفتین
١٧١	١٢	لدنندن	لدنیدن
١٧١	٢١	شبخوخته	شبخوخته
١٧١	٢٢	اسندعا	استدعا
١٧٢	٢٠	غبردن	غیردن
٢٧٣	١١	اورادر	اوراده‌در
١٧٨	٢	البب	لبالب
١٧٣	٧	صفائلری	صفائلری
١٨٣	١٤	قضائللری	فضائللری
١٨٦	٩	کلماین	کمنین
١٨٦	١٥	دولمه	دواله

❋ رجال دولت علیه دن معارف عمومیه نظارت ❋
❋ جلیله سی مکتوبجیسی سعادتلو نزهت ❋
❋ افندینك تقریظلریدر ❋

مولانا (جامی) قدس سره السامی که ❋ پیمانهٔ معرفتك رندِ دل آکاه اخلاصی ❋ وخمخانهٔ حقیقتك صدر آرای مجلس خاص الخاصیدر (لمحرره) سلافهٔ زلدن علوم درته خم ❋ قد کان باقیة من جرعة السلف) (نصیب جامیٔ سرمست فیض شد آن نیز ❋ لم یبق فی الدن الا العکر للخلف ❋ مفهومنك مصداق حقیقیسی اوله‌رق علوم ظاهره وباطنه‌ده مقیدات منثوره‌سیله (ان من البیان لسحرا) مدلول شریفنك عقود معانیسنی تصورتله حل ایتمش ومسودات منظومه‌سیله (ان من الشعر لحکمة) منطوق منیفنك وجنات مضامیننی نوجهله اغارتمش اولدیغی چار اقطار جهانده متداول ایادیٔ اشتهار اولان مصنفات جلیله‌سیله منظور ومعلوم عالمیان وبوجهتله علو فضائل وکمالات ذاتیه‌سی مستغنیٔ تفصیل وبیاندر ❋ ومشار الیهك کوهر کنجینهٔ حقایق ❋ ودرر کرانبهای دریای دقایق اولان جملهٔ قصاید نفیسه‌لرندن (لجة الاسرار) عنوانیله بنام وعوذة العقاب خواص انام اولان قصیدهٔ نضیده‌لرینك هر بیتی پیرایهٔ طاق بیت عزت ❋ وهر مصراعی دروازه کشای دیوانخانهٔ قدسیت ❋ اولمغه شایان ❋ وفقط رموز ونکات غامضه‌سی محتاج شرح وعیاندر ❋ بنابرین معارفندان زمانه‌نك سربلندی عساکر نظامیهٔ شاهانه بیکباشیلرندن ❋ ومکتب اعدادیهٔ ملوکانه تحریرات معلمیندن (السید محمد صالح افندی) قصیدهٔ مذکوره اوزرینه اشبو شرح مکمللی تألیف وترتیب

(ومهجة الابرار) اسمیله تلقیب ایتمش ❋ وبونده حقا که حقایق مرام ناظمی حقیله میدانه قویدیغندن ❋ ونیجه نیجه فوائد عظیمه درج وعلاوه ایلدیکندن بشقه لسان فارسینك کافهٔ ضوابط وقواعدینی تمات وفوائدیله برابر افصاح وایضاح ایلمش اولمسیله خواهشکران علوم ❋ ومعارف ایچون نه درجه باعث استفاده اولدیغنه مطالعه بیوره‌جق ذواتك شهادت وجدانیه‌لری کافی اولدیغندن بونك ستایش متن متینی معرضنده (لله در امام طالما سطعت) (انوار افضاله من علمه السامی) الفاظه اسکرت اسماعنا طربا ❋ کانما الخمر تسقی من صفا الجام) وثنای شرح کزین دلنشینی خصوصنده دخی (لله شرح به شرح الصدور لنا ❋ کانه الدر اوازهار اکمام) (قد اسکر السمع اذ تتلی عجائبه ❋ والسکر لاغر ومعروف من الجام) منظومه‌لرینك رحیق مزایای نشاط افزارینی ❋ افراغ ساغر حسن بیان ایدرك مؤلفنك مساعی جمیله سنی تبریك ایدرز

❋ تراب اقدام اهل معرفت ❋
❋ مکتوبیٔ معارف محمد نزهت ❋

❊ مجلس كبير معارف اعضاى فضائل ❊
❊ انسامندن عزتلو خواجه مجيد ❊
❊ افنديـنك تقريظلريدر ❊

(لجة الاسرار) كه بحر خطم حقايقدن منشعب بر نهر معنادر فضاى بى انتهاى عرفانك طوداشمى ❊ ونسخهٔ كبراى انسانك اكمل واتمى ❊ مولانا (جامى) قدس الله سره السامى حضرتلرينك منبع ماء حيات جاودانى ❊ ومداد حروف عاليات ايله جارى اولان قلم نو رانيلرندن نبعان وفيضان ايدوب مواد كلمات تامانه روح ومعنى بخش ايليان نفس مسيحادن استفاضه يه قابل عوالم حضرات خمسى سيرايدن سرائر اخياره ❊ ومشرق انوار تجلى اولان قلوب ابراره وارد ومنصب اولور ❊ مشار اليه حضرتلرى صهباى حقيقت رايحه سيله سكران (ورق الزجاج ورقت الخمر) فتشابها فتشاكل الامر) نغماتنك صفا واراحسيله حيران واجنحه باز اوله رق كنكرهٔ عرشده لانه ساز اولان قدسيان ايله همراز اولدقجه بلا كيف وكم عطيه بيورلان اسرار ومعانى لدنى ذوقندن عالم ملكوتدن ملكه رجوع وتنزلنده ناسوتيلره دخى بيلديرمك وايشتديرمك ايچون الفاظ وحروف الباسيله سلك سطوره نظم واملا بيوروب حال ومعنايى حسن صورتله مشتاقينه عرض بيورمشلردر ❊ روح الله روحه اشته بزم باقيده ايچوب مست وخراب اولنلر ملعبهٔ حمقا اولان كون وفسادك نقش وآرايشنه ونمايش وآلايشنه نكاه والتفات ايتميوب ❊ هركز نميرد آنكه دلش زنده شد بعشق ❊ ثبتست برجريدهٔ عالم دوام ما ❊ مقام ناز ونيازيله بكام وخرم اولمشلردر ❊ درسفالين كاسهٔ رندان بخوارى منكريد ❊ كاين حريفان خدمت جام جهان بين كرده اند ❊

متعنا الله بفيوضات انفاسهم القدسية انجق محتوى اولديغى معانئ دلارا واسرار بصائر كشانك كسوه لرى كالهٔ عجمستاندن معمول وملبوس وسالك راه عرفان اولان عشاق تركستانك اكثريسى ايسه اول زبان اهل جنان ايله مأنوس اولمديغى جهتيله نكت ورموزاياسنه اطلاعدن محروم ومأيوس اولدقلرندن بونلركدخى اول لذائذ نعيمدن ذوقياب اولملرى نيت خالصه سيله ادباى عصر وعرفاى دهردن مكتب اعداديهٔ شاهانه فارسى خواجه سى بيكباشى ❊ السيد محمد صالح افندى ❊ سمند همتنى تازيانهٔ غيرتيله سوق ايدوب مطالعه ايدنلرك استفاده ايده جكلرى صورتده وشرح اصولنده اول مجلهٔ مجمله نك زبان فارسيدن لسان لطافترسان تركى يه نقل وترجمه سنه بذل مقدرت ايلمشدر ❊ لله دره ❊ طوغريسى افندى مومى اليه بو يولده معاشر خيرالناسه لاحق اولوب ترجمه سى دخى تحسين وآفرين ايله (مبهجة الابرار) ديلمكه لايق براثر فائق اولديغى طرف حقيرانه مدن دخى تصديق وامضا اولنمشدر ❊ حيات ربيعدن صور اجسام نشو ونما بولوب رياض عالمك نهال درختانى ❊ وكل وريحانى ❊ نقش حروف اوراق ايله مزين ورنك شكوفهٔ نقاط ايله ملون اولوب نشر فوايح ايتدكجه هميشه خامهٔ همتى اثبات فوائد معنادن خالى قالميه آمين

❊ مجيد ❊

مخرج اقلام شاهانه فارسى خواجه سى ادباى
عصردن مكرمتلو رأفت افنديك تقريضلريدر

حضرت صالح فريد زمان
آن سمىٔ محمد مختار
سرهزار عساكر فضلا
خواجهٔ مكتب صنوف كبار
يك قصيده زمنطق جامى
شهرت افزا بلجة الاسرار
شرح كرد آن قصيدهٔ رنكين
محتوى بر فوائد بسيار
هست آن شرح لجة الاسرار
صدفى پرز كوهر شهوار
نسخهٔ جانفزاى رنكينش
شد مسمى بهجة الابرار
نشئه بخش مذاق جامى شد
آن رحيق معانىٔ آثار
كر زنسويد آن كنند سزاست
سرمهٔ ديدهٔ اولوا الابصار
و آفتاً آن قصيده كلزاريست
شرح شارح برآن نسيم بهار

رأفت

بسم الله الرحمن الرحيم

حمد وسپاس بی پایان ❊ آفریننده‌ٔ کنکره‌ٔ عرش برین ❊ وآراینده‌ٔ
فرش زمردین زمین ❊ حضرتلرینك بارگاه مجد الوهیت
اکتناهنه ❊ وتسلیمات فراوان ❊ هر بر کلام احسن نظامی ❊
حیرت افزای فصحای عدنان ❊ وطاقتفرسای بلغای قحطان ❊
کل صدیرك کلستان ملاحت ❊ وبلبل معجزبیان بوستان فصاحت ❊
افندمز حضرتلرینك جبهه‌سای پیك امین اولان مبارك روضه‌ٔ
رسالتپناهنه ❊ وتحیات هزاران ❊ هر بری مستغرق لجه‌ٔ علم وعرفان ❊
اولان آل سعادتنشان واصحاب هدایتعنوان ❊ حضراتنك ارواح طیبه‌ٔ
پرتنباهنه تعظیم بی عد ❊ وتکریم بیحد ❊ بعد الرفع والتقدیم ❊
بوتراب اقدام علما وعرفا حقیر بیوایه بیکباشی ❊ سید محمد
صالح ❊ بوصورتله بسط مقال عجز ومسکنت ایدرکه هنکام
طفولیتمده مهندسخانه‌ٔ بری‌ٔ همایونه دخالله مکتب مذکورده
تدریس اولنان علوم متنوعه‌دن ❊ ذهن زنك آلوده‌ٔ قاصرانه‌م
احاطه ایده بیلدیکی مرتبه بحردن برقطره اوله‌رق کسب

ویوزباشیلق ایله عربی وفارسی خواجه‌لکنه معاون نصب ❊
وچند سنه مرورنده صاغقول اغالق رتبه‌سیله مذکور درسلره
اصالة خواجه تعیین ❊ ودها صکره‌لری خدمت عاجزانه‌م ماچقه‌ده
کائن مکتب اعدادیه‌ٔ جناب شاهانه‌ده ❊ فارسی وقواعد عثمانیه
وتاریخ عثمانی ❊ درسلرینی تدریسه تحویل بیوریلوب بیکباشیلق
رتبه‌سی دخی احسان قلنمغله مظهر اولدیغم بونجه نعم جلیله‌نك
ادای ذره‌ٔ تشکرنده بر مصداق ❊ بیت ❊ (من شکر چون کنم که همه
نعمت توأم) (نعمت چگونه شکر کند بر زبان خویش) عاجز
وحیران بولندیغم باهر وعیان ایکن ❊ علو فضائل وکمالات
ذاتیه‌سی مصنفات جلیله‌سیله مشهور ومعلوم عالمیان اولان ❊
مولانا ❊ عبد الرحمن الجامی ❊ قدس سره السامی حضرتلرینك جمله‌ٔ
قصائد نفیسه‌لرندن ❊ تسبیح دری کبی صد بیتی مشتمل
❊ لجة الاسرار ❊ عنوانیله نامدار ❊ قصیده‌ٔ ❊ نضیده‌لریکه
جناب (امیرخسرو دهلوی) علیه رحمة رب القوینك قصائد
بلیغه‌لرندن کذلك یوز بیتی محتوی ❊ ومطلعی اشبو (کوس شه
خالی وبانك غلغلش ذرذ سرست) (هرکه قانع شد بخشك وتر شه
بحر وبرست) بیتی اولان (دریای ابرار) ایله بنام قصیده‌ٔ
منیفه‌لرینه نظیره اوله‌رق انشاد بیورمشلردر ❊ ایمدی مذاکره‌سی
بو عبد فقیره میسر کرده‌ٔ رب قدیر ❊ اولمغین بعض اخوان باصفا
طرفلرندن قصیده‌ٔ مذکوره‌نك بعض رموز ونکات غامضه‌سنی
حل وکشف ایله تبیین وتوضیح اولنمسی حقنده واقع اولان التماسلری
اوزرینه ❊ بو بابده فقدان بضاعه‌ٔ عاجزانه‌می اعتراف ایله برابر
جناب (جامی) کبی بر مخدوم سامینك کلمات حکمت آیاتی
شرحه قالقشمه نجاندن بشقه برشیٔ منتج اولمیه‌جغنی
بالبیان متشبث اذیال اعتذار اولدیجه بتکرار اولنان افادات

مبرمه‌لرینه بناء ومحضا ﴿ جناب افصح العرب والعجم صلی الله تعالی علیه وسلم ﴾ افندمز حضرتلرینك (لسان اهل الجنة العربیة والفارسیة الدریة) حدیث شریف صحت ردیفلریله قدری اعلا قلنان زبان نزاکت بیان فارسیدن استفاده ایده بیلدیکم معلومات جزئیه‌دن خواهشکران علم وادب اولان نورسیدکان بهارستان فضل وکماله حد مجه بریادکار عاجزانه وخلف صالح کبی ذکر بالخیره وسیلهٔ حسنه اولمسی نیت خالصانه‌سنه ابتناء صره‌سی کلدکجه فوائدنی بسیار ومنافعنی اکثار ایتمك ملاحظه‌سیله رسیدهٔ نظر قاصرانه‌م اولان کتب ورسائلدن بعض قواعد وفوائد دخی مهردن برذره اوله‌رق درج وعلاوه‌سیله لسان لطافترسان ترکی اوزره همان ﴿ متوکلا علی الله ﴾ ومتوسلا برسول الله ﴿ ترجمه‌سنه خامه جنبان وبمنه المنان اتفاقات حسنه‌دن اوله‌رق اسماء حسنادن ﴿ غفور ﴾ اسم مبارکی عددنجه بیك ایکیوز سکسان التی سال فرخنده فالی مشتمل اولدیغی شهر رمضان غفران فیضاننده قرین حسن ختام و (مبهجة الابرار) ایله بنام اولدقدنصکره ﴿ آیین بهین بندهٔ دیرین اولدیغی وجهله مستغرق لجهٔ احسان بی پایانلری اولدیغمز حسبیله دعاء دوام ایام عمر وشوکتلری اوزریمزه لازم اولان ولی نعمت بیمنتمز پادشاه عالمپناه ﴿ شهنشاه معارف اکتناه ﴿ نخبهٔ سلالهٔ عثمانی ﴿ صفوهٔ خاندان خاقانی ﴿ فرازندهٔ رایات سروری ﴿ فروزندهٔ مشکوة دین پیغمبری ﴿ السلطان ابن السلطان السلطان ﴿ عبدالعزیزخان ﴾ ابن السلطان الغازی محمود خان ﴿ افندمز حضرتلرینك اسم سامیٔ ملوکانه‌لری اشبو وجیزهٔ ناچیزه‌نك سرمباهاتنه تاج پر ابتهاج قلندی

ایمدی اشبو اثر حقیرانه‌ده بحسب البشریه ضروری الصدور اولان خطا وقصوری مطالعه‌سنه نکاه انداز تنزل بیوران ذوات مکارم سماتك ﴿ التغافل من اخلاق الکرام ﴾ فحواسنجه قلم کرملریله تصحیح وذیل عفو واغماض ایله ستر بیورملری رجا ونیاز اولنور

﴿ وبالله التوفیق ﴾ ﴿ وهو نعم الرفیق ﴾

﴿ قطعه ﴾

﴿ چون ببینی ز آشنا عیبی ﴾
﴿ که به بیکانکان نکویی به ﴾
﴿ زانکه درکیش آخراندیشان ﴾
﴿ عیب پوشی زعیب جویی به ﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لواقف نيات اعمال العباد والصلاة على النبي الشافع المشفع يوم التناد وعلى آله واصحابه اصحاب الرشد والسداد وبعد فقد وقفت هذا الكتاب المسمى بمهجة الابرار شرح لجة الاسرار وقفا صحيحا وحبسته حبسا شرعيا صريحا ووضعته في دار الكتب المنسوبة الى كوپريلى زاده وسع الله دائرة رحمته على بانيها بما شاءه واراده ابتغاء لمرضات الملك الغفار وامتثالا لحديث سيد الابرار الكيس من دان نفسه وعمل لما بعد الموت وشرطت ان يستعمل فيها ولا يخرج منها فمن بدله بعد ما سمعه فانما اثمه على الذين يبدلونه

وانا الفقير الحقير مؤلف الكتاب المزبور العاثر
[illegible] اللطف محمد عاصم المعلم بالمكاتب العالية العثمانية

بسم الله الرحمن الرحیم

١ کنکر ایوان شه کز کاخ کیوان برترست
رخنهادان کش بدیوار حصاردین درست

(کنکر) کاف عربیه نك ضمی ونونك سکونی وکاف فارسیه نك
ضمی ورا ایله هرشیئك طبقه طبقه یوکسك یرینه دینور وخاصه
مناره وحصار قورقولغنه دینورکه * عربجه اکا ضم شین وسکون
را ایله شرفه دیرلر * آخرینه برها زیاده سیله کنکره دخی
بومعنایه در * لجناب خواجه حافظ قدس سره * بیت *
* ترازکنکرهٔ عرش میزنند صفیر * ندانمت که درین دامکه
چه افتادست * (ایوان) عربیده همزه نك کسریله در
اما عجم فتح همزه ایله اوقور * صفه ودیوانخانه وشاهنشین
معنالرینه در * لجناب ناظم قدس سره * بیت * زکیوان
برترست ایوان وصلش * خوشا مرغی که اوراپرو بالبست *
(شه) شاه لفظندن مخفف اولوب براقلیم اوزرینه فرمان فرما وحاکم
اولان ذات شریفه دینور وحسن وعظمتده فائق الاقران وبهتر

وبزرکتر اولان شی معناسنه ده کلور (ودخی) آخری ها اولوب
وماقبلی الف اولان کلمات فارسیه نك الفنی حذف ایتمك جائزدر
مثلا * شاه وجاه وماه * لفظلرنده * شه وجه ومه کبی *
کنکرك ایوانه وایوانك شهه تتابع اضافاتی لامیه در *
(معلوم اوله) که اضافت براسمی دیکر اسمه ربط ایتمکدن عبارت
اولوب اولکیسنه مضاف ایکنجیسنه مضاف الیه دینلور وفارسیده
دائما مضاف مجرور اولمق قاعده در * واضافت اوچ قسم اوزره
اولوب اولکیسی * اضافت بیانیه * ایکنجیسی * اضافت لامیه *
اوچنجیسی * اضافت ظرفیه در * اکر مضاف مضاف الیهك جنسی
یعنی مضاف الیهی وغیری یی شامل واصلی اولوب ومضاف الیه
دخی کذلك مضافی وغیری یی شامل برجنس اولور ایسه اضافت
بمعنی (من) اولوب اکا اضافت بیانیه دیرلر (قفل زر) کبی مضاف
اولان قفل برجنسدرکه مضاف الیهی اولان زردن وغیری نسنه دن
دخی اولور کذلك مضاف الیه اولان زردن دخی هم قفل وهم
غیری نسنه اعمال اولنور (ودخی) اضافت تشبیه که
مشبه بهك مشبهه اضافتی در یعنی برشیئك برشیئه تشبیهنده مبالغه
قصدیله مشبه به اولان اسمك مشبه اولان اسمه اضافتی دخی اضافت
بیانیه در * کعبهٔ دل وهمای همت وجواهر حکمت * کبی که کعبه کبی
کوکل وهما کبی همت وجواهر کبی حکمت دیمکدر واکر مضاف
الیه مضافك جنسی اولماز ایسه اضافت بمعنی (لام) درکه اکا
اضافت لامیه درلر * کتاب من وصحیفهٔ کتاب * کبی که تملك ونسبت
معنالرینی اشعار ایدر واکر مضاف الیه مضافك ظرفی اولور
ایسه اضافت بمعنی (فی) درکه اکا اضافت ظرفیه دیرلر (ایام سلامت)
کبی که سلامت کونلرنده دیمکدر (ودخی) مضاف ایله مضاف الیه
بیننده اکثر اختصاص کامل اولوب وبعضا لادنی ملابسة دخی

اضافة اولنور مثلا زماندن بحث ايدن كمسنه نك زمان كندويى حاوى
اولمق اعتباريله (زمان من) ديو مجازا نفسنه اضافه ايتديكى كبى (ودخى)
اضافه دن غرض اكر بر اسم معرفه يه مضاف اولور ايسه تعريف ونكره يه
مضاف اولور ايسه تخصيص كسب ايدر (كز) فتح كاف ايله
رزوزنده (كه از) دن مخففدر (كه) كاف عربينك كسرى
وهاء رسميله اسم وحرف مابيننده مشتركدر اسم اولديغى حالده
ذات ذوى العقوله دلالت ايدر (كه آمد) كبى كه كيم كلدى
ديمكدر وحرف اولديغى حالده ايكى شيئك بينى ربط ايچون كلور
مبتدا ايله خبر وصفتله موصوف كبى بونده صفتله موصوفك
بينى ربط ايلمشدر (از) ادوات مركبهٔ فارسيه دن اولوب عربيده
(من وعن) معناسنه حرف جردر كه تركيده (دن) ايله ادا اولنور سندن
وبندن كبى ودخى (ادوات) فتحاتله اداتك جمعيدر كه آلت معناسنه در
جنك ايچون سيف وكتابت ايچون قلم كبى وكلمه نك اقسام
ثلثه سندن اسم وفعلك ماعداسى اولان حروف معانى يه ديرلر كه
كلمه لرى وياخود جمله لرى برى برينه ربط ايدوب وياخود معنالرينه
خصوصيت زائده ويرمك ايچون استعمال اولنور و (ادات) ايكى قسم
اولوب برى بسيط وديكرى مركبدر ايمدى بونلردن هربرى
ان شاء الله تعالى كلديكى محللرده بيان اولنور (كاخ) كوشك وقصر
معناسنه در كيوانه اضافتى لاميه در (كيوان) فتح كافله ايوان وزننده
كواكب سياره دن فلك سابعده كائن زحل يلدزينه دينور (برتر)
فتح با ايله عربيده (على) وتركيده اوزره معناسنه اولان (بر) حرف
جرى ايله فتح تا ايله (تر) ادات اسم تفضيلندن مركب اولوب زياده
يوجه ورفيع معناسنه در وبرلفظى تحسين لفظ ايچون مشتقات
ومصادره دخى داخل اولور (بركزيده) كبى معانىٔ سائره سى دخى
واردر (است) همزه نك فتحى وسينك سكونيله ادات خبردر حكم وخبر

معناسنى افاده ايدر تركيده كسر دال ايله (در) لفظى كبى لاحق
اولديغى بر تر كلمه سنك آخرى حرف صحيح اولديغى ايچون همزه سى
ساقط اولمشدر (رخنها) رخنه نك جمعيدر رخنه رانك فتحى وخانك
سكونى ونون ايله كدك ودلك وضرر معنالرينه در ديوارده
وغيريده اولسون قلج وخنجر كبى (خفى اولميه كه) آخرنده هاء رسميه
اولوب ذى روح اولميان هر بر اسم جمعلنمك مراد اولندقده
هاء مذكوره جمع حالنده ساقط اولوب ادات جمع اولان (ها) لفظى
كتورمكله جمعلنور مثلا (نكته) و (غنچه) لفظلرينك جمعلرنده
نكتها وغنچها كبى بونلرده هاء رسميه يى يازمق غلطدر وليكن
(نام) ايله (نامه) نك وداسز معناسنه اولان (لال) ايله (لاله) نك جمعلرى
بيننده تحريرا فرق بولنمق ايچون حين كتابتده هاء رسميه لرك
ابقاسيله نامه ها ولاله ها يازلمق ارباب قلم بيننده جارى اولان قاعده يه
دها زياده موافقدر (ودخى) ذى روح اولان هر بر اسم (الف)
و (نون) ايله جمعلنور ٭ عارف وراست ٭ كلمه لرينك جمعلرنده
٭ عارفان وراستان ٭ كبى (دان) لفظى دانستن مصدرندن تانك داله
قلبى وسينك دخى حذفى ونونك فتحيله مشتق اولان داند مضارعندن
حذف دال وسكون نون ايله مأخوذ امر حاضردر بيل واعلم
معناسنه تحتنده مستتر تو ضمير مخاطبى فاعلى ورخنها مفعوليدر
(كش) فتح كافله كزوزنده (كه) ادات رابطه سيله ضمير غائب
اولان (شين) دن مركبدر دينه مقيد اولوب شهه راجعدر (ودخى)
ضمير اسمك يرينى طوتان لفظلردر ايكى قسم اولوب بر قسمى (ضمير متصل)
وقسم آخرى (ضمير منفصل) در انشاء الله تعالى كلديكى محللرده
بيان اولنور (كش) بوندن بشقه كشيدن مصدرندن فعل
امرده اولور چك معناسنه (ديوار) فارسيدر تركيده دخى
متعارفدر شيخ سعدى ﴿ بيت ﴾ چه غم ديوار امت را كه

باشد چون تو پشتیبان ❊ چه باك ازموج بحر آنرا كه باشد نوح كشتیبان ❊ اوانده باء مفتوحه عربیده (فی) وتركیده (ده) معناسنه ظرفیت ایچون حرف جردر (معلوم اوله كه) فارسیده باء مفتوحه عربیده باء مكسوره نك ترجمه سیدر یعنی عربیده باء مكسوره نك مدلولی اولان الصاق وقسم وظرفیت وسببیت وسائر معانی یه فارسیده باء مفتوحه دلالت ایدر واوائل مشتقات ومصادره داخل اولان (با) دفع التباس ایچون دائما مكسور اوقونمق لازمدر (حصار) كسر حا ایله قلعه معناسنه عربیدر (دین) كسر دال ایله شریعت واسلام معناسنه در (شریعت) الله تعالی نك عبادی ایچون مشروع یعنی دینده طریقت قیلدیغی نسنه در كه آنك اوزرینه سلوك ایدوب كیدرلر واول شریعته وضع الهی دیرلر كه رسول الله صلی الله علیه وسلم كتورمش وآنك وساطتیله متعین اولمشدر ❊ پس شول نسنه كه كتاب وسنتدر ایكیسی دخی شرعدر ❊ زیرا سنت دخی (وما آتاكم الرسول فخذوه) مضموننده داخلدر وشولكه كتاب وسنتدن علی سبیل الاجتهاد استنباط اولنمشدر احكام فقهیه كبی ویا اجماع علماء انك اوزرینه منعقد اولمشدر بو ایكیسی كتاب وسنت اوزرینه متفرعدر ❊ كذا فی شرح پند عطار لاسمعیل حقی قدس سرهما ❊ دیوارك حصاره اضافتی لامیه وحصارك دینه اضافتی مشبه بهك مشبهه اضافتی قبیلندندر (در) فتح دال ایله ظرفیت ایچون حرف جردر بونده بدیوار لفظنده كی بانك ظرفیت ایچون اولدیغنه قرینه در ❊ نتكم شیخ سعدی نك ❊ بدریا در منافع بی شمارست ❊ مصراعنده اولدیغی كبی بوندن بشقه (در) لفظی باب معناسنه ده كلور كه كتب ورسائلده ذكر اولنور مثلا عجم بر كتاب تصنیف ایلدكده (این كتاب برهشت در) دیر وجنس ونوع ووادئ جبل ❊ معنالرینه ده كلور

وتحسین لفظ ایچون افعال ومصادر اوائلنه ادخال اولنور (درستوده) كبی ویرمق معناسنه اولان دادن لفظندن فعل امرده اولور (سین) و (تا) ادات خبردر

١ ❊ محصول بیت ❊

جناب مولانا عبد الرحمن جامی قدس سره السامی حضرتلری درر زواهر دین برین ایله مملو عمان الجواهر و برسبحه ٔ دردانه كبی صد بیتی مشتمل اولان اشبو قصیده ٔ نضیده لرینی شریعت بیضای محمدیه یه كمال تعظیم وانقیاد واتمام انسانه موجب عزت وسعادت هردو سرا وخلاف شرع شریف حركت ایسه مورث ندامت وفلاكت بی انتها اوله جغنی افاده و بیان صددنده اشبو بیت منیفلریله تصدیر ایدوب بیوررلركه ❊ سلاطین عظامه مخصوص اولوب طبقه وذروه سی زحل یلدیزینك قصری بولنان فلك سابعدن دها بالاتر اولان ایوان ودیوانخانه یه رخنه وخلل بیل كه رخنه ٔ مذكوردین برین وشرع گزین حصارنده در ❊ یعنی شریعت مطهره ده بیان بیوریلان اوامر علیه ٔ الهیه یه امتثال وانقیاد ایتمیوب ونواهیدن دخی پرهیز واجتناب ایتمامكله حصن حصین كبی اولان دینده رخنه وخلل پیدا ایلیان كیمسه لر فی الحقیقه كندوسنك شهرستان وجودینی هدم وتخریبه قصد ایتمش اولورلر ❊ حضرت شیخ سعدی

❊ بیت ❊ وجود تو شهریست پرنیك وبد ❊ تو سلطان ودستور دانا خرد ❊ حضرت شیخ عطار ❊ نظم ❊ هرچه باشد در شریعت ناپسند ❊ گرد او هرگز مگرد ای هوشمند ❊ ای پسر مگذار راه شرع را ❊ اصل یابی تا بگیری فرع را ❊ از شریعت گر نهی بیرون قدم ❊ در ضلالت افتی ورنج والم ❊ حضرت شیخ مصری ❊ نظم ❊ سرای دین اساسیدر شریعت ❊ طریق حق هداسیدر شریعت ❊ بودر اول قپو دركاه حقه ❊ كه یولك ابتداسیدر

شریعت ٭ دخی بونکله بو یول ختم اولینور ٭ بو راهك انتهاسیدر
شریعت ٭ جهانده چوقدر انواعی علومك ٭ قوسینك
همتاسیدر شریعت ٭ شریعتسز حقیقت اولور الحاد ٭
حقیقت کون ضیاسیدر شریعت ٭ حقیقت عرش اعلادر محقق ٭
٭ اوعرشك استواسیدر شریعت ٭ جمیع انبیا واولیانك ٭
نیازی رهنماسیدر شریعت ٭

٢ ❊ چون سلامت ماند از تاراج نقد این حصار ❊
❊ پاسبان درخواب و برهر رخنه دزد دیکرست ❊

(چون) واو معروفه ایله نیجه ونصل معناسنه عربیده کیف کبی ادات استفهامدر (سلامت) سینك فتحیله آفات واکدارردن بری اولق معناسنه در (ماند) ماندن ویاخود مانستن مصدرندن مشتق فتح نون ایله فعل مضارع مفرد غائبدر قالور معناسنه وبکزر معناسنه ده کلور (تاراج) یغمایه دینور (نقد) فتح نون وسکون قافله کامل العیار اولان آلتون واقچه معناسنه در (این) کسر همزه ایله قریبده مستعمل اسم اشارت اولوب (بو) دیمکدر (واسم اشارت) کندوسیله محسوس اولان برشخصه یاخود برشیئه اشارت اولنان لفظدر ٭ نقد لفظی ماندك فاعلی سلامت مفعول صریحی از تاراج غیرصریحیدر (پاسبان) سکون سینله آسمان وزننده کیجه نك درتده بری معناسنه اولان (پاس) لفظی ایله ادات اسم فاعل اولان (بان) لفظندن مرکب اولوب کیجه بکجیسی معناسنه در (خواب) باب وزننده اویقویه دینور (واو) بونده معنای حالیتی افاده ایدر (بر) بمعنی علی (هر) فتح ها ایله ادات حصردر (دزد) ضم دال وسکون زا ایله خرسز معناسنه درکه عربیده سارق دینور ٭ دزدیدن مصدرندن فعل امری ده اولور دیکره اضافتی موصوفك صفتنه در

(دیکر) دالك کسری وکاف عجمینك فتحیله غیر وبشقه معناسنه در (است) بونده هست کبی واردر معناسنه در

٢ ❊ محصول بیت ❊

بو حصاردینك نقد ومتاعی تاراج ویغمادن نصل سلامت قالور یعنی قالماز زیرا حافظ وحامیسی اولان ذات بر مفحوای (الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا) وشیخ عطار ❊ بیت ❊ مرد ما ازسر بسر درخواب دان ٭ کشت بیدار آنکه او رفت ازجهان ٭ خواب غفلتده اولوب وحال بوکه قلعهٔ مذکوره نك هر بر رخنه وکدکنده (نوم الحارس عید اللصوص) خصوصی اوزره فرصت بین اولان نفس وشیطان رهزنان وغارتکرانی واردر ❊ بیت ❊ نفس وشیطان زد کریما راه من ٭ رحمتت باشد شفاعت خواه من ٭

٣ ❊ چیست زرناب رنکین کشته خاکی زافتاب ❊
❊ هرکه کرد افسر ز زرناب خاکش برسرست ❊

(چیست) چه ادات استفهامیه سیله (است) ادات خبریه سندن مرکب اولوب ندر معناسنه مقدم خبردر بو بیتده سؤال وجواب صنعتی وار (چیست زرناب) سؤال (رنکین) مابعدیله جوابدر (زر) فتح زا ایله آلتون معناسنه در مؤخر مبتدا نابه اضافتی بیانیه در (ناب) خالص وصافی معناسنه زرك صفتیدر ودخی (صفت) بر اسمك حال وکیفیتی بیان ایچون اول اسمه علاوه اولنان لفظ اولوب واول اسمه موصوف دنیلور (رنکین) کاف فارسیه ایله زنکین وزننده رنکلو معناسنه محل مدحده استعمالی شایعدر یا نسبت ونون تأکید نسبت ایچون کلمشدر (کشته) کاف فارسینك فتحیله کشتن لفظندن اسم مفعولدر اولمش معناسنه در مقلوب ودونمش معناسنه ده کلور (خاك) پاك وزننده طپراق معناسنه در وسلیم النفس ومتواضع کمسنه یه ده اطلاق اولنور یاسی وحدت نوعیه در (ز) ازدن

مخففدر من بیانیه معناسنه (آفتاب) ماهتاب وزننده بحسب اللغه تاب آف معناسنه درکه پرتوشمس دیمکدر و بحسب الاصطلاح شمس معناسنه در وارباب سلوك عندنده آفتابدن روح وماهتابدن نفس مراد اولنور کویاکه بدنده روح ونفس فلکده شمس وقمر منزلهسندهدرلر (هرکه) هرکس کدن مخففدر هرکیم که معناسنه مبتدا (کرد) فتح کافله کردن مصدرندن ماضیٔ مفرد غائبدر ایلدی معناسنه تحتنده مستتر فاعلیله برابر جملهسی خبر مبتدادر (افسر) پرسر وزننده تاج معناسنه اولوب کرد فعلنك مفعول صریحی زرناب غیرصریحیدر (سر) فتح سینله باش معناسنهدر ومجازا فکر وخیال معنالرینهده کاور خاکشدهکی ضمیر سره مقید اولوب خاك برسر نشست تقدیرندهدر

٣ محصول بیت

خالص وصافی اولان التوندر تأثیر شمسدن رنکین والطیف اولمش برنوع طپراقدر هرکیم که زرخالصدن باشنه تاج ایلدی خاك آنك باشی اوزرینهدر ۞ یعنی کمال حرص ومحبتندن ناشی التونی باشنه تاج کبی قویان ورضای باری ایچون محلنه انفاق ایدهمیان ناکسك طپراق باشنه اولوب بومثللو کیمسه البته خاك مذلتده بی قدر وبی اعتبار قالور ویاخود قالسون دیمکدر شیخ عطار ﴿بیت﴾ بخل شاخی ازدرخت دوزخست ۞ وآن بخیلك ازسکان مسلخست

---

٤ کرندارد سیم وزر دانا مده نامش کدا
در برش دل بحر دانش اوشه بحر وبرست

(کر) کاف فارسیهنك فتحیله ادات شرط اولان اکردن مخففدر وبرکلمه آخرینه لحوقنده کار لفظی کبی ادات فاعلیت اولور (دادکر) کبی که عادل دیمکدر واویوز علتنهده دینورکه عربیده جرب دیرلر (ندارد) داشتن مصدرندن تانك داله وشینك دخی راء

مفتوحهیه ادخالیله نفی مستقبلدر طوتماز معناسنه فعل شرط (سیم) جیم وزننده کومش معناسنهدر (دانا) دان امر حاضری آخرینه الف فاعلیت الحاقیله صفت مشبهه در علیم وعلام کبی زیاده بیلیجی معناسنه اولوب ندارد‌ك فاعلی وسیم مفعول صریحی وزر لفظی سیم اوزرینه معطوفدر (مده) نهادن لفظندن حذف الفله نهد مضارعندن مأخوذ نه امری اولهرق برمیم ناهیهٔ مفتوحه ادخالیله نهی حاضر اولوب قویمه معناسنه جزاء شرطدر (نام) اسم وآد معناسنه ضمیره اضافتی لامیه زیرا ضمائره اضافت جمع زمانده لامیهدر ضمیر دانایه راجعدر (کدا) کاف عجمینك فتحیله سائل ودلنجی دیمکدر مده فعلنك نام وکدا لفظلری مفعوللریدر (بر) فتح بایله کوکس معناسنه ضمیره مضافدر ضمیر دانایه راجعدر (دل) کسر دال ایله قلب ووسط معنالرینهدر (بحر) فتح با وسکون حایله دکز معناسنه عربیدر دانشه اضافتی مشبهه بهك مشبه لفظنه اضافتیدر (دانش) دان امر حاضری اخرینه برشین معجمه الحاقیله بیلش وبیلکو معناسنه اسم مصدردر ولکن بعض مواضعده اسم مصدر نفس مصدر یرینه استعمال اولنور پس بو محلده دانش بیلمك دیمك اولور علم کبی وبوشین مصدریهنك ماقبلی دائما مکسور اولوق لازمدر زیرا ضمیر غائب متصل اولان شینه التباس لازم کلورکه آنك ماقبلی مفتوحدر (او) ضمیر غائبی دانایه راجع مبتداشه خبری (بر) فتح بایله بحر مقابلی یعنی قره معناسنه عربیدر

٤ محصول بیت

اکر عالم ودانا اولان کمسنه التون وکومشه مالك دکل ایسه آنك اسمنی سائل ودلنجی قویمه زیرا آنك کوکسنده قلبی علم وعرفان دریاسی اولوب وکندوسی بحر وبرك سلطانیدر یعنی اعلی المراتب اولان مرتبهٔ علم شریفی حائز اولان ذوات کرامه فقر صوریلرندن

ناشی چشم حقارتله نظر ایدرك اسملرینی كدا وجرار قویمه زیرا انلر صفت جلیلهٔ علمله متصف اولدقلرندن اكرام واجلاله الیق واحرادرلر زیرا (العلماء باقون مابقی الدهر اعیانهم مفقودة وآثارهم فی القلوب موجودة) بیورلمشدر شیخ سعدی ﴿ بیت ﴾ وجود مردم دانا مثال زرطلاست * كه هر كجا كه رود قدر وقیمتش دانند * نتكم مولانا ناظم قدس سره ابن فارض حضرتلرینك قصیدهٔ خمریه سی شرحنده فضائل علم شریفی بیان صدره سنده بیورمشلردر ﴿ رباعی ﴾ علمست حیات جاودان علما * چشمی بكشا بچشمهٔ سار علم آ * چشمه كه خورد خضر ازو آب حیات * بو د آتیناه من لدنا علما * شیخ عطار قدس سره ﴿ بیت ﴾ یكدمی بودن بمردان خدا * بهتر از صد ساله بودن در تقی * مولانا جلال الملة والدین بیورمشلردر ﴿ مثنوی ﴾ خاتم ملك سلیما نست علم * جمله عالم صورت وجانست علم * وله ﴿ مثنوی ﴾ همنشین اهل معنی باش تا * هم عطا یابی وهم باشی فتی * جمله دانایان همین كفته همین * هست دانا رحمة للعالمین *

٥
﴿ زن نهٔ مردی كن ودست كرم بكشا كه زر ﴾
﴿ مردرا بهر كرم زرا برای زیورست ﴾

(زن) فتح زا ایله عورت وقاری معناسنه دركه مرد مقابلیدر وزدن لفظندن فعل امرده اولور او رمعناسنه (نهٔ) نون مفتوحه وهاء رسمیه ایله حرف نفی در اخرنده كی همزه یاء خطابدن بدلدر دكلسین معناسنه زیرا همزه خطاب ایچون كلمز یادر كلان زیرا هاء رسمیدن صكره (یا) یازلمدیغندن اول عین بتراشكلنده نشان یازیلور (مرد) فتح میمله آدم وشجیع وبهادر معنالرینه در یاسی مصدریه در (كن) فتح كاف ایله ایلك معناسنه اولان كردن مصدرندن علی خلاف القیاس ضم كافله مشتق اولان كند

مضارعندن مأخوذ فعل امردر تحتنده مستتر توضمیری فاعلی ومردی لفظی مفعولیدر (دست) فتح دال ایله یدوال معناسنه در وفائده وقدرت معنالرینه ده كلور (كرم) فتحتینله سخا وهمت معناسنه عربیدر دستك مضاف الیهیدر (بكشا) ضم كافله كشودن مصدرندن مشتق كشاید مضارعندن مأخوذ امردر فتح وكشاد ایله معناسنه اولنده اولان (با) تأكید ایچوندر (كه) حرف تعلیل بهر فتح با ایله شهر وزنده (وبرای) فتح با ایله ادات علتدرلر كه برحكمك علتی اولان شیئك اولنه داخل اولورلر عربیده لام جاره مرادفی اولوب وتركیده ایچون معناسنه درلر (بهر) بهره كبی حصه ونصیب معناسنه ده كلور (زیور) دیكرو زنده زینت واسباب زینت معناسنه در

٥ ﴿ محصول بیت ﴾

قاری دكلسین آدملك ایله ده جود وسخا النی آچ زیرا التون حد ذاتنده آدمه مستحقنه كرم واحسان ایلمك ونسایه حلی وزینت ویرمك ایچوندر چونكه آدمك شرف وزینتی هنر وكمال وادبله اولوب حسن وجمالی وسیم وذهبیله دكلدر زیرا (حلی الرجال الادب وحلی النساء الذهب) بیورلمشدر شیخ عطار ﴿ نظم ﴾ باش پیوسته جوانمردای اخی * زانكه نبود دوزخی هر كز سخی * در رخ مرد سخی نور وصفاست * زانكه در جنت قرینش مصطفاست * ﴿ بیت ﴾ سایه سن درویش بی برك ونوادن دور ایدن * صاقلسون آرایش تابوته نخل همتی

٦
﴿ كیسه خالی باش بهر رفعت یوم الحساب ﴾
﴿ صفر چون خالیست ز ارقام عدد بالاترست ﴾

(كیسه) عربیدر تركیده دخی متعارفدر (خالی) تهی وبوش معناسنه عربیدر (باش) باشیدن لفظندن امردر اول معناسنه

(رفعت) کسر دال ایله رتبه واعتباری عالی اولمق معناسنه در (یوم الحساب) ترکیب اضافیدر حساب کونی یعنی روز قیامت دیمکدر (صفر) کسر صاد وسکون فا ایله بوش وخالی وهیچه اشارت اولان رقم نقطه سی معنالرینه عربیدر (چون) جیم فارسینك ضمی وواو مجهول ایله چونکه معناسنه ادات تعلیلدر (ارقام) فتح همزه ایله رقمك جمعیدر (رقم) فتحتینله یازی وحساب ایچون قوللانیلان یازی اشارتی معناسنه در عدده مضافدر (عدد) صایی وصایماش معناسنه در (بالا) عالی ویوجه معناسنه درکه پست مقابلیدر (تر) فتح تا ایله اسم تفضیل اداتی اولوب دائما آخر کلمه یه لاحق اولور ویاش معناسنه ده کلورکه قوری مقابلیدر

٦ ❊ محصول بيت ❊

روز قیامتده مرتبه ك عالی اولمق ایچون بو عالمده ایکن کیسه نك درونده کنی بذل واعطا ایلمکله بوش کیسه لی اول مصراع ثانی ارسال مثل اوله رق ذکر اولنمشدر ❊ شویله که چونکه صفر خالیدر انکیچون ارقام عدددن زیاده عالیدر یعنی صفر قوت مطلقه دن خلو وتجردی حسبیله آحاد سائره اوزرینه تفوق ایلدیکی کبی سندخی ترك محبت ماسوا ایله تجرد اختیار ایدر ایسك روز رستخیزده حسابك یسیر اولوب آسانه ناس دها محاسبه لریله مشغول ایکن بفضل الله تعالی داخل خلد برین اولورسین (معلوم اوله که) علم حسابده بیان اولندیغی وجهله اعدادك منفردا تحریرلرنده برمعدوده دلالتلری اولدیغی کبی صفرك حین انفرادنده برشیئه دلالتی اولمدیغی جهتله کافهٔ اعداد اوزرینه تفوق وتقدمی واردر شویله که اعداد طبیعی بی هنکام تحریرده اولا صفردن ابتدا اولنه رق ١ , ٢ , ٣ , ٤ , ٥ , ٦ , ٧ , ٨ , ٩ شو وجهله کتب وتحریر اولنور (بودخی) معلوم اوله که ارقامك

عدده دلالتی حسبیله ایکی قوتی اولوب بری مطلقه ودیکری اضافیه در مثلا اشبو (٧٠) یتمش رقمده کائن صفر یدی رقمك صاغ طرفنده بولنمغله کندوسی هرنقدر قوت مطلقه سیله برشیئه دلالت ایتمز ایسه ده رقم رتبه سنی حفظ ایلدیکندن اشبو (٧) یدی رقمی قوت اضافیه کسب ایدوب (٧٠) یتمش اولور

٧ ❊ عاشق همیان شدی لاغرمیانش کن زبذل ❊
❊ حسن معشوقان رعنا درمیان لاغرست ❊

(عاشق) عشقه کرفتار اولان آدمه دینور و (عشق) افراط اوزره محبت ایلمك معناسنه در همیانه اضافتی اسم فاعلك مفعولنه اضافتیدر (همیان) درمان وزننده بیله بغلنان اوزون کیسه وکمر معناسنه در (شدی) ضم شین ایله شدن مصدر شاذندن ماضیٔ مفرد غائبدر اولدك دیمکدر (لاغرمیان) سیاه چشم قبیلندن اوله رق یعنی صفتی موصوف اوزرینه تقدیم وآخر موصوفدن علامت توصیف اولان کسره یی حذفله وصف ترکیبی اقسامندندر اینجه بللو معناسنه ضمیره اضافتی لامیه در (معلوم اوله که) لسان فارسیده کندوسندن اسم فاعل ویا اسم مفعول ویا صفت مشبهه ویاخود اسم منسوب معناسی فهم اولنوب وصف ترکیبی دینیلان صفتلر بش قسمدر (اولکیسی) قاعدهٔ فارسیه اوزره واقع اولان اضافت بیانیه لرده یعنی مشبه بهك مشبهه اولان اضافتنده مضافك کسره سی حذف اولندقده مضاف ایله مضاف الیهك مجموعی وصف ترکیبی اولور مثلا آی کبی یوزمعناسنه اولان (ماه رو) ترکیبنده ها سکون ایله اوقوندقده (ماه رو) برکلمه حکمنده اولوب آی یوزلی معناسنه در زیرا لسان ترکیده (لی) و (لو) ادات صفت مشبهه وادات نسبتدر (ایکنجیسی) قاعدهٔ فارسیه جه اضافت لامیه صورتنده مضاف الیه مضاف اوزرینه

تقدیم اولوب وسکون ایله اوقونه‌رق مجموعی وصف ترکیبی اولور
نتکم (بوی کل) عباره‌سی کلك فوقوسی معناسنه اولوب (کلبو)
کل قوقولی دیمك اولور (اوچنجیسی) قاعدهٔ فارسیه اوزره
اولان صفتك موصوف اوزرینه تقدیمیله واول صفت ساکن
اوقنمغله اولوب صفت ایله موصوفك مجموعی براسمه صفت اولور
نتکم آیدین کوکل معناسنه اولان (دل روشن) عباره‌سنده
(روشن دل) دینلدیکی وقت ایدین کوکللو معناسنه وصف
ترکیبی اولور (دردنجیسی) فارسی امر حاضرلرینك مفعولی
تقدیم اولندقده مجموع کلمتین وصف ترکیبی قبیلندن برصفت
اولور (حکمت آموز) (وخرده دان) کبی که حکمت اوکرنجی
وخرده بیلیجی معنالرینه‌در بونلر فی الاصل (آموز حکمت) (ودان
خرده) اولوب حکمت اوکرك وخرده بیل دیمکدر وعندالبعض
اسم فاعل مفعولنه مضاف ایکن فاعلیت علامتی اولان (نده)
لفظی حذف ومضاف الیهی اوزرینه تقدیم ایله‌در (آموزندهٔ
حکمت) و (دانندهٔ خرده) کبی و (بشنجیسی) فارسی اسم مفعوللریله
وصف ترکیبی یاپیلور (دلکشفته) ورخسوده) کبی که قلبی
اچق ویوز سورمش دیمکدر کاهی امر حاضر اوزرینه ادات نفی
اولان (نا) لفظی ادخال ایله وصف ترکیبی اولور (نادان آمدیم) کبی که
جاهل کلدك دیمکدر (بذل) فتح باوسکون ذال ایله احسان واعطا
ایلمك معناسنه‌درکن امرینك همیان ولاغرمیان لفظلری مفعول
صریحلری وزبذل غیرصریحیدر (حسن) ضم حا ایله کوزللکه
دینور معشوقانه اضافتی لامیه اولوب مصدرك فاعلنه‌در
(معشوقان) قاعدهٔ فرس اوزره معشوقك جمعیدر زیرا
بعضا عربی لفظلر فارسی قاعده‌سی اوزره جمعلنور لکن الفاظ
فارسیه عربی قاعده‌سی اوزره جمعلنمزلر رعنایه اضافتی بیانیه‌در

زیرا موصوفك صفتنه اضافتی جمیع زمانده بیانیه اولور
(رعنا) فتح را ایله حمرا وزننده فتح همزه ایله ارعن کلمسنك
جمعیدر بون وصالق واحمق خاتونه دینور لسان شعراده
محبوب ومحبوبه‌یی رعنا ایله توصیف استرخادن ناشی نهال تازه کبی
تمایل اعتباریله‌در (در) حرف ظرف (میان) کسر میمله بل ووسط
معناسنه‌در (لاغر) فتح غینله ارق وضعیف معناسنه درمیانك
لاغره اضافتی بیانیه‌در

۷ ❊ محصول بیت ❊

عاشق اولدیغك کیسه‌یی درونده اولان سیم وزرینی بذل وعطا
اتمکله اینجه بللی ایله زیرا رعنا ونازك اندام اولان محبوبلرك
حسن وملاحتی بللرینك اینجه لکنده‌در نتکم خواجه
حافظ بیورر (مصراع) مویست آن میان وندانم که
آن چه موست ❊

❊ نیست سرح ازاصل کوهر تنکهٔ زرکوییا ❊
۸
❊ بهر داغ بخل کیشان کرده سرخ ازآذرست ❊

(نیست) (نی) ادات نفی ایله (است) خبریه‌دن مرکب اولوب
یوقدر ودکلدر معناسنه (سرخ) ضم سین وسکون را ایله قرمزی
رنکه دینور (از) بمعنی من (اصل) لغتده (مایبتنی علیه الشیٔ)
معناسنه‌در اصطلاحده راجح وحقیقت ودلیل وقاعدهٔ کلیه معنالرینه
کلور (کوهر) کاف فارسیله جوهر وزننده ذات وعقل وادب
معنالرینه‌در واقسام جواهردن الماس ویاقوت ولعل وزمرده
دینور (تنکه) فتح تاوسکون نون ایله اقچه‌دن مقدار معین
کسیلان قطعه‌درکه ترکیده کسر نون ایله تنکه بوندن مأخوذدر
آخرینه برهمزهٔ زائده الحاقیله زره مضافدر (معلوم اوله که)
آخرنده (ها) ویاخود (یاء) ممدوده اولان کلمه‌یه اضافت حالنده برهمزه

زائده كتورمك قاعدهٔ فارسيه دندر (خواجهٔ جهان) و(صوفئ صافى) كبى (كويا) كاف فارسيه ايله غالبا وكأنه وصانكه معنالرينه‌در (داغ) ياقى معناسنه‌در طواره وبعض جسد انسانه اوررلر ونشان وعلامت معناسنه‌ده كلور (كيش) كاف ممدوده‌نك كسرى وشين ايله ملت ومذهب معناسنه‌در سمور وقاقم كورك وشمشاد يعنى چمشير اغاجى معنالرينه ده كلور (بخل كيش) سكون لام ايله بخل مذهبلى معناسنه كه بخيل وخسيس ديمكدر الف ونون ادات جمعدر (كرده) كردندن اسم مفعولدر ايدلمش معناسنه (از) حرف ابتدا (آذر) ذال معجمهٔ مفتوحه ايله آتش معناسنه‌دركه عربيده نار ديرلر وعشقدن دخى كنايه اولنور

٨ ﴿ محصول بيت ﴾

آلتون قطعه‌سى اصل حقيقتدن قرمزى دكلدر كويا بخيل وناكسلره عذاب ايتمك ايچون آتشده قزديرلمش برپارچه‌در چونكه التون معدنندن چيقارلدقده طاش وطپراق وقوم كبى بر طاقم مواد ايله مخلوط حالنده بولنديغندن رنكين اوليوب صكره آتشده قل واذابه اولنه‌رق مواد اجنبيه‌دن تخليه وتصفيه اولندقده كمال صفوتندن وجهنده قرمزيلق وصاريلق ظاهر ونمايان اولور اشته التونك شو قرمزيلغى كانه بخلايى تعذيب وتنكيل ايچون آتشده تسخين اولنمش بر قطعهٔ ناريه‌در ✵ حكيم كاملك برندن نه مقبوله عيبدر اول عيبكه جمله هنرلر انكله پوشيده ومستور اوله ديو سؤال اولندقده جوابنده بخلدر ديدى ✵ ونه كونه هنردر اول هنركه جمله عيوبى ستر ايليه سخادر ديدى ✵ شيخ عطار

﴿ بيت ﴾ در سخاوت كوش اكر دارى غنا ✵ تا فزايد آب رويت از سخا ✵

﴿ زربود درجيب مار وميل اودر جان وبال ﴾ ٩
﴿ لعل آتش رنك بركف در دل اواخكرست ﴾

(بود) بودن مصدرندن فتح واو ايله على غير القياس فعل مضارع مفرد غائبدر اولور معناسنه لكن بونده است كبى ادات ربط وخبردر (در) حرف ظرف (جيب) غيب وزننده ابا سده واقع اولان كيسه مثللو ظرف معناسنه عربيدر (مار) ييلان وحيه معناسنه‌در زر مبتدا مار خبرى ماركلمه‌سنك اولندن مبالغه قصدندن ايچون چوادات تشبيهى حذف اولنمشدر نتكم شيخ سعدينك كلستانده اشبو ✵ عمر برفست وآفتاب تموز ✵ مصراعنده حذف اولنديغى كبى مار بوندن بشقه ميار لفظندن مخفف اولوب كتورمه معناسنه‌در (ميل) فتح ميمله كوكل برنسنه‌يه محبت ايلمك وبر طرفه اكلمك معناسنه‌در (در) حرف صله (جان) روح حيوانيدركه حياتك اصلى ومنبعى اولان قوتدر (وبال) فتح واو ايله ثقلت ومضرت معناسنه عربيدر (لعل) برنوع زيقيمت طاشدر اضافتى بيانيه‌در (آتش) فارسيدر تركيده دخى بو اسمله معروفدر (آتش رنك) آتش رنكلو معناسنه وصف تركيبيدر (بر) حرف استعلا (كف) فتح كاف ايله ال آيه‌سى وراحه معناسنه عربيدر ويارمق معناسنه اولان كفيدن لفظندن فعل امرده اولور (دل) بونده وسط معناسنه‌در (اخكر) همزه وكاف فارسينك فتحه‌لريله اخترو زننده آتش قورى معناسنه‌در عربيده جمره دينور ومادهٔ عشق ومايهٔ محبتدن دخى كنايه اولنور (است) يعنى هست

٩ ﴿ محصول بيت ﴾

التون جيبده ييلاندر حالبوكه ييلانه محبت ايلمك جانه زياندر وآتش رنكلو ذيقيمت اولان لعل ال اوزرنده‌در اما آنك درونده

قور واخکر واردر یعنی کال محبتدن النونی یانندن آیرمیان کیسه مالك دوستی ومالدارك دشمنی چوق اولدیغنی بیلدیکندن شاید طرار ویان کسیجی مقوله‌لری سزوبده چارپارلر دیو دائما خوف واندیشه اوزره بولندیغندن کویا قوینده ماربدکردار وار کبی برآن اضطرابدن خالی اولماز ❊ و پرمغه طاقلان خاتم لعلك دخی وجهنده ظاهر اولان حمرت وقرمزیلغی (کل اناء یترشح بما فیه) مأنجه درونده مضمر اولان آتشدن براثر اواش اولوب اثرمذکور ایسه (فرع الشیٔ یخبر عن اصله) فحواسنجه همیشه لسان حال ایله کندوسنك حقیقتدن صاحب مفتخرنه زینهار روی زیبامه مغرور وفریفته اولوبده سینهٔ پرکینه مده‌کی آتش پرالتهابدن امین اولمه دیو خبرو یرمکده‌در

10 ❊ بکذر ازویرانهٔ کیتی سلامت کرچه هست ❊
❊ کنجها دروی که برهریك طلسم دیکرست ❊

(بکذر) کاف فارسیه‌نك ضمی وذال معجمه‌نك فتحیله کذشتن مصدرندن شینك رایه تبدیلیله مشتق اولان کذرد مضارعندن مأخوذ امر حاضر درکج معناسنه (از) بمعنی من جاره (ویران) دیوان وزننده خراب اولان محله دینور کیتی‌یه اضافتی بیانیه‌در (کیتی) کاف فارسیه‌نك کسر ومدیله دنیا وجهان معناسنه‌در (کرچه) کاف فارسیه‌نك فتحی ورانك سکونی وجیم فارسینك کسریله اکرچه‌دن مخفف ادات شرطیه وتسلیمیه درهرنقدر معناسنه وکاف عجمینك کسری ورانك سکونی وجیم فارسینك فتحیله ایقه‌یه دینور (هست) وار معناسنه اولان (ها) ایله ادات خبر اولان (است) دن مرکب اولوب واردر معناسنه (کنجها) کنجك جمعیدر (کنج) کاف عجمیه‌نك فتحیله خزینه‌یه دینور (وی) ضمیر منفصلی خزینه‌یه راجعدر (که) حرف بیان

(یك) فتح یا ایله مبدأ اعداد اولان واحد معناسنه‌در (طلسم) طانك فتحی وکسریله منحل اولماز عقد معناسنه‌در بعضیلر دیمشلردرکه مسلط لفظنك مقلوبیدرکه ایکیسنك دخی جوهری قهر وتسلطه دلالت ایدر ❊ (ودخی) مقدمهٔ ابن خلدون فصل سادسی ترجمه‌سنده تحریر وبیان اولندیغی وجه اوزره (طلسم) برطاقم استعداداتك کیفیتی بیلمکدرکه انلرله نفوس بشریه یا بغیر معین ویاخود امور سماویه‌دن برمعین ایله عناصرده تأثیره مقتدر اولور ❊ بغیر معین اولان سحر اولوب برمعین سماوی ایله اولان طلسماتدر ❊ بو علملر ضرری موجب وجناب واجب الوجوددن بشقه برکوکبه یاخود سائره توجه ایله مشروط اولدقلری حسبیله عندالشرایع ممنوع ومتروك وکتابلری دخی بین الناس مفقود کبیدر ❊ ودخی نفوس سحره‌نك اوچ مرتبه‌سی اولوب (اولکیسی) آلتسز ومعینسز اوله‌رق فقط همت وتوجه قلب ایله مؤثر اولنلردرکه حکما بوکا سحر تسمیه ایدرلر (ایکنجیسی) مزاج افلاکدن یاخود عناصردن ویاخود خواص اعداددن برمعین ایله مؤثر اولنلردرکه حکما بوکا طلسم تسمیه ایدرلر بونك رتبه‌سی اولکی‌یه نسبتله دون وضعیفدر (اوچنجیسی) قوهٔ متخیله‌ده برتأثیردرکه صاحبی سائر قوای متخیله‌یه قصد وتوجه ایدوب انلرده برنوع تصرف ایله قصد ایتدیکی خیالات وصور واوهامی انلره القا ایلر صکره بو صور وخیالاتی کندی نفسنك یعنی روحنك قوهٔ مؤثره‌سیله ناظرینك حس ومشهودی درجه‌سنه تنزیل ایتمکله نظر ایدنلر انلری خارجده موجود کبی کورورلر حالبوکه خارجده برشی یوقدر ❊ نتکم بعضیلری خارجده برشی اولمدیغی حالده بستانلر ونهرلر وقصرلر کوستردیکی حکایه اولنور حکما بو قسمه شعوذه وشعبذه تسمیه ایدرلر که لسان ترکیده بوکا کوزباغجیلق تعبیر اولنور

خواجه حافظ ❊ بيت ❊ كنج عزلت كه طلسمات عجايب دارد ❊
فتح آن درنظر رحمت درويشانست ❊

١٠ ❊ محصول بيت ❊

ويرانه وخرابه كبي اولان جهاندن سلامت كچ هرنقدر آنده خزينه‌لر وارايسه‌ده نظر والتفات ايلمه زيرا آنلرك هربرى اوزرنده برنوع طلسم واردركه اكا ظفر بولوبده دفائنه مالك اولمقده تلف نفس كبي نيجه خطرلر واردر ❊ نتكم شيخ سعدى بيورمشدر ❊ يا كنج بركيرى يادرطلسم بميرى ❊ فى الحقيقه ملعبهٔ صبيان ديمكه شايان اولان بوجهان بى بقانك صورت ظاهره‌ده خوب ورعنا كورينان اطراف واكنافى نيجه مصائب متنوعه ايله پر ومشحون اولديغندن ارتق انلرك آرايش صوريسنه نظر والتفات ايليوب دائما عاقلانه ومتبصرانه حركت ايلمليدر شيخ سعدى ❊ بيت ❊ جهان كرچه سراسر لاله زارست ❊
برهنه پامروآنجا كه خارست ❊

11 ❊ هركجان بينى در كنجى وبردر حلقهٔ ❊
❊ حلقه مارى حلقه كرده درد هان اژدرست ❊

(كجا) ضم كاف ايله مكاندن سوألدركه قنده ونرده معناسنه عربيده فتح همزه ايله اين كبى (بينى) باء ممدوده‌نك كسريله سنى وزننده كورمك معناسنه اولان ديدن مصدرندن شاذ اوله‌رق مشتق فعل مضارع مفرد مخاطبدر كوررسين معناسنه وانف يعنى بورون معناسنه‌ده اسم اولور (در) قپومعناسنه‌در كنجى يه اضافتى لاميه‌در (كنجى) برخزينه ديمكدر (حلقه) حاء مهمله‌نك فتحى ولامك سكونيله عربيدر تركيده‌دخى متعارفدر ❊ بينى فعلنك دروحلقه لفظلرى مفعول صريحلرى وبردر غير صريحيدر حلقه مبتدا مارى خبرى (حلقه كرده) حلقه لنمش معناسنه خبرك صفتيدر (دهان) امان وزننده اغز وفم معناسنه‌در

اژدره اضافتى لاميه‌در (اژدر) لشكر وزننده بيوك يلان معناسنه‌كه عربيده ثعبان ديرلر

١١ ❊ محصول بيت ❊

جناب ناظم قدس سره اشبو بيت منيفلريله اموال دنيويه‌يى برخزينه‌يه وتحصيلنده چكيلان بونجه تعب ومشقتى بربيوك يلان ايله مقابله‌يه تشبيه ايدوب بيوررلركه ❊ اى حريص مال دنيا اولان كيمسه هرنره‌ده‌كه برخزينه قپوسى واول قپو اوزرنده برحلقه كوررسين اشته اول حلقه بيوك حيه اغزنده چوركلمش بريلاندر ❊ نتكم بالق كبى حيه‌نك بيوكى كوچكنى اكل وبلع ايلديكى حياة الحيوان نام كتابده مذكوردر ❊ الحاصل دفينهٔ مطلسمه‌يه مالك اولمق سوداسنه دوشن ديوانه قپوسنده‌كى طلسم مسلطه ظفرياب اوله‌مديغى صورتده خائب وسركردان اولديغى كبى نحن قسمنا مطبخندن وقتيله تعيين وتخصيص قلنمش اولان ارزاق مقدره‌سنه قانع وراضى اولميوبده زياده‌لكى قيدنده اولان كيمسنه دخى نفسنى‌فم اژدردن حيه اخذى كبى نيجه امورمهلكه‌يه القاايله نه انجامنده كندوسنه فتح كنجينهٔ مراد ميسر اولمامغله ارتق چكمش اولديغى رنج والمدن غيرى بيچاره‌نك النه برشى كچمديكندن افتادهٔ چاه ندامت وخسران اوله‌جغى بى شك وكماندر ❊ جناب ناظم ❊ نظم ❊ بهر فراغ دل طلب كنج ميكنى ❊ آن كنج راكه ميطلبى كنج ازواست ❊ خلق اژدها وصحبتشان كام اژدها ❊ ازكام
اژدها بحيل رستن ازدهاست ❊

12 ❊ حرص كارمور باشد كر روى باآن بكور ❊
❊ حشوكور خويشتن بينى كه موربى مرست ❊

(حرص) كسرحا ايله آز يعنى طمع معناسنه‌در (كار) ايش وصنعت معناسنه وكاشتن مصدرندن مأخوذ امر مخاطبده اولور

تخم الکی معناسنه موره اضافتی لامیه‌در (مور) ضم میمله دور
وزنده قرنجه معناسنه‌در (باشد) باشیدن لفظندن مأخوذ
مضارع مفرد غائبدر اولور معناسنه (کر) حرف شرطدر
جملهٔ شرطیه اوزرینه داخل اولور عربیده کسر همزه ایله (ان)
شرطیه کبی (روی) فتح را ایله رفتن مصدرندن علی غیر القیاس مشتق
مضارع مفرد مخاطبدر کیدرسك معناسنه فعل شرط (با) مصاحبت
ایچوندر که علاوه اولدیغی اسم ایله برشیئك برابر اولدیغنی افاده ایدر
(بافرزندم رفتم) کبی که اوغلوم ایله برابر کتدم دیمك اولور ٭
وساطت وآلت معناسنی افاده ایلدکده (استعانه) معناسنه
اولور (باقلم نوشتم) کبی که قلم وساطتیله یازدم دیمك اولوب (با)
استعانه ایچون اولمش اولور ٭ (آن) بعیده موضوع اسم اشارت
اولوب مشار الیهی حرصدر (کور) کاف عجمینك ضمیله قبر ومزار
معناسنه در همدخی حمار وحشی معناسنه‌ده کلور ٭ نتکم عمر
خیامك شو رباعیسنده واقع اولمشدر ﴿ رباعی ﴾ این قصر که
بهرام دروجام کرفت ٭ آهو بچه کرد وروبه آرام کرفت ٭ بهرام
که کور میکرفتی همه عمر ٭ بنکر که چه کونه کور بهرام کرفت ٭ (حشو)
حانك فتحی وشینك سکونیله برشیئك درونه دینور عربیدر
(خویشتن) کسر خا ایله نیمتن وزننده مصدر صیغه‌سی اوزره
اسم جامد اولوب کندو دیمکدر ٭ نتکم استاد بزرکوارم السید الشیخ
محمد مراد علیه رحمت رب الجواد تألیف بیورمش اولدقلری قواعد
فارسیه نامیله بنام اولان رسالهٔ مطبوعه‌لرنده اشبو (پس کون
وخویشتن مصدر نیند بلکه دو اسم جامدند معنیٔ یکی بالسان ترکی
شاشقن ومعنیٔ یکی کندی) عبارسیله بیان بیورمشلردر ٭ ودخی
حشو کور خویشتن تتابع اضافاتی لامیه‌لردر (بینی) کوررسین
معناسنه جزاء شرطدر (که) حرف بیان (بی) باء ممدوده‌نك کسریله

ادات نفیدر که عربیده (لا) وترکیده (سز) ایله تعبیر اولنور
مثلا بی حد کبی که حدسز دیمکدر (مر) هر وزننده صایی وحساب
معناسنه واعداددن هر عدده ومرتبه‌یه اطلاق اولنور ٭ مثلا الی
عدده (یکمر) ویوز عدده (دومر) اطلاق اولندیغی کبی ٭ نتکم
اشبو قصیده‌نك طقسان طقوزنجی بیتنده واقع اولمشدر
(است) یعنی هست

﴿ محصول بیت ﴾ ١٢

حرص وآز قرنجه‌نك ایشیدر اکرسن حرصله قبره کیدرسك
درون قبرکی بی حساب قرنجه کوررسین ٭ حرص لفظی موره
جمعیت اولور ٭ زیرا قرنجه کبی ادخار رزق ایدوب شیٔ قلیل ایله
تعیش ایدن بر حیوان یوغیمش ٭ یعنی حرص وطمعی ترك ایتمیوب
قرنجه کبی دائما جمع وادخار ایدرسك بعد الوفات درون مزارکی
همسیرتك اولان مورلر ایله پر وطولو او کندوکی دخی صورت نمله‌ده
حشر اولمش کوررسین ٭ زیرا انسان هرنه خلق خبیث وسیرت
مذمومه اوزره متخلق ومجبول اولورسه روز قیامتده بر حیوان
شکلنده بعث اولور که اول صفت آنده غالبدر ٭ نتکم جناب
عزیز محمود هدایی قدس سره بو معناده بیورمشلردر ﴿ نظم ﴾
نه‌حال اوزره اولیسر کشی بونده ٭ آنکله قوپیسر یارنکی کونده ٭
بو قولك صدقنه ای اهل عفت ٭ ایدر تأتون افواجا شهادت ٭
ونتکم حضرت ابراهیم حقی قدس سره معرفتنامه‌لرنده بیوررلر که
اهل حکمت وعرفان دیمشلردر که ٭ رب العالمین حضرتلرینك اسماء
حسناسندن براسمی جلیل وبراسمی جمیل اولوب مظهر جلالی
جهنم ومظهر جمالی جنتدر چونکه حق تعالی ﴿ وعلم آدم
الاسماء کلها ﴾ بیوروب بو انسانك مظهر جمیع اسما اولدیغنی
بیورمشدر ٭ پس جلال وجمال دخی انسانده اولوب هرکیده

قفسی غالب ایسه عاقبت آنك سرانجامی آنده در اكر انسانده صفت جلال غالب اولوب آندن نشئت ایدن اوصاف ذمیمهٔ حیوانیه ایله متصف اوله‌رق و قنغی صفت حكمنده ایكن موت ایله بدندن خلاص بولورسه نشأت ثانیه ده اول صفت صورتنده حشر اولوب مكانی جهنم اولور ❋ مثلا حسد حكمنده اولان ذئب و غضب حكمنده اولان كلب صورتنی بولور ❋ اولئك كالانعام بل هم اضل ❋ زمره‌سندن اولوب عذاب الیم ایچنده قالور ❋ واكر انسانده صفت جمال غالب اولوب اندن نشأت ایدن اوصاف حمیدهٔ ملائكه ایله متصف اولورسه اول نشأت ثانیه ده صورت انسانیه ده حشر اولوب مكانی جنت اولور و ان شاء الله دولتی بولور ❋ اكر انسان اوصاف نفس حیوانیه سیله توقیف ایدرسه اصناف عذاب الیم ایله متألم اولور كه آنك كندی خوییدر جهنم ❋ واكر انسان قلبنی اوصاف ذمیمه‌دن تخلیه ایدوب اخلاق الهیه ایله تحلیه ایدرسه انواع لذات نعیم ایله متنعم اولور ❋ نظم ❋ سیرتی كان بر وجودت غالبست ❋ هم بر آن تصویر حشرت واجبست ❋ جملهٔ اوصاف واخلاق ای پسر ❋ هر زمان كردد ممثل در صور ❋ هفت دوزخ هست اخلاق بدت ❋ هشت جنت حسن اخلاق خودت ❋ حور و غلمان جملكی اوصاف تست ❋ مهر و مه روحست و قلب صاف تست ❋ خلق نیكو شد بهشت و حور عین ❋ خلق بد را دوزخ سوزان ببین ❋ خلق نیكو خاصهٔ انسان بود ❋ آدمی با خلق بد حیوان شود ❋ چون شود اخلاق واوصافت نكو ❋ هشت جنت خودتویی ای نیك خو ❋ كر بخلق بد كرفتار آمدی ❋ هم تو دوزخ هم عذاب سرمدی ❋ آنچه كفتم هست از عین الیقین ❋ نی زاستدلال و تقلیدست این ❋

❋ شد دهان حرص سنجر پر ولی از خاك مرو ❋
١٣ ❋ این سخن بشنو كه مروی از دهان سنجرست ❋

(سنجر) فتح سین وسكون نون ایله خنجر وزننده ملوك سلجوقیه‌دن بر پادشاهك اسمیدر و اهل عشق اولان كیسه‌یه ده دینور دهان حرص سنجر اضافتلری بیانیه ولامیه‌در (پر) باء فارسیه‌نك ضمیله طولو و كثیر معناسنه‌در و فتحیله قناده دینور و پریدن مصدرندن امر حاضرده اولور (ولی) حرف استدراكدر عربیده (لكن) كبی كلام متقدمدن متولد اولان توهمی دفع ایدر (از) بمعنی من بیانیه خاكك مروه اضافتی لامیه‌در (مرو) میمك فتحی و رانك سكونیله خراسانده برشهر آدیدر كه مروشاهجهان ایله مشهوردر و فتح را ایله كتمه معناسنه نهی حاضر اولور (سخن) ضم سین و فتح خا ایله سوز و كلام معناسنه‌در و بالعكس یعنی سینك فتحی و خانك ضمیله ده لغتدر (بشنو) شیننده حركات ثلثه‌نك جوازیله شنودن و شنیدن و شنویدن مصدرلرندن مأخوذ امر حاضردر بو مقامده ضرورت وزن ایچون شینی اسكان واجبدركه معناسنه حضرت مولانا ❋ مثنوی ❋ بشنو از نی چون حكایت میكند ❋ از جدایها شكایت میكند ❋ (كه) ادات تعلیل (مروی) روی روی‌دن یعنی ثلاثی مجردك باب ثانیسی لفیف مقروندن فتح میمله اسم مفعولدر نقل و حكایه اولنمش معناسنه (است) معناسنه مروی لفظنه مرتبطدر دهانك سنجره اضافتی لامیه‌در

١٣ ❋ محصول بیت ❋

خراسان ملكی اولان سلطان سنجرك اغزی طولوا وادی اما خاك خرساندن داوادی بو كلامی ایشیت وقبول ایله زیرا بو كلام بر اهل حال دهانندن نقل و روایت اولنمشدر ❋ ودخی خراسان وعراقین

ولایتلرینه حکم ایدن ملوك سلاجقه که بونلرك دارالملکی اصفهان وظهورلری درتیوز اوتوز ایکی وانقراضلری بشیوز طقسانده اولوب مدت سلطنتلری یوز اللی سکز سنه در ❊ مشار الیه سلطان (سنجر) دخی سلاجقه دن سلطان (معزالدین) سنجردر که بشیوز اون اوچ سنه سنده تخت سلطنته جلوس ایدرب غز طائفه سیله ایکی دفعه یوز بیك عسکر ایله محاربه ایلدیسه ده بامر الله سنجر منهزم اولدیغندن منکدر اولوب تختندن ایندی ومرو شهرینك تکیه کاهنه کیروب سلطنتدن ال چکدی ❊ سنجر اوچ سنه غز اشقیاسنك حبسنده قالەرق عظیم زحمت ومشقت چکوب عاقبت بشیوز اللی بر سنه سی رمضاننده فرار ایلدی ❊ لکن کوردیکی محن وآلامك تأثیری کندودن زائل اولمیوب بشیوز اللی ایکی ربیع الاولنده قولنج مرضندن فوت اولدی ❊ مدت عمری یتمش بش ومدت سلطنتی قرق سنه در حین وفاتنده خراسان اوزرینه همشیره زاده سی محمودی استخلاف ایتمشدر ❊ بورانك تفصیلی منجم باشی تاریخنده در

١٤
❊ معنیٔ زر اترك آمد مقبلی کوزد تو ❊
❊ زامتثال امر زر ذر ترك دنیا بوذ رست ❊

(معنی) کلمه وکلامك مدلولنه دینور وازاسنه الفاظ وضع اولنان صورت ذهنیه دن عبارتدر برهمزهٔ زائدالحاقیله زر کلمسنه مضافدر (زر) کلمه سی فتح زا ایله کلام عربده اترك معناسنه فعل امردر که آنك ماضی ومصدری واسم فاعل واسم مفعولی یوقدر فقط فعل امر ایله مضارع اولور (اترك) ضم همزه ایله باب اولدن امر حاضر اولوب فراغت ایله دیمکدر (آمد) آمدن مصدر شاذندن ماضی درکلدی معناسنه (مقبل) ضم میم وکسر با ایله اقبالدن یعنی افعال بابندن اسم فاعل اولەرق بخت واقبال صاحبی اولان آدمه دینور یاسی وحدت ایچوندر (کو) ضم کافله موقع

استفهامده چه شدو بکجارفت معناسنه درکه ترکیده قنی ونیجه اولدی وقنده کتدی ایله تعبیر اولنور وجانهٔ عظیمه یعنی اولو وایشلك یول معناسنه کلور طاریوله ادات تصغیر ایله کوچه دینور (زد) فتح نون وسکون زا ایله نزدیك مرادفیدر که یقین وقریب معناسنه در (تو) عربیده انت مثللو ضمیر مفرد مخاطبدر که سن دیمکدر (امتثال) افتعال بابندن موافقت وانقیاد ایتمك معناسنه مصدردر امره اضافتی مصدرك مفعولنه در (امر) همزه نك فتحی ومیمك سکونیله بیورق وبیورمق معناسنه در زره اضافتی مصدرك فاعلنه در (ترك) تانك فتحیله براقمق وواز کچمك معناسنه در دنیایه اضافتی مصدرك مفعولنه در (دنیا) کلمه سی ادنی لفظنك مؤنثیدر بو عالمه دنیا اطلاقی آخرته نسبتله اقرب اولدیغنه مبنیدر (بوذر) ذالك فتحیله اصحاب کرامدن جندب ابن جنادة الغفاری رضی عنه الباری حضرتلریدر (بو) ابودن تخفیف اولنمشدر پدر وبابا معناسنه در عرب بر معناده مبالغه ایلسه یا (اب) ایله ویا (ام) ایله تعبیر ایدر ❊ مثلا ابوالفساد وام الخبائث وبوالعجب وبوالهوس وبوالفضول دیر ❊ کویا فساد وخبائث وعجب وهوس وفضول اندن تولد ایتمشدر زیرا بومعانی یه کثرت ملابسه وشدت اتصالی واردر (خفی بیورلمیه که) شخص معینك ذاتنی ادراکه وضع اولنان کلمه (اب) و(ابن) ایله مصدر اولور ایسه (کنیه) ومصدر اولمیوب مدح وذمی ده شامل اولماز ایسه (اسم) ومدح ویاخود ذمی افاده ایدر ایسه (لقب) دینور بومحلده (ذر) دن مراد خرده قرنجه اولەجقدر ❊ زیرا مشار الیه حضرتلری خصوصا فرزندلرینك جثەلری بغایت صغیر وقصیر ایدیلر

١٤ ❊ محصول بیت ❊

زر کلمه سنك معناسی عربیده اترك یعنی ترك وفراغت ایت دیمك

كادى سنك يانكده قنى رمقبل كه زرامر ينه امتثالدن ايچون محبت
دنيايى ترك ايلشدر ٭ يعنى دنيايى ترك ايليان مقبل اصحاب كرام
ذوى الاحترامدن ابوذر غفارى حضرتلريدر يعنى فارسيده التون
معناسنه اولان زر لفظى عربيده ترك وفراغت قيل معناسنده
امر اولمغله اشبو امره امتثالا ترك دنيا ايليان حضرت ابوذر غفارى
رضى عنه البار يدر ٭ ودخى مشار اليه حضرتلرى سابقين الى الاسلامدن
اولوب اسلامه كانلرك بشنجيسى اولمشدر اكابر علما وزهاددن بر ذات
ستوده صفات اولمغله سنه ده عطاياسى در تيوز ديناره بالغ اولوب
برشى ادخار ايتمزلردى اوتوز ايكى تاريخنده ارتحال دار بقا
بيورمشدر ﴿بديعه﴾ حضرت صديق اكبر رضى الله تعالى عنه
ارتحال دار عقبا بيوردقدنصكره حضرت ابوذر شامه نقل ايدوب
حضرت عثمان رضى الله عنهك زمان خلافتنده قدر او راده اقامت
ايتمشيدى ٭ مشار اليه حضرتلرى عالم وعامل وامر دينده لائمك لومندن
قورقمز بر ذات اولديغندن حاكم شام بولنان ذاتك بعض حركاتنه
تعريض بيوردقلرنده حاكم مشار اليه كوجنوب حقلرنده حضرت
عثمانه شكايتنامه تقديميله ابوذر حضرتلرينى ربده نام محله
نفى ايتدرمشيدى ٭ يانلرنده حرميله فرزندندن بشقه كمسه سى اولمديغندن
حين وفاتنده انلره بنى بعد الوفات غسل وتكفين ايدوب يول
اوزرينه براغوب ابتدا ظهور ايدن كمسه يه بنى تعريف ايدهسز
ديو وصيت ايلدكده آنلر دخى وصيتلرى اوزره عمل
ايدوب جنازه سنى بعد الغسل والتكفين يول اوزرينه كتورديلر ٭
مكر كبار صحابه كرندن عبد الله ابن مسعود رضى الله عنه عراقدن
عمره قصديله مكهٔ مكرمه يه كلور ايكن اتفاقا اول كونده مشار
اليهك جنازه سى اولديغى محله كلوب كيفيتى سؤال ايدوب وقوع
حالى اوغلى ايله حرمندن استماع ايلديكندن ابن مسعود حضرتلرى

كريه وزارى ايليه رك ٭ صدق رسول الله ﴿تمشى وحدك وتموت
وحدك وتبعث وحدك﴾ ديه رك همان رفقاسيله برابر حيوانلرندن
نزول ونمازينى ادا ايدوب اوراده توديع خاك مغفرت بيورمشلر ٭
رحمة الله عليه ٭ ودخى قلبى محبت دنيادن خالى اولان كيسه يه غناى
ظاهرى راه حقده مانع اولماز ٭ نتكم حضرت مولانا قدس سره
بيوررلر ﴿مثنوى﴾ چيست دنيا ازخدا غافل بدن ٭ نى قماش ونقره
وفرزند وزن ٭ وينه بو مضمونده (الدنيا ما شغلك عن الله) بيورلمشدر
﴿نظم﴾ هى الدنيا اقل من القليل ٭ وعاشقها اذل من الذليل ٭ تصم
بسحرها قوما وتعمى ٭ فهم متحيرون بلا دليل ٭ جناب ناظمك عزيز
مشار اليهى تخصيص بالذكر بيورملرى زر وابوذر كلمه لرنده جناس
اولديغى ايچوندر ٭ يوخسه كافهٔ اصحاب رسول الله حضراتنك نزد
شريفلرنده سيم وزر خاك ومدرله برابر بلكه دها كمتر ايدوكى
وسيما اول يار غار سيد البشر ٭ حضرت صديق اكبر افندمز
بالجمله مالملكلرينى راه خداده بذل وانفاق بيوردقلرى ونيجه نيجه
مناقب جليله لرى كتب سير وخصوصا مناقب چهار ياره مفصلا
تحرير وبيان اولنمشدر ﴿بيت﴾ هر دم از ما صد درود وصد سلام ٭
بر رسول وآل واصحابش تمام ٭

﴿زر بده وزفحش اولاد الزنا رالب ببند﴾ ١٥
﴿ديده پاشى قفل زر از بهر فرج استرست﴾

(بده) با حرف تأكيد (ده) دادن وياخود كسر دال ايله دهيدن
مصدرندن مشتق اولان دهد مضارعندن مأخوذ فعل امردر
وير معناسنه زر مفعول صريحيدر (واو) عاطفه (فحش)
فانك ضمى وحانك سكونيله حدى متجاوز عظيم القبح اولان
قول وفعل معناسنه در (اولاد الزنا) تركيب اضافى عربيدر زنا

چوجقلری دیمکدر که بچه تعبیر اولنور (را) تخصیص
ایچوندر (اب) هب زننده طوداق معناسنه دربندك مفعولیدر
(بند) بستن ویاخود بندیدن مصدرندن مأخوذ امر مخاطبدر
بغله معناسنه (دیده) دیدن مصدرندن مشتق ماضیٔ
مقیددر وچشم کبی کوز معناسنه ده اسم اولور (ودخی)
معلوم اوله که ماضی ایکی نوع اوزرینه اولوب نوع اولی
(ماضیٔ مطلق) ونوع ثانیسی (ماضیٔ مقید) در ماضیٔ
مطلق شول ماضی درکه آنك معناسی قرب وبعد وتوسطدن
برشی ایله مقید اولمیه وبوکا ماضیٔ شهودی دخی دیرلرکه متکلمك
رأی العین کوردیکنی ویاخود کورمش کبی بیلدیکنی خبر ویرن
صیغه در ٭ مثلا سکون نون ایله (خواند) کبی که اوقودی
معناسنه در ٭ وماضیٔ مقید اوچ نوع اولوب اولکیسی (ماضیٔ
مقید بالقرب) ایکنجیسی (ماضیٔ مقید بالبعد) اوچنجیسی
(ماضیٔ مقید بالتوسط) در ٭ ایمدی ماضیٔ مقید بالقرب شول
ماضیدرکه ماضیٔ مطلقك آخری مفتوح قلنوب واول فتحه یه
علامت برهاء رسمیه زیاده قلنور وبوکا (ماضیٔ نقلی) دخی دیرلرکه
متکلمك سماع ایله بیلدیکنی بیان ایدن صیغه در ٭ (خوانده)
کبی که اوقومش معناسنه در ٭ وماضیٔ مقید بالبعد شول
ماضی درکه ماضیٔ مطلقك اولنه بر (می) لفظی زیاده قلنور
وبوکا (حکایه عن حال الماضی) دخی دیرلر ٭ (می خوند) کبی که
اوقودی ایدی معناسنه در ٭ وماضیٔ مقید بالتوسط شول
ماضی درکه ماضی مقید بالبعدك آخرینه برهاء رسمیه زیاده قلنور
وبوکا (حکایهٔ ماضیٔ نقلی) دخی دیرلر (می خوانده) کبی که
اوقومش ایدی معناسنه در ٭ (قفل) قافك ضمی وفانك
سکونیله کلید معناسنه عربیدر زره اضافتی بیانیه (فرج) فانك

فتحی ورانك سکونیله انسانك عورت یرینه اطلاق اولنور کیدرك
خاتونك قبلنده اغلب اولمشدر وفتح را ایله انشراح وشادمانی
معناسنه در استره اضافتی لامیه در (استر) فتح همزه ایله دستر
وزننده دابهٔ معروفه درکه قاطر تعبیر اولنور عربیده بغل دینور
وجامه ایچنده اولان استاره دخی دینورکه جامه نك ایچ یوزیدر

۱۵ ٭ محصول بیت

التون ویرده کلام فحشدن وادزنالرك اغزینی قپا زیرا کورمش
اولورسنکه التون کلید قاطرك فرجی ایچوندر ٭ یعنی جنس اولان
قسراغك فرجنی همجنسی اولمیان حیوانك مقاربتندن محافظه
ایچون اغنیا التون کلید ایله بند ایلدکلری کبی سندخی کندی
ناموسنی حفظ ووقایه ایچون صفت نمیمهٔ ذمیمه ایله متصف اولان اشخاص
رزیله یه سیم وزر اعطاسیله آنك دهانی بند ایدوب زبان پرزیاندن
خلاص اوله سین ٭ نتکم شیخ سعدی کلستاننده بیورر ٭ بیت ٭
با بداندیش هم نکویی کن ٭ دهن سك بلقمه دوخته به ٭ وله ٭ بیت ٭
سخن آخر بدهن میکذرد موزیرا ٭ سخنش تلخ نخواهی دهنش
شیرین کن ٭ (ودخی) سعایت ونمیمت یعنی قوجیلق اخلاق
رزیله دن پك بیوك برمعصیت اولدیغندن بونکله مألوف اولنلرك
دارالنعیمدن محروم وتبعید قلنه جقلری حدیث صحیحده وارد اولمشدر

گرچه خوش باشد زرابرا کن که خود ابراست تاج
بهر ابراهیم وزر نعلین پای آزرست ۱٦

(گرچه) هرنقدر (خوش) خوب وگوزل معناسنه در (ابرا)
کسر همزه ایله افعال بابندن مصدر در بعید ایلمك معناسنه وخسته یی
صاغ ودرست ایلمك معناسنه ده کلور (خود) خاء معجمه نك ضمی
وواو مجهول ایله شد وزننده بونده تأکید ایچوندر وذات ونفس
وآشنا معنالرینه ده کلور (تاج) سلاطین سالفه نك باشلرینه

کیدکاری مجوهرلی کسوه‌یه دینور جمی کسرتا ایله تیجاندر (است) معناده تاج لفظنه مرتبطدر (ابراهیم) جناب خلیل الرحمن علی نبینا وعلیه السلام حضرتلرینك اسم شریفلریدر (نعلین) کلمه سنده اولان یا نسبت ونون تأکید نسبتده اوله بیلور یاخود فتح لام ایله نعلك تثنیه سی اوله رق ایکی پاپوج دیمکده اوله بیلور ترکیده نالین دیدکلری نعلینك محرفیدر وزره مبتداسنك خبریدر (پای) پای وزنده ایاق معناسنه درقوت وقدرت معناسنه ده کلور (آزر) همزهٔ ممدوده‌نك وزانك فتحیله ابراهیم علیه السلامك عموجه‌لرینك اسمیدر و پدرلرینك اسمی تارخدر شارح قاموس دیرکه آزره اب اطلاقی عادت عرب اوزره جاری اولمشدر ※ نعلین پای آزر اضافتری لامیه درلر

١٦ ※ محصول بیت ※

هرنقدر آلتون خوش وایو ایسه‌ده سن انی کندوکدن بعید ایت زیرا ابرا لفظی ابراهیم کلمه‌سیچون تاج اولوب زر لفظی دخی آزر لفظنك اباغنك نعلینیدر ※ یعنی عربیده بعید قلمق معناسنه اولان ابرا لفظی حضرت خلیل اللهك اسم شریفلری اولان ابراهیم کلمه سنك جزء اولی واقع اولمغله کانه مبارك باشلرینك تاجی مشابه‌سنده اولمش اولیور ※ وفارسیده آلتون معناسنه اولان زر لفظی ایسه حضرت خلیل الرحمانك عمیلرینك اسمی اولان آزر کلمه سنك جزء اخیری واقع اولمغله کویا قدم نحوست توأمنك نعلینی مقامنده بولنمش اولدیغندن شایان اعتبار دکلدر ※ الحاصل افسر سرسعادت حضرت ابراهیم ایله نعلین پای آزربت تراش میاننده فرق عظیم اولدیغی اظهر من الشمسدر (مصراع) ببین تفاوت ره کز کجاست تا بکجا ※ ودخی ترجمهٔ ابن زیدونده مذکوردرکه مأمون خلیفه‌نك کاتبی

اولوب بلاغت وفصاحت وحکمتده عصرینك وحیدی اولان سهل ابن هارون آلتونی بووجهله ذم ایدوب آلتون الدن اله انتقال ایدر بر متاع بی وفادر ※ وآلتونك عربیده اسمی ذهب اولمغله ذهاب کتمك معناسنه اولوب اسمنده شأمت واردر ※ وآلتون اکثریا لئیم وخسیس اولانلره کیدوب اسخیایی ترك ایدر وکندوبی حفظ وحراست ایدنلره مکر وآشوب پیدا ایتمدن خالی دکلدر ※ وابلیس علیه اللعنه‌نك انسانی صید ایلدیکی دامل‌ردن بردامدر والسان عربیده آلتونك براسمی دخی احمر اولوب (اهلك الرجال الاحمران) مثل اولمشدر کرچه احمراندن مراد لحم وخمردر ※ لکن لفظ احمر آلتونه دخی اطلاق اولنور دیمشدر ※ انتهی ※ (ودخی) برکون جناب امیرالمؤمنین علی کرم الله وجهه زمان خلافتلرنده خزانهٔ بیت الماله کیروب جمعیت سیم وزری کوردکلرنده ※ یا احمر ویا بیضا غر اغیری ※ بیورمشلردر ※ یعنی ای زر زرد رخسار وای نقرهٔ ناتمام عیار جلوهٔ دلربا وعشوهٔ عقوبت فزا ایله غیره غرور ویریکز دیمکدر

١٧ ※ ازر پادشه مجو حاجت که جودش عارضست ※
※ میوه‌کی آرد درخت خشك کز باران ترست ※

(ز پادشه) ریاضتلی یعنی مرائی دیمکدر (مجو) ضم جیم ایله جستن مصدرندن مأخوذ استمه معناسنه نهی حاضردر اولنده‌کی میم مفتوحه ادات نهیدر (حاجت) جیمك فتحیله کشینك محتاج اولدیغی شیئه دینور فارسیده بایسته وترکیده کرکلو تعبیر اولنور (جود) جوانمردلك ایلمك معناسنه در ضمیر ز پادشه‌یه راجعدر (عارض) کسر را ایله عوض وبدل جهتیله ویریلان عطیه‌یه دینور عربیدر وفارسیده یکاق معناسنه در جود مبتدا عارض خبریدر (میوه) میمك کسریله یمش معناسنه که عربیده ثمر

وفا كهده ديرلر (كى) كافك فتحيله استفهام ايچوندر چن ونصل
معناسنه انكار موقعنده ايراد اولنور وپاتى يه دخى اطلاق اولنور
وپادشاه اعظم معناسنه ده كلور وعربيده فعل مضارعى نصب ايدن
حروف اربعه دن بريدر (آرد) فتح واو ايله آوردن مصدرندن
حذف واو ايله فعل مضارع مفرد غائبدر كتورر معناسنه واو ايله
آورده جائزدر (درخت) دالك كسرى ورانك فتحيله اغاج
وشجر معناسنه درخشكه اضافتى بيانيه در آرد فعلنك درخت
فاعلى وميوه مفعوليدر (خشك) خانك ضمى وشينك سكونيله
قورى ويابس معناسنه در وناكس وبخيله ودرشت طبيعتلو اولان
آدمه دخى ديرلر (كز) كه ادات رابط صفت واز بمعنى من (باران)
يغمور ومطر معناسنه در وباريدن دن امر حاضر اولان بار لفظنك
آخرينه برالف ونون زياده سيله صفت مشبهه ده اولور (تر) فتح
تا ايله ياش معناسنه در كه قورى متقابليدر وعلى طريق الكنايه
مردار وملوث وفاسق كمسه يه ده اطلاق اولنور

١٧ ❊ محصول بيت ❊

ريا صنعتلدن يعنى مرائى اولان كمسه دن حاجت طلب ايلمه زيرا
انك جود وسخاسى ذاتى اولميوب برعوض وغرض تحتنده در
نصل ميوه كتورر برقورى اغاج كه يغموردن ياش اوله ❊ يعنى
ايچروسى قورومش اولان اغاجك اوزرى يغموردن كسب ايتمش
اولديغى رطوبتله تازه لنوب ده ميوه دار اولمسى حد امكانده اولمديغى
كبى جود طبيعيسى اولميوب انجق خلق كندوسنه سخى ديسونلر ديو
تصنعله اظهار سخاوت ايليان قوجه مرائينك دخى رضاى بارى
ايچون بركمسنه يه خير ومنفعتى اولمسى عديم الامكاندر ❊ از جلاء
الروح ناظم ❊ بيت ❊ ريا پيشه چو از شوق ومحبت لاف دو كريد ❊
مبين جز چشمه سار كذب وبهتان چشم كريانش ❊ الحاصل رياكارك

جود عارضيسنه فريفته اولورق حصول حاجت ايچون دوكيلان
آب رولر وايديلان رجا ونيازلر ❊ مصراع ❊ درسنك خاره قطرهٔ
باران اثر نكرد ❊ منطوقنجه آنك قلب سنكيننه عدم تأثيرندن
ناشى بيهوده يره صرف اولنمش اولور ❊ ودخى حقيقت رياكورمك
معناسنه اولان رؤيتدن مشتقدر يعنى كشى طاعتنى پنهان
ايتميوب خلقه ارائه ايدوب كوسترمكدركه اول عبادتك آثارندن
كندويه بعض تعظيم ومدح وثنا كبى تمدحات كثيره حاصل اوله
فضولى رحمه الله ❊ بيت ❊ كمال حسن مشرب عارى اولمقدر تعرضدن ❊
ريا اهلينه هم چوق اعتراض ايتمك ريادندر ❊

١٨
❊ لب نيالايند اهل همت از خوان خسان ❊
❊ درخور دندان انجم كردهٔ ماه وخورست ❊

(نيالايند) بولاشدرمق معناسنه اولان آلودن مصدرندن
واو حذف اولنوب يرينه برالف وياكتورلمكله نفى استقبال جمع
غائبدر بولاشدرمزلر معناسنه اصلى مد همزه ايله آلايند كلمه سيدر
اولنه نون نافيه داخل اولمغله همزه سى يايه قلب اولنمشدر (ودخى)
اولنده همزه اولان كلمات فارسيه يه باء زائده وياخود باء امر وياخود
ميم نهى ونون نفى داخل اولديغى وقتده همزهٔ مز بوره ياء تحتانى يه
منقلبه اولور مثلا بياموخت ونياموخت وبياموز ومياموز
كلمه لرنده همزه يايه منقلب اولديغى كبى (اهل) منسوب ومتعلق
واقربا وماهر واستاد معنالرينه در (همت) هانك كسرى وفتحيله
برخصوصك فعله چيقارلمسنى ضميرده قصد ايله سعى ايتمك معناسنه در
اهلك مضاف اليهيدر (خوان) نان وزنده سفره معناسنه دركاه
اولوركه ذكر محل واراده حال ايدوب مجازا طعام مراد ايدرلر
بو راده اولديغى كبى بوندن بشقه خواندن فعل امرده اولور
اوقو معناسنه (خسان) خسك جمعيدر (خس) خانك فتحيله

ناکس وبدگوهر معناسنه در وبابانی اوت وچور چوب وکوهستانده
نشئت ایتمش اشخاص معنالرینه ده کلور ٭ نبالایند فعلنك اهل
همت فاعلی وآب مفعول صریحی وازخوان غیرصریحیدر (درخور)
دالك فتحی ورانك سکونی وخاء معجمه نك ضمی وواو مجهول ورا ایله
لایق وسزاوار ومناسب معناسنه در (دندان) فتح دال ایله
خندان وزنده دیش معناسنه درکه عربیده کسر سین ایله (سن) دینور
اوتوز ایکی درکه یکرمی سکزی حروف عربیه ودردی حروف
عجمیه مقابله سنده در (انجم) همزه نك فتحی ونونك سکونی
وجیمك ضمیله نجمك جمعیدر نجم نونك فتحی وجیمك سکونیله یلدز
معناسنه در فارسیده اختر وستاره دینور (کرده) کاف فارسیه نك
کسری ورانك سکونی ودالك فتحیله برنوع یوفقه اتمك معناسنه در
بوندن بشقه ذکرمی اولان نسنه یه ده دیرلر ماهه اضافتی بیانیه در
(ماه) نیر اصغردرکه آیدر عربیده قمر دینور محلی فلك اولدر وشهر
مرادفیدرکه سنه نك اون ایکی حصه سندن برحصه سنه دینور
(خور) ضم خا ایله شمس معناسنه در ویمك معناسنه اولان خوردن
مصدرندن فعل امرده اولور درخور داندن انجم تتابع اضافاتی
مجازا لامیه لردر درخور مبتدا کرده خبریدر

18 ❊ محصول بیت ❊

اهل همت اولان کیسه دنی وناکس اولان کیسه لرك سفره سنده
بولنان طعاملرندن اکل ایلمك شویله طورسون دوداقلرینی بیله
بولاشدرمزلر ٭ مصراع ثانی یی ارسال مثل اوله رق بیورمشلردر
زیرا کورمزمیسین که یلدزلرك دیشلرینك لایق انجق شمس وقمرك
جورکیدر حاصل معنی ادانی واسافل سفره لرینه بلادعوت زباب آسا
واروب قونمقدن کمال حذر اوزره اولوب اماخاتم کبی مشهور عالم اولان
برذات سخاوت نهادك نعم بی امتنانندن اکل وتناول ایلمك عین شفادر ٭

شیخ عطار ❊ نظم ❊ ای پسر هر کز مخور نان بخیل ٭ کم نشین در عمر
برخوان بخیل ٭ نان ممسك جمله رنجست وعنا ٭ میشود نان سخی نور
وضیا ٭ تا نخوانندت بخوان کس مرو ٭ وزپی مردار چون
کرکس مرو ٭ خواجه حافظ ❊ بیت ❊ دولت ازمرغ
همایون طلب وسایهٔ او ٭ زانکه بازاغ وزغن شهپر دولت نبود ٭
شیخ سعدی ❊ قطعه ❊ نخورد شیر نیم خوردهٔ سك ٭ ور بسختی
بمیرد اندر غار ٭ تن به بیچارکی وکرسنکی ٭ بنه ودست پیش سفله
مدار ٭ (معلوم اوله که) اقسام عالم اطلاق اولنان اجسام شمس
وقمر وکواکب مثللو برطاقم اجرامه اطلاق اولنور که اجرام مذکوره
کواکب ثابته وسیاره یه وقویرقلی یلدزلره تقسیم اولنمشدر ٭
(کواکب ثابته) دیو شول یلدزلره اطلاق اولنور که سماده
متعلق اولدقلری موقعلرینی دائما حفظ ووقایه ایدوب کندولرینه
مخصوص اولان ضیا ایله مضی اولورلر ٭ وکواکب مذکوره دن
هر برلرینه برر شمس کبی نظر اولنه بیلوب حتی بتون دنیایی ضیادار
ایدن شمس دخی شموس مذکوره دن بریدر دیرلر (وکواکب سیاره)
دیو شول برکوکبه اطلاق اولنور که آنلرك حد ذاتنده ضیاسی
اولمیوب طبعا سیاه جسملر ایسه ده شمسدن وکواکب ثابته دن
اقتباس نور وحرارت ایدوب شمسك وکواکب ثابته نك اطرافنده
دوران ایدرلر وجناب ناظمك دخی ٭ درخور دندان انجم کردهٔ
ماه وخورست ٭ مصراعنده انجم دن مرادعالیلری الله اعلم
کواکب سیاره اولوب کواکب ثابته دکلدر ٭ چونکه هر برکوکب
ثابت شمس مثللو نار یه برعالم مستقل اولوب یعنی شمس کندو اطرافنده
دوران ایدن وبربرلریله ابعاد مختلفه ده کائن کواکب سیاره یی
اضائه وتسخین ایلدیکی مثللو هر برکوکب ثابت اطرافنده دخی
کوکب سیاره موجود اوله رق کوکب ثابت انلره مرکز اولمغله انلری

اضاءه وتسخین ایدرو (قویرقلی یلدزلر) دخی کواکب سیاره‌دن اوله‌رق حرکتلریله شمسك اطرافنده برقطع ناقص طولانی رسم ایدوب اکثرحالده قویرق وصاچ مثللو ضیا انتشار ایتملریله (کواکب ذنبیه) و (کواکب شعریه) تسمیه اولنمشلردر ※ بو بحثك تفصیلینی مراد ایدن هیئت کتابلرینه مراجعتله ایضاحات مطلوبه حاصل ایدر

19 ※ طامعان ازبهر طمعه پیش هرخس سرنهند ※
※ قانعا نراخنده برشاه ووزیر کشورست ※

(طامعان) طامعك جمعیدر حریصلر دیمکدر (طمعه) ضم طا ایله غرفه وزننده یه‌جك نسنه‌یه دینور (پیش) باء فارسیه‌نك کسریله اوك وایلرو معناسنه‌در وعاقل ومتفطن وماضی ومستقبل معنالرینه‌ده کلور خس بومقامده یعنی بخیل وفرومایه (نهند) نهادندن مشتق فعل مضارع جمع غائبدر قورلر معناسنه‌در ※ طامعان فاعلی وسر مفعول صریحی ازبهر طمعه غیرصریحی وپیش ظرفیدر (قانعا نرا) قانعلرك دیمکدر چونکه را تخصیص ایچوندر (خنده) خانك فتحیله خندن مصدرندن مشتق اولدیغنه نظرا اسم مفعول صیغه‌سی اوزره ویاخود خندیدن مصدرندن مشتق اولدیغنه کوره فعل امر صیغه‌سی اوزرینه برهاء رسمیه زیاده‌سیله اسم مصدر اولوب ضحك وکولمه معناسنه‌در (وزیر) امیر وزننده خواص پادشاهیدن دستور اعظم وصاحب مهر مفخم اولان ذات عالیقدره دینور (ودخی) منجم باشی تاریخنده مسطوردر که دولت اسلامده ابتدا وزیر لفظی خلفاء عباسیه‌دن یوز اوتوز ایکی سنه‌سنده برنجی خلیفه اولان ابو العباس السفاحك وزیری ابو سلمه حفص ابن سلیمانه اطلاق اولنمشدر ※ وبولفظك اشتقاقنده اختلاف اولنوب کیمی دیرکه معاونة معناسنه اولان موازره لفظندن

وکیمی حمل معناسنه اولان کسر واو ایله وزارتدن یاخود ثقل معناسنه اولان وزردن مشتقدر کویاکه وزیر سلطان طرفندن متکفل تحمل حمل وثقل اولدیغیچون اطلاق اولنمش اوله وکیمی دخی دیرکه فتحتینله وزر لفظندن مشتقدرکه وزر ملتجاء وملجأ معناسنه‌در وزیر ملتجا ومهالکدن خلقك التجا ایتدکلری طاغه دیرلر سلطان دخی وزیره اعتماد ایتدوکی ایچون اطلاق اولنمشدر انتهی ※ کشوره اضافتی لامیه‌در (کشور) کسر کاف ایله مهتر وزننده اقلیم معناسنه‌درکه یدی حصه اعتبار اولنان کرۀ ارضدن برحصه‌در (ودخی) قدمای حکما کرۀ ارضی اختلاف لیل ونهار اعتباریله خط استوادن تقدیر ایله یدی اقلیمه تقسیم ایلمشلردر ※ ومتأخرین جغرافیین یدنجی اقلیمدن دها اوزاق اولان محللرك مسکن اولدیغنی بیلوب التمش یدی عرضنه وارنجه تقسیم ایدرك یکرمی درت اقلیم تعیین ایتدیلر ※ بورانك تفصیلاتنی استیانلر دخی کتب جدیدۀ جغرافیا مطالعه‌سیله معلومات کامله آله بیلورلر

19 ※ محصول بیت ※

حریص وطمعکار اولانلر یه‌جکدن ایچون هردنی ونا کسك اوکنده باش قورلر یعنی اظهار تذلل ایله سرفرو ایدرلر ارزاق مقدره‌سنه راضی وقانع اولانلرك ایسه شاه ووزیر اوزرینه خنده‌سی واردر ※ نتکم ناظم قدس سره دیکر برقصیده‌لرنده بیوررلر ※ بیت ※ تاج وتخت سلطنت راخواب بیننده وخیال ※ شب چو آساید سر برخشت وتن بربوریا ※ وله ※ نظم ※ یارب زدوکون بی نیازم کردان ※ وزافسر فقر سرفرازم کردان ※ درراه طلب محرم رازم کردان ※ زان ره که نه سوی تست بازم کردان ※ شیخ سعدی قدس سره بیورمشلردر ※ قطعه ※ ای قناعت توانکرم کردان ※ که ورای توهیچ نعمت نیست ※ کنج صبر اختیار لقمانست ※ هرکه را صبر نیست حکمت نیست ※

۲۰ ﴿ ماکیان از بهر دانه میبرد سر زیر خاك ﴾
﴿ قهقهه بر کوه و بر در شیوهٔ کبك نرست ﴾

(ماکیان) کسر کاف ایله خاکیان و زنده، طاوق دیدکلری حیواندر (دانه) حبه معناسنه در اربه و بغدای کبی (برد) ضم با ایله کتورمك معناسنه اولان بردن مصدرندن فتح با ایله کتورر معناسنه فعل مضارعدر (می) لفظی مضارعه، دخولنده ادات حالدر و استمرار ایچوندر، کاور شیخ سعدینك ❊ هر نفسی که فرو میرود ممد حیاتست ❊ فقره سنده اولدیغی کبی و فعل ماضی یه دخولنده زمان ماضیدن حکایه ایچوندر (زیر) کسر زا ایله اشاغی معناسنه در و کیزلو و پوشیده معناسنه ده کاور ❊ ماکیان میبردك فاعلی و سر مفعول صریحی از بهر دانه و زیر خاك لفظلری متعلقات فعلندرلر (قهقهه) قافلرك فتحه لریله قه قه، دیو آواز ایله تکرار بتکرار کولك معناسنه در (کوه) کاف عربیه نك ضمیله طاغ معناسنه در که عربیده جبل دینور کاف عجمیه ایله بخس معناسنه در (واو) عاطفه در (در) بوراده وادی و دره معناسنه در (شیوه) شینك کسریله طور و قاعده، و قانون معنالرینه در (کبك) کافك فتحی و بانك سکونی و کاف فارسیله ککلك قوشنه دینور (نر) فتح نون ایله ارکك معناسنه در شیوهٔ کبك نر اضافتلری لامیه و بیانیه در

۲۰ ﴿ محصول بیت ﴾

طاوق دانه ایچون باشنی طبراق آلتنه کتورر یعنی چوبالکده دانه بولورم امیدیله باشنی درون خاکه کتورب برحبه بولمق ایچون نیچه مشقت و مذلات اختیار ایلرایمدی طاغك اشبو حال احتیاجدن ألنه طاغلرده و دره باشلرنده، خرامان اوله رق قه قه ایله کولك انجق ارکك ککلکك شیوه و عادتیدر ❊ از بهارستان ناظم ﴿ حکایت ﴾ کوکرجینه

نیچوندر که ایکی یاوریدن زیاده کتورمیورسین طاوق کبی زیاده یه قدرتك یوقیدر دیدکلرنده جوابنده، کوکرجینك یاوریسی پدر و مادرینك قورسغندن یروطاوغك پلیجی هر راست کلدیکی مزبله دن یوب کچنور ایمدی برقورسق انجق ایکی یاوری بسلیه بیلوب یارم مزبله دن بر کونده بیك پلیج اشمك ممکندردیمش ❊ ﴿ قطعه ﴾ خواهی که شوی خلال روزی ❊ همخانه مکن عیال بسیار ❊ دانی که درین سراچهٔ تنك ❊ حاصل نشود حلال بسیار ❊ لکن طیرمذکورده هر نقدر لسان حال ایله ﴿ ع ﴾ اکر خواهی سلامت در کنارست ❊ مألنی کویا ایسده، ﴿ بیت ﴾ هر کس بقدر خویش کرفتار محنت است ❊ کس رانداده اند برات مسلمی ❊ فحواسنجه او بیچاره دخی پنجهٔ شاهین قضادن بروجهله خلاص اوله مز ﴿ بیت ﴾ دیدی آن قهقههٔ کبك خرامان حافظ ❊ که زسر پنجهٔ شاهین قضا غافل بود ❊

﴿ نفع عامه عامه را اولیست آری دم خر ﴾
۲۱ ﴿ خوش مکسرانیست لیکن کون خررا درخورست ﴾

(نفع) فتح نون ایله فائده، اندرمك معناسنه عربیدر (عامه) تشدید میمله خاصه مقابلیدر هر کس و جمله معناسنه در نفعك عامه یه اضافتی مصدرك فاعلنه در (را) ادات مفعول و یاخود ادات تعلیلدر (اولی) فتح همزه ایله زیاده لایق و مناسب معناسنه در نفع مبتدا اولی خبری است ادات خبردر (آری) اوت و نعم معناسنه جوابده مستعملدر و آوردن مصدرندن حذف واو ایله فعل مضارع مفرد مخاطبده، اولور کتوررسین معناسنه (دم) ضم دال ایله قویرق معناسنه در و عربیده دوامدن فعل امر اولور و فتح میمله نفس معناسنه در خره اضافتی لامیه در (خر) خانك فتحیله اشك و حمار معناسنه در و مجاز افهم و ادراکی اولمیان کیمسه یه ده دینور و خریدن

لفظندن صاتون آل معناسنه فعل امرده اولور (مکسران)
سنك سوریجی یعنی سنکلك معناسنه وصف ترکیبی اقسامندن
اولوب اصلنده رانندهٔ مکس ایدی چونکه (مکس) میمك
وکاف فارسیه نك فتحه لریله سنك که عربیده ذباب ولسان
چغتایده کسرتین ایله جبین دیرلر ادات اسم فاعل اولان نون
ودال وهاء رسمی بعد الحذف معنای عام ترکیبندن معنای خاص
علمیه یه نقل ایچون مفعولی اولان مضاف الیهی تقدیم ایله مکسران
اولدی جمیع مشتقاتدن اولان وصف ترکیبلرده بوقاعده
جاریدر یاسی وحدت ایچون اولوب دم مبتدأ مکسران
خبریدر (لیکن) کسر لام وسکون یا وکسر کاف ایله حرف
استدراکدر عربیده لکن کبی کلام متقدمدن متولد اولان
توهمی دفع ایدر (کون) ضم کاف ایله دبر ومقعد معناسنه در
خره اضافتی لامیه در (کون خر) درشت وناهموار و بی ادراك
ونادان کمسنه یه اطلاق اولنور ※ نتکم شیخ سعدینك (شو)
کر بی هنر بمال کند کبر بر حکیم ※ کون خرش شمار اکرگاو عنبرست ※
بیتنده مواقع اولمشدر بونده اشك دبری معناسنه در (درخور)
لایق ومناسب معناسنه در

۲۱ ※ محصول بیت ※

عوامك نفع وفائده سی ینه عوامه مناسبدر وبویله اولدیغی
مسلمدر مصراع ثانی ارسال مثلدر زیرا حمارك قویروغی برخوش
سنکلکدر امانه کندو دبرینه لایقدر یعنی خبیثك اکرامی ینه
کندوسی کبی خبیثه در دیمکدر

۲۲ ※ مرد کاسب کز مشقت میکند کف رادرشت ※
※ بهر ناهمواریٔ نفس دغل سوهان کرست ※

(مرد) آدم کاسبه اضافتی موصوفك صفتنه اضافتیدر

(کاسب) سعی وعمل ایله رزق طلب ایدیجی معناسنه در (که)
حرف بیان (از) بمعنی من ابتدا (مشقت) فتح میمله رنج
ومحنت وصیقندی معناسنه (میکند) ایلر (کف) آوج ※
ودست معناسنه عربیدر (را) ادات مفعولدر (درشت)
دالك ورانك ضمه لریله درست وزننده غلیظ وسرت وقبا وخشین
نسنه معنالرینه در مرد میکندك فاعلی کف ودرشت مفعوللریدر
(ناهموار) دوز ومستوی اولمیان شیٔ معناسنه در (یا) سی
حرف مصدر (ودخی) (یا) حرفی صفتلرك آخرینه لحوقنده
مصدریت اداتی اولوب خوابی کبی کوزللك دیمکدر واسملرك
اخرینه کلدکده محلیت اداتی اولور کلی ودرختی کبی کالك
واغاجلق دیمکدر ※ وترکیده مصدریت ومحلیت معنالرینی افاده
ایدن (لك) و (لق) اداتلریدر (یاسمنلك) و (لیمونلق)
کبی همزه سی اضافت ایچوندر (نفس) فتح نون وسکون فا ایله
جان وروح معناسنه در جسد وعند وجوهر معنالرینه ده کلور
(دغل) فتحتینله مکار ومعیوب وخباثت وفساد وقلب اقچه
معنالرینه در ناهمواریٔ نفس دغل اضافتلری لامیه و بیانیه در
(سوهان) ضم سینله سوزان وزننده دوربی واکه تعبیر اولنان
آلت معناسنه وتخفیف ایله سوهن دخی جائزدر (کر) کاف
فارسیله ادات اسم فاعل اولوب (سوهان کر)
دوریجی معناسنه در

۲۲ ※ محصول بیت ※

کسب ایدیجی اولان کمسنه که رنج ومحنتدن آوجنی دوربی کبی
درشت وغلیظ ایلر ایمدی اویله ناهموار اولان المکار وحیله کار
اولان نفس اماره ایچون دوربجیدر ※ یعنی کسب اقوات یومیه
ایچون جد وسعی ایله تعبدن الده حاصل اولان ناسورلر نفس

اماره ومكاره‌يى تربيه واصلاح ايچون كويا براكه‌در ❊ نتكم ناظم قدس سره جلاء الروح نام قصيده‌لرنده بيورمشلردر ❊

﴿ بيت ﴾ تراتاهست ناهموارئ درخود غنيمت دان ❊
درشيتهاى دور چرخ را كانست سوهانش ❊

٢٣ ﴿ ساغر عشرت بود از كسب بر كف آبله ﴾
﴿ وقت آنكس خوش كه راحت يافته زين ساغرست ﴾

(ساغر) فتح غينله لاغر وزننده قدح و پياله معناسنه عشرته مضافدر (عشرت) حسن معاشرت ومجلس ايدوب نفيس طعام وشراب تناول ايتمك معناسنه‌در (آبله) سيولجه تعبير اولنان كوچك چبانه دينور ❊ آبله بودك فاعلى وساغر مفعول صريحى ازكسب و بر كب مفعول غير صريحلريدر (وقت) زماندن برمقدار مفروضدر كه فارسيده هنكام ديرلر آنكسه اضافتى لاميه‌در وقت مبتدا خوش خبرى ادات خبر محذوفدر (كه) حرف بيان وياخود حرف تعليلدر (يافته) ماضيدن قسم يعنى ماضئ منقول اولوب بولمش معناسنه‌در (است) ادات خبرى يافته‌يه مقيد اوله‌رق زين ساغر راحت يافته است تقديرنده‌در

٢٣ ﴿ محصول بيت ﴾

❊ جناب ناظم بو بيتده الده‌كى قبارجغى قدحه تشبيه ايدوب بيوررلركه ❊ سعى وكوشش ايله كسبدن الده حاصل اولان ناسورلر وقبارجقلر عشرت قدحى كبى نشئه ويريجيدر ودخى ايكنجى ساغردن حاليت ومحليت علاقه‌سيله باده مراد اولنور اول كيمسه‌نك وقتى خوشدركه آوجنده قدح كبى چبانلر وناسورلردن محذون ومكدر اولميوب راحت وآسايش بولمشدر ❊ يعنى (حرفة المرء كنزه) فحواسنجه وجه حلالدن نفقهٔ نفس وعيالى

ايچون كسب ايتمك عبادات مفروضه‌دن اولديغنى بيلوبده مشغول اولديغى كسب وكارينك خساست وصعوبتندن اصلا غمناك اولميان كيمسه كويا ساغر صهبادن بادهٔ حمرا نوش ايتمش كى دائما نشئه‌مند وخوشحال اولور ❊ زيرا كسب وكاره عار ايليوب مع الاقتدار كشت اسواق وبازار ايدرك ذل سؤال ايله خلقى بيزار ايلين بطالين حيواناته ملحق بلكه حيواندن دخى ارزادر ❊ ازمثنوى شريف رمز الكاسب حبيب الله شنو ❊ در توكل ازسبب كاهل مشو ❊ نتكم ترك سؤال وكسبله اشتغال خصوصنده حضرت امام على كرم الله وجهه ﴿ بيت ﴾ يقول الناس لى فى الكسب عار ❊ فقلت العار فى ذل السؤال ❊ و ﴿ ابو العيال احق ان يحمل ﴾ وبنه ﴿ لا ينقص الرجل من كماله اذا حمل لعياله ﴾ بيورمشلردر ❊ صائب رحمه الله ﴿ بيت ﴾ بيكارى وتوكل دورست از مروت ❊ بردوش خلق ميفكن زنهار بارخودرا ❊

٢٤ ﴿ فرج رابند از كالو كن كز زنان سعترى ﴾
﴿ فارغست آنكس كه قوت اوزنان وسعترست ﴾

(فرج) انسانك عورت محلنه اطلاق اولنور (را) ادات مفعولدر (بند) فتح با ايله باغ ودوكم وحيله وربا وعهد ورهن وقوشاق معنالرينه كلور (كالو) كاف فارسيه‌نك فتحى ولامك ضم ومديله بوغاز معناسنه‌در ❊ كن امرينك فاعلى تحتنده مستتر تو ضميرى ومفعوللرى فرج راو بند لفظلرى وغير صريحى ازكالو لفظيدر (زنان) عورتلر معناسنه‌در صفتنه مضافدر وزدن مصدرندن صفت مشبهه‌ده اولور اوريجى معناسنه (كه) بيانيه (سعتر) فتح سينله استر وزننده زبق ديدكلرى آلتدر كه بعض عورتلر بللرينه بغلوب انكله بربرلرينه جماع ايدرلر ايمش ياء نسبتله (سعترى) زبق

قولنلان خانونه دیرلر (فارغ) اشتغالی ترك ایله بوش طوران آدمه دینور (قوت) ضم قاف وسكون واو ایله حوت وزنده بدنی طوته‌جق مقداری غدایه دینور جمعی اقوات كلور ضمیره اضافتی لامیه در (ز) ابتدائیه (نان) اتمكدر كه عربیده ضم خا ایله خبز دیرلر (سعتر) بونده معروف نبات اسمی اولوب عامه ذعتر دیرلر كه اشتها ایچون تناول اولنور

٢٤ ﴿ محصول بیت ﴾

فرجنی بوغازندن بغله زیرا زنبقجی عورتلردن فارغدر اول كیمسه كه آنك قوت وغداسی اتمك وسعتردندر * یعنی اطعمهٔ نفیسه یه میل ورغبت ایتمیوب یالكز نان خشك ایله قاتق مقامنده سعتره قانع اولان كیمسه ریاضت ایله نفسنه غلبه ایتمش اولمغله ارتق تابع شهوت اولمقدن خلاص اولمش اولور (ودخی) الله تعالی حضرتلری نفسی اصلنده درت بیك ییل جوعله مبتلا ایدوب تربیه قلمش واعتراف ربوبیت ایتدرمشدر * پس هرنه زمان شهوانی بوزندن طوق اولوب وهواسنه مساعده بولسه معصیت دكل عصمنا الله تعالی بلكه كفره بلكه ادعاء ربوبیته داعی اولور * نتكم نیجه لرینه واقع اولدی جمشید ونمرود وفرعون وامثالی كبی * بوسببدندر كه قرآن عظیم الشانده كلور ﴿ ولو بسط الله الرزق لعباده لبغوا فی الارض ﴾ ودیمشلردر كه شهوت بطنه مساعده بولندقجه شهوت فرج ضبط اولنماز * شیخ سعدی ﴿ قطعه ﴾ اندرون ازطعام خالی دار * كه درو نور معرفت بینی * تهی ازحكمتی بعلت آن * كه پری ازطعام تا بینی * وامیر علی شیرنوایی ﴿ بیت ﴾ بادهان خشك وچشم ترقناعت كن ازانك * هركه قانع شد بخشك وترشه بحروبرست *

﴿ هركه راخرساخت شهوت نیم خردل كو بعقل ﴾ ٢٥
﴿ خود بفهم خرده دانان نیم خردل هم خرست ﴾

(هركه را) هركیمسه یی كه (خر) بواراده بی ادراك معناسنه در (ساخت) یاپدی ساخت فعلنك شهوت فاعلی هركه را وخر لفظلری مفعول صریحلریدر (شهوت) برنسنه یه میل ورغبت اولنمسیدر (نیم) میم وزننده یارم ونصف (خردل) خا ودالك فتحه لری ورانك سكونیله بعض طعامه لذت ویرمك واشتها اچمق ایچون استعمال اولنان برنوع تخمدر (كو) ضم كاف فارسیه ایله سویله معناسنه در (عقل) برنور روحانیدن عبارتدر كه نفس انسانی انك وساطتیله علوم نظریه وضروریه یی ادراك واذعان ایدر انك ابتدای وجودی ولدك رحمده استكمال خلقتله هنوز جنین اولدیغی هنكامدر بعده تدریجیله بلوغی وقتنه قدر تزاید ونما اوزره اولور اولنده كی (با) ظرفیت ایچوندر (بفهم خرده دانان) بفهمنده كی باده ادات ظرفیت فهمك خرده دانانه اضافتی مصدرك فاعلنه در (خرده دانان) خرده دانك جمعیدر خرده دان وصف تركیبیدر اصلنده داننده خرده ایدی خرده بیلیجی یعنی اهل دقت ومزایاشناس كمسنه لر دیمكدر (نیم خردل) تركیب اضافیدر خردل لفظنك نصفی دیمكدر (هم) دخی (خرست) خرلفظیدر

٢٥ ﴿ محصول بیت ﴾

هركیمسه یی كه شهوتی بی ادراك ایلدی اكا عقلده یارم خردل سویله زیرا شهوتنك مغلوبی اولان كیمسه ده یارم خردل قدر عقل یوقدر تحقیق اهل دقت اولنلرك فهمنده خردل لفظنك نصفی خرلفظیدر كه احمق وبی ادراك دیمكدر * یعنی معناده عبد البطن والشهوة اولان كیمسه نك ظاهرده حر وآزاد اولدیغنك نه شرفی

واردر چونکه شهوت نفسانیه امور سافله دن اولمغله صاحبی
دخی خوار وذلیلدر آنکیچون طائفهٔ صوفیه سلوکارینی ریاضتله
بدأ ایدرلرمش * شیخ عطار قدس سره * نظم *
آنکه باشد درکف شهوت اسیر * کرچه آزادست اورا
بنده کیر * آن بود ابلهترین مردمان * کزپی نفس هوا باشد
دوان * وبعض شعراء عرب دیمشدر * بیت * وماینفع
الاصل من هاشم * اذكانت النفس من باهلة * یعنی هاشمی الاصل
اولدیغنك فائده سی اولماز نفسی باهله دن اولدقدنصکره * وباهله
عربدن دنائت ایله معروفه برقبیله درکه عظام میته نك مخنی یعنی
ایلکنی چیقاروب اکل ایدرلرمش * حکایه * عبدالملك ابن مروان
زماننده حجاجك توصیفیله خراسان والیسی اولان قتیبه
بن مسلم باهلی که سخی وحلیم وعاقل ونیك سیرت برذات اولوب
قبیلهٔ باهله دن اولمسندن غیری برعیب ایله معیوب دکل ایدی *
مرویدرکه برکون تندخوی براعرابی ایله لطیفه قصد ایدوب
یااعرابی بنم کبی امیر وباهلی اولمق سنی مسرور ایدرمی دیدی
اعرابیٔ بدخوی دخی بومقوله قبیلهٔ دنیه دن اولمغی قبول اتمم دیدی
بعده قتیبه یاخلیفه لك ایله قبول ایدرمیسن دیدی اعرابی خلیفه لك ایله
دکل شرقدن غربه قدر دنیایی زیر قبضهٔ تصرفه المق
شرطیله دخی باهلی اولمغی قبول وارتکاب ایلم دیدکده قتیبه
یااعرابی اکر باهله دن اولورسك اهل جنت اولورسین دیسه لر
قبول ایدرمیسن دیوب اعرابی برمقدار تفکردنصکره بنم باهلی
اولدیغمی اهل جنت بیلمامك شرطیله قبول ایدرم دیدکده قتیبه
خنده وقهقهه ایدوب اعرابی یه خیلی احسان ایلمش رحمة الله علیه *

* سفله رامنظور نتوان ساختن کوخو بروست *
٢٦
* میخ رابر دیده نتوان کوفتن کواز زرست *

(منظور) نظر اولنمش معناسنه در (نتوان) توانستن مصدرندن
ممکن دکلدر معناسنه نفی استقبالدر * اصلنده نتواند ایدی بورادہ
دالی حذف اولنمشدر (ساختن) یاپمق وقیلمق معناسنه در (کو)
که اودن مخففدر ضمیر منظوره راجعدر (خوبرو) کوزل یوزلو
معناسنه وصف ترکیبیدر (میخ) کسر میمله اکسر وقاذق معناسنه در
(بردیده) کوز اوزرینه دیمکدر (کوفتن) کاف ممدوده نك ضمی
وفانك سکونی وتانك فتحیله اورمق وضرب ایلمك معناسنه مصدردر
مضارعی فتح بایله کوبد وامر حاضری کوب کلور (کو) که ایله
اودن مرکبدر (که) ادات تعلیل (او) ضمیر غائبی میخه
راجع (است) ادات خبردر

٢٦ * محصول بیت *

دنی وفرومایه اولان کیمسه یی خوبرودر دیواندن نظرینی آیرمیه رق
منظورك قیلمق مناسب دکلدر زیرا اکسری التوندندر دیو کوزه
اورمق جائزد کلدر * یعنی هرجایی وهزار آشنا اولان
محبوبی حسن بی بقاسندن اوتوری برآن وبرلحظه کوزینك
اوکندن آیرمامق روا ولایق اولمدیغنی مؤکد مصراع ثانی یی ارسال
مثل طریقیله بیورمشلردر * شویله که میخ زرینه اعتبار
ایدوب کوزینه قاقان شخص بی ادراکك دیده سی نابینا اولوب
جهانی کورمز اولدیغی کبی بویله محابیب مبتذله ایله الفت وانسیت
ایدن کیمسه نك دخی آرتق چشمنه عالم کورنمز اولوب ایشندن
وکوجندن آواره ودورو بوجهتله احبابندن دخی کریزان ومهجور
اوله رق بی قدر وبی شرف اوله جغی آزادهٔ قید سطوردر * نتکم
صبیح الوجه اولنلر ملتحی اولوب اولکی رونق وبها زائله وحسن
وجمال مضمحل اولسه عشاق انلردن بیزار وکلستان املری خارزار
اولور * پس دوراندیش اولنلر بومعنایی قبل الوقوع ملاحظه

وبلكه ديده باطن ايله مشاهده ايليوب ايركندن تعلق رنكنه بو يانمزلر وصوكندن آتش هجرانه يانمزلر ❊ لجناب (جامى) ﴾ نظم ﴿ يارب دلم از بتان سركش برهان ❊ وز خط خوش وعارض مهوش برهان ❊ يعنى كه جمال خويش بيرون زهمه ❊ بنما ومرا ازين كشاكش برهان

27 ﴾ شاهدان زرطلب راعارض برخط وخال ﴿
﴾ دركف طامع بقصد مال مردم محضرست ﴿

(شاهدان) شاهدك جمعيدر شاهد فارسيده محبوب معناسنه در زرطلبه اضافتى موصوفك صفتنه در (زرطلب) آلتون طلب ايديجى معناسنه وصف تركيبيدر زيرا طلب لفظى هرنقدر عربيده مصدر ايسه ده فارسيده طلبيدن مصدرندن امر حاضردر (عارض) يكاق معناسنه عربيدر پرخطه اضافتى بيانيه در (پر) باء فارسيه نك ضمى ايله طلو وچوق معناسنه (خط) كنج كسنه نك يكاغنده كى اينجه توى معناسنه در (واو) عاطفه (خال) بعض انسانك وجودنده بولنان كوچك سياه مدوراكه دركه بك تعبير اولنور (در) ادات ظرف (كف) الطامعه اضافتى لاميه در (طامع) طمعكار معناسنه در (قصد) فتح قافله برنسنه يه توجه وعزم ايلمك معناسنه در (مال) برآدمك مالك اولديغى نسنه يه دينور (مردم) فتح ميمله شخص واحد معناسنه در قصدك ماله اضافتى لاميه در (محضر) ميمك فتحيله طرف بالايه عرض وافاده ضمننده متعدد كسنه لر طرفندن امضا اولنان عريضه دركه عرض محضر دخى تسميه اولنور

27 ﴾ محصول بيت ﴿

طالب زر اولان محبوبلرك شيخ سعدى ﴾ نظم ﴿ سبزه درباغ كفته اند خوشست ❊ داند آنكس كه اين سخن كويد ❊ يعنى از روى دلبران

خط سبز ❊ دل عشاق بيشتر جويد ❊ مفادنجه رخسار خط آورى طمعكارك آوجنده يعنى خط برآورده اولان محبابيك دستنده افتاده لرينك مالنى المق قصديله برمحضردر ❊ يعنى عرض عارض خط آورى ايله كندولرينه مجبور ايلدكلرى بيچاركانك اموال موجوده سنى اخذ وقبض ايله كروه قلندرانه الحاق ايدرلر شيخ سعدى ﴾ نظم ﴿ نشايد هوس باختن باكلى ❊ كه هر روز باشد وراببلبلى ❊ چو خودرا بهر مجلسى شمع كرد ❊ تو ديكر چو پروانه كردش مكرد ❊

28 ﴾ روزكارت تيره دستت خالى ودل پرهوس ﴿
﴾ شب دراز وناخنان افتاده اعضا پرکرست ﴿

(روزكار) بوراده كاف فارسى ايله زمانۀ ناپايدار معناسنه در ضميره اضافتى مجازا لاميه دركه بيانى بيت اولده اضافت بيانده مروراتدى (ت) ضمير مخاطبدركه ماقبلى مفتوحدر وكاهى ضرورت وزن ايچون ساكنده اولورنتكم جناب حكيم سنائى نك قدس سره اشبو ❊ علت روز وشب خورست يقين ❊ چون كذشتى نه آنت ماند نه اين ❊ بيتنده واقع آنت كلمه سنده كى تاء خطابك ماقبلى ساكن اولديغى كبى (تيره) تانك كسريله بولانق ومنكدر معناسنه در (دست) مست وزننده يد وآل معناسنه در ضميره مضافدر (پر) طلو (هوس) آرزو واستك معناسنه در (شب) هب وزننده كيجه يه دينور (دراز) فتح دال ايله اوزون وطويل معناسنه در لكن دالك كسريله مشهوردر (ناخن) خانك ضميله طرنق معناسنه در (افتاده) افتادن لفظندن دوشمش معناسنه ماضيدن قسمدر يعنى ماضئ نقليدر (ودخى) لسان تركيده مادۀ اصليه نك كه امر حاضر صيغه سيدر آخرينه (مش) علاوه سيله ماضئ نقلينك مفرد غائبى و (لر) علاوه سيله جمع غائبى اولور وسائر

تصرىفاتى ان شاء الله آتيده عاجزانه بيان اولنور (اعضا) فتح همزه ايله عضوك جمعيدر (عضو) ضم عينله بدنك برجزئيدر برقول وبراياق مثللو (كر) فتح كاف فارسيه ايله اويوز وكاف عربيله صاغر معناسنه در

٢٨ ❊ محصول بيت ❊

سنك زمانك كدرلى والك بوش وحالوكه كوكلك دخى آرزو وهوس ايله طلودر سنك شوحال پرملالك اويوز علتنه مبتلا اولوب وطرنقلرى دوكلمش اولان بيچاره نك حال فلاكت مآلى كبيدر ❊ يعنى حفظنا الله اويوز علتنه مبتلا اولوبده قاشناجق طرنغى اولميان كمسه نك شب طويلده خواب وحضورى سلب اولديغى كبى روزكار زوزكارك روى مساعده كوسترمديكى كيمسه دخى كوكلنده كى آرزو واملارينى بالفعل اجرايه مقتدر اوله مديغندن دائما مضطرب ومتألم اولور شيخ سعدى ❊ بيت ❊ آنكس كه توانكرت نمى كرداند ❊ او مصلحت تواز توبهتر داند ❊ وله ❊ بيت ❊ كربهٔ مسكين اكر پرداشتى ❊ تخم كنجشك ازجهان برداشتى ❊ وله ❊ نظم ❊ سفله چوجاه آمدوسيم ورزش ❊ سيلئ خواهد بحقيقت سرش ❊ اين مثل آخرنه حكيمى زداست ❊ مورهمان به كه نباشد پرش ❊

---

٢٩ ❊ دست نه باراستان درقطع پشيتهاى طبع ❊
❊ بى عصا مكذر كه درراه توصد جوى وجرست ❊

(دست ده) ال وير (با) بوراده مفعول اليه اداتيدر (راستان) راستك جمعيدر (راست) طوغرى وكرچك وموسقيده برمقام آديدر لكن بونده رهبرومرشد كامل مراددر (در) ادات ظرف (قطع) فتح قافله كسمك وبرمحلدن مرور ايدوب كچمك معناسنه در (پشت) ضم پاء فارسيله بوراده ارقه وصرت معناسنه در (يا) ادات مصدر (وها) ادات جمعدر

(طبع) طبيعت وخوى معناسنه پشيتهانك طبعه اضافتى مشبهه بهك مشبهه اضافتى قبيلندندركه بيانيه در (بى عصا) دكنكسز (مكذر) كچمه ومرور ايله معناسنه نهى حاضردر (ودخى) لسان تركيده نهى حاضر امر حاضرك آخرينه (مه) لفظى علاوه سيله در مثلا تضييع اوقات ايتمه كبى (راه) يول وطريق معناسنه ضميره اضافتى لاميه در (صد) فتح صاد ايله مراتب اعداددن يوزه ديئور بونده كثرت مراد اولنور (جوى) ضم جيمله جستن مصدرندن استه معناسنه فعل امردر لكن بونده نهر وچاى معناسنه اسمدر (جر) فتح جيمله بونده ياريق وچتلاق ويارلمش زمين معناسنه در (است) بومقامده واردر معناسنه در

٢٩ ❊ محصول بيت ❊

خوى وطبيعت صرتلرينى قطع ايتمه ده طوغريلره ال وير عصاسز مرور ايتمه زيرا سنك يولكده چوق دره لر وچايلر واردر ❊ يعنى افعال واقوالى شرع شريفه مطابق برمرشد كامله بيعت ايدوب تسليم اول زيرا مفطور اولديغك خوى وطبيعت صرتلرى وتپه لرينى قطعده كه اخلاق ذميمه دن اخلاق حميده به سير وسلوكدن عبارتدر نتكم جناب جامى قدس سره بيورمشلردر ❊ نظم ❊ سلوك راه عشق ازخود رهائيست ❊ نه قطع منزل وطى مقالات ❊ سعادت خواهى ازعادت كذر كن ❊ كه ترك عادتست اصل سعادات ❊ طريقنده صعب المرور چايلر ودره لر ورهزنلر واردركه احوال راهدن آكاه اولان بررهبره اقتدا ايدوب دست كرامت پيوسته تسليم اولمدقجه انلردن سلامتله كذر ايدوبده منزل مقصوده وصول هيچ برطريقله ممكن دكلدر خواجه حافظ ❊ بيت ❊ رهبرى جوكه درين باديه هرسوى رهيست ❊ مردسر كشته چه داند كه بكجا بايد رفت ❊ وله ❊ بيت ❊ هرشبنمى درين ره صد بحر آتشينست ❊ دردا كه اين معما

شرح و بیان ندارد ❊ وله ❊ بیت ❊ عجائب ره عشق ای رفیق
بسیارست ❊ زپیش آهوی این دشت شیر نر برمید ❊ ودخی
شیخ ابراهیم حق قدس سره بیوررلر که اهل الله دیمشلردر که
سلوك طریق انبیا ومرسلین اخلاقندندر وخلاصهٔ عباد صالحین
اطوارندندر ❊ حالبوکیم آنلرك سلوك طریقدن مراد ومقصودلری
بودرکه روح انسانی منازل تنزلات مذکورهسندن تدریج ایله
ینه اولکی مقامنه ترقی قیله ومعرفت نفس ایله معرفت حقه واصل
اوله و بو طریقك اهلی بیننده منازل معلومهسی واردر که سالك
آنلری بری بری نصکره قطع ایدوب آخرینه وصول بولور ❊ آندن
سلوك منازل منقطع اولور ❊ وتجلیات حق منقطع اولمز ❊ زیرا
تجلیاتك نهایتی اولمز بو سالکك حالی منازل طریق محسوسی قطع
ایدن مسافرك حالی کبیدر سالکه بر مرشد لازمدر که اکا بو یولك
خیرنی وشرنی بیلدیره و بوکا سلاح اقتضا ایدرکه ذکر اللهدر ❊
تاکیم آنکله نفس وشیطاندن تحصن ایلیه وسالك سیر وسلوکنده
اهل الله اراسنده مشهور اولان مقاماتی کچوب کیدرکه آنلر یدی
مقامدر ❊ اولکیسی مقام ظلمات اغیاردرکه انده بو نفس ناطقه
(اماره) نامیله تسمیه قیلنمشدر ❊ وایکنجیسی مقام انواردرکه بو نفس
(لوامه) تسمیه اولنمشدر ❊ واوچنجیسی مقام اسراردرکه بو نفس
آنده (ملهمه) اسمیله بیلنمشدر ❊ ودردنجیسی مقام کمالدرکه بو نفس
انده (مطمئنه) تسمیه قیلنمشدر ❊ وبشنجیسی مقام وصالدرکه بو نفس
آنده (راضیه) تسمیه اولنمشدر ❊ والتنجیسی مقام تجلیات افعالدرکه
بو نفس انده (مرضیه) اسمیله بولنمشدر ❊ ویدنجیسی مقام تجلیات
صفات واسمادرکه بو نفس آنده (کامله) نامیله بیلنمشدر ❊ وسالك
بو مقامات سبعهنك هر برنده اولدقجه اول مقام ایله مابعدندن محجوبدر ❊
پس حدیث شریفده وارد اولمشدر عبد ایله مولاسی اراسنده عبده

نسبتله نور ایله ظلمتدن حجب سبعین اولوب وحقیقتده حجبدن مراد
دخی انجق بعد مناسبدر نه حجب امور حسیهدر ونه بعد اوقات
ومسافهدر زیرا که حق تعالی بعد وقرب حسیدن وزمان ومکان
وجهتدن منزهدر ❊ اما سلوك طریق حق و بو حجابی تمزیق
ایچون وضع اولنمشدرکه حجب سبعین مرقومه مقامات سبعهٔ معلومهیه
راجعدر ❊ پس نفس ناطقه مقامات سبعهدن هر برنده اون حجاب ایله
محجوبدرکه اول حجب عشرهنك اولکیسی ایکنجیسندن اکثفی
وایکنجیسی اوچنجیسندن اکثفدر ❊ تا اونجی یه دك بو قیاس ایله
هر بو مقامك حجبی مابعدنده اولان مقامك حجبندن اکثفدر
تا مقام سابعه دك بو ترتیب اوزره کلمشدر ونفس امارهنك حجبی ظلمانی
اولوب ماعداسنك حجبی نورانیدر ❊ پس اگر سالك مقام اولده
ایکن اولکی اسمی اعنی ❊ لا اله الا الله ❊ کلمهٔ طیبهسنی مرشدندن
تلقین ایدوب هر حالنده مداومتله تلاوت ایدرسه حق تعالی بو اسمك
برکتیله انك باطننده بر مصباح ملکوتی ایقاد ایدرکه اول سالك
مرتکب اولدیغی قباحتلری بصیرت کوزیله کوروب انلرله
متصف اولدیغندن اکراه ایدوب فوت اولان اوقاتنه متحسر ونادم
اولور ❊ وقبایح ظاهرهدن خلاص بولمغه سعی مدام ایدوب
ودروننده بخل وحسد کبی قبایح باطنهیی اخراج ایتمکه
اهتمام ایدر و بو اسمی تلاوتده مداومت ایلدکجه افعال
قبیحه واخلاق ذمیمهدن کراهت ونفرتی زیاده اولوب
عین توبه اولان ندامت حصوله کاور ❊ نظم ❊ وجه
دلداره بن نقاب ایتدم ❊ چهرهٔ یاره بن حجاب ایتدم ❊ شمس
وجهی بنمله ستر اولمش ❊ بن بکا ابر آفتاب ایتدم ❊ دیدهٔ
دل اوکنده وارلق ایله ❊ پردهٔ ظن وارتیاب ایتدم ❊ ظن ایدردمکه
آب ریانم ❊ واقف اولدم همان سراب ایتدم ❊ هر نه سویلرسه

عشق ای حق * خوش اکا قابل خطاب ایتمشم * انتهی بالخلاصه

٣٠ باش دردین ثابت ار ترسی ز قهر حق که پا
کرده محکم در زمین عرعر ز بیم صرصرست

(باش دردین ثابت) دین وشریعت محمدیه ده ثابت قدم اول (ار) فتح همزه ایله اکر کبی حرف شرطدر (ترسی) فتح تا ایله ترسیدن مصدرندن مضارع مخاطبدر خوف ایدرسك معناسنه فعل شرط اولوب باش دردین جزاء شرطدر (ز قهر حق) حق تعالینك غضبندن (که) زیرا (پا) ایاق (کرده محکم) متین ایلمشدر (در زمین) یرده (عرعر) مرمر وزننده تیکنلو آردج اغاجی که طاغ سرویسی درکرده ماضئ منقولنك فاعلی یا مفعول صریحی ز بیم صرصر غیر صریحیدر (ز بیم صرصر) شدید وکورلدیلو اولان روزکارك قورقوسندن دیمکدر

٣٠ محصول بیت

اکر قهر الهیدن خوف ایدر ایسك دینکده ثابت قدم اول زیرا طاغ سرویسی زمینده کوکنی بیم صرصردن ایچون محکم قیلمشدر * یعنی قهر خدای متعالدن خوف وهراسك وار ایسه دین اسلامده ثابت قدم اولوب اوامر علیهٔ الهیه یه کمال امتثال ونواهیدن اجتناب اوزره اول زیرا کورمزمیسنکه طاغ سرویسی ریح شدیدك حین ظهورنده کندوسنه قلعه کبی برآفت ایرشمسی خوفندن ایاغنی زمینه متین واستوار ایلمشدر خواجه حافظ * بیت * نه هر درخت تحمل کند جفای خزان * غلام همت سروم که این قدم دارد * شیخ عطار * بیت * ترس ای دیندار از جبار خویش * شرم دار از عقل ناهموار خویش *

٣١ نیکی آموز از همه ار کم ز خود آخر چه عیب
راستی درجدول زر کرز چوبین مسطرست

(نیکی) ایولك (آموز) آموختن دن امر اولوب اوکرن معناسنه در (ودخی) لسان ترکیده امر حاضر صیغه سی مصدرك آخرندن (مك) و (مق) ادات مصدرلرینی حذف ایله در مثلا اوکرنمك واوقومق مصدرلرندن اوکرن واوقو امرلری کبی که بوکا صیغهٔ اصلیه دیرلر زیرا ماضی ومضارع وسائر صیغه لر کندوسندن مشتقدرلر (از همه) جمله دن (ار) هرنقدر (کم) فتح کافله خم وزنده آز وقلیل وحقیر وناقص معنالرینه در (ز خود) کندودن (آخر) آلتنده (چه عیب) نه عار واردر (راستی) طوغریلق (جدول) جعفر وزننده نهر صغیره دینور لکن بومقامده مراد یازونك اطرافنده چکیلان اینجه جزکیدر (زر کر) آلتون قویجیسیدر بوراده مذهب ومجلد معناسنه در (مسطر) میمك کسریله سطر رسم ایتمکده مخصوص اولان آلتدر ودخی (چوبین) چوبه منسوب دیمکدر که یا نسبت ونون تأکید نسبت ایچوندر بوراده یاء نسبت منسوب الیهك مادهٔ وجودنی بیان ایچوندر * یعنی چوبین مسطر اغاجدن یاپلمش مسطر دیمکدر تیموردن دوزلمشه آهنین دیدکاری کبی * وکاه اولورکه منسوب الیهك بعض اوصافنی بیان ایچون اولور مثلا رنکنی بیان ایچون قرمزی کله کل آتشین دیدکاری کبی (چوبین مسطر) سیاه چشم قبیلندن اولهرق وصف ترکیبیدر

٣١ محصول بیت

جمله دن ایولك اوکرن اول کیمسه هرنقدر سندن ادنا وحقیر ایسه ده نه عار ونه ده نقیصه واردر مصراع ثانی ارسال مثلدر زرکرك جدولنده کی طوغریلق برچوبین مسطردندر * یعنی

ثقات و برمبه رك كندندن عالم وفاضلتر اولان كسنه دن علم ومعرفت وتهذيب اخلاق اوكرن اوكيسه هر نقدر مال وجاه وسال جهتيله سنك مادونكده ايسه ده نتكم ديلمشدر ❊ مصراع ❊ نه مال ايله درنه سال ايله در بكم اولواق كمال ايله در ❊ زيرا تعلمده عار اولماز كورمزميسين كه مجلدك كتاب صحيفه سى اطرافنه چكديكى التون جزكيسنك استقامتى برطوغرى جدول تختهسندندر ❊ لجناب جامى ❊ نظم ❊ مشو باكم ازخود مصاحب كه عاقل ❊ همه صحبت بهتر ازخود كزيند ❊ كرانى مكن بابه ازخود كه اوهم ❊ نخوهد كه باكمتر از خود نشيند ❊

٣٢ ❊ نيست قدر عالى ودون جز بمقدار هنر ❊
❊ قصرشه راپاسبان بربام ودربان بردرست ❊

(عالى) علودن اسم فاعل اولوب قدرك صفتيدر (دون) ضم دال ايله اشاغيجه ديمكدر (جز) جيمك ضميله غير معناسنه در (مقدار) كسر ميمله برنسنه نك اندازه واولچسنه دينور (با) مصاحب ايچوندر (هنر) ضم ها ايله معرفت وصنعت معناسنه مقدارك مضاف اليهيدر (قصر) فتح قافله كوشك وكاخ معناسنه شهه اضافتى لاميه در (را) تخصيص ايچوندر (بام) طام وسقف ديمكدر (دربان) قپوجى (بر) عندو يان معناسنه در

٣٢ ❊ محصول بيت ❊

قدرو مرتبهنك عالى ودون اولمسى هنزومعرفتك مقدارندن غيريله دكلدر پادشاه قصرينك بكجيسى كوشك يانندده وقپوجيسى قپونك دبنده در ❊ يعنى كشينك خدمات عاليهده استخدام اولنمسنه سبب كدوسنك كسب وتحصيل ايتمش اولديغى معلوماتيدر زيرا قصر پادشاهنك نظافت وحراستنه مأمور اولان كسنهنك محلى بالاى

سطح يعنى قصر همايونك يوقاروسى اولوب وقپوسى محافظهسنه تعيين قلنان شخصك دخى يرى سراى قپوسنك يانيدر ❊ بيت ❊ هست ذرين دائرهٔ لاجورد ❊ مرتبهٔ مرد بمقدار مرد ❊ از بوستان شيخ سعدى ❊ بيت ❊ نه هر كس سزاوار باشد بصدر ❊ كرامت بفضلست ورتبت بقدر ❊ بيت ❊ هنرمند اولميان ممتاز اولورمى اهل عالمدن ❊ چنده هركيه همقدر ورد وياسمين اولمز ❊

٣٣ ❊ حكمت اندر رنج تن تهذيب عقل وجان تست ❊
❊ قصد واعظ زجر اصحاب واكد برمنبرست ❊

(حكمت) كسر حا ايله بونده سر خفى معناسنه در بوندن بشقه حكمت صوفيه قاتنده اشيانى حقيقتى اوزره معرفته ديرلر نتكم حديث شريفده كلور ❊ رب ارنى الاشياء كماهى ❊ بوكا حكمت ذوقيه ديرلر كه سائر علوم كسبيه كبى كسبله حاصل اولمز بلكه موهبهٔ الهيه دركه سالك اكله حقه وصولندن صكره نائل اولور فاما اول كيمسهلر كه حكمتى (تحقيق العلم واتقان العمل) ديو تفسير ايدرلر تحقيق علمه عند المتكلمين حكمت نظريه ديرلر كه انك بياننه علم كلام متكفل اولمشدر واتقان عمله حكمت عمليه ديرلر كه آنك تفصيلنى علم فقه درعهده قلمشدر بو حكمت ذكر اولنان حكمت ذوقيهنك مقدمهسيدر زيرا علم وعمل حقيقته بابدر وقرآن عظيم الشانده كلور ❊ وأتوا البيوت من ابوابها ❊ وبر محلده دخى كلور ❊ واتقوا الله ويعلمكم الله ❊ وحديث شريفده واقع اولمشدر ❊ من عمل بما علم ورثه الله علم مالم يعلم ❊ صدق رسول الله ❊ اندر فتح همزه ايله ادات ظرفيه در (رنج) فتح را ايله كنج وزننده رنجيدن مصدرندن امر صيغهسى اوزره الحمه وآزار معناسنه اسم مصدردر (تن) بن وزننده كوده وبدن وجسد معناسنه در (تهذيب) برشئ

اصلاح ایدوب خالص ایلمك معناسنه درکه اصلاحی سببیله صویت حسنه یه افراغ اولنور اضافتی مصدرك مفعولنه در قصدك واعظه اضافتی مصدرك فاعلنه در (واعظ) وعظ ونصیحت ایدیجی معناسنه صفتدر (زجر) فجر وزننده منع ونهی ایلمك وصوت وآواز ایله طرد ایلمك معناسنه در اصحابه اضافتی مصدرك مفعولنه در (اصحاب) فتح همزه ایله یاران وجماعت واتباع دیمكدر (اکد) لامك وكافك فتحه‌لریله پته معناسنه در (منبر) كسر میمله خطبه اوقومق ایچون خطیب افندینك جامعده چیقوب اوتوردیغی یوكسك یردر ❊ لكن بومقامده كرسی معناسنه اولمسی دها مناسبدر

٣٣ ❊ محصول بیت ❊

وجوده ایدیلان رنج والمك سبب وحكمتی عقل وجانكه صفوت واطافت ویرمك ایچوندر ❊ مصرع ثانی ارسال مثلدر ناصح وواعظك قصدی جماعتی مناهیدن زجر ومنعدر وحالبوكه پته‌سی كرسی یه در ❊ یعنی قلت اكل ونوم وكلام كبی اموراپله وجوده ویریلان ریاضات شاقه دن مقصد انجق توسن نفس سركشی زیرلجامه آلوب زبون ایدرك وامر الهیه یه رام ومطیع قیلق ایچوندر ❊ بیت ❊ اقبل علی النفس واستكمل فضایلها ❊ فانت بالنفس لا بالجسم انسان ❊ صائب ❊ بیت ❊ زنن دست بردار جانرا صفا ده ❊ كه آینه چشمست آینه دارا ❊ وله ❊ بیت ❊ بهمت جسم را همرنك جان كن در سبكروحی ❊ ببر زین فرش باخود این غبار عرش جولا نرا ❊

٣٤ ❊ ناقص وكامل نه یكسانند درقطع امور ❊
❊ آنچه ازشمشیرمی آیدنه حد خنجرست ❊

(ناقص وكامل) اولان كیمسنه‌لر (نه یكسانند) مساوی دكللردر (درقطع امور) مصلحتلری بتورمكده (آنچه) اول نسنه كه

(ازشمسیر) قلیچدن (می آید) كلوریعنی حاصل اولور (نه حد خنجرست) خنجرك حدی دكلدر

٣٤ محصول بیت

قطع امور ورؤیت مصالح جمهورده كامل ایله ناقص مساوی دكللردر زیرا اول نسنه كه سیفدن وجوده كلور خنجرك حدی دكلدر ❊ قلجك كوروب بتورمش اولدیغی ایشی خنجر بتورمكه قادر اولمدیغی كبی عاقل ودور اندیش اولان ذاتك دخی بالرأی الصائب رؤیت ایدوب اكمال ایلمش اولدیغی امور ومصالحی احمق وغبی اولان كمسه هیچ بروجهله بتورمكه مقتدر اولەمز ❊ ایمدی هربر امری اهل وارباینه تفویض واحاله ایلمك لازمدر كه انجامنده شأمتی كورلمیه نتكم (لله درمن قال) (اكل عمل رجال) و (اعط آلقوس باریها) (والتاج للرأس والخلخال للقدم) دینلمشدر شیخ سعدی ❊ قطعه ❊ نده‌هد هوشمند روشن رای ❊ بفرومایه كارهای خطیر ❊ بوریاباف اكرچه بافندست ❊ نبرندش بكاركاه حریر ❊

٣٥ ❊ چون كند اهل حسد طوفان طریق حلم كبر ❊
❊ كاه موج آرام كشتی رازثقل لنكرست ❊

(چون) چونكه (كنند) ایلرلر (حسد) محسودك نعمتی زائل اولوب حاسده انتقالنی تمنی ایتمكدركه ابواب سبعهٔ جهنم مقابله‌سنده واقع اولان صفات سبعهٔ مذمومه نك بریدر (طوفان) افراط ومبالغه اوزره یاغان یغموره اطلاق اولنور بونده غوغا وعربده معناسنه در (طریق) یوله دینور حلمه مضافدر (حلم) كسر حا ایله انسانده اولان یواشلغه دینور وعقل معناسنه مستعملدر سبب حلم اولدیغیچون (كبر) كسر كاف فارسیله كرفتن مصدرندن امر حاضردر طوت دیمكدر (كاه) كاف فارسیله وقت وزمان

معناسنه‌در (موج) فتح میمله فوج وزننده دکز طالغه‌سنه دینور جمعی امواجدر اضطراب معناسنه ده کلور (آرام) آرامیدن مصدرندن امر صیغه‌سی اوزره اسم مصدردر طورمق وسکون وقرار معناسنه‌در کشتی‌یه اضافتی مصدرك فاعلنه‌در (کشتی) دستی وزننده کمی وسفینه معناسنه‌در وضم کافله کورشه دینور (را) تخصیص ایچوندر (ثقل) کسر ثا ایله آغرلغه دینور مابعدینه مضافدر (لنگر) فتح لام وسکون نون وفتح کاف فارسیه ایله کمی تیمورینه دینور که سفینه‌یی آنکله ضبط وربط ایدرلر خانقاه وتکیه وباقردن بیوك صحنلره وتربه‌یه وام الفساد اولان شخص ثقیله دخی دینور

۳۵ ﴿ محصول بیت ﴾

چونکه سنك زوال نعمتکی استیان کسنه‌لر غوغا وعربده ایدرلر ایسه سن حلم طریقنی طوت زیرا دریانك تموجی وقتنده سفینه‌نك قراری دریایه آتدیغی تیمورینك آغرلغندندر ❊ یعنی سکا حسد ایدنلر معارضه ومخالفت اوزره اولورلر ایسه انلره مقابله بالمثله قالقشمیوب خواجه حافظ شیرازی قدس سره‌نك اشبو ❊ آسایش دوکیتی تفسیر این دوحرفست ❊ بادوستان تلطف بادشمنان مدارا ❊ بیت مشهورلری و (واحسن لمن اساء الیك) مضمونیله عمل ایدوب سید الاخلاق اولان حلم ایله معامله ومجامله ایلك لازمدر زیرا بیلزمیسن روزکار شدیدك هنکام ظهوریله بحرك حین تموجنده سفینه‌نك قرار وسلامتی انجق لنکرینك ثقلتندندر خواجه حافظ ﴿ بیت ﴾ غمناك نباید بود از طعن حسود ای دل ❊ شاید که چو وابینی خیر تو درین باشد ❊

۳۶ ﴿ با حسودان لطف خوش باشد ولی نتوان با آب ﴾
﴿ کشتن آن آتش که اندر سنك وآهن مضمرست ﴾

(لطف) ضم لامله رفق وملایمت ایله معامله ایتمك (با آب) صو استعانه‌سیله (کشتن) ضم کافله اولدرمك وتبدله مك وآتش ایله استعمال اولندقده سوندرمك معناسنه‌در (آتش) فارسیدر ترکید اود دیرلر (سنك) کاف فارسیله رنك وزننده طاش معناسنه وتمکین ووقار ومجازا قدر وقیمت معناسنه‌ده کلور بوراده چاقمق طاشی مراددر (واو) عاطفه (آهن) فتحتینله تیموره دینور (مضمر) ضم میمله اضماردن اسم مفعولدر درونده کزلنیلان سره دینور

۳۶ ﴿ محصول بیت ﴾

حسد ایدنلره لطف ایله معامله ایلمك ایو شیدر اما صو ایله سوندرمك ممکن اولماز اول آتشیکه طاش وتیمورد رونده کزلنمشدر ❊ یعنی چقماق طاشنك درون آبده طورمسیله ایچروسنده مکنون ومخفی اولان آتشی محو وزائل اولمدیغی کبی حسود بی سودك دخی سینهٔ پرکینه‌سنده مضمر اولان نار حسدینی آب لطف ایله بالکلیه اخماد واطفا ایلمك ممکن دکلدر ❊ اعاذنا الله من شر حاسد اذا حسد آمین ❊ نابی ﴿ بیت ﴾ حسد قلب عدو لطفله اولماز زائل ❊ سنکده مضمر اولان آتشه آب ایتمز اثر ❊ لجناب جامی ﴿ بیت ﴾ کر حسود از فتنه آتش زد جهانرا باك نیست ❊ آتش نمرود کلزار آمد ابراهیم را ❊

﴿ کرنهٔ همکار بانیکان زهمنامی چه سود ﴾
۳۷ ﴿ یك مسیح ابراء اکمه کرد دیکر اعورست ﴾

(همکار) فتح ها وسکون میمله عمل وصنعتده برابر اولان کسنه‌یه دینور (بانیکان) ایولر ایله (همنام) اسمداش دیمکدر زیرا (هم) ادات شرکتدر (چه) نه (سود) بونده فائده ومنفعت وسودن مصدرندن سوردی معناسنه ماضیده اولور (دیکر) یا ایله ویاسز دخی غیر معناسنه‌در تکرار اولان

نسنه نك ایكنجیسندن دیكرله تعبیر اولنور ایكندی نمازینه نماز دیكر دیرلر بردخی نماز معناسنه زیرا كوندز نمازلرینك ایكنجیسیدر زیرا ابتدا صلوة ظهر اقامت اولنمشدر (مسیح) فتح میمله حضرت عیسی علیه السلامك لقب شریفلریدر یمن وبركتلری سببیله تسمیه اولنمشدر ❊ ودجالك دخی اوغورسزلغندن ناشی لقبیدر (ابراء) افعال بابندن خسته یی صاغ ودرست ایلمك معناسنه در اكمهه اضافتی مصدرك مفعولنه در (اكمه) فتح همزه وسكون كاف وفتح میمله انادن كوزسز طوغان آدمه دینور (كرد) ایلدی معناسنه (اعور) فتح همزه وسكون عین ایله یكچشم یعنی بركوزلو كشی یه دینور

۳۷ ❊ محصول بیت ❊

اكر ایولر ایله عملده برابر دكل ایسك آنلر ایله آدداش اولمقدن نه فائده واردر یعنی یوقدر زیرا برمسیح كه حضرت عیسی علیه السلامدر انادن كوزسز طوغانلره باذن الله كوز اعطا ایدردی ودیكر مسیح كه دجالدر بركوزی كوردر ❊ ایمدی انبیاء عظام واولیاء كرام حضراتی ایله همسیرت وهم فعال اولمیوبده مجرد همنام اولمق كشی یه فائده ومنفعت ویرمز زیرا منفعت ویرمش اولسیدی حضرت عیسی علی نبینا وعلیه السلام ایله همنام اولمسی دجال كذابه فائده ویروب یدمبارك حضرت مسیحدن ظهوره كلان معجزات باهره كبی یدكذابدن دخی حاشا معجزه نك ظهوری لازم كلوب بوتقدیرجه خبیث مرقوم جمله دن اول كندو چشم نابیناسنی آچوب كورلك بلای عظیمندن خلاص اولوردی اسماعیل حقی قدس سره ❊ نظم ❊ ❊ نامی رضوان افندی اولمغله ❊ جنت معنی یه خازنمی اولور ❊ طوتالم حرفلری اوچر اولمش ❊ هنر وعیب موازنمی اولور ❊ حضرت عیسی

علیه السلام حین دعوتده قومنك وقوعبولان طلبنه بناء برنیجه زمان اول دار آخرته ارتحال بیورمش اولان حضرت عزیر علیه السلامی قوه جلیله معجزه سیله احیا ایلمك وكذلك چاموردن مصنوع قوش صورتنه اوفلیوب باذنه تعالی افاضهٔ روح ایله احیا ایتمك واكمه یعنی انادن طوغمه اعمایی وابرصی علتلرندن خلاص بیورمق وصو اوزرنده یوریمك كبی نیجه نیجه معجزات باهره اظهار بیورمشدر وجناب حق ❊ ربنا انزل علینا مائدة من السماء ❊ مصداقنجه نعم جلیلهٔ مائده یی انزال بیوروب مذكور مائده دن پك چوق كیمسه لر اكل ایلدیكی حالده ینه بفیضه تعالی اصلا اكسلمز واكل ایدن خسته لر مبتلا اولدقلری دردلردن قورتیلورایدی ❊ ودخی آخرزمانده نزولی اشراط ساعتدن اوله رق حضرت عیسی علیه السلام شام شریفك طرف شرقیسنده واقع منارهٔ بیضاعندنده مبارك ایكی اللری ایكی ملك مكرم قنادلرینه یاپشمش اولدیغی حالده جانب سمادن شرف نزول بیوروب شام شریف جوارنده فیق اسمیله مسمی اولان محلك یقوشنده دجال لعینی كندولری قتل ایلدكدنصكره قیامت علامتلرینك بك بیوكلرندن عد واعتبار اولنان وامر ظهورلری آیت جلیلهٔ قرآنیه ایله منصوص بولنان یأجوج ومأجوج طائفهٔ كثیره سیدر ❊ حضرت عیسی یریوزنده ارادهٔ الهیه تعلق ایتدیكی قدر معمر اولدقدنصكره مدینهٔ منوره ده ترك حیات مستعار ایله آخرته انتقال ایدرك حضرت عمر رضی الله عنهك قبر شریفی یاننده دفن اولنسه لر كركدر ❊ ودخی حضرت عیسی علیه السلامك ترجمهٔ احوال علیه لری ونیجه نیجه معجزات جلیله سی كتب تفاسیر وتواریخده مفصلا تحریر وبیان اولنمشدر ❊

۳۸ ❊ خلق نیكو كیرد آن كز نیك كیرد تربیت ❊
❊ شیر حكمت نوشد آن كام الكابش مادرست ❊

(خلق) ضم خا ایله خوی وطبیعت معناسنه در ❋ نیکویه اضافتی بیانیه در (نیکو) ایو معناسنه (آن که) اول کیمسه که (زینك) ایودن (کیرد) طوتار (تربیت) اخلاق وکیفیات روحانیه وجسمانیه‌یی کماله ایرشدرمك وکماله ایرشدرمکه مناسب اولان حالاته مظهر قیلمق معناسنه در حکمته اضافتی مشبه بهك مشبهه اضافتیدر حکمتك معناسی اوتوز اوچنجی بیتده مرور ایلدی کیردك فاعلی آنکه ومفعولی شیر حکمتدر (کام) کیمسه معناسنه اولان که ایله عربیده ضم همزه ایله والده واصل معناسنه اولان ام لفظندن مرکبدر (ام الکتاب) اصل کتاب ولوح محفوظ وسورهٔ فاتحهٔ شریفه ومجموع قرآن کریم معناسنه در (مادر) فتح دال ایله انا ووالده معناسنه در

٣٨ ❋ محصول بیت ❋

ایو خوی طوتار شول کیمسه که ایو اولان کیمسه‌دن تربیت طوتار حکمت سودینی ایچر اول کیمسه که فاتحهٔ شریفه آنك اناسیدر یعنی فاتحهٔ شریفه‌ده مندرج اولان حقایق ودقایق الهیه‌یه ومندمج اولان رموز واشارات فرقانیه‌یه کسب اطلاع ووقوف وموجبیله عمل ایدوبده درون وبیرونی آداب حسنه واخلاق مستحسنه ایله تزیین وتحلیه ایلیان عارفان مظهر اسرار قرآن عظیم الشان اولورلر ❋ پیشوای اولیاء امام علی المرتضی رضی الله عنه ❋ کل ما کان فی کتاب الله فهو فی فاتحة الکتاب وکل ما کان فی فاتحة الکتاب فهو فی بسم الله الرحمن الرحیم وکل ما کان فی بسم الله فهو بالباء وکل ما کان فی الباء فهو فی نقطة الباء وانا النقطة تحت الباء ❋ بیورمشلردر ❋

❋ فعل نیك از نیك خویان جو که در تصریف دهر ❋ ٣٩
❋ مشتق اندر صورت ومعنی بوفق مصدرست ❋

ترغیب ومخالف کتمکدن ترهیب ایدوب کلام قدیمنده بیورمشدر ❋ الم ذلك الکتاب لاریب فیه هدی للمتقین ❋ ❋ واعتصموا بحبل الله جمیعا ولا تفرقوا ❋ صدق الله العظیم ❋ وحضرت حبیب اکرم صلی الله تعالی علیه وسلم بیورمشدر که ای امت واصحابم تحقیقا بو قرآنك بر اوجی الله تعالینك یدنده‌در ❋ وبر طرفی سزك الکزده‌در اکا محکم تشبث ایلیکز که تحقیقا سز قرآن ایله عامل اولدقدنصکره هرگز آزوب ضلالته دوشمزسکز ولبته هلاك اولمزسکز وبیورمشلردر که کیمکه قرآن عظیمی اوقیوب ازبر ایدرسه وحلالنی حلال وحرامنی بیلوب مقتضاسنجه کیدرسه حق تعالی آنی قرآن ایله جنته ادخال وکندی اهل بیتندن ناره مستحق اولان اون کمسه‌یه شفیع ارسال ایدر ❋ صدق رسول الله ❋

❋ بی گناهی را زجرم دیگری ازروی جهل ❋ ٤٤
❋ سرزنش کردن نه رسم عاقل وداناش ورست ❋

(بی گناهی را) بر قباحتسزی (زجرم دیگری) بر غیرك جرمندن ایچون (ازروی جهل) جهالت سببندن (سرزنش کردن) لوم وتوبیخ ایلمك (نه رسم عاقل وداناشورست) عاقل وعالمك رسم وعادتی دکلدر (سرزنش) باشه قاقمق معناسنه سرزدن مصدرمرکبندن حاصل مصدردر عربیده توبیخ دیرلر (داناشور) علملو یعنی عالم دیمکدر ❋ زیرا (ور) فتح واو ایله ادات نسبتدر

٤٤ ❋ محصول بیت ❋

بر بی گناهی بر غیری کیمسه‌نك جرم وقباحتی ایچون جهالت سببیله بلاسبب توبیخ وسرزنش ایلمك عاقل ودانا اولان کیمسه‌نك رسم وعادتی دکلدر حضرت ناظم قدس سره بو بیتی ایضاح ایچون بیت ثانی‌یی تأکید وتمثیل طریقیله اتیان بیورمشلردر ❋

اعمال حسنه سی دخی حقیقتده بی رونق وبی حاصل اولغله نزد الهیده حسن قبوله قرین اولمیه جغی بی اشتباهدر ✻ یعنی قصرده رخنه وکدك مثللو واقع اولان قصور ونقصان قصر مذکورك قیصری یعنی بانی ومعمارینك قصور وعدم اهتمامندن نشئت ایلدیکی کبی اعمال واقعه ده ریا کبی وقوعه کلان حالات قبیحه دخی اقایم وجودك امیری اولان قلبك عدم خلوصندن نشئت ایلدیکی بدیهیدر ✻ برکیمسه امام حنبلی حضرتلرینه اخلاص ندر دیو سؤال ایلدکده ✻ الاخلاص هو الخلاص من آفات الاعمال ✻ دیو بیوردیلر یعنی اخلاص اولدر که عملك بی ریا وسمعه اولمغله آفات اعمالدن خلاص اولمقدر ✻ شیخ عطار ✻ نظم ✻ پاك اکر داری عمل را از ریا ✻ شمع ایمان ترا باشد ضیا ✻ هر که را اندر عمل اخلاص نیست ✻ درجهان از بندکان خاص نیست ✻ خواجه حافظ ✻ بیت ✻ حافظ بحق قرآن کز زرق وشید بازآی ✻ باشد که کوی دولت بامخلصان توان زد ✻

43 ✻ نفس ظلمت رو بحبل الله زجنبش بازماند ✻
✻ رشتهٔ خورشید بندبال مرغ شبپره ست ✻

(نفس ظلمت رو) قرانلغه کیدیجی نفس دیمکدر (حبل الله) حبل حاء مهمله نك فتحی بانك ولامك سکونلریله ایپ و رسن معناسنه در لفظة الله‌ه اضافتی لامیه در علی طریق الاستعاره قرآن عظیم الشان وفرقان جلیل العنوانه اطلاق اولنور بو رانك ایضاح وبیانی مراد ایلیان استعاراتی شامل اولان رساله‌یه مراجعت بیورسون (با) استعانت ایچوندر (جنبش) جیمك ضمیله جنبیدن مصدرندن حاصل مصدردر که حرکت معناسنی افاده ایدر (باز) بوراده کیرو ویه معناسنه در وآچق وشاهین معنالرینه کلور وبازیدن مصدرندن فعل امرده اولور (ماند) قالدی معناسنه

✻ کرم راکش می توان عین کرم خواندن چه عیب ✻
45 ✻ کر بزعم مردمش ام الخبائث دخترست ✻

(کرم) فتح کاف وسکون را ایله درخت انکور یعنی مادهٔ شراب مشهور اولان آصمه معناسنه عربیدر ✻ نتکم مست صهبای عشق وحقیقت وسکران بادهٔ عرفان ومحبت اولان شیخ ابن فارض قدس سره حضرتلرینك قصیدهٔ میمیهٔ خمریه‌لرینك مطلعی بولنان اشبو ✻ شربنا علی ذکر الحبیب مدامة ✻ سکرنا بها قبل ان یخلق الکرم ✻ بیت منیفلرنده واقع اولمشدر ✻ ویاش اوزم معناسنه ده کلور (را) ادات مفعول (کش) کشیدن مخففدر (توان) توانستن مخفف ممکن اولور معناسنه (عین) فتح عینله برنسنه‌نك ذات ونفس وحقیقتنه دینور کرمه مضافدر (کرم) کاف ورانك فتحه‌لریله ماینبغی اولان نسنه‌یی لالغرض افاده ایتمکدر ✻ آنکیچون جلب منفعت ودفع مضرت ایچون هبهٔ مال ایلیانه کریم دیمزلر ✻ آنکیچون اهل حق بیورمشلردر که افعال حق معلل بالاغراض دکلدر و برکیمسه برغیره سکین هبه ایلسه که اول غیر ذکر اولنان سکین ایله کندی نفسنی هلاك ایدر اولسه اول واهبه کریم دینلمز کذا فی روح المثنوی (خواندن) اوقومق معناسنه‌در (چه عیب) نه نقیصه واردر (زعم) زانك حرکات ثلثه‌سیله سویلمك معناسنه در هم صدق وهم کذب اولان سوزده مستعمل اولمغله اضداددندر واکثر محقق اولمیوب مشکوك ومظنون اولان محلده استعمال اولنور مردمه اضافتی مصدرك فاعلنه‌در (شین) دختره مقید اولوب کرمه راجعدر (ام الخبائث) قاعدهٔ عربیه اوزره ترکیب اضافی اولوب هربر ذاتك والده‌سی مقامنده اولان شرابك کنیه‌سیدر زیرا ضم همزه ایله (ام) انا ومادر و (خبائث) خبیثه‌نك جمعی اوله‌رق مردارلر وافعال ناسزا معناسنه‌در

ماضيدر (رشته) كسر را ايله ايپلك وخيط معناسنه در (خورشيد) كنش معناسنه لفظمز كبدر معلوم اوله كه بولفظده سكز لغت اولوب جمله سى كنش معناسنه در كه بونلردر (خور) (خر) (شيد) (شد) (خورشيد) (خورشد) (خرشيد) (خرشد) رشتهٔ خورشيد كنشك ايپلك كبى اولان اشعه سيدر (بند) فتح باايله باغ ودوكم معناسنه در (بال) يعنى جناح طائر همدخى سائر حيوان قنادى معناسنه ده كلور بند بال مرغ تتابع اضافتى لاميه لردر (مرغ) ميمك ضميله قوش وفتحيله چاير وچمن معناسنه در شپره يه اضافتى بيانيه در (شپره) سكون باايله براسه دركه عربيده وطواط وخفاش ديرلر اصلنده هاء رسميه سز كيجه اوچيجى معناسنه وصف تركيبى ايدى بعده يراسه معناسنه نقل اولنجه علامت نقل برهاء رسميه الحاق اولنمشدى شيخ سعدى ❊ بيت ❊ كرنبيند بروز شپره چشم ❊ چشمهٔ آفتابراچه كناه ❊

٤٣ ❊ محصول بيت ❊

ظلمته كيديجى اولان نفس اماره موجب حبل الله ايله عمل وحركت ايلمكدن كيرو قالدى يعنى امتناع ايلدى خورشيدك ايپلكى يراسه نك قنادينك باغيدر ❊ زيرا كورمزميسن خفاش نور شمسى اصلا قبول ايتميوب دائما ظلمات ليلده طيران ايلديكى كبى راه حقده شپره صفت كورولنك اولان نفس اماره دخى شمس بى زوال حقيقت اولان حضرت قرآن عظيم الشانك احكام جليله سيله عمل وحركت ايتمكدن امتناع ايدر اماهوايه مائل وعاقبت كاردن غافل اولديغندن مستقبحات اكا مستحسن كورنوب ظلمات منهيانه پويان ودوان اولور ❊ عصمنا الله تعالى من ظلمات انفسنا شيخ سعدى ❊ بيت ❊ نوركيتى فروز چشمهٔ خور ❊ زشت باشد بچشم موشك كور ❊ ودخى حق تعالى كندى كتاب مبيننه تشبث وحبل متيننه تمسك ايتديكى

معناسنه ده كلور خواجه حافظ ❊ بيت ❊ بهست ونيست مرنجان ضمير خوشدل باش ❊ كه نيستيست سرانجام هر كمال كه هست ❊ (اهل صفا) صفا اهلى يعنى پاك وصافى اولوب اخلاق حميده ايله متصف اولان كيمسه يه دينوركه اولياء الله مراددر (هندو) هانك كسرى ونونك سكونى ودالك ضميله آنجق هند مملكتنده تولد ايليان كيمسه لره دينور اما هندده تولد ايتميوب مؤخرا توطن ايليانلره وانساندن ماعدا تيمور وقليچ كبى هندك امتعه واشياى سائره سنه ياايله هندى اطلاق اولنوب واوايله هندو ديمك جائز دكلدر وسائر اشابه مثلا تيموره وقليچه هندى ديرلر هندو ديمزلر ❊ (كه) بيانيه (جنس) كسر جميله موجود اتدن برصنف وقسمه دينور صفتنه مضافدر (سفيد) كسر سنيله آق وبياض معناسنه در ومجازا ظاهر وآشكار معناسنه ده استعمال اولنور ضميره مضافدر ضميرزنه راجعدر (چادر) جيم فارسيله عورتلرك بوروندكلرى آق بزه دينور وخيمه معناسنه ده كلور

٤١ ❊ محصول بيت ❊

قاره كوكللو اولوبده اهل صفا صورتنده بولنان كيمسه اول هندلى عورتدركه آنك فراجه سى بياض جنسندندر ❊ يعنى سيرت مستحسنه ايله كندوسنك شب مظلم كبى اولان قلب تيره سنى اصلاح وتنويره سعى وغيرت ايتميوب مجرد جلب دنيا ايچون صورت ظاهره سنى تزيين ايليان شخص كمراه اول سياه وزشت اولان چهره سنى ستر ايتمك ايچون بياض فراجه يه بورنمش هندلى عورت كبيدر نتكم شيخ سعدى بيورررلر ❊ بس قامت خوش كه زير چادر باشد ❊ چون باز كنى مادر مادر باشد ❊ وجناب ناظم قدس سره آخر برقصيدلرنده بيورمشلردر ❊ بيت ❊ جمال دل طلب كن نى جمال كل كه چون خورشيد ❊ جمال دل شود تابان شوند آفاق حيرانش ❊

(فعل) لك معناى لغويسى كار وايش ديمكدر ❋ واصطلاحيسى كلمه نك اقسام ثلثه سندن اسم وحرفك ماعداسى اولان يعنى ذاتنه منسوب وزمانه مقارن اولديغى حالده برايشه وياخود برحال وكيفيته دلالت ايدن كلمه در ❋ مثلا لسان تركيده (اوكرندى) وفارسيده (آموخت) وعربيده (تعلم) فعل ماضيسى كبى (ازنيك خويان) كوزل طبيعتليلردن (جو) طلب ايله (كه) زيرا (تصريف) صرف قواعدى اوزره كلمه نك شكلنى بشقه كلمه لره تبديل ايتمكه ديرلر (دهر) اصلنده عالمك مبدأ وجودندن انقضاسنه دك اولان مدتك اسميدر صكره هرمدت كثيره ده استعمال اولندى زمان ايسه مدت قليله وكثيره اوزرينه واقع اولور ❋ دهرى ديرلر بقاء دهره ذاهب اولانه بوراده دهرله مراد زماندر قال الله تعالى ﴿ ومايهلكنا الا الدهر ﴾ اى الزمان (مشتق) ضم ميمله اشتقاقدن اسم مفعولدر اشتقاق بركلمه يى كلمهٔ آخردن اخراج ايلمك معناسنه در مثلا مصدردن ماضى ومضارع واسم فاعل واسم مفعول مشتق اولديغى كبى ماضى ومضارعه مشتق ومصدره مشتق منه دينور (اندرصورت) شكلده صورت دخى ايكى كونه اولوب برى محسوسدركه انسان واكثر حيوان آنى ادراك ايدر انسانك وفرسك بالمعاينه صورتلرى كبى ❋ وبريسى معنويدركه خاصه ادراك ايدوب عامه ادراك ايلمز انسانك مختص اولديغى عقل وروتى كبى ❋ (معنى) كلمه وكلامك مدلولنه دينور (وفق) فتح واو ايله برنسنه برنسنه يه اويغون كلمك وموافق اولمق معناسنه در (مصدر) فتح ميمله مصدر ميمى واسم مكاندر ❋

٣٩ ﴿ محصول بيت ﴾

ايو ايشى كوزل خويلولردن طلب ايله زيرا قاعدهٔ علم صرفده مشتق اولان كلمه صورتده ومعناده مشتق منهنه موافقدر ❋ يعنى دائما

٤٢ ﴿ هر خلل كاندر عمل بينى زنقصان دلست ﴾
﴿ رخنه كاندر قصر بينى ازقصور قيصرست ﴾

(خلل) خا ولامك فتحه لريله اكسك ونقصان وضعف معناسنه در (كاندر) كه اندردن مخففدر (عمل) فتحتينله فعل ايله مرادفدر وعند البعض فعلدن اخصدر زيرا فعل بقصد وبغير قصد اولانه شاملدر (بينى) كوررسين بعض نسخه ده (يابى) واقع اولمشدركه بولورسين معناسنه (نقصان) ضم نون ايله اكسلمك واكسك وضعف معنالرينه در اضافتى مصدرك فاعلنه در (قصر) فتح قافله بونده كوشك معناسنه در (قصور) ضم قافله قباحت ايتمك ونقصان معناسنه درونسنه نك بقيه سى وقصرك جمعى اولوب قصرلر معناسنه ده كلور اضافتى مصدرك فاعلنه در (قيصر) فتح قافله رومى لغتنده شول معصومه دينوركه قبل الولادة والده سى فوت اولوب والده سنك بطننى شق ايله اخراج اولنه سلاطين رومك آك اولكيسى كه اغستوس ايله مسمادر بوطرزه ظهور ايتمكله قيصر ايله تلقيب اولندى مؤخرا مطلق اوله رق روم پادشاهلرنده علم خاص اولدى عجم شاهلرينه كسرى وهند پادشاهلررای وچين پادشاهلرينه فغفور ديلديكى كبى

٤٢ ﴿ محصول بيت ﴾

هرضعف وخللى كه ايشكده كوررسين قلبكك ضعف ونقصانندندر هر رخنه وضررى كه قصرده كوررسين ياخود بولورسين قيصرك يعنى معمارينك عجز وقصورندندر ❋ ايشته بونك كبى كشى كندى اعمال وافعالنده برحلاوت وجدانيه بولمه يوب واعمالنك دخى باركاه اجابت دستكاه ربانيده قبوله مقارن اولمامسى نيتنده خلوص بولنميوب اول عمل ريا ايله آلوده اولديغندندر ❋ زيرا آدمك نيتى خلوصه مقارن اولمدقجه ايشلديكى

علماوعرفا ایله هم صحبت اوله‌رق تهذیب اخلاق ایدوب کندوکی آنلره بکثرت زیرا لفظ مشتق صورت ومعناده مشتق منهنك یعنی مصدرینك حکمنی اخذ ایلر ❋ مثلا بیلمك معناسنه اولان (دانستن) مصدرندن بیلدی معناسنه (دانست) فعل ماضیسی مشتق وکلمك معناسنه کلان (آمدن) مصدر شاذندن کلدی معناسنه شاذ اوله‌رق مشتق اولان (آمد) فعل ماضیسی وهکذا صیغ سائره مشتق منهنك حکمنی اخذ ایدرلر

٤٠ ❋ خار خارشك درون دل بود جانا چوکر ❋
❋ معنیٔ آن کز برای شك بود زان رو کرست ❋

(خار خار) زار زار وزننده اضطراب قلب معناسنه در شکه اضافتی بیانیه در (شك) فتح شینله برقولك صحتیله کزبی بیلنده شبهه ایتمکدر یقین آنك مقابلیدر (درون) دالك فتحیله ایچرو معناسنه در (کر) فتح کاف فارسیله ادات شرط واو بوزعلتی معنالرینه در (معنیٔ آن که) کر لفظنك معناسی که (برای شك) شك ایچون (بود) اولور (زان رو) اوسببدن دیمکدر

٤٠ ❋ محصول بیت ❋

شك وکمانك اضطراب وخلجانی درون دلده روحه اویوزعلتی کبیدر یعنی برشیٔ ظندن عاری اوله‌رق یقینا بیلنمز ایسه اطمئنان قلب حاصل اوله‌میوب انسانده واقع اولان شبهه الم واضطراب درونه سبب اوله‌جغی بی ریب وکماندر

٤١ ❋ هست مرد تیره دل در صورت اهل صفا ❋
❋ آن زن هندو که ازجنس سفیدش چادرست ❋

(تیره دل) قاره کوکللی معناسنه وصف ترکیبی اولوب مردك صفتیدر (هست) لفظی هندویه مربوط اولوب مرد تیره دل آن زن هندوست که تقدیرنده در وبعضا (ها) لفظی کبی وار

هوادر اما ❋ دائر اولورمی هواسز دنیا ❋ حکمتی جانده روان مضمردر ❋ آکلمز لطفنی اول کیم کردر ❋ کوش قیل نغمه‌سنی مرغانك ❋ اقتضا ایلر ایسه انسانك ❋ نغمه برمنطق روحانیدر ❋ نغمه‌نك لذتی وجدانیدر ❋ کر حقیقتله اولورسك سامع ❋ اولمز اوقات حیاتك ضایع ❋

٥٠ ❋ چون فتد زاهنك صحت تار رك برعود تن ❋
❋ زخمه بهر ساز آن آهنك زخم نشترست ❋

(چون) چونکه (فتد) ضم همزه ایله افتادن مصدرندن فعل مضارعدر همزه‌سی لاجل التخفیف ساقط اولمشدر دوشر معناسنه (آهنك) همزهٔ ممدوده وهانك فتحی ونونك سکونیله خواننده وسازنده تعبیرلرینه دینور وقصد واراده وطرز وروش معنالرینه آهنکیدن مصدرندن صیغهٔ امر اوزره اسم مصدرده اولور (صحت) صادك کسریله کسر ورخنه کبی برطاقم عیب ونقیصه دن بریٔ وسالم اولمق معناسنه در (تار) بوراده سازقلی معناسنه در بوندن بشقه ابریشم تلی ووترقوس وبولانق صو وارغج وقرارمش معنالرینه ده کلور که اضافتی بیانیه اولوب فتد فعلنك فاعلیدر وزآهنك وبرعودتن لفظلری مفعول غیرصریحلریدر (رك) فتح را وسکون کاف فارسیه ایله طمر وعرق معناسنه در (بر) استعلا ایچوندر (عود) ضم عینله لاغوته نوعندن اون التی کریشلی برسازمش خواجه حافظ ❋ دانی که چنك وعود چه تقریر میکنند ❋ مصراعنده واقع اولمشدر ابتدا عربده عود ایله الحان فرسی اجرا ایدن نضر بن حارث بن کلده درتنه اضافتی بیانیه در (تن) تانك فتحیله بدن وجسم معناسنه در (زخمه) فتح زا ایله نغمه وزننده تخته‌دن وبوینوزدن یاپلمش سازچاله‌جق کوچك چوبدر عربیده کسر میمله مضراب دیرلر (بهر) ایچون (ساز) ساختن

۴۹ کوش حکمت کن طلب نی دیدهٔ صورت پرست
حظ کور از شاهدان خوش نوابش از کرست

(کوش) بوراده ضم کاف فارسیله قولق معناسنه در واستماع معناسنه اولان کوشیدن مصدرندن وکاف عربیله چالشمق معناسنه کلان کوشیدن مصدرندن فعل امرده اولور حکمته مضافدر (حکمت) کسر حا ایله بونده علم وقرأن مراد در (طلب) فتحتینله استمك ومیل ورغبت ایلمك معنالرینه عربیدر بوندن بشقه فارسیده استمك معناسنه کلان طلبیدن مصدرندن فعل امرده اولور کن امرینك مفعول اولی اولوب مفعول ثانیسی کوش لفظیدر (بی) ادات نفیدر (دیده) کسر دال ایله بوراده کوز وچشم معناسنه اسمدر وکورمك معناسنه اولان دیدن لفظندن اسم مفعول دخی اولور همزه‌سی اضافت ایچوندر (صورت پرست) وصف ترکیبی اولوب صورته طاپیجی یعنی انجق ظواهر اشیایی کوریجی معناسنه در (حظ) حانك فتحی وظانك تشدیدیله بهره ونصیب معناسنه در کوره اضافتی لامیه در (کور) عمی وبی چشم معناسنه ترکیده ده مستعملدر (از) بمعنی من بیانیه (شاهدان) قاعدهٔ فرس اوزره شاهدك جمعیدر شاهد عربیده شهادت ایدیجی یعنی برخصوص وقوعنده حاضر اولوب حاکم حضورنده دیکر بر کیمسنه نك قولنی تصدیق ایدیجی اولان کیمسنه یه دینور وفارسیده خوب ودلبر معناسنه درکه بوراده دخی مراد بودر خوش نوایه اضافتی موصوفك صفتنه درکه بیانیه در (خوش نوا) کوزل آوازلو معناسنه وصف ترکیبیدر چونکه خوش کوزل معناسنه و (نوا) فتح نون ایله نغمه وآهنك وآواز معناسنه واون ایکی مقام موسیقیدن بر مقام ادیدر (بیش) کسر با ایله آرتق زیاده یه دینور (کر) فتح کافله صاغردر کی عربیده اصم دیرلر

مصدرندن خانك زایه قلبیله صیغهٔ امر اوزره اسم مصدردر یاپمق وقلمق معناسنه در اسم اشارته اضافتی سصدرك مفعولنه در آنك مشار الیهی تارر کدر (زخم) زانك فتحی وخانك سکونیله یاره وجراحت معناسنه نشتره اضافتی لامیه در (نشتر) کسر نون وسکون شین وفتح تا ایله طمردن قان آله‌جق آلتدر که نیشتردن مخففدر

۵۰ محصول بیت

چونکه لاغوته کبی اولان بدن آدمی اوزرنده تلکی اولان طمر صحت قصدندن دوشوب یعنی صحتی زائل اولور ایسه آنك صحت یاب اولمسیچون استعمال اولنان زخمه نشتر یاره‌سنك روشی وعادتیدر ٭ یعنی حفظنا الله تعالی علل جسمانیه دن بری عارض اولمسیله وجود انسان صحتدن قالدیغی حالده بر طبیب حازق بالایجاب قان المق کبی تدابیر حکیمانه سیله اول مرضك دفع وازاله سنه چاره جو اولق ومشکلترین امراض اولان علل روحانیه که اخلاق ذمیمه وردیه دن عبارتدر ایسه‌ده ی بر حکیم روحانیٔ عیسی دمه کمال تسلیم وانقیاد ایدوب آنك تربیهٔ مرشدانه سیله سراچهٔ قلبی خاشاك رذائلدن تطهیر وتخلیه واوصاف ممدوحه ایله تحلیه وتصفیه اتمکه همت وغیرت ایلمك اهم اموردندر شیخ عطار ٭نظم٭ رنج اندك را بکن غمخوارکی ٭ ورنه بیتی عجز در بیمارکی ٭ درد سر را چون نجوید کس علاج ٭ خوف آن باشد که بد کرد دمزاج ٭ لجناب جامی رحمة الله علیه ٭بیت٭ تن اکر بیمار شد برسر میار یدم طبیب ٭ ای عزیزان کارتن سهلست فکر تن کنید ٭

۵۱ نقش پهلو نسخهٔ تفصیل رنج تن بست
جامه چاکی راکه تا صبح از حصیرش پسترست

(نقش) نونك فتحی وقافك سکونیله برنسنه یی برقاچ شیٔ ایله الاجه ایلمك معناسنه در ٭ پهلویه اضافتی لامیه در (پهلو)

میمك ضمی وزانك سكونی ومیمك كسریله بونده كوترم معناسنه‌در
(شر) فتح شینله خبر مقابلیدر (همخوابی) اویقو ارقه داشلغی
(كه) بیانیه (كویی) سویلرسین (ابخر) همزه‌نك فتحی
وبانك سكونی وخانك فتحیله اغزی بد قوقان كشی‌یه دینور
ونمام وغماز ونقال كیمسنه‌یه‌ده اطلاق اولنور

٤٧ ❊ محصول بیت ❊

رفاقتدن ایچون كوترمدر دیرسین كریه وفسادكلدر دخی برابر
اویومقدن ایچون اغزی بدقوقولیدر دیرسین شر وظلم دكلدر ❊
یعنی كوترم اولان كیمسه‌یی رفاقت ویولداشلغه قبول ایتمز ایسك
معزورسین وعدم قبولكده دخی سنی كیمسه تعییب ایلمز ❊
زیرا سالك راه خدا اولان كیمسه طریق حقده كوترم كبی متكاسل
اوله‌رق ❊ قطعه ❊ ان البطالة والكسل ❊ احلی مذاقا من عسل ❊
ان لم تصدقنی فسل ❊ عمن كسل عمن كسل ❊ منظومه سنك
فحوای شیریننه ذوقیاب اولمغله بطالت وتكاسل ایلیان كیمسه‌یی
رفاقتنه قبول ایدر ایسه آنك بطالت وكسالتی كندوسنك
دخی مطالب عالیه‌یه وصولنه مانع قوی اولمش اولور ❊ واغزی
بدقوقان كیمسه ایله همخواب اولمقدن دخی امتناع ایدرسك بنه
معزورسین زیرا ابخر اولان كیمسه‌نك رائحهٔ كریهه سندن قرینی
متأذی اولدیغی كبی نمامك نمیمه وسعایتی دخی كندوسنی حقیر
ورذیل ایلدكدن بشقه همدم وهم صحبتی اولان كیمسه‌نك اسرار
نهانی‌سنی افشا واظهار ایلسیله آنیدخی محجوب ایدراشته نمامت
وسعایت صفت انسانیه‌یه یاقشمیان اخلاق ذمیمه‌دن غایت بدوقنا
برخویدر نتكم ❊ السعایة قبیحة وان كانت صحیحة ❊ دینلمشدر ❊

❊ سفله كر خجلت كشد زآثار فعل خود كشد ❊
٤٨ ❊ كلخنی را روسیه ازدود یا خاكستر است ❊

حظ كور مبتدأ بیش خبریدر (است) ادات خبری بیشه
مفیددر

٤٩ ❊ محصول بیت ❊

قرآن عظیم الشان ومواعظ حكمت نشان استماع ایلمكه لایق برقولاق
طلب ایدوب ظاهربین وصورت پرست اولان كوز طلب ایلمه زیرا
محبوبان خوشنوادن كورك حظ ونصیبی صاغردن دها زیاده‌در ❊
یعنی شاهدان نزهتكاه انس وحقیقت اولان ذوات رشاد تسمانك
حضور سامیلرینه وارمزدن مقدم آنلرك كلمات قدسیت آیات
عالیلرینی استماع وقبول ایلمكه شایان بر كوش جان پیدا ایدوبده
وعال اولان طالب مستمع ایچون اولان حظ ونصیب مجرد روی مباركلرینی
مشاهده ایدنك حظندن دها زیاده‌در ❊ ابراهیم حقی قدس سره بیوررلر كه
(ای عزیز) معلوم اولسون كه اهل حكمت وهیئت اتفاق اوزره دیمشلردر كه
افلاك بری برینی محیط ومماس بولنوب حركتلری مختلف اولمغله هر بر
فلك بشقه بر پرده‌دن صدا ویروب نغمات جانفزا ایله تسبیح وتهلیل
ایدوب علی الدوام كرمیت عشق یزدان ایله رقص ودوران ایدرلر ❊
وافلاكك بو یله حالاتنی اصحاب ارصاد آلات ورياضات ایله استماع
وتماشا ایدوب نیجه اسرارینه اطلاع ووقوف تحصیل ایتمشلردر ❊
وافلاكك اصوات ونغماتنی پرده‌لر ایله ضبط ایدوب اصول وفروع
مقسامات اعتبار ایله بری برینه حكیمانه مزج ایدوب ارواح ایچون
نیجه بیك كونه معجون ولذتلی شربتلر یاپوب هر بر مقسام جانفزایی
نیجه درده دوا ونیجه مرضه شفا ونیجه طبعه صفا ونیجه قلبه جلا
ونیجه روحه غدا بولمشلردر وبو علمه طب روحانی وهندسهٔ روحانی
وقوت روحانی وفن موسیقی دخی تسمیه قیلمشلردر ❊ نظم ❊
موسیقی حكمتنه دائر فندر ❊ بیلنه بیلینه روشندر ❊ نیجه اسراری
وار ادراك ایده‌جك ❊ یركاور سینه‌لری چاك ایده‌جك ❊ زیر وبالاسی

(دختر) دالك ضمى وخانك سكونى وتانك فتحيله قز وبنت معناسنه در

٤٥ محصول بيت

اوزومه كه ذات كرم وعين نعمت اطلاقى ممكن وجائز ايكن انسانك شرابه بنت عنب در ديو سويلمسندن ذات عنبه نه عيب ونه قباحت واردر ✻ يعنى شيره سندن منهى وحرام اولان خمر يا پيليو رديه رك خداى متعال حضرتلرينك مباح وحلال قلديغى وبكمز ونارك كبى نيجه حلال اولان شيلر اتخاذ اولنان اوزومه ده باده كبى حرام نظريله باقه رق تقبيح وتوبيخ ايلك كارعاقل اولمديغى كبى كريم الذات ونيك سيرت اولان بر كيمسه نك دخى دختر وفرزندى والدينك تاديبيله مؤدب اولميوب آنلرك كسب ايتمش اولدقلرى شرف وحيثيتى ضايع ايتمسيله بى قدر واعتبار اوله رق هدف تير ملامت اولديغى كبى بى جرم وگنا ابو بيننى ده فرزندنا پسندى سببيله آماجگاه توبيخ وسرزنش ايلك شرعا وعقلا جائز دكلدر زيرا بيچاره پدر ومادرينك فرزندنا همواردن چكديكى خجلت كنديسنه يتر ايكن برقانده زيد وعمروك سنك طعنيله مجروح الخاطر اولملرى انصاف دكلدر صائب رحمه الله ✻ بيت ✻ مادراز فرزند ناهموار خجلت ميكشد ✻ خانهٔ سر بالانيار د كرداز تقصيرما ✻ شيخ سعدى قدس سره ✻ قطعه ✻ زنان باردار اى مرد هشيار ✻ اكر وقت ولادت مارزايند ✻ ازان بهتر بنزديك خردمند ✻ كه فرزندان ناهموار زايند ✻

٤٦
✻ هرچه مى يابى زوى آن خاصيت كش ممكن ست ✻
✻ طعن او برفقد هرنا ممكنى مستنكر ست ✻

(مى يابى) بولورسين معناسنه مضارعدر زاء مكسوره بمعنى من (وى) فتح واو ايله ضمير غائب منفصلدر (خاصيت) منفعت

(سفله) كسر سينله ناسك اراذل وفرومايه لرينه اطلاق اولنور (كر) ادات شرط (خجلت) خاء معجمه نك فتحى وجيمك سكونيله اوتانمق معناسنه در (كشد) فتح كافله چكر معناسنه مضارعدر (آثار) اثرك جمعيدر (اثر) فتحتينله برنسنه نك وجودينه دلالت ايدن نسنه يه دينور وحديث وخبر معناسنه ده مستعملدر وكسر همزه ايله اياق ايزى معناسنه در آثار فعل خود تتابع اضافاتى لاميه لردر (كلخن) ضم كاف فارسى وسكوت لام وفتح خاء معجمه ايله آتشگاه حمام يعنى حمام اوجاغى كه تركيده كاف عربيله كلخن دينور يا نسبت ورا تخصيص ايچوندر (رو) ضم را ايله وجه يعنى يوز (سيه) وسياه قاره رنك معناسنه در (دود) ضم دال ايله سود وزنده تتون ودخان معناسنه در وعربيده كوجك قور تجغزه دينور (يا) ترديد ايچوندر (خاكستر) كافك كسريله نازكتر وزننده كل ورماد معناسنه دركه آتشدن حاصل اولور

٤٨ محصول بيت

اكر سفيه وآلچق اولان كيمسه خجالت چكرسه يعنى اوتانورسه بنه كندو فعلنك اثرلرندندر زيرا كورمزميسين كلخنينك يوزينك سياه اولماسى توتندن وياخود كولدندر ✻ يعنى كلخنى مشغول اولديغى عمل خسيسى سببيله ملوث اولوب بين الناس منفور وبى اعتبار اولديغى كبى ناموسنى وقايه ايتميه رك اراذل ناس ايله الفت وذميت ايدن كيمسه نك دخى سوقرينى سببيله رسواى عالم اولماسى بى اشتباهدر شيخ عطار ✻ نظم ✻ هركه كرد كورهٔ انكشت كشت ✻ جامه ازدودش سياه وزشت كشت ✻ ازملامت تا بمانى درامان ✻ باش دائم همنشين صالحان ✻ صائب ✻ بيت ✻ شد زوصل غنچه كلبو جامهٔ باد سحر ✻ درنيا ميزى درين كلشن باهل دل چرا ✻

وفائدهٔ مخصوصه معناسنه در (کش) (که اش) مخففیدر (ممکن) حدقدرتدن خارج اولمیان نسنه ضمیر خاصیته راجعدر (طعن) فتح طا ایله برینك عیب وقصورینی بیان ایدوب بدنام ایتمك (فقد) نقد و زننده موجود نسنه یی غائب ایتمك و بولمامق اوزره آرامق معناسنه در ✻ اضافتی مصدرك مفعولنه در ✻ (ناممکن) ممکن اولمیان نسنه زیرا (نا) عربیده (لا) وترکیده (دکل) معناسنه ادات نفی در کاهی صفاته وکاهی افعاله وکاهی جوامده داخل اولور (نابینا) و (نادان) و (ناکس) کبی (مستنکر) استنکار مصدرندن ضم میم وسکون سین وفتح تا وسکون نون وفتح کاف ایله اسم مفعولدر انکار اولنمش معناسنه طعن مبتداسنك خبریدر

٤٦ ❋ محصول بیت ❋

هرنه شیکه ممکن اولان خاصیتی سن آندن بولورسین هر ممکن اولمیان شیئك فقدانی اوزرینه برغیریسنك طعن ایلمسی مستنکردر ✻ یعنی توفیق الهی ایله حصولی تحت امکانده اولان برنسنه دن بولمش اولدیغك خاصیة ومنفعت مخصوصه نك مثلنی برغیر کیمسه کندوسنده عدم حصولی سبیله طعن ومزمت ایلمسی عند العرفا نا روا اولدیغندن مستنکر ومستبعددر ✻ خواجه حافظ ❋ بیت ❋ کرجان بد هد سنك سیه لعل نکردد ✻ باطینت اصلی چه کند بد کهر افتاد ✻ وله ❋ بیت ❋ کوهر پاك بباید که شود قابل فیض ✻ ورنه هرسنك وکلی لؤلؤ ومرجان نشود ✻

٤٧ ❋ نیست کره از بهر همراهی که کوبی مزمن ست ❋
❋ نیست شراز بهر همخوابی که کوبی انجرست ❋

(کره) فتح کاف ایله برنسنه دن خوشلنمامق (همراه) رفیق و یول ارقه داشی یاسی مصدریه (کوبی) سویلرسین (مزمن)

باء فارسیه نك فتحی وهانك سکونی ولامك ضمیله یان یعنی قولتق ایله قالچه باشلری بیننده اولان قطعهٔ بدن معناسنه در ✻ وفتح لام ایله شهر وبلده یه دینور واصفهان ایالتنه دیرلر واهل حال معناسنه ده کلور بین المحققین راه پهلوی طریق عظمای اهل حقیقته اشارتدر ✻ وسنبل زاده وهبی افندی مرحومك تحفه سنده ✻ پهلو ینك دخی شیرازیری ✻ کلانه نظرا شیرازك ونواحیسنك اسمیدر که پهلوی لسانی اکا منسوبدر (نسخه) نونك ضمیله کتابك ومکتوبك برقطعه صورتنه دینور ومرضی دفع ایچون یازیلوب باشه و کردانه طاقیلان دعایه دخی دینور تفصیله اضافتی قاعدهٔ فارسیه اوزره یعنی آخر مضاف کسره ایله اوقنه رق عربی کلمه نك عربی کلمه یه اضافتیدر ✻ (تفصیل) تفعیل وزننده برنسنه یی بیان ایلمك معناسنه در ✻ مابعدینه اضافتی مصدرك مفعولنه در (رنج) رانك فتحی ونونك سکونی وجیم ایله دردوعلت معناسنه درتنه اضافتی لامیه در (بس) بانك فتحی وسینك سکونیله چوق وکفایت ایدر معناسنه در (است) ادات خبر (جامه) قفتان واثوابه دینور (چاك) یرتق ویرتمج معناسنه (یا) وحدت (را) تخصیص (که) ربط (تا) انتهای غایت ایچوندر (صبح) صادك ضمی وبانك سکونیله فجر صادق وقتنه واول نهاره دینور (از) بمعنی من بیانیه (حصیر) فتح حا ایله معروف بردوشمه درکه سازلقدن ایشلنور ترکیده دخی حصیر دینور فارسیده بوریا دیرلر ضمیر معناده بستره مقید اوله رق بسترش تقدیرنده اولوب جامه چاکی یه راجعدر (بستر) باء فارسیه نك کسری وسینك سکونی وتانك فتحی ورا ایله دوشك ودوشمه معناسنه درکه عربیده فراش وبساطدیرلر

٥١ ❋ محصول بیت ❋

یان طرفك نقشی بدن مشقتنك تفصیلنك نسخه سی اولمق کافیدر

اثواب واو رباسی یرتق اولان کیسه یه که آنك دوشکی و بساطی حصیردندر * یعنی فقیرك مال دنیادن مالك اولوب کیجه وکوندز عریان اولەرق او زرنده یاتوب قالدیغی حصیر کهنه سنك وجود فقیره تأثیر ایلمش اولدیغی نقشی فقیر بیچارەنك فقر واحتیاجدن چکدیکی محنت ومشقتنك شرح وتفصیلنی مبین بر نسخەدر * جناب ناظم قدس سره * تاج وتخت سلطنت راخواب بیند وخیال * شب چو آساند سر برخشت وتن بر بوریا *

52 * خوش بود خوشبو بهر صورت که باشد چون عبیر *
* کش بسهوار غافلی تصحیف خواند عنبرست *

(خوش) ایو (بود) فتح واو ایله اولور معناسنه مضارعدر (خوشبو) صفتی موصوفی اوزرینه تقدیم ایله اضافتسزجه وصف ترکیبیدر کوزل قوقولو معناسنه بودك فاعلی در خوش مفعولیدر (با) بمعنی ظرفیت (هر) ادات سوردر که داخل اولدیغی اسمك افرادینی استیعاب ایدر عربیده (کل) کلمەسی کبی (چون) کبی (عبیر) عینك فتحی و بانك کسریله کوزل رایحەلو بر ترکیبك اسمیدر که عنبر مرادفیدر (کش) که حرف بیانیله ضمیر شیندن مرکب اولوب ضمیر عبیره راجعدر (بسهو) یاکلغله (ار) اکردن مخفف حرف شرطدر (غافل) اسم فاعلدر قلت تحفظدن ناشی ترك ایدیجی ودقت ایتمیجی معناسنه (یا) ادات وحدت (تصحیف) تفعیل وزننده بر کلمەنك خطا نقطەلرینی تبدیل ایدەرك معناسنی تغییر ایلمکدر (خواند) خواندن لفظندن فتح نون ایله فعل مضارع مفرد مذکر غائب ومفرد مؤنث غائبەدر اوقور معناسنه زیرا فارسیده مذکر صیغەسی مؤنث صیغەسیله مشترکدر نتکم تثنیه صیغەسی جمع صیغەسیله مشترك اولدیغی کبی (عنبر) فتح عینله قنبر وزننده طیب معروفك اسمیدر بونك مادەسی بعض جزائر

هند جبالنده اولان بال آریلری خوشبو اولان برچوق نباتاتدن رعی ایله حاصل ایلدیکی عسلدر که کثرت باران سببیله قوانلرینی سیل صویی دریایه کتوردکده اجزاء عسلیەسی محو اولوب اجزاء شمعیەسی باقی قالدقده موج ساحله آتوب آندە بولنورمش * زیرا بعض عنبرلرده آری قنادی وایاغی وقویروغی مشاهده اولنورمش متقدمینه کوره بونك مادەسی بر دابهٔ بحریەنك روث وفضلەسیدر یاخود دریادن زفت کبی قینایوب دهنیتی سببیله صویك اوزرینه چیقوب منجمد اولدقده موج سوروب ساحل دریایه براغورمش

52 * محصول بیت *

عبیر کبی کوزل رایحەلو اولان شی هر قنغی صورتده اولورسەده بنه کوزل اولور زیرا بر غافل کیمسه خطا ایدرك عبیر لفظنی تغییر ایله عنبر اوقورسەده بر ضرری یوقدر یعنی لفظنی تغییر ایله معناسنده بر تغییر کلمز زیرا عنبر لفظی عبیر مرادفیدر * یعنی عبیر کبی طیب طینت اولان بر ذات نیك سیرت بر جاهل ایلەرك صحبت جانکاهنه کرفتار اولوب اندن شاننه لایق اولمیان معاملهٔ کستاخانه کورسه اول کریم الذاتك قدر وشرف ذاتیسنه اصلا بر خلل وضرر ترتب ایلمز شیخ سعدی رحمة الله علیه * قطعه * کر هنرمند زاوباش جفایی بیند * تادل خویش نیازارد ودرهم نشود * سنك بدکوهر اکر کاسهٔ زرین شکند * قیمت سنك نیفزاید وزر کم نشود * بیت * پاك طینت نشود عاقبت کارش بد * پنبه چون کهنه شود کاغذ قرآن کردد *

53 * کوس ناموس ارزنی ازچرخ انجم برکذر *
* چون دف رسوا بیست این پرجلاجل چنبرست *

(کوس) ضم کاف عربی ایله مشهور کوب کبی بیوك طاوله دنبور ناموسه اضافتی بیانیەدر (ناموس) قاموس وزننده شریعت

وعفت وعصمت ومحرم اسرار زنام وشان معنالرینه عربیدر (ار) حرف شرط (زنی) اورمق معناسنه اولان زدن مصدرشاذندن مضارع مفرد مخاطبدر وفعل شرطدر اورسك معناسنه (چرخ) جیم عجمینك فتحیله فلك وآسمان معناسنه در وحركت دوریه‌سی اولان شیلرك مجموعنه اطلاق اولنور (انجم) فتح همزه وسكون نون وضم جیمله كواكب یعنی یلدزلر معناسنه در كه مفردی نجم در (بركذر) برتأكید ایچوندر (كذر) ضم كاف فارسیه وفتح ذال ایله كذشتن مصدر تائی شینیسندن شینك رایه تبدیلی ایله فعل امر درکچ وصاوش معناسنه (چون) ادات تعلیل (دف) فتح دال ایله معروف آلات لهودر تركیده دخی دف تعبیری مشهوردر (رسوابی) ضم را وسكون سین ایله رسوایلق ورذلت واعتباردن دوشمك در (پر) ضم باء فارسیله طلو معناسنه (جلاجل) جیم ولامك فتحی وجیمك كسریله كوچك چاك ودف پوللری معناسنه جمعدر بونده علی طریق التشبیه كواكب مراددر مفردی ضم جیمله بلبل وزننده جلجل لفظیدر (چنبر) فتح جیم فارسیه ایله محیط دائره اولان نسنه‌یه دینور دف وفوجی وطبل قصنانی وفلك وهاله كبی ودوران هیئتنه وحلقه‌یه دخی اطلاق اولنور ☼

٥٣ ❋ محصول بیت ❋

اكر عفت وعصمت كوسنی اوررایسك یلدزلرك فلكندن صاوش چونكه پوللر ایله طولو یعنی كواكب ایله مزین اولان فلك رسوایلق دفیدر ☼ یعنی عالمده اهل عفت ونزاهت اولمق استیان ذات عالی همت كواكبله مزین اولان چرخ دون وبی وفایه سرفرو ایلیوب انجق اول خالق هفت آسمان واول رزاق هرانس وجان اولان خدای منان حضرتلرینه توكل تام ایله ربط قلب ایدرك كافهٔ امورنده

كمال استقامت اوزره بولنور كه آب رو وعز وشرف دخی بونده در خواجه حافظ قدس سره بیوررلر ❋ بیت ❋ برو ازخانهٔ كردون بدر ونان مطلب ☼ كین سیه كاسه در آخر بكشد مهمانرا ☼ عرفی شیرازی رحمه الله ❋ بیت ❋ خاك ازفلك بخواه ومراد از زمین مجوی ☼ ماه اززمین بجواه وفاز آسمان مخواه ☼

٥٤ ❋ سوی معنی روكه كرماند بصورت باسپند ❋
❋ كی كند دفع كزند آن نقطه كاندر مجمرست ❋

(سوی) سینك ضمی ویا ایله بمعنی جانب وطرف حذف یا ایله دخی جائزدر روام بنك مفعولیدر (معنی) بوراده حقایق كونیه والهیه معناسنه در (رو) فتح را ایله رفتن لفظندن فعل امر در كیت معناسنه وضم را ایله وجه یعنی یوزه دینور (كه) زیرا (كرماند) فتح نون ایله بكزر ایسه ده بصورت صورتده (با) ظرفیت ایچوندر (سپند) سینك كسری وباء عجمیه نك فتحی ونونك سكونیله یوزرلك تخمی كه اصابت عینی دفع ایچون اطفاله بخور كبی یاقرلر آتشه یاندیغند، چتردیسی سائر یانان نباتاتدن زیاده در ❋ بیت ❋ ای صبا مشتی سپندی برسر آتش بریز ☼ كر بپرسد یارحال صائب دلتشنه را ☼ (كی) نصل (كند) ضم كاف ایلر معناسنه (دفع) صاومق معناسنه كدك مفعولیدر وماندك مفعول غیر صریحلری بصورت وباسپند لفظلریدر (كزند) كاف فارسیه نك فتحی ایله كند وزنده ضرر والم وآفت معناسنه در دفعك كزند، اضافی مصدرك مفعولنه در (نقطه) نونك ضمیله بنك وحرف معجمه نك اوستنه ویاالتنه وضع اولنان كچوك بنك معناسنه در ومحل وموقع معناسنه ده كلور ماند وكند فعللرینك فاعلیدر (كه) ادات ربطدر (اندر) همزه نك فتحی ونونك سكونیله فی كبی ادات ظرفدر (مجمر) كسر میمله منبر وزننده بخوردان معناسنه اسم آلتدر ☼

٥٤ ﴿ محصول بيت ﴾

معنى جانبنه كيت زيرا اول نقطه كه مجمر لفظنده، در هر نقدر ترقيم وتحريرده بو زرالك تخمنه بكزر ايسه ده نصل دفع ضرر ايده، بيلور ٭ يعنى چشم ظاهر بين ايله ظواهر اشيايه نظر ايدوبده، انلرك خواص وحقايقندن غافل اولوب قالمه زيرا كورمزميسن كه بخوردان معناسنه اولان مجمر لفظنده كى جيمك نقطه سى هر نقدر بحسب الصورة بو زرلك تخمنه مشابه ايسه ده، لكن من جهة المعنى بينلرنده فرق اولديغى اظهر من الشمس در اللهم ارنا الاشياء كما هى ٭ ودخى معنى انسانك قلب وروحنده اولوب يوخسه جسد ولساننده دكلدر ٭ زيرا جسدنده اولان صورت ولساننده اولان لفظدر ٭ معنى وحقيقت يانده لفظ وصورته اعتبار يوقدر ٭ بلكه لفظك كمالى معنى وصورتك جمالى حقيقت ايله در ٭ وصورتك مذموم اولديغى بى معنا اولمسيله در والا معنايه مقارن اولان صورت مقبولدر ٭ اكا مقارن اولان قشر كبى آنكيچون كيسهٔ مصحف شريف وكسوهٔ كعبة الله وامثالى معظمدر ٭ زيرا سريان بركت ايله حرمت بولوب لفظ ايكن معنى وصورت ايكن حقيقت رتبه سن احراز ايلمشلردر ٭ نتكم شيخ سعدى قدس سره بيوررلر ﴿ قطعه ﴾ جامهٔ كعبه راكه مى بوشند ٭ اونه ازكرم پيله نامى شد ٭ باعزيزى نشست روزى چند ٭ لاجرم همچو اوكرامى شد ٭ وارواح انسانيه تفاوت اوزره اولوب بعضيسى بدندن بعد المفارقت حريق بالنار اولمقدن غيره يرامز وبعضيسى دخى دنياده، كسب ايتديكى جلا وصفوت مقدارى معتبر اولور زيرا آخرتده، هر كسك صفت باطنه سى تشكل ايدوب حالنه، مناسب اولان صورت ايله ظاهر اولسه كركدر ﴿ ازمثنوى شريف ﴾ رو بمعنى كوش اى صورت پرست ٭ زانكه معنى برسر صورت پرست ٭ جان بى معنى درين تن بى خلاف ٭ هست

همچون تيغ چوبين درغلاف ٭ چون غلاف اندر بودبا قيمتست ٭ چون برون شد سوختن را آلتست ٭

٥٥ ﴿ كم نشين زامثال خود ايمن كه باشد دررقم ﴾
﴿ مثل حنجر خنجر اما بهر قطع حنجرست ﴾

(كم) كافك فتحيله آز وقليل وناقص معناسنه دروغ يده كم ايله مقداردن سؤال اولنور كم خبريه واستفهاميه كبى (نشين) نونك كسرى وشينك فتحيله نشستن لفظندن على خلاف القياس فعل امردر اوتور معناسنه (امثال) فتح همزه ايله مثلك جمعيدر (مثل) ميمك كسرى وثانك سكونيله برشيئك بكزرى ومانندى معناسنه خوده اضافتى لاميه در (ايمن) همزه وميمك فتحه لرى ويانك سكونيله امين معناسنه در (كه) زيرا (رقم) رانك وقافك فتحه لريله يازو يازمق معناسنه در (حنجر) حاء مهمله نك فتحيله سنجر وزننده ناى كلو معناسنه دركه بوغازده طعام كچه جك مجرادر (خنجر) خاء معجمه ايله وزن مذكور اوزره معروف آلتدر وقلجه دخى اطلاق اولنور (اما) همزه نك فتحى وميمك تشديديله حرف شرطدر وتفصيل ايچون دخى اولور (قطع) قافك فتحيله كسمك معناسنه در حنجره اضافتى مصدرك مفعولنه در

٥٥ ﴿ محصول بيت ﴾

كندو امثالندن امين اولديغك حالده، آزاوتور زيرا خاء معجمه ايله بچاق وقلج معناسنه، اولان خنجر لفظى هنكام تحريرده حاء مهمله ايله بوغاز معناسنه اولان حنجر لفظى كبى اولوب انجق من جهة اللفظ والصورة فرقلرى بر نقطه ايله ايسه ده لكن خاء معجمه ايله اولان خنجر لفظى اشيا قطعى ايچون مستعمل بر آلت جارحه اولمغله ايكيسى بيننده من جهة المعنى فرق كلى واردر ﴿ بيت ﴾

اكر محرمی زو بیك نقطه غافل مشو ❊ كه محرم بیك نقطه مجرم بود ❊ یعنی كشی تجارب كثیره ایله بر كیمسه نك احوال واخلاقنه وقوف تام حاصل ایتمدكجه مجرد آنك حسن كفتاریله صورت زیباسنه فریفته اوله رق اول كیمسه یی امین بیلوب كندینه محرم راز ایدنمكده كمال حزم واحتیاط اوزره بولنوب (الحزم سوء الظن) مضمونیله عمل ایلمك لازمدر ❊ زیرا (آفة الشیء من جنسه) دینلمشدر ❊ بیت ❊ بدنفس مباش وبدكمان باش ❊ وزفتنه ومكر در امان باش ❊ شیخ سعدی ❊ قطعه ❊ توان شناخت بیك ساعت ازشمائل مرد ❊ كه تا كجاش رسیدست پایگاه علوم ❊ ولی زباطنش ایمن مباش وغره مشو ❊ كه خبث نفس نكردد بسالها معلوم ❊

٥٦ ❊ طعن از كس خوش نباشد كرچه شیرین كو بود ❊
❊ زخم نی بردیده سختاست ارهمه نی شكرست ❊

(طعن) فتح طا وسكون عینله بر كیمسه یی زبان درازلغله قدح وتعییب ایلمك معناسنه در (از كس) كیمسه دن (خوش نباشد) ایو اولماز (كرچه) هرنقدر (شیرین كو) طتلو سویلیجی معناسنه وصف تركیبیدر اصلنده كوینده ٔ شیرین ایدی (بود) اولور ایسه ده (زخم) یاره معناسنه نی لفظنه مضافدر (نی) فتح نون ایله نای لفظنك مخففی اولوب مطلقا قامش معناسنه در همدخی بردودك ادیدر عربیده مزمار دینور بودخی برقاچ نوع اولوب وشاه ومنصور وكرفت وقوال دخی آنك افرادندندر ❊ حضرت مولانا ❊ بشنو از نی چون حكایت میكند ❊ ازجدایبها شكایت میكند (بردیده) كوزاوزرینه (سخت) سینك فتحی وخانك سكونیله كوج دشوار ومحكم معنالرینه در (ار) ادات شرطیه كما سبق (همه) فتحتینله هب وجمله معناسنه در (نی شكر) نی كلمه سنك شكره اضافتی بیانیه اولوب شكر قامشی معناسنه در ❊

٥٦ ❊ محصول بیت ❊

جناب ناظم قدس سره شخص طاعنی نی شكره وكلمات تعریضانه سنی نی مذكورك درونندهكی شكره تشبیه ایدوب بیوررلر كه بر كیمسه دن طعن وتشنیع ایو اولماز اكرچه طاعن طتلو سویلیجی اولور ایسه ده زیرا قامشك كوز اوزرینه اولان یاره سی مشكلدر هرنقدر معهود قامش بتون شكر ایسه ده ❊ یعنی اكرچه طعن صفت قبیحه سیله متصف اولان طعان بدفعالك طعن وتشنیعندن خلاص ممكن دكل ایسه ده ینه كشی شخص لئیمك طعننه سررشته اوله جق حركتده بولنمیوب هرحال وزمانده وقایه ٔ ناموس ایدوب حرفكیرانك دست وزبانندن هرنه وجهله ممكن ایسه تخلیص كریبان ایلمك مقتضای شعار انسانیتدر نتكم (رحم الله امرأ عرف قدره ولم یتعد طوره) بیورلمشدر وبر كیمسه كندوسنك عیوب كثیره سندن اغماض عین ایدوب اصلاحنه همت ایتمیوبده لغرض بردكرینك معایب ومساویسك ذكر وتعداد ایتمكله پرده ناموسنی هتك ایله خجل وشرمسار ایلمك شان انسانیت دكلدر ازسبحه ٔ صبیان ❊ بیت ❊ خلق اكچنده بوندن ارتق عیب اولورمی بر كشی ❊ كندی عیبی وارایكن ذكر ایده عیب دیكری ❊ شیخ سعدی ❊ قطعه ❊ نبیند مدعی جز خویشتن را ❊ كه دارد پرده ٔ پندار در پیش ❊ كرش چشم خدا بینی ببخشند ❊ نبیند هیچ كس عاجزتر از خویش ❊ وله ❊ بیت ❊ سخن آخر بدهن میكذرد موذیرا ❊ سخنش تلخ نخواهی دهنش شیرین كن ❊

٥٧ ❊ كر عروج نفس خواهی بال همت بر كشا ❊
❊ كانچه در پرواز دارد اعتبار اول پرست ❊

(عروج) عینك ضمیله خروج وزننده صعود كبی یوقارو چیقمق معناسنه نفسه اضافتی مصدرك فاعلنه اولوب خواهینك مفعولیدر

(نفس) جان وروح وذات معنالرینه‌در (خواهی) خاء
معجمه‌نك بين الفتح والكسر اماله‌سی وواو معدوله ایله خواستن
مصدرندن سینك هایه قلبیله فعل مضارع مفرد مذکر مخاطب
ومفرد مؤنث مخاطبه‌در استر ایسك معناسنه فعل شرط (بال)
طیورده قناد وجناح وانسانده قول وعضد معناسنه‌در بوندن بشقه
نشو ونما بولمق معناسنه اولان بالیدن مصدرندن فعل امر دخی اولور
و بحر حبشده کائن بر نوع غایت ایری و بیوك بالق در وعربیده قلب
وفؤاد معناسنه‌در همته اضافتی بیانیه‌در (همت) برنسنه اوزرینه
جمع خاطر ایتمكدر شویله که خلافی خاطره كلیه وبو مقوله همتدن
مراد تخلف ایتمز ❊ دیمشلردر که بعض نفوسك بحسب الفطره بعض
امور غریبه‌یه اختصاصی واردر که غیریده بولنماز ❊ نتکم هندستانده
بعض قوم واردر که برنسنه خصوصنده اهتمام ایتسه‌لر خلقدن
عزلت اختیار ایدوب همتلرك اول نسنه جانبنه صرف ایدرلر واول
نسنه دخی اهتماملری اوزرینه وجوده کلور ❊ وبو قبیلدندر که
سلطان محمود غزنوی دیار هنده غزا ایتدکده برشهره مصادفه
ایتدیکه هربار که اکا قصد ایتسه مریض اولوردی سرندن سؤال
ایتدکده اول شهر اهلنده بعض جماعت واردر که صرف همت
ایتدکده مقتضای همتلری اوزره مرض واقع اولور ❊ پس
دفعنه چاره طلب اولندقده سلطانك بعض اصحابی ضرب طبول
کثیره ایله تشویش همته رأی ایتدی ❊ سلطان دخی حیلهٔ
مذکوره ایله عمل ایتدکده مرضی زائل اولوب مدینه‌یی استخلاص
ایلدی ❊ کذا فی روح المثنوی (بر) تأکید ایچوندر
اوائل مشتقات ومصادره داخل اولور (کشا) کاف عربینك
ویاخود فارسینك ضمیله کشودن ویاخود کشادن مصدرلرندن
امر مخاطبدر آج وفتح ایله معناسنه جزاء شرطدر فاعلی تحتنده

مستتر تو ضمیری ومفعولی بال لفظیدر (کانچه) که آنچه‌دن مخففدر
(که) ادات تعلیل (آنچه) اول نسنه که (در) ادات ظرف
(پرواز) باء فارسیه‌نك فتحی ورانك سكونی وواو ممدوده ایله
اوچمق معناسنه‌در وقناد آچیجی معناسنه وصف ترکیبیده اولور
(دارد) داشتن مصدرندن شینك رایه قلبیله فعل مضارعدر
طوتاردیمکدر (اعتبار) همزه‌نك کسریله افتعال وزننده مصدردر
بویله یرلرده عد ایلمك معناسنه‌در (اول) همزه‌نك وواو مشدده‌نك
فتحیله برنسنه‌نك ابتداسنه دینور که آخری مقابلیدر (پر) فتح باء
فارسیله قناد (است) ادات خبر ❊

٥٧ ❊ محصول بیت ❊

اکر نفس اماره‌نك سفلدن علوی‌یه چیقمسنی استر ایسك همت
قنادینی آچ زیرا پرواز وطیران ایتمکده اولا اعتبار طوتان یعنی
مقبول ومعتبر اولان شیٔ قناددر ❊ یعنی اکر نفس اماره ومکاره‌نك
تربیه وتزکیه ایله حضیض مذلت وسفلیتدن خلاص اولوب اوج
عزت ورفعته عروجنی مراد ایلیسان مرد سعادتمند بومطلب
اعلانك حصولنه عقل قاصر کفایت ایتمیوب طالبلری مطلوبه
ایصال ایدر برمرشد کامل ومربیٔ فاضل لازم اولدیغین بیلوب
قلبی قرار ایدوب حسن ظن ایلدیکی برشیخه بیعت وآنك امرینه
کمال اطاعت اوزره اولوب نفس خسیسك قطع مراتب عالیه
ایلمسیچون اولا بال همتی کشاد ایلمك لازمدر ❊ (نتکم المرء یطیر
بهمته کان الطیر یطیر بجناحیه) دیمشدر ❊ شیخ ابراهیم حقی
قدس سره معرفتنامه‌لرنده بیوررلر که (ای عزیز) معلوم
اولسونکه اهل الله دیمشلردر که انسانك ایکی روحی واردر که
حکمای اسلام آنك برینه روح حیوانی وبرینه روح انسانی دیرلر
اما آنلرك روح حیوانی دیدکلری جوهر بخار لطیفدرکه بدنده

اولان حیات وحس وحرکت ارادیه‌یی حاملدر و بز بو روحه نفس
شهوانیه ونفس بهیمه اطلاق ایدرز ✻ پس بو نفس ابدانه مشرق
برجوهردر که بدنك باطن وظاهرینه برابر اشراق ایلدکده حالت
یقظه حاصل اولور و بدنك یالکز باطننه اشراق ایلدکده حالت
نوم حاصل اولور و بدندن اشراقنی بالکلیه قطع ایلدکده حالت
موت حاصل اولور (سبحان الصانع الحکیم) واما حکمانك روح
انسانی دیدکلری جوهر نفس ناطقه‌در که اول ذاتنده هرنقدر
ماده‌دن مجرد برجوهر ایسه ده لکن کندی افعالنده ماده‌یه مقارندر
وانجق (اماره) و (لوامه) و (ملهمه) و (مطمئنه)
و (راضیه) و (مرضیه) و (کامله) اسماسیله تسمیه قلنان
بو نفسدر ✻ و برنیجه صفات ایله متصف اولدیغجه بو اسمانك بریله
ذکر اولنمشدر ✻ پس اکر بو نفس ناطقه اول نفس شهوانیه‌نك
مطیع ومنقادی اولوب اکا هر حالده مرافقت وموافقت ایلیه‌رك انك تحت
حکمنده بولندیسه بوکا (اماره) دیرلر ✻ واکر امر تکلیفی
تحتنده ساکن اوله‌رق حقه تابع اولوب لکن هنوز آنده میل
شهوات فانیه قالدیسه اکا (لوامه) واکر بو میلی زائل اولمغله
نفس شهوانیه ایله معارضه‌ده متانت بولوب وکندی عالمنه زیاده
میل ایله قابل الهامات اولدیسه بوکا (ملهمه) واکر نفس
شهوانیه‌نك حکمندن چیقه‌رق مقام عبودیته واصل واضطرابی ساکن
اولوب شهواتی کلیتله فراموش ایتدیسه بوکا (مطمئنه) ✻ واکر
بوندن ترقی ایدرك مقاماتی نظرنده محو ایله جمله مراداتندن کیچوب
فانی اولدیسه بوکا (راضیه) واکر بو حالی کمال بولوب عندالله
مقبول وعندالناس محبوب القلوب اولدیسه بوکا (مرضیه) واکر
جمیع کمال ایله متصف بولنوب وتکمیل عباد ایچون خلقه رجوع
ایله امر اولندیسه بوکا (کامله) تسمیه ایدرلر ✻ و بو نفس

ناطقه‌نك ظاهری ومرکبی واردر که اول نفس شهوانیه‌ء مزبوره‌در
وباطنی واردر که روحدر وروحك باطنی (سر) وسرك باطنی
(سرالسر) وسرالسرك باطنی (خفی) وخفینك باطنی (اخفا) در ✻
اما برنسنه‌نك باطنی آنك حقیقتی وماده‌سیدر ✻ مثلا سریرك باطنی خشب
قطعه‌لری وخشب قطعه‌لرینك باطنی شجره وشجره‌نك باطنی عناصر
اربعه‌در ✻ پس بو امر واحد ربانی غایت لطافتده بولندیغی حالنده
(اخفی) تسمیه اولنور و بر درجه تنزل ایدوب برمقدار تکثف
ایلدیکی حالنده (خفی) وایکنجی درجه تنزل ایدوب اندن زیاده
تکثف ایلدیکی حالنده (سرالسر) بعده کذلك تنزلنده (سر)
بعده کذلك تنزلنده (روح) بعده کذلك تنزلنده (قلب ونفس
ناطقه ولطیفهء انسانیه وحقیقت انسان) دینلور که بو درجه‌ده
اسماء اربعه ایله تسمیه اولنور ✻ واکر بر درجه دخی تنزل ایلدیسه
نفس اماره تسمیه اولنور ✻ عصمنا الله تعالی من شر الاماره آمین
و بو روح اعظم که آنك حقنده حق تعالی ✻ قل الروح من امر
ربی ✻ بیورمشدر بو امر ربانی بر سر یزدانیدر که آنك کنه
وماهیتن حق تعالی انجق کندی نفسك بیلن خواص عبادینه
طیورمشدر ✻

✻ کندن بنیاد دولت را بود سیل عظیم ✻
58 ✻ رشحه کلك عوانان کرچه بس مستحقرست ✻

(کندن) کافك فتحی ونونك سکونیله مصدر درقازمق وتخریب
ایلمك معناسنه‌در بنیاده اضافتی مصدرك مفعولنه‌در (بنیاد)
بانك ضمی ونونك سکونیله اساس وتمل و بنا معناسنه‌در دولته
اضافتی بیانیه (دولت) دالك فتحیله مال ورتبه واعتبار صاحبی
اولمق معناسنه‌در (را) ادات تعلیلدر (بود) ضم با وفتح واو ایله
فعل مضارعدر اولور معناسنه (سیل) فتح سینله باب ثانیدن

آقق وجريان ايتمك معناسنه در ومصدرك اسم موضعنه موضوعيتی حسبيله جرياني چوق اولان صويه ده اطلاق اولنور فارسيده سيلاب ديرلر عظيمه اضافتی بيانيه در مبالغة ادات تشبيه حذف اولنوب چون سيل عظيم تقديرنده در (رشحهٔ) رانك فتحی وشينك سكونی وحاء مهمله ايله طملا وقطره معناسنه كلكه اضافتی لاميه اولوب بودك فاعلی وسيل مفعوليدر (كلك) كافك كسری ولامك سكونيله عموما قامش خصوصا قلم اولان قامشه دينور عربيده يانك فتحيله يراعه ديرلر عوانانه اضافتی لاميه در (عوانان) قاعدهٔ فرس اوزره عوانك جمعيدر (عوان) عينك فتحيله معاونت ايدیجی و ياردمجی معناسنه در (كرچه) هرنقدر (بس) بانك فتحيله چوق ديمكدر (مستحقر) استحقاردن ضم ميمله اسم مفعولدر حقيراولمش معناسنه

٥٨ ﴿ محصول بيت ﴾

قلمه معاونت ايدنلرك قلمنك صزنديسی اكرچه زياده خور وحقير ايسه ده براهل دولت وثروتك اساس اقبالنی تخريب ايتمك ايچون برسيل عظيمدر ✽ يعنی اشرف صنايع اولان صنعت كتابتده بولنان ذواتی حيثيتلرينه لايق حرمت ورعايت ايله مطيب الخاطر قلمق لازمدر ✽ زيرا انلرك هنكام تحريرلرنده قلم مشكين رقملرندن آواز وحزنله جريان ايليان مداد سواد نقابلری هرنقدر بحسب الصوره برخال عنبرحال كبی غايت اصغر ومستحقر ايسه ده (ع) كه آب چشمهٔ حيوان درون تاريكيست ✽ مضموندن غافل اولميوب منشیٔ حقيقی اولان كيسه يراعهٔ براعه سيله بركيسه نك نائل مرام اولمسنه همت ايدر ايسه باذن الله شاهد مقصودينك رونما اولمسيله بكام اولور ✽ وانلره لازم كلان رعايتده قصور ايتميوب پنجهٔ عقاب قلملرينه كرفتار اولمقدن احترازايتمك لازمدر زيرا رشحهٔ قلملری بحسب الصوره سياه اولديغندن

نظر كوته بيناندهٔ حقير كورينور ايسه ده لكن قلمك من جهة المعنی ﴿ ن والقلم ومايسطرون ﴾ آية كريمه سی و ﴿ لولا القلم لما قام الدين ولاصلح العيش ﴾ حديث شريفيله قدری اعلا قلنديغندن اصحاب علمه وارباب قلمه رعايت مخصوصه ده بولنمق لازمدر ✽ از بلبل نامهٔ شيخ عطار قدس سره ﴿ نظم ﴾ قلم كفتا كه من شاه جهانم ✽ كه تاج وتخت رامن ترجمانم ✽ قلم غواص دريای معانی ✽ سخنهايش همه چون دركانی ✽ ازجلاء الروح ناظم ﴿ بيت ﴾ حذر كن ای عوان از نوحهٔ مظلوم واشك تر ✽ كه ميترسم كند كاری دعای نوح وطوفانش ✽ (خفی) اولميه كه قلم مشكين رقمك قطع امور وتسويهٔ مصالح جمهورده سيف صارم كبی عظيم تأثيری اولديغی نكته سنه مبنی عربيده ايكيسنه برلفظله صيغهٔ تثنيه اوزره اقطعان اطلاق ايلمشلردر ازسبحهٔ صبيان ﴿ بيت ﴾ اقطعان سيف وقلمدر ثقلان انسله جن ✽ نيران آی وكونشدر ملوان ليل ونهار ✽

٥٩ ﴿ نيست ازمردی عجوز دهر را كشتن زبون ﴾
﴿ زنكه فائق كشت برشوهر بمعنی شوهرست ﴾

(از) زائددر (مردی) آدملك (عجوز) عينك فتحيله پيره زن وقوجه قاری معناسنه در اشبو لفظك معانی كثيره سی قاموسده بيان اولنمشدر دهره اضافتی مشبه بهك مشبهه اضافتيدر (دهر) بمعنی زمان ومدت وبلانهايه اولان زمانه دينور (را) ادات صله (كشتن) كاف عجمينك فتحيله اولمق معناسنه شدن كلمه سنك مرادفيدر (زبون) زانك فتحيله عجوز وزننده پك ضعيف وقوتسز معناسنه در لكن بومقامده مغلوب معناسی و يرلمسی مناسب كوريلور (كه) حرف بيان (فائق) هرنسنه نك كزيده واعلاسنه اطلاق اولنور (كشت) كاف عجمينك فتحيله شدلفظی مرادفيدر (بر) حرف استعلا (شوهر) شينك فتحيله جوهر وزننده

ار و زوج معناسنه (با) حرف ظرف (معنى) بوند، حقيقت معناسنه در ٭

٥٩ محصول بيت

زمانه قوجه قاربسنه ضعيف ومغلوب اولمق شان آدميت دكلدر زيرا زوجهء غالب وفائق اولان خاتون حقيقتده ار كبيدر ٭ انكيچون ديمشلردركه برخانه‌ده ماكياندن آواز خروس كلسه اوخانه ده فلاح قالمز ٭ يعنى دائما حال وشانى مكروحيله دن عبارت اولوب ابله فريب اولان عجوز دهرك حقيقتده ملعبهٔ صبيان ديمكه شايان اولان زينت صوريسنه فريفته اوله رق نعم جليلهٔ باقيه اوزرينه ايثار واختيار ايلمك كشى‌يه موجب ندامت وموروث فضاحتدر زيرا ﴿الرجال قوامون على النساء﴾ مضمون شريفى اوزره استيلاء وتسلط رجالك شانيدر وحديث صحيحده كاور ﴿لن يفلح قوم تملكهم امرأة﴾ ولكن امرأه ايكى نوعدركه حقيق وحكميدر پس رجوليتى ناقص ومرؤتى قاصر اولانلر دخى زنانه ملحقلردر آنكيچون ظاهرده ضبطزن وباطنده قمع هواى نفس ايدر كيمسه كمايدر وخلافى دخى بوكا قياس اولنه يعنى نيجه زنان واردركه عقل كامل وتصرف تام ايله رجال حكمنده‌در ٭ شيخ عطار ﴿نظم﴾ اين جهان را چون زنى دان خوبرو ٭ خويش را آرايد اندر چشم شوى ٭ مقبل آن مردى كه شد زين جفت طاق ٭ پشت بروى كرد و دادش سه طلاق ٭ بر تو بادا اى عزيز با هنر ٭ كرچنين مكاره باشى برحذر ٭

---

٦٠ ﴿راه عزلت پوى وخرم زى كه چندين قهقهه﴾
﴿كبك ازان دارد كه دور از خلق بركوه ودرست﴾

(عزلت) ضم عينله بركيمسه ايله اختلاط ايتميوب بريره چكلمك معناسنه‌در ٭ راهك عزلته اضافتيله‌در (پوى) پوييدن لفظندن

امر مخاطبدر سرعت وشتاب ايله معناسنه (خرم) خاء معجمه‌نك ضمى وراء مشدده‌نك فتحيله مسرور وشادان وخوشحال معناسنه‌در (زى) زانك فتحيله زيستن مصدرندن امر مخاطبدر يشا وبرحيات اول معناسنه (كه) تعليل (چندين) چند ايله ايندن مركب اولوب بوقدر معناسنه‌در (قهقهه) قافلرك فتحه‌لريله قه‌قه‌ديو آواز ايله كولمكدر (كبك) كافك فتحيله كككلك قوشيدر (دارد) طوتار فاعلى كبكدر (كه) تعليل (دور) اوزاق (خلق) فتح خا ايله يعنى مخلوق (بر) اوزره (كوه) كاف عربيله طاغ وجبل معناسنه (در) فتح دال ايله بوند، طاغ مغاره‌سى معناسنه‌در ٭

٦٠ محصول بيت

خلقدن عزلت وانزوا ايولنه سكردوشادان وخوشحال اولديغك حالده يشا ومعمر اول زيرا ككلك قه‌قه ايله كولمكى آنك ايچون طوتاركه مخلوقدن دور اولوب طاغلرده ومغاره درونلرنده كندى عالمنده‌در ٭ يعنى صحبت جانخراشى روح روانه عذاب اليم اولان برطاقم اشرار ناس ايله الفت وصحبت ايلمكدن اجتناب ايله كشى‌يه اختيار كوشهٔ وحدت ايدوب دائما كندى حاليله مشغول اولمق خيراودر شيخ بهاء الدين آملى ﴿بيت﴾ صحبت نيكانت ار نبود نصيب ٭ بارى از همصحبتان بدشكيب ٭ نتكم ٭ من اختار العزلة فالعزلة ٭ بيورلمشدر كما قال محمد الغزالى رحمة الله عليه ﴿ان الناس يفسدون ما يحصل لك من العبادة والطاعة ان لم يعصمهم الله فعليك بالعزلة عن الناس والاستعاذة من شر اهل هذا الزمان﴾ شيخ سعدى ﴿بيت﴾ كسى كيرد آرام دل دركنار ٭ كه از صحبت خلق كيرد كنار ٭ خواجه حافظ ﴿بيت﴾ ببر ز خلق وز عنقا قياس كار بكير ٭ كه صيت كوشه نشينان ز قاف تا قافست ٭

قطعه بو عالم کیم کوکل قیدین چکرسین محنت وغمدر ٭ قناسز عالمی سیر ایله برخوشجه عالمدر ٭ کوروب تنهالغی قبر ایچره نفرت قیله اولمکدن ٭ طریق انسی طوت کیم هر آوچ طبراق بر آدمدر ٭ شیخ بهاء الدین آملی نظم کرتو خواهی عزت دنیا ودین ٭ عزلتی ازمردم عالم کزین ٭ عزلت آمد کنج مقصود ای حزین ٭ لیك اکر بازهد وعلم آید قرین ٭ عزلتی بی عین علم آن ذلتست ٭ ور بود بی زاد زهد آن علتست ٭

٦١ حبس نیل کنبدی از کریه می شوغرق آب
شب چو مرغی کاشیانش غنچهٔ نیلوفرست

(حبس) حانك فتحی وبانك سکونیله منع ایلمك معناسنه مصدردر لکن بونده محبوس معناسنه در نیله اضافتی ظرفیه (نیل) کسر نون ایله فیل وزننده چویت اوتی وکوك وکبودرنك معناسنه ومصردن اولان نهر مشهورك اسمیدر وفتح نون ایله نائل اولمق معناسنه در (کنبد) کاف فارسیه نك ضمی ونونك سکونی وبانك فتحیله قبه معناسنه در نیل کنبد اصلنده کنبد نیلی ایدی ضرورتدن ایچون مضاف الیه مضاف اوزرینه تقدیم اولنمشدی آسماندن کنایه در یاسی خطاب ایچوندر (کریه) کاف فارسیه نك کسری ورانك سکونیله بکاواغلامق معناسنه اولان کریستن مصدرندن اسم مصدردر (می) زائد (شو) شدن مصدرندن امردر اول معناسنه (غرق) غینك فتحی ورانك سکونیله مغروق معناسنه آبه مضافدر (مرغ) میمك ضمیله یعنی قوش وطیر یاسی وحدت نوعیه در (که) حرف بیان (آشیان) شینك کسریله ماکیان وزننده لانه کبی قوش یوه سی ووطن معنالرینه در ضمیر مرغه راجعدر (غنچه) غینك ضمی ونونك سکونیله برکدرمك وطوپ ایتمك معناسنه در کل غنچه لرینه غنچه تسمیه سنك مناسبتی بودر همزهٔ

مجتلیه اضافت ایچوندر (نیلوفر) نونك کسری ولامك ضمی وفانك فتحیله عامه نك لوفر دیدکاری چیچکدر آفتابك طلوعنده صودن ظهور ایدوب چیچك آچار وغروبنده ینه صویه چکیلور ودیرلر که صویه چکلدیکی وقت بر قوش کاوب اولدیغی موضعه قونوب آرام ایدر صودن ظهورنده قالقوب کیدر ایمش

٦١ محصول بیت

کبودرنك اولان قبه ده محبوسسین اغلمقدن صویه غرق اول برقوش کبی که کیجه اولنجه آنك یووه سی صوایچنده نابت اولان لوفر چیچکی غنچه سیدر ٭ یعنی بو جهان بی وفایه برکره چشم عبرتله نظر ایلیان روشن نظران مثنوی این جهان خود حبس جانهای شماست ٭ هین روید آن سو که صحرای شماست ٭ خواسنجه تن جانه محبس وتنه دخی بو عالم قفص اولدیغین فهم ایدوب بو عالم ملکده کسب کمال ایله اول وطن اصلی طرفنه میل ومحبت ایلر ٭ نتکم خواجه حافظ بیوانده بیورر بیت بال بکشا وصفیر از شجر طوبی زن ٭ حیف باشد چوتو مرغی که اسیر قفصی ٭ بو امرك حصول بزیر اولمسی انجق اول چاره ساز دردمندان واول دستکیر مستمندان اولان جناب خدای منان حضرتلرندن استمداد واستعانه اولمقسزین محال اندر محالدر ٭ بنابرین شب تا بسحر چشمنه خواب کیرمیوب مانند دولاب سینهٔ سوزانله نالان وچشم خونبار ایله کریان اوله رق کندوسنی درون آبده نابت لوفر چیچکینك غنچه سی کندینه آشیان اولان مرغ معهود کبی غرق لجهٔ خوناب ایلیدر تا کیم شایان مرحمت الهیه اوله نتکم حضرت مولانا قدس سره مثنوی شریفلرنده بیوررلر (مثنوی) چون خدا خواهد که مایاری کند ٭ میل مارا جانب زاری کند ٭ تا نکرید ابر کی خندد چمن ٭ تا نکرید

طفل کی جوشد لبن ❊ کفت فالیکو کثیرا کوش دار ❊ تا بریزد
شیر فضل کردکار ❊ ای خنك چشمی که آن کریان اوست ❊
وی همایون دل که آن بریان اوست ❊ آخر هر کریه آخر خنده
ایست ❊ مرد آخربین مبارك بنده ایست ❊ هرکجا آب روان
سبزه بود ❊ هرکجا اشك دوان رحمت بود ❊ باش چون دولاب نالان
چشم تر ❊ تاز صحن جانت بر روید خضر ❊ شك خواهی رحم کن
بر اشکبار ❊ رحم خواهی بر ضعیفان رحم آر ❊ وینه خشیة اللهدن ناشی
هنکام سحرده دوکیلان خون سرشکك نزد الهیده اولان فضیلتنی
بیان صددنده لسان الغیب خواجه حافظ قدس سره دیوان حقایق
بیانلرنده بیوررلر ❊ بیت ❊ کریهٔ شام و سحر شکر که ضایع نکشت ❊
قطرهٔ باران ما کوهر یکدانه شد ❊ عرفیٔ شیرازی ❊ بیت ❊
چهره را از آب یاقوت ندامت برفروز ❊ چون کل روی دلارایان
زتشویش نکاه ❊ صائب ❊ بیت ❊ هیچ قفلی نیست نکشاید
باه نیم شب ❊ ماندهٔ درعقدهٔ دل این قدر حیران چرا ❊
وله ❊ بیت ❊ بنومیدی منه ازدست خود دامان شبهارا ❊
که ازخاك سیه کلهای رنکین میشود پیدا ❊ لمحرره المذنب الفقیر
❊ بیت ❊ اکر ایتسه جهانی پرسراسر برف عصیانم ❊ شموس
رحمتك یارب آنی برآنده محو ایلر ❊

❊ منکرا نرا واردات عارفان نبود قبول ❊
٦٢ ❊ کافرا نرا معجزات انبیاکی باورست ❊

(منکران) منکرك جمعیدر (منکر) میمك ضمی وکافك
کسریله انکار مصدرندن اسم فاعلدر بیلدیکندن ناشی
اویله دکلدر دیو عناد ایلیان کیمسه یه دینور (را) تخصیص
ایچوندر (واردات) بونده اولیاء اللهك قلب عالیلرینه لایح
اولان فیوضات الهیه مراددر عارفانه اضافتی اسم فاعلك

مفعولنه در (عارفان) عارفك جمعیدر بونده مردان خدا
وعارف بالله مراددر ❊ خواجه حافظ ❊ بیت ❊ عارف از پرتو می
راز نهانی دانست ❊ کوهر هرکس ازین لعل توانی دانست ❊
ودخی اسمعیل حقی قدس سره پندنامه شرحنده بو وجهله بیان
بیورمشلر که ❊ عند العلماء معرفت جزئیاتده وعلم کلیاتده استعمال
اولندیغندن علم معرفتدن اشرفدر زیرا علم ایکی مفعوله متعدیدر که
بری حق و بری عبددر ❊ زیرا عبد اکمل اودر که آنده بقاء رسم
اوله یعنی کندی جانبنی ملاحظه دخی بولنه یوخسه محو مطلقده
قالمیه معرفت ایسه مفعول واحده متعدیدر بو یوزدن اکر حقه
تعلق ایدر ایسه کوندن واکر کونه تعلق ایدر ایسه حقدن محتجب
اولمق لازم کلور چونکه علم اشرفدر ❊ جناب ناظم قدس سره
عارفان دیمیوب عالمان دیمك لازم ایدی ولکن ابتداده علماء رسومه
علماء دیمك عرف اولمغله انلردن تمییز ایچون عالم بالله اولنلره عارف بالله
وعالم باحکام الله اولنلره علماء دیدیلر ❊ پس عارفك معرفتی عالمك
علمندن کلیدر زیرا عارف اهل حکمتدر که اشیایی علی ماهی علیه
بیلمش واسما وصفات وذات حقی بقدر الطاقة البشریه فهم ایلمشدر ❊
زیرا معرفتی تقوی وعمل صالح وسلوك اوزرینه مبنی اولدیغندن
علمنه شبهه طاری اولماز ❊ فکر عقلی اهلی اولان ایسه بردالده
طورمز وحق شناس اولمیان کیمسه یه عارف دیمزلر کرك ایسه عارف
تخلص ایلسون وعلوم وقوانین عقلیه یی ورسوم عرفیه یی بیلسون ❊
زیرا مقصود اصلی علم الهی دروهرنسنه که کندینه مخصوص اولان
کمالدن عاری اوله اکا طلاق اولنان اسم مجرددر ❊ انتهی بالخلاصه ❊
(کافران) کافرك جمعیدر (کافر) عرب فانك کسری وعجم فتحیله
اوقور مؤمن اولمیانه دینور ومنعم حقیقی جلت نعمته حضرتلرینك
نعمتلرینی انکار ایدن کیمسنه یه دینور وظلمتله هرشیٔ ستر

ایلدیکیچون کیجه یه دخی اطلاق اولنور و تخمی زمینده کیزلدیکیچون
آکنجی یه دخی دینور (معجزات) معجزه نك جمعیدر (معجزه)
میمك ضمی وعینك سکونی وجیمك کسریله اعجاز مصدرندن اسم
فاعلدر انبیاء عظام علیهم السلام حضراتندن صادر اولان خارق
عاده یه اطلاق اولنور که خصم منکر تحدی وانکاره مبادرت
ایلدکده عاجز قلمق ایچون اظهار ایدرلر آخرنده کی ها مبالغه
ایچوندر انبیایه اضافتی لامیه در (انبیا) همزه نك فتحیله
نبینك جمعیدر (نبی) فعیل بمعنی فاعلدر ضرب بابنك
مهموز اللامندن همزه یایه قلب اولنوب ادغام اولنمشدر ارباب
حقیقت تعریف نبیده بو وجهله تعبیر ایدرلر که (النبی هو الانسان
الکامل المبعوث من عند الله الی خلقه لدعوتهم الیه وخلاصهم
من الجهل والظلمة) یعنی نبی خلقی حقه دعوت وظلمت کفر وکدورت
جهلدن تخلیص ایچون من عند الله مبعوث اولان انسان کامله دیرلر
(کی) فتحتین وتصل (باور) باء موحده ممدوده نك وواوك
فتحه لریله اینانمق وتصدیق معناسنه اولان باوریدن مصدرندن
امر صیغه سی اوزره اسم مصدردر ※ است بمعنی هست ※

۶۲ ❋ محصول بیت ❋

عارفلردن وارد اولان انفاس قدسیه یی منکرلرك اخذ وقبولی اولماز
یعنی استماع وقبول ایلزلر پیغمبران عظام حضراتندن صادر اولان
معجزاته غیر مسلم اولنلرك تصل ایمانی واردر ※ یعنی پیغمبران ذیشان
علیهم الصلوة والسلام حضراتندن ظاهر وباهر اولان معجزات
علیه لره مؤمن اولمیانلر محضا تعندلرندن اینانمدقلری کبی اهل انکار
پر ادبار اولنلر دخی ورثهٔ حضرات انبیا اولان اعزهٔ کرامك کلمات قدسیت
آیاتلرینی تصدیق وقبول ایلمزلر ※ حضرت مولانا ❋ مثنوی ❋
کار پاکانرا قیاس از خود مگیر ※ کرچه ماند در نوشتن شیر شیر ※

جمله عالم زین سبب کمراه شد ※ کم کسی ز ابدال حق آگاه شد ※
همسری با انبیا برداشتند ※ اولیا را همچو خود پنداشتند ※
قصد جنك انبیا می داشتند ※ جسم دیدند آدمی پنداشتند ※
گفته اینك ما بشر ایشان بشر ※ ما وایشان بستهٔ خوابیم وخور ※
لجناب فضولی ❋ قطعه ❋ پاك ایتمکه ارباب خطا صفحهٔ قلبن ※
اظهار کرامت قیلوب اهل نظر اما ※ ظالمره اظهار کرامت اثر ایتمز ※
قیلمز دل فرعونی منور ید بیضا ※ نسئل الله الارشاد الی طریق
خواص العباد ※ ودخی شیخ ابراهیم حقی قدس سره معرفتنامه لرنده
بیورمشلر که اهل عرفان احوال قلوبی غیرت وحمیتلرندن کندی
ارالرنده اشارتله سویلشوب کتابلرنده بیله رموز ایله یازمشلردرتا کیم
بیکانه بولنان اهل نفس آنلره عقل قاصرلریله سوء ظن ایله دیمسونلر که
آزمشلردر لجناب حافظ قدس سره ❋ بیت ❋ سخن شناس نهٔ دلبرا
خطا اینجاست ※ چو بشنوی سخن اهل دل مکو که خطاست ※
زیرا که اهل عرفانك کتبی اهل ونا اهل یدینه دوشوب کندی
نفسینی بیلمیان جهلا اول عبارات ایله ادعای عرفان ایده جکلرین
سزمشلردر ※ پس طریق معرفت مندرس اولمیوب واضح اولسون
وکندیلردن صکره طالب عرفان اولانلری ارشاد ایچون جهانده
نائب قالسون قصدیله اول بابده نیجه کتاب تالیف ایدوب اصطلاحاتی
لؤلؤ تركیبی دیزمشلردر ※ تا کیم درر غررندن اول آشنالر بهره مند
اولوب صفایاب اولسونلر زیرا که هر علمك اصطلاحاتی اهلندن سماع
وتعلمسز بیلنمز ایکن طالب عرفان اولانلر بو علم قلوب اصطلاحاتی
اهل دلدن تعلمسز مطالعه سندن ذوق ایله تماما سزمشلردر که
کانه کندیلر وضع ایدوب یازمشلردر ❋ بیت ❋ مرشد کامل اولنجه
نایاب ※ سکا مرشد بنشو رشمدی کتاب ❋ بیت ❋ صائب مطلب
روی دل از کس که درین عهد ※ رویی که نکردد زکسی روی

کتابست ✲ واما کوکل احوالنی رمز و واشارتله نطق و کتابت ایلیان اهل عرفانك نیجه کلماتك عوام ناس اکلامدیغندن محبتلرندن محروم اولوب کتابلرندن ال اوزمشلردر ✲ حال بوکیم آنلرنور ایمانی بولدقلرندن حق ایله باطلی فرق وتمیز قیلوب نفسلرین ومولارین بیلمشلردر واهل جهل ایسه اهل عرفانی کاهی ردوانکار وکاهیجه قبول اید، کلمشلردر ✲ و بوانکار ومحبتده نیجه اسرار وحکمت واردرکه اهل دل آنلری بیلمشدر ✲ پس عارفه لایق دکلدرکه اسرار محبتی اهل جهله اظهار ایده مکر اول محبتنه که کندی ذراعنی فصد ایلدکده آنك ذراعندن قان روان اولمشدر حالبوکه اول مرتبه محبتده کندی علوم وعرفانی واحوال دل وجانی کوکل یولندن جذبه وذوق ایله حصول بولمشدر ✲ زیراکه علم قلوب آنجق علم حالدرکه تذکرله قلوبه طولمشدر وعلوم عقلیه ایسه تعلم وتفکرله حاصل اولمشدر ✲

٦٣ ✲ فقره فقره ازکلام شیرمردان کوش کن ✲
✲ زانکه بربوجهل جهل آن ذوالفقارحیدرست ✲

(فقره) کسر فاوسکون قافله بونده روایت وحکایت معناسنه در جمعی فتح فا ایله فقارلفظیدر ایکنجی فقره اولکی فقره نك تأکید لفظیسیدر (کلام) فتح کافله سوز وقول معناسنه در کتب نحویه ده (ماتضمن کلمتین بالاسناد) تعریفیله معرفدرکه کرك مفید وکرك غیرمفید اولسون علی قول بنفسه مکتفی اولان سوزه دینورکه اسنادی متضمن تام ومفید اولان سوزدن عبارتدر ودخی کلام جمله دن اخص درپس هرکلام جمله اولوب هرجمله کلام دکلدر (شیرمردان) شیرمردك جمعیدر (شیرمرد) اضافتسز یعنی سکون را ایله دلیروبهادرکیمسه دن کنایه در واهل سلوك عندنده اول ذاته اطلاق اولنورکه عالم ملکوت وجبروت طریقنده کونا

کونا کرم وسرد مجاهدات چکوب وعالم لاهوت اقلیمرنده چکیلان ریاضات شاقهٔ سیروسفروسیاحتن ترش وتلخندن ذائقه دار وحظوظ نفسانیه دن فارغ واذکار الهیه ایله مستأنس ودوجهانك نعیمی آنك عندنده ناچیز وبی اعتبار اوله اینته بوندن مراد جناب شاه ولایت امام علی رضی الله عنه وکرم الله وجهه افندمز حضرتلریدر (کوش کن) استماع ایله (زانکه) اول سببدنکه (بربوجهل) جهالت ونادانی باباسی اولان ابوجهل ابن هشام علیه مایستحق اوزرینه (آن) اسم اشارتنك مشار الیهی فقره در (ذوالفقار) (ذو) صاحب معناسنه اولوب حالت رفعی واو وحالت نصبی الف وحالت جری یا ایله اعراب اولنان حروف ستهٔ معتله دن بریدر (ذوالفقار) اصلنده عاصی بن منبهك و برروایتده منبهك سیفی اولوب غزوهٔ بدرده کندوسی طعمهٔ شیر شمشیر اولمغله سیف مذکور نامزد خاصهٔ همایون بیورلدقده حضرت فخر عالم صلی الله تعالی علیه وسلم افندمزك طقوز قبضه قلیجلرندن بری اولوب صکره حضرت علی یه احسان بیوردیلر اورته سنده فقرات ظهر کبی فقره لر اولمغله ذوالفقار تسمیه اولندی ✲ سیف مذکور علی روایة بلقیسك حضرت سلیمان علیه السلامه اهدا ایلدیکی بش سیفك بری اولوب اول سیفلر (ذوالفقار) و (ذالنون) (ومخذم) و (رسوب) و (صمصامه) در (حیدر) فتح حا ایله صفدر وزنده شیر وارسلان معناسنه در مراد شیرخدا جناب علی المرتضا کرم الله وجهه حضرتلریدر ذوالفقارك حیدره اضافتی لامیه در

٦٣ ✲ محصول بیت ✲

حضرت علی رضی الله تعالی عنهك کفتارحقیقت رفتارلرندن فقره فقره استماع وقبول قیل زیرا ابوجهل پلیدك اول فقره لری

عدم قبول وانكارى ينه كندوسنى تبـاه وهلاك ايتمكده حضرت
حيدر كرارك ذوالفقارلرى كبى سريع التأثيردر ❋ يعنى مدينهٔ علوم
ظاهره وباطنه نك بابى ومدخلى اولان جناب امام على رضى الله تعالى
عنه وكرم الله وجهه نك كلمات حقيقت آيانلرى كوش جان ايله استماع
وقبول قيلان طالب صادق ايچون سبب شرف وسعادت دارين اولوب
ومحضا تعنددن اول كلمات طيبه لرى اصغا وقبول ايلميان بدبخته
موجب اسف وندامت عظمى اولور ❋ زيرا اشتمدكمى كه ابوجهل
شقاوت پيشه نك كمال استكبار وتعنددن ناشى كلمات طيبهٔ جناب
مرتضويه يى اصغا ايليوب انكار ايديشى ينه كندوسنى عاجلا هلاك
ايلمكده ذوالفقار صفدر كرار كبى سريع التأثير اولدى ❋ اول سركردهٔ
مشركين اولان ابوجهل دوزخ قرينك هلاكى غزوهٔ عظيمهٔ بدرده
وقـوع بولمشدر ❋ (ودخى) علمـاء سير رحمهم الله اول غزوهٔ
مباركه يى شويله بيـان بيورمشلردركه غزوهٔ بدر كبرى هجرت
سنيه نك ايكنجى سنه سى ماه رمضانك اون ايكنجى جمعه ايرتسى
كونى التمش درت مهاجرين فخام ايكيوز قرق برقدر انصـار
كرامدن جما اوچيوز بش عدد مبارز ايله مدينه دن حركت وزيب
زين مطيهٔ عزيمت اولـديلر بو سفردن غايت مرام قافله يى نهب
واغتنام اولمغله مهمات قويه ايله چيقليوب حتى لشكر نصرت پرورده
يالكز اوچ رأس آت ويتمش دوه بولنمغله بالمناوبه سوار اولديلر ❋
فئهٔ مشركين تمام بيك نفر اولوب يوز رأس آت ويوزاللى دوه لرى
وار ايدى اكابر قريشدن اوچ پهلوانك يعنى شيبه وعتبه وعتبه نك اوغلى
وليد حملهٔ عظيمهٔ حضرت حمزه وحضرت على يه طاقت كتوره ميه رك
سيف جهـانستـان حضرت حمزه وعلى ايله ميدانده مقتول
اولديغنى طائفهٔ قريش كورنجه جمله سى بردن اهل اسلام اوزرينه
حمله وهجوم ايليه رك طرفين كمال كرميتله جنكه كيرشدكلرنده

جناب حق حضرت جبرائيل وحضرت ميكائيل عليهما السلامى
ابلق وكوزل آتلره بنمش وباشلرينه بياض عمامه لر صارمش انسان
صورتنده برچوق ملائكهٔ كرام ايله عسكر اسلامه اعانه وامداده
ارسـال بيورمش ايدى ❋ اصحاب كزين ملائكهٔ كرام ايله برابر
كمال شجاعتله اعدانك كثرتنـه باقميـوب همان قيون سورينه
كيرمش شير ژيان كبى حمله وهجوم كوستردكلرينـه بناء آز مدت
ظرفنده دشمن لشكرينك جمله سى مغلوب ومنهزم واكثريسى سيوف
غزاة موحدين ايله مقتول اولوب اياقلر التنده محقر ومخذول قالدى ❋
عليه الصلاة والسلام افندمز نزد والالرنده بولنـان اصحاب كزينه
كيمدر اول مردود ليركه بزه عنل عنيد ابوجهل پليددن خبر كتورب
صفا بخش خاطر اوله بيوردقلرنده خدمت كذار عاقبت محمود
عبـدالله ابن مسعود رضى الله عنه تكفل خدمت ايدوب ميدان
هيجاده مرده لر وخون آغشتهٔ زخم خورده لر ارالسنـده ابوجهلى
خاكسار مزلنده خوار وزار ياتمش بولوب حضـرت ابن مسعود آنى
كورديكى كبى بى اختيـار صدر سينه سنه اوطوردقده ابوجهـل
كوزين آچوب نه بالا محله صعود ايلمش سين و نى سنميسين قتل ايدن
نى اوكيمسه قتـل ايلديكه بنم نيزهٔ جان ستانم آنك كوش سمندنه
يتشمز ديدى كه مرادى زيردستئ ملائكه ايله شكست اولـدقلرين
افاده در زيرا ابوجهل نيزهٔ برق نمـاى حضرت ميكائل ايله اندختهٔ
چاه جهنم اولمشدر ❋ حضرت ابن مسعود هرنقدر شجيع ودلير
ايسه لرده اما تيغلرى كليل وكند اولمغله كلهٔ ابوجهلى ربودهٔ چوكان
شمشير ايده مدى ابوجهل تيغ تيزينى زير زانودن ابن مسعوده حضرتلرينه
ويروب بنم شمشير سرتيزم ايله امضاى عزيمت ايله هم سنك ايشك بتوب
هم خيلى منتدر بكا ديو نيـاز ايلديكه مشـار اليه حضرتلرى دخى
ابوجهلى كندى سيفيله فرسودهٔ شمشير ايلدى ❋ لله در من قال

(من سل سيف البغى قتل به) صائب رحمه الله ﴿ بيت ﴾ ظالم
ازشمشیرظلم خویش کرددرخنه دار ※ ازبرای زهرخود تریاق کردد
جسم مار ※ اول وقتده اول عنید پلید یتمش یاشنده ایدی
وبرادر بداختری عاص ابن هشام دخی قتل اولندی ولکن عکرمه
بن ابی جهل فتح مکه کونی کندو زوجه‌سی ام حکیم شفاعتیله
مظهرعفو وامان ومتعاقبا دخی نائل ایمان اولمغله اصحاب کرامدندر
رضی الله تعالی عنه ※ مصراع ※ خدا قادردر ایلرسنك خارادن
کهر پیدا ※ اول سردار اهل فسادك سرمقطوعی ثقیل وزشت
اولوب ابن مسعود حضرتلری دخی رقیق الجثمان وضعیف الترکیب
اولمغین کتوره مدکلرندن ریسمانه بند ایدوب کشان کشان درکاه
رفیع الشان سلطان انس وجانه عزیمت ایله سر بریدهٔ ابوجهلی
خاك قدم رسول الله صلی الله علیه وسلمه براقدقلرنده پیغمبرمز
علیه الصلاة والسلام جبین سای محراب ملکوت اولوب بش کره
سجدهٔ شکر ایلدیلر

﴿ نکته‌های پست کامل هست طالب را بلند ﴾
٦٤
﴿ نقطه‌های پای حیدر تاج قاف قنبرست ﴾

(نکته‌ها) قاعدهٔ فرس اوزره نکته‌نك جمعیدر (نکته) نونك
ضمی وکافك سکونیله فکرله استخراج اولنوب قلبده مؤثر اولان
لطیفه ودقیقه یه دیرلر خواجه حافظ ﴿ مصراع ﴾ هرسخن
وقتی وهرنکته مکانی دارد ※ ونقطه معناسنه ده کلور پسته
اضافتی بیانیه در (پست) باء فارسیه‌نك فتحی وسینك سکونیله
الچق معناسنه در علی طریق الاستعاره دنی وخسیس آمه دینور
کامله اضافتی لامیه در (کامل) اسم فاعلدر اجزاسی تام اولان
شئه دینور (هست) است کبی ادات خبر اولوب بلندده
مقید اوله‌رق بلندست تقدیرنده در (طالب) ده اسم فاعلدر

خواهنده یعنی استیجی معناسنه (را) ادات صله در (بلند)
بانك ضمی ولامك فتحیله یوکسك وعالی معناسنه در (نقطه‌ها)
نقطه‌نك جمعیدر (نقطه) حرف معجمه‌نك اوستنه ویاآلتنه
وضع اولنان کوچك بنك در پایه اضافتی لامیه (پای) اياق
واساس معناسنه در حیدره اضافتی لامیه (حیدر) دن مراد
جناب غضنفر محارب علی ابن ابی طالب حضرتلریدر قافك قنبره
اضافتی لامیه در وبعض نسخه‌ده قاف یرینه فرق واقع اولشدرکه
فتح فا ایله باشك دپه‌سی معناسنه (قنبر) عنبر وزننده جناب صفدر
غالب علی ابن ابی طالب رضی الله تعالی عنهك غلاملری اسمیدر بشیر
ایله اول حضرتك قپوجیلغی خدمتیله مشرف ایدیلر ودخی نکته‌ها
مبتداسنك بلند خبری ※ ونقطه‌ها مبتداسنك تاج خبریدر ※

٦٤ ﴿ محصول بیت ﴾

انسان کاملك ومربیٔ فاضلك کندو مقام عالیلرینه نسبتله کویا
ناچیز وبی اعتبار کبی اوله‌رق لسان حقیقت بیانلرندن صادر اولان
نکات ورموزات لطیفه طالب حقیقی ایچون عالی وبرتر درز یراعلی لفظنك
نهایتنده بولنمسیله کویا ایاغی مثابه‌سنده اولان حرف یانك تحتنده‌کی
نقطیتنی قنبر کلمه‌سنك اولنده‌کی قاف حرفنك فوقنده بولندیغندن
کانه نقطتین مرقومتین لفظ مذکورك تاجی مقامنده در ※
یعنی سرچشمهٔ اولیا مقتدای اصفیا حضرت امام علی کرم الله وجهه
افندمزك وآنلرك اثر سعادتلرینه اقتفا ایدن ذوات رشادت
سماتك سیرت حسنهٔ جناب قنبرده بولنان بندهٔ مخلصلرینه خیر محض
اوله‌رق استعداد وقابلیتلرینه نظرا بیورمش اولدقلری کلمات
پربرکاتلری اول سالکان راه خدانك نزد مباهاتلرنده تاج مجو
هرندن دها اعز ومقبولتریندر ※ متعنا الله بکلماتهم الشریفه
وباسرارهم اللطیفة آمین ※ لجناب حافظ ﴿ بیت ﴾ قدر مجموعهٔ

كل مرغ سحر داند بس ✲ كه نه هر كو ورقی خواند معانی دانست ✲

۶۵ ✲ خاك ياران شو كه پشت كبر و كينت بشكند ✲
✲ كحل اغبر چشم نصرت را غبار لشكرست ✲

(خاك ياران) خاك را يار ان تقديرنده در خاكك اضافتی لاميه (يار) دوست ومحب ومعين معناسنه در ✲ لكن بونده مردان خدا مراددر واعانه ايلمك معناسنه اولان يارستن مصدرندن فعل امرده اولور (شو) شدن مصدر شاذندن فعل امردر اول معناسنه (كه) ادات تعليل (پشت) باء فارسيه نك ضمی وشينك سكونيله ارقه معناسنه درعربیده ظانك فتحيله ظهر ديرلر بورادندر كه مأبون اوغلانه ده پشت ديرلر (كبر) كافك كسريله نفسنی بيوك كورمك معناسنه دركه ابليس صفتيدر واولواق وعظمت معناسنه ده كلور (واو) حرف عطفدر ودخی حرف عطفك ماقبلی حرف صحيح اولور ايسه حرف عطف تلفظ اولنميوب ماقبلنك ضمه سيله اكتفا اولنور اكر ماقبلنده حروف املادن يعنی (واو يا الف ها) دن بری بولنور ايسه مثلا (ابرو وچشم) و (پاودست) و (صوفی وظريف) و (عاقلانه وحكيمانه) كبی اول زمان حرف عطف ضمه ايله تلفظ اولنور ✲ (كين) كسر كافله بغض وعداوت معناسنه درتای خطابه اضافتی لاميه در (شكند) شينك كسری وكافك فتحيله قيرمق معناسنه اولان شكستن مصدرندن شاذ اوله رق قيرر معناسنه فعل مضارعدر باء مكسوره ادات استقبالدر تحتنده كائن او ضميری فاعلی وكبر وكين لفظلری مفعوللريدر (كحل) كافك ضمی وحانك سكونيله كوزه چكه جك سرمه يه دينور اغبره اضافتی بيانيه در (اغبر) عنبر ورنده پايدار اولميوب غبار كبی زائل وذاهب اولان شيئه اطلاق اولنور وتوز رنكنده اولان بوز شيئه ده دينور (چشم) جيم

فارسيه نك فتحيله كوز وعين معناسنه در نصرته مضافدر (نصرت) نونك ضميله امداد وغلبه ومعاونت روحانيه معناسنه مصدردر (را) ادات صله (غبار) غينك ضميله توز معناسنه دركه فارسيده كاف فارسيه نك فتحيله كرد ديرلر لشكره اضافتی لاميه در (لشكر) لفظنده ومعناده عسكر كبيدر ودخی كحل مبتدا سنك غبار خبری (است) ادات خبردر

۶۵ ✲ محصول بيت ✲

دوستلرك اياقلری التنده طپراق اول زيرا بو خصلت ممدوحه سنك كبر وعظمتكك وكين وبغضكك ارقه سنی قيرر چونكه نصرت وغلبه كوزينه سرمه انجق عسكرك اياغنك توزيدر ✲ يعنی كورمزميسين قيشين پايمال اولمغله بی قدر واعتبار اولان اوناچيز طپراق ايام صيفده آفتاب عالمتابك نظر كيميا اثرينه مقابل دوشمكين زمين مزلتدن غبار حالنده رقص كنان سوی آسمانه صعود ايدوب كوزلر وباشلر اوزرينه قونديغی كبی حضيض وذلت استكباردن اوج تواضع وفروتنی يه عروج ايله ارتفاع قدر وشرف مطلب اعلاسی دخی انجق خواجه حافظ قدس سره نك ✲ آنانكه خاكرا بنظر كيميا كنند ✲ آيا بود كه كوشهٔ چشمی بما كنند ✲ بيت مشهورلرين حسب حال ايدرك مردان خدانك دركاه فيض اكتناهلرنده هزار عجز وافتقار ايله سك اصحاب كهف كبی جبهه سای اوله رق آنلرك حلقهٔ صحبت پر بركتلرينه داخل اولوب نظر كيميا اثرلرينه مظهريتيله برخوردار ✲ من تواضع رفعه الله ✲ اول سعادت سرمدی حاصل اولور ✲ نتكم شيخ سعدی قدس سره كلستانده بيورمشدر ✲ بيت ✲ سك اصحاب كهف روزی چند ✲ پی نيكان كرفت ومردم شد ✲ ودخی كبر ام العيوب واعظم ذنوبدركه اخلاق ذميمه نك منشأ ومادريدر

وآفات قلوبك اثقل واكبريدر بوكبردن خلاص بولان كوكل هرمرضدن بعيد وهركدردن بريدر آنكيچون اولياء كرام ازالهٔ كبرده اهتمام تام ايدرلردى وطريق ذل وافتقاره كيدرلردى ✻ زيراكه حق تعالى بيورمشدركه ﴿ والله لايحب كل متكبر جبار ﴾ وحديث قدسيده بيورمشدركه ﴿ الكبرياء ردائى والعظمة ازارى فمن نازعنى فى واحد منهما ادخلته نارى ﴾ وحضرت حبيب اكرم صلى الله تعالى عليه وسلم بيورمشدركه حق تعالى جميع شرلرى برخانه ده وضع ايدوب انك قپوسين كبر ايلمشدر ✻ از بهارستان ناظم قدس سره ﴿ قطعه ﴾ جمعست خيرها همه درخانهٔ ونيست ✻ آن خانه را كليد بغير ازفروتنى ✻ شرهابدين قياس يك خانه ايست جمع ✻ وانرا كليد نيست بجزمائى ومنى ✻

۶۶ ﴿ لشكر انعام ناديده بانكى تفرقست ﴾
﴿ دفتر شيراز ناكرده بىادى ابترست ﴾

(لشكرك) اضافتى موصوفك صفتنه دركه بيانيه در (انعام) كسر همزه ايله نعمتى غيره ايصال اتمكدر اول غير ناطق اولمق شرطيله پس (انعم فلان على فرسه) دينلمز (انعام ناديده) وصف تركيبى اولوب انعام كورمامش معناسنه در (بانك) كاف فارسيله صيحه وآواز بلنده دينور (باء) مفتوحه مصاحبت ايچوندر (يا) ادات وحدت نوعيه (تفرقه) تانك فتحى وقافك سكونى ورانك كسريله برى برندن آيرمق معناسنه تفعيل بابندن مصدردر (دفتر) دالك فتحيله برى برينه ضم اولنمش صحيفه لرك هيئت مجموعه سنه دينور لسانمزده ده دفتر تعبير اولنور جمعى دفاتر كلور ✻ شيخ سعدى رحمه الله ﴿ بيت ﴾ برك درختان سبز درنظر هوشيار ✻ هرورقى

دفتريست معرفت كردكار ✻ مابعدينه اضافتى بيانيه در (شيراز) شينك كسريله كتابك يپراقلرينى ضبط اتمك ايچون مجلدلرك برنوع صنعتيدر صائب رحمه الله ﴿ بيت ﴾ اكرنه مدبسم الله بودى تاج عنوانها ✻ نكشتى ناقيامت نوخط شيراز ديوانها ✻ (ناكرده) ياپلمامش معناسنه (بىادى) بر روزكار ايله ديمكدر (ابتر) همزه نك فتحى وبانك سكونى وتانك فتحيله بورادده پريشان وطاغلمش معناسنه در وعقبندن قطعا ذريتى قاليان وحسن ذكردن منقطع اولان كيمسه يه وخاسر وزيان ديديه ومفلسه اطلاق اولنور

۶۶ ﴿ محصول بيت ﴾

احسان كورمامش اولان عسكر برصدا ايله طاغيلورلر زيرا شيرازه ياپلمامش دفتر بر روزكار ايله پراكنده اولور ✻ يعنى كورمزميسن اوراق كتب پراكنده وپريشان اولماميچون شيرازه ايله ربط وضبط اولنديغى كبى برخدمته نصب وتعيين اولنان كيمسه لر دخى خدمت معينه لرنده دقت ودوام اوزره بولنملريچون برمنطوق ﴿ الانسان عبيد الاحسان ﴾ هربرلرينه حاللرينه چسبان حسن معامله ومكافات اتمكله امرينه رام ومطيع قيلمق لازمدر ✻ شيخ سعدى ﴿ بيت ﴾ بندهٔ حلقه بكوش ارنوازى برود ✻ لطف كن لطف كه بيكانه شود حلقه بكوش ✻

۶۷ ﴿ ناپسندى كررسد از يار روشن دل چه باك ﴾
﴿ نيست عيبى آب صافى راكه خاشاك آورست ﴾

(ناپسند) نامقبول ونامستحسن معناسنه دريا سى وحدت نوعيه در (كر) ادات شرط (رسد) فتح را ايله رسيدن مصدرندن مضارع در اريشور معناسنه ازحرف جرى رسد فعلنه متعلقدر يارك روشن دله اضافتى بيانيه در (روشن دل) موصوفك صفتى اوزرينه تقديميله سياه چشم قبيلندن اوله رق وصف تركيبيدر

آیدن کوکللو یعنی قلب سلیم صاحبی معناسنه در (چه باك) نه خوف واحترازواردر (نیست) دکلدر عیبی ده یازائده در (آب) صوویا معناسنه در واستعاره طریقیله رونق ولطافت ووقاروفیض معنالرینه ده کلور صافی یه اضافتی بیانیه در (صافی) خالص وپاکیزه نسنه یه دینور (را) ادات صله (که)صفتله موصوف بیننده ادات رابطه در (خاشاك آور) وصف ترکیبیدر چورچوب کتوریجی معناسنه زیرا خاشاك سپورندی یه دینور و (آور) فتح واو ایله آوردن لفظندن کتور معناسنه فعل امردر

﴿ محصول بیت ﴾ ٦٧

قلبی صافی اولان دوستدن اکر برنامقبول شیء ابر بشورسه دوستلغنه نه ضرر واردر زیرا صافی وبراق صویه عیب دکلدر که چورچوب کتوریجیدر ❊ یعنی صافی وبراق صوپك حین جریاننده اوزرنده بعضا خس وخاشاك مقوله‌سی بولنمسی ماء مذبوره حقنده عیب ونقیصه اولمدیغی کبی صافیضمیرو روشن دل اولان محب صادقدن دخی لحکمة ناکاه برناپسند ظهورنده آنی توبیخ وسرزنش ایلمکی بروجهله جائز کورمیوب اندن اغماض عین بلکه آنلره محبتنی برکمال ایلمك شان مروت وکمال فتوتدر ❊ شیخ سعدی ﴿ بیت ﴾ دریای فراوان نشود تیره بسیل ❊ عارف که برنجد تنك آبست هنوز ❊ وله ﴿ مثنوی ﴾ ازخدادن خلاف دشمن ودست ❊ که دل هردو در مشیت اوست ❊ کرچه تیرازکمان همی کذرد ❊ ازکماندار بیند اهل خرد ❊ ﴿ نظم ﴾ عیب یارانی کوروب ای یارجان ❊ ایلمزسك کیمسه یه فاش وعیان ❊ مژده کیم هرعیبدن اولدك خلاص ❊ بوهنر ایلرسنی یارخواص ❊ عفو ایدرمرد خطا پوشی خدا ❊ بویله درقول رسول مجتبی ❊ حضرت مولانا

﴿ مثنوی ﴾ ظن نیکوبربراخوان صفا ❊ کرچه آید ظاهرازایشان جفا ❊ این خیال ووهم بدچون شد بدید ❊ صد هزاران یار را ازهم برید ❊

٦٨ ﴿ دل بپرور بهر فیض نونبو کز نخل خشك ﴾
﴿ می خورد خرمای ترمریم که عیسی پرورست ﴾

(پرور) باء فارسیه‌نك فتحی ورانك سکونی وواوك فتحیله بسلك وتربیت معناسنه اولان پروردن مصدرندن فعل امردر تربیت ایله معناسنه اولنده‌کی باء مکسوره تأکید ایچوندر فاعلی تحتنده مستتر توضمیری ومفعولی دل لفظیدر (فیض) فتح فا وسکون یا ایله هبه معناسنه درحق تعالی حضرتلرینه فیاض دینور که وهاب دیمکدر نونبو، اضافتی موصوفك صفتنه‌در (نونبو) نونك فتحی وواوك سکونی وبانك فتحیله یکیدن یکی‌یه دیمکدر اصلی ازنو بنو یعنی ازحرف ابتداسنك حذفیله تخفیف اولنوب نو بنو دینلمشدر نتکم سرتسر اکا قرینه درزیرا بودخی از سرتابسر دیمکدر که تاانتهاء غایت ایچوندر وانتهایه ابتدا لازم اولمغله ازتقدیر اولنمغه باعث بودرزیرا از ابتداء غایت ایچوندر (کز) که ازمخففیدر (نخل) فتح نون وسکون خا ایله خورما اغاجی معناسنه خشکه اضافتی بیانیه‌در (خشك) خانك ضمی وشینك سکونیله قوری ویابس معناسنه‌در (خورد) خوردن لفظندن فتح را ایله اکل ایلر معناسنه فعل مضارعدر (می) لفظی مضارعه دخولنده زمان حاله دلالت ایدر اما ماضیده ادات حکایتدر وکاه اولور که مضارعده باء استقبالیه معناسنی افاده ایدر وکاه اولور که مقام استمرارده مستعملدر بونده کی کبی و(مضارع) شمدیکی زمان ایله کله‌جك زمانه شامل اولان زمان عمومی‌یه دلالت ایدن صیغه در لسان ترکیده اصول تصریفی ماده اصلیه‌نك آخرینه (را) علاوه سیله مفرد غائبی و (لر) علاوه سیله جمع غائبی

حاصل اولور (یازر یازرلر) کبی و (حال) شمدیکی
زمانه دلالت ایدن صیغه در اصول تصریفی مادۂ اصلیه‌نك
آخرینه (هاء) رسمیه کتورلدکدنصکره (یور) علاوه‌سیله
مفرد غائب و (لر) ایله جمع غائب اولور (یازه‌یور یازه‌یورلر)
کبی و (مستقبل) کله‌جك زمانه دلالت ایدن صیغه در اصول
تصریفی مادۂ اصلیه‌نك آخرینه (های) رسمیه علاوه
اولندقدنصکره خفیفلرده (جك) وثقیللرده (جق)
کتوریله‌رك مفرد غائب و (لر) ایله جمع غائب اولور (کله‌جك
کله‌جکلر) و (یازه‌جق یازه‌جقلر) کبی کذا فی قواعد العثمانیه ۞
(خرما) ضم خا ایله ترکیده دخی بو اسمله معروفدر (مریم) میمك
فتحی و رانك سکونیله امام قوم وعالم ملت اولان عمرانك کریمه‌سی
اسمیدر که والدۂ حضرت عیسادر علیهما السلام ومریمك معناسی عابده
دیمکدر و والده‌سی اسمی حنه در مومی الیها حنه حامله ایکن زوجی
عمران فوت اولدی ۞ منبع صدق اعجاز اولان فم مفخم حضرت
فخر عالمدن شرفصدور ایدن ﴿ خیر نساء العالمین اربع مریم بنت
عمران وخدیجه بنت خویلد وفاطمه بنت محمد وآسیه امرأة
فرعون ﴾ حدیث بشارت تحدیثیله حضرت مریمك عندالله
علو شان وارتفاع رتبه ومنزلتی اعلان بیورلمشدر ۞ ومریم خوردك
فاعلی خرما مفعول صریحی از نخل غیر صریحیدر (که) ادات رابط صفت
(عیسی پرور) عیسی تربیب ایدیجی معناسنه وصف ترکیبیدر (عیسی)
عینك کسریله عبرانی یاخود سریانیدر که سید ومبارك معنالرینه در

٦٨ ﴿ محصول بیت ﴾

تازه به تازه اولان فیض الهی ایچون طفل دلی بسله زیرا فوری
خرما اغاجندن تر وتازه خرما اکل ایدر شول جناب مریم که حضرت
عیسی علیه السلامی تربیت ایدیجیدر (ودخی) کتب تواریخده

بیان اولندیغی وجه اوزره حضرت مریم حین صباوتنده
تیزه‌لرینك زوجی اولان زکریا علیه السلامك تحت تربیه‌لرنده اولوب
مؤخرا حضرت مریم بیود کده درون مسجدده ذاتنه مخصوص
اوله‌رق بر حجره تخصیص وتعیینیله جناب مریم مذکور حجره‌ده
حضرت معبود حقیقی‌یه هر درلو طاعت وعبادتله مشغول وجناب
مریمك یاننه حضرت زکریا علیه السلامدن غیری کیمسه‌نك کیرمه‌سی
ممنوع ایدی بعض وقت جناب زکریا علیه السلام حضرت مریمك یاننده
موسمك غیری یمشلر کوروب بو یمشلر نره‌دندر دیو سؤال بیوردقلرنده
﴿ هو من عندالله ﴾ جوابنی ویرر ایدی حق تعالی حضرتلری
بر کون جبریل امینی بر کنج یکیت صورتنده حضرت مریمك اولدیغی
محله کوندروب قرآن کریم ناطق اولدیغی وجهله حضرت مریم
عمرنده هیچ کورمامش اولدیغی بر ذاتك ناکهانجه یاننه کلمسندن طولایی
زیاده‌سیله قورقوب سن کیمسن سندن اللهه صغنورم دینجه حضرت
جبریل علیه السلام کندوسنك جبریل امین اولدیغنی بیلدردکدنصکره
جناب مریمك اغزندن و بعض اقواله کوره قفتانی یقاسندن اوفوروب
قدرت حقله حضرت مریم حامله وبعده بیت لحم نام محلده که قدس
شریفه یقین بر کویدر آنده وضع حمل ایله حضرت عیسی علیه السلام
مهد جهانی تشریف وتنویر ایدوب حضرت مریم بو صورتله پدرسزجه
چوجق طوغرمش اولمسندن طولایی خلقك طعنی قورقوسندن
زیاده‌سیله محزون ومکدر اولدیغی حالده حضرت عیسی
علیه السلامی آلوب مملکتنه کیرر ایکن راست کلنلر طاشلر آتوب تعریض
ایتمك استمشلر ایسه‌ده حضرت عیسی افندمز بشکله والده‌سی اوموزنده
بولندیغی جهتله قدرت بالغۂ الهیه ایله نطقه کلوب صائب رحمه الله
﴿ بیت ﴾ زدعوی بسته کرد دچون زبان معنی شود پیدا ۞ بکفتار
آورد خاموشئ مریم مسیحا را ۞ بن اللهك قولیم والله بکا کتاب انزال

ایدوب نبی پیغمبر ذیشان قلمشدر دیو تکلم ایلدکده آرتق قومی کندوسنه تعریض ایلمکدن کف ید ایتمشلر ایدی وحضرت مریم رضی الله عنهانك عمر شریفلری اللی اوچ سنه قدردر ❊ زیرا حضرت مسیحه حامله قالدقلرنده اون اوچ یاشنده ایدی صکره مخدوم مفخمیله اوتوز اوچ سنه دن زیاده معمر اولوب حضرت عیسانك جانب سمایه رفعلرندن صکره دخی التی سنه بر حیات اولمشلردر ❊ حضرت عیسی افندمزك احوال علیه لری کتب تفاسیر وتواریخده مفصلا بیان اولنمشدر ❊ ودخی جناب ناظمك بو بیتدن مرادی عالیلری ای طالب عرفان معنوی اکر سندخی نفس محمدی یه مظهر اولمش بر مربیء کامله بیعت ایله وجودکی تسلیم ایدرسك اولدخی مظهر اولدیغی نفس عالیسی سنك اغزکدن ویاخود قولاغکدن القا ایلدکده اول ساعت سندهکی میت عورت مشابه سنده اولان روح سلطانی اول ذاتك ارمزانده اولان روح سلطانیسی واسطه سیله حامله اولوب استعداد که کوره بر ولد تولد ایلر که بین المرشدین اکا (ولد قلب) دیرلر ❊ پس اکر اول ولد قلبی قابلیتك اقتضاسی ومربینك همت علیه سی ایله مذکر اولهرق مدت قلیله ظرفنده تولد ایتدیر ایسه‌ك سکا دخی مسیحا صفت اولان ولد قلبك تربیه سیچون والدهء مکرمهء حضرت عیسایه احسان بیوریلان نعم جلیلهء الهیه کبی نو بنو فیوضات نامتناهیه احسان بیوریلوب اول طفل دل تعبیر اولنان ولد قلبن علم وکلامی اولان علم لدنه واقف وحقایق الهیه یه کاهی حقیها عارف اولورسین دیمکدر الله اعلم ❊ شیخ عطار ❊ نظم ❊ یادحق آمد غدای روح را ❊ مرهم آمد این دل مجروح را ❊ مؤمنا ذکر خدا بسیار کوی ❊ تا بیابی در دو عالم آب روی ❊ ذکر را اخلاص می باید نخست ❊ ذکر بی اخلاص کی باشد درست ❊ اشتیاق حق بود ذکر دلت ❊ کوش تا این ذکر کردد حاصلت ❊

❊ کافری دان نفس سرکش را که لازم آیدش ❊
❊ سرکشی چون سرکش کافی که اندر کافرست ❊ ٦٩

(کافری) بر کافر (دان) بیل (نفس سرکش را) باش چکیجی یعنی اطاعتسز اولان نفسی (که) اویله نفس که (لازم آیدش) اکا لازم کلور (سرکشی) اطاعتسزلك (سرکش) کافه مضافدر (چون سرکش کافی) بر کافك سرکشلکی کبی (که) اویله کاف که (اندر کافرست) کافر لفظنده در

❊ محصول بیت ❊ ٦٩

اطاعتسز اولان نفس اماره یی بر کافر بیل که اکا سرکشلك لازم کلور بر کافك سرکشلکی کبی که اول کاف کافر کلمه سنده در ❊ یعنی کافر لفظندهکی کاف حرف الف زیاده سیله (کا) اولوب کویا سرکشلك لازم کلدیکی کبی نفس امارهء بالسوء دخی همت مرشد کامل ایله تربیه اولنیوب تا مقام راضیه ومرضیه یه وارمدقجه صاحبنه رام ومطیع اولمدیغندن اطاعتسزلك آنك لازمهء حالندن اولور عصمنا الله تعالی من شرور انفسنا آمین ❊ نتکم امام بوصیری رحمه الله قصیدهء بردهء مبارکه لرنده بیورمشلردر ❊ نظم ❊ وخالف النفس والشیطان واعصهما ❊ وان هما محضاك النصح فاتهم ❊ ولا تطع منهما خصما ولا حکما ❊ فانت تعرف کید الخصم والحکم ❊

❊ ساغر عشرت مزن بازن که کرهست از نخست ❊
❊ راز دار سر عفت آخر از ساغر غرست ❊ ٧٠

(ساغر عشرت) عشرت قدحنی (مزن) اورمه (بازن) عورت ایله (که) اویله عورت که (کرهست) هر نقدر ایسه ده (از نخست) ابتدادن (نخست) نونك وخانك ضمه لریله اول وابتدا معناسنه (رازدار) سر طوتیجی یعنی صاحب راز واهل سر معناسنه مابعدینه مضافدر (سر) کسر سینله کیزلو اولان نسنه یه دینور عفته مضافدر (عفت)

عینك کسری وفاء مشدده نك فتحیله قبایحدن پرهیز ایدوب کیرو طورمق معناسنه در (آخر) خانك فتحیله تقریروتأکید افاده ایدر وعاقبت وانجام معناسنه ده کلور (ازساغر) قدحدن (غر) غینك فتحیله فاحشه قاری معناسنه در وفاسد اغلب اولان کیمسنه یه ده دینور

٧٠ محصول بیت

عورتله عشرت قدحنی اورمه زیرا هرنقدر عورت ابتدادن عفتك سرینی محافظه ایلسه بیله انجامنده برقدح میدن فاحشه اولوب هتك ناموس وافشای سرایلمسی درکاردر ❊ یعنی زنان ایله همبزم اولوب عشرت ایتدرمه زیرا زن هرنقدر ابتدادن عفیفه ومستوره ایسه ده اعاظم کبائردن اولان باده‌یی نوش ایلدکدنصکره آرتق کندوسنك اول حال عفت ومستوریتی بتون بتون زائل اولدیغندن اسرار خفیه‌سنی کتم واخفایه مقتدر اولمیوب افشاسیله هتك پردهٔ ناموس وعار ایلمش اولور ❊ نتکم شیخ عطار قدس سره پندنامه‌لرنده ❊ نظم ❊ جام می را ای پسر بالب میار ❊ ازخدای خویش آخر شرم دار ❊ درمکش آن آب آتش رنك را ❊ ترس ازآن آتش که سوزد سنك را ❊ وبلبل نامه‌لرنده دخی بیورمشلردر ❊ نظم ❊ شرابی را که بدمستی صفاتست ❊ حرامش دان اکر آب حیاتست ❊ حرام ازبهر آن کردند می را ❊ کهبا اوباش میخوردند ویرا ❊ نشاط می خمار غم نبرزد ❊ عروس بکشبه ماتم نیرزد ❊ مکن مستی میان بزم اوباش ❊ کهمستی میکند اسرارها فاش ❊

٧١ ❊ بهره از جنسیت افزاید که چون در فصل دی ❊
❊ مهر عریان باشد ازوی حظ عریان اوفرست ❊

(جنسیت) جیمك کسری ونونك سکونی ویاء مشدده وتاایله جنس اولمق معناسنه در (جنس) نوعدن اعم اولانه دیرلر که نوع آنك

برضربی یعنی برصنفی در انسان حیوانك ضربی اولدیغی کبی ولکن حقیقت متحده افرادینه دخی جنس دینلور ❊ ارالرنده بعض اوصاف واحوال ایله اختلاف وامتیاز اولمجق نتکم (الرجل جنس والمرأة جنس) دیرلر (افزاید) همزه نك فتحیله افزودن مصدرندن مضارعدر زیاد ایدر معناسنه (که) بیانیه (چون) ادات علت فصل دیه مضافدر (دی) دالك فتحیله شتا یعنی قیش (مهر) کسر میمله کنش وآفتابه دینور بوندن بشقه مرحمت وشفقت معناسنه وفتح میمله عربیده کابین یعنی نکاحه دینور (عریان) عینك ضمیله برهنه یعنی چپلاق معناسنه در (باشد) اولور باشدك مهر فاعلی وعریان مفعول صریحی ودرفصل دی ظرف زمانیدر ❊ (وی) ضمیری کنشه راجعدر (حظ) حانك فتحی وظاء مشدده ایله نصیب معناسنه مبتدا عریانه اضافتی لامیه در ❊ (اوفر) کثرت ووفرت معناسنه اولان وفر مصدرندن اسم تفضیل اولوب خبر مبتدادر

٧١ ❊ محصول بیت ❊

همجنس اولمقدن نصیب زیاده اولور چونکه فصل شتاده شمس عریان اولور ایسه آندن چپلاق اولانلرك حظی زیاده در ❊ یعنی کشی‌یه دائما ابناء جنسیله الفت واختلاط ایلمکده فائده زیاده در چونکه کورمزمیسین شمسك ایام شتاده جابجا ازبر سحابدن ظهورنده لباس کهنه الچنده صغوقدن دتره‌یان فقرا وبیچارکان کروهی اعلا سمور وسنجاب کورکلرکیان اغنیا وتوانکراندن دها زیاده محظوظ وممنون اولورلر ❊ نتکم ❊ لاتصاحبوا غیر ابناء الجنس ❊ بیورلمشدر صائب ❊ بیت ❊ شهپر طاوس را آخر مکسران میکنند ❊ فخر برعریان تنان ازجامهٔ رنکین مکن ❊ خواجه حافظ ❊ بیت ❊ نخست موعظهٔ پیرمجلس این حرفست ❊

که ازمصاحب ناجنس احتراز کنید ❊ نابی ❊ مصراع ❊
بنده همجنس بیلور بربرینك مقدارین ❊ اسمعیل حقی
❊ بیت ❊ اولمه ناجنسیله هرکز مشترك ❊ همنشینك کندی
جنسکدن کرك ❊ (معلوم اوله که) ایکی نسنه اراسنده انتظام
واتصال اولمق والفت واجتماع بولنمق یامناسبت ظاهره ویامناسبت
باطنه حسبیله در یعنی باذاتده ویاصفاتده ویاافعالده ویااحوالده
ویاامراتبده اشتراکله در ❊ محکیدر که امام غزالی قدس سره
قدس شریفده برکبوترله برزاغی کوردیکه بربرلرینه متصل اولمشلر
وانس بولمشلر بواجتماع جنسین البت برمناسبته مبنیدر دیوالیله
اشارت ایدوب اول ایکیسی یرلرندن حرکت ایتدیلر کوردیکه
ایکیسیده لنك درپس بیلدیکه اول اجتماع بوعرج مناسبتیله ایمش
❊ بیت ❊ همه مرغان کند باجنس پرواز ❊ کبوتر با کبوتر باز با باز ❊

۷۲	❊ دل مکن بازنده پوشان بد که جاسوس دلند ❊ ❊ بهر جاسوسی چوشه کاندر لباس چاکرست ❊

(دل) کوکل (مکن) ایلمه (بازنده پوشان) پالو البسه کیانلره
(بد) کوتی (که) زیرا (جاسوس دلند) کوکل جاسوسلریدرلر
(ژنده پوشان) زاء فارسیه نك فتحیله پالو کیجیلر معناسنه وصف
ترکیبیدر (بد) بانك فتحیله فنا وکوتی معناسنه در مکن نهی حاضرینك
دل و بدل مفعول صریحلری وبازنده پوشان غیر صریحیدر
(جاسوس) شره دائر اولان سری تجسس ایدن کیمسه یه دینور
آنان مبتداء محذوفك خبریدر مابعدینه مضافدر دلند ده کی (ند) است
خبریه نك جمعیدر (بهر) ایچون (جاسوسی) جاسوسلق (که)
ادات ربط صفت (لباس) کسر لامله بدن اوزرینه کیه جك
اثواب معناسنه عربیدر چاکره اضافتی لامیه در (چاکر) فتح کافله
قول و بنده معناسنه در

۷۲ ❊ محصول بیت ❊
پالوا اثواب کیسان فقرایه قلبکی بدو کوتی ایلمه زیرا آنلر جواسیس
قلوبدرلر چونکه پادشاه تجسس احوال عالم ایچون بنده سی لباسنده
تبدیله چقمشدر ❊ یعنی لباس کهنه ایچنده برصاحب حال واهل دل اولان
فقرایی کوردکده چشم حقارتله نظر ایدرك درونکدن سوء ظن
و بغض وعداوت کبی شیلر کچوره رك بونلرك حقنده افکار فاسده یه
دوشمه ❊ زیرا طائفۀ خرقه پوشان یعنی درویشان دلریشان
هر نقدر صورة ظاهره ده پریشان ایسه لرده لکن بواطن علیه لری
❊ اتقوا فراسة المؤمن فانه ینظر بنور الله ❊ فحوای شریفنجه
انوار الهیه ایله منور اولوب نور فراستله احوال قلبیه یه واقف اولملریله
شاید آینۀ قلب عالیلری غبار آلود اولور ایسه اول کیمسه مظهر غضب
الهی اولور حفظنا الله چونکه خدای متعال حضرتلری مخلص
اولان عبادینك دل آکاهلرینه تجلی بیورمسیله اول ذوات ولایتسمات
دخی قوۀ قدسیه لریله حقایق اشیایی عارف وفطانت فطریه لریله
سرائر قلوبه واقف اولورلر ❊ بنابرین مشار الیهم حقلرنده بددل
و بدکمان اولمقدن بغایت احتراز واتقا اوزره اولوب ازدل وجان
آنلره محبت ایلمکله کندینی سودیره رك کعبۀ دللرینه کیرمکی پك بیوك
صفا وسعادت بیلوب حج معنوی ایتمکه سعی ایتملیدر حضرت
مولانا ❊ مثنوی ❊ دل نکه دارید ای بی حاصلان ❊ در حضور
حضرت صاحب دلان ❊ پیش اهل دل ادب برباطنست ❊
زانکه ایشان برسرائر فاطنست ❊ پیش اهل تن ادب برظاهرست ❊
که خدا زیشان نهانرا سترست ❊ بی ادب کفتن سخن باخاص حق ❊
دل بمیراند سیه دارد ورق ❊ ازخدا جوییم توفیق وادب ❊ بی ادب
محروم کشت ازلطف رب ❊ ❊ نظم ❊ بو العجبدر صحبت
ارباب دل ❊ کیم اولور مفتوح انده باب دل ❊ هرنه معنی اولسه

خاطرده نهان ٭ اولور اول مجلسده البته عیان ٭ بونلره مکشوفدر هر زشت وخوب ٭ اولدیلر زیرا جواسیس القلوب ٭ خواجه حافظ ٭ بیت ٭ کلید گنج سعادت قبول اهل دلست ٭ مباد کس که درین نکته شك وریب کند ٭

۷۳ ٭ چاره دردفع خواطر صحبت پیران بست ٭
٭ رخنه بریأجوج بستن خاصهٔ اسکندرست ٭

(چاره) مدد وتدبیر معناسنه در (دفع) دالك فتحیله صوبق معناسنه در خواطره اضافتی مصدرك مفعولنه در (خواطر) خاطره نك جمعیدر (خاطره) افکار وتدابیر ووساوس کبی انسانك درونده لایح اولوب جولان ایدن شیئه دینور (صحبت) ضم صاد ایله لغتده مطلق ملازمتدر بر ساعت اولورسه ده آنکچون اکثر علماء اصحاب رسول الله صلی الله علیه وسلم حقنده بو معنایی اخذ ایدوب کثرت صحبتی اولمیانه دخی اطلاق ایتمشلردر وعرفده کثرت ملازمت وطول لبثه دیرلر انکچون مصاحبت واصطحاب اجتماعدن ابلغدر زیرا اجتماعده طول لبث معتبر دکلدر ٭ بعدذا صحبت ایکی وجهله در بری قبل الکمال اولان صحبتدر که امور لازمه دندر بری دخی بعد الکمال صحبتدر که امور واجبه دن دکلدر آنکچون اکثر علماء بالله تکمیل سلوکدنصکره عزلت اختیار ایتمشلردر دیمشلردر که سبب صحبت جنسیتدر پس شول کمسنه که اخص اوصافده مثلا طاعت ومعرفت کبی آخره مجانس اولوب انك حسن حالیله متخلق اوله شکر بلیغ لازمدر (پیران) پیرك جمعی اولوب مرشدان طریقت علیه معناسنه در ومسن واختیاره ده دینور (بس) فتح با ایله کافی معناسنه (رخنه) کدك (یأجوج) ضم جیمله یافث ابن نوح علیه السلام اولادندن برقبیله پدرینك اسمیدر ودخی یأجوج ومأجوج ابو البشر آدم علیه السلامك احتلامندن خلق اولنمشدر ٭ زیرا برکون

حضرت آدم لاجل الحکمه محتلم اولمریله نطفه لری ترابله ممتزج اولدی واندن حق تعالی برزن خلق ایدب ویأجوج ومأجوج آنك نسلندن کلدی ٭ پس یأجوج ومأجوجك یالکز بابا طرفندن بزه اتصاللری واردر ٭ وآنلریکرمی ایکی قبیله اولوب اسکندر ذو القرنین سدی بنا ایتدکلرنده انلردن برامت اهل ایمان اولمغله ذو القرنین انلری حاللری اوزره ترك ایتمکله ضم تا ایله ترك اطلاق اولندی که تاتار طائفه سیدر کذا فی روح المثنوی ٭ (بستن) بغلمق رخنه بستنك مفعول صریحی وبریأجوج غیر صریحیدر (خاصه) برنسنه یه مخصوص اولان قوت وتأثیر ومنفعته دیرلر اسکندره اضافتی لامیه در ٭ (اسکندر) کسر همزه ایله ابو آدم معناسنه لفظ رومیدر ودخی خفی اولمیه که اسکندر ایکی اولوب بریسنك اسمی صعب ولقبی ذو القرنیندر که یمنده پادشاهلق ایلیان ملوك حمیردن برپادشاه عالیشان اولوب حضرت ابراهیم علیه السلامه ایمان کتورمشدی و (حمیر) کسر حاء مهمله وسکون میم وفتح یا ایله ملکت یمنده برعظیم قبیله نك اسمیدر مرویدر که جناب اسکندر ذو القرنین بطحاء مکه یه واصل اولوب حضرت ابراهیمك مکه ده اقامتیله اخبار اولندقده تواضعا مرکبندن نزول ایدوب ماشیا حضرت ابراهیمه ملاقی اولدقده حضرت ابراهیم جناب اسکندره سلام ویروب اعتناق ایلدی آنکچون ابتدا اعتناق حضرت ابراهیم علیه السلامدن صادر اولمشدر دیمشلر ٭ جناب ذو القرنینك نبوتنده اختلاف اولنوب لکن برصالح کمسه اولدیغنده اصلا اختلاف یوقدر حضرت خضر آنك وزیری اولوب جستجوی عین حیات ایلملری وخضر اول صویی بولوب وایچوب ذو القرنین ایچمدیکی مرویدر ٭ وذو القرنین تسمیه اولندیغنك سببی دنیانك ایکی قرنی یعنی شرق وغربی کزدیکی ایچوندر (ودخی) بو بیتده مذکور اولان اسکندردن مراد

دخی حضرت ذوالقرنیندر ❊ ودیکری دخی آخر ملوك یونندر که حکماء اشراقیینك خاتمی اولان افلاطون الهینك شاکردی ورئیس مشائین اولان ارسطونك شاکردی اولمغله فلاسفه‌دن برحکیم مذهب آدم اولوب واجب الوجوده ووحدانیتنه مسلك حکما اوزره مقر اوله‌رق اجدادی کبی کواکب واصنامه عبادت ایتمزدی ❊ امابر پیغمبره ایمان کتوروب وبرشریعته تشبث ایتدیکی معلوم دکلدر ❊ پدری اولان فیلفوسك فوتندنصکره یونان وروم پادشاهلغنی کندوده جمع ایلدیکندن اسکندر یونانی ورومی لقبیله مشهوردر صکره آخر ملوك فرس اولان دارانك اوزرینه دخی سفر ایدرك دارانك ولایتن الدی ایمدی اشبو اسکندرك سنی اوتوز آلتی ومدت سلطنتی اون اوچ سنه مقداری زماندر ❊ خواجه حافظ شیرازی قدس سره ❊ بیت ❊ آیینهٔ سکندرجام میست بنکر ❊ تابرتوعرضه داردا حوال ملك دارا ❊

٧٣ ❊ محصول بیت ❊

خواطر نفسانیه ووساوس شیطانیه‌یی دفع ایلمکده مشایخ کرامك صحبتی کافیدر زیرا یأجوج اوزرینه رخنه وکدك بغلمه انجق اسکندرك خاصه‌سیدر ❊ یعنی حضرت اسکندر ذوالقرنین سد یأجوجی بنا بیورملریله قوم مرقومك اوزرینه غلبه ایلدکاری کبی سپاه شیطان اولان نفس وهوا یأجوجلرینك اوزرلرینه دخی ظفر انجق اسکندر سیرت اولان مرشدان طریقت وپیران حقیقتك حضور لامع النورلرینه کمال آداب ومسکنتله داخل وغنچه صفت دهان بسته وخاموش اوله‌رق آنلرك درج حکمتلرندن صادر اوله‌جق کلمات حکمت آیاتی کوش دل ایله استماع وحسن قبول ایتمکله ممکن اوله‌بیلور ❊ فی ❊ بیت ❊ ارسطو سیرایسه کده سد نطق ایت پیش کامله ❊ فلاطون حقیقت بینه نقل ماجرا اولماز ❊ والامرشد کاملك همتی اولمقسزین نفس وشیطان عدواکبرلرینه غلبه ایلمك ممکن اوله‌مز

❊ نظم ❊

❊ نظم ❊ ایله برصاحب درونه انتساب ❊ کیم سن لطفندن ایتسون کامیاب ❊ بنده استعداد همت یوق دیمه ❊ جوهرمده قابلیت یوق دیمه ❊ قلب سخته کارایدرفیض نظر ❊ شمسی کور خارایی ایلرلعل تر ❊ مثنوی ❊ کرتوسنك صخر ومرمر شوی ❊ چون بصاحب دل رسی کوهر شوی ❊

٧٤ ❊ جان پژمرده زفیض پیر یابد زندکی ❊
❊ خضرازان خضرست کزوی سبزهٔ خشك اخضرست ❊

جانك پژمرده‌یه اضافتی بیانیه‌در (پژمرده) باء فارسیه‌نك فتحی وزاء فارسیه‌نك سکونیله صولمش ومتغیر الحال ومحزون معناسنه‌در فیضك پیره اضافتی لامیه‌در (یابد) یافتن مصدرندن فانك بایه قلبیله فعل مضارعدر بولور معناسنه جان فاعلی زندکی مفعول صریحی زفیض غیر صریحیدر (زندکی) زانك کسری ونونك سکونیله دیرلك وصاغلق معناسنه‌در آخرنده‌کی کاف فارسیه هاء رسمیه‌دن مبدلدر (خضر) خاء معجمه‌نك فتحی وضادك کسری ویاخود سکونیله بلیابن ملکانك لقبیدر رواتب اسماقبیلندندر ولکن اسم مجرد کبی دکلدرمدحی ویاذمی اشعار ایدر مشار الیه حضرتلرینك نبوتنده وحالا حیاتنده اختلاف اولنمشدر ❊ وخیالی چلبی حاشیه‌سنده کاور (ذهب العظماء من العلماء الی ان اربعة من الانبیاء فی زمرة الاحیاء الخضر والیاس وعیسی وادریس فی السماء) پس بوندن نبوتی دخی راجح اولمق لازم کلدی حضرت موسی ایله مجمع البحرینده کوریشوب رفاقت شریفه ومصاحبت لطیفه‌سی قرآن کریمده مندرج اولان خضر علیه السلام بونلر اولدیغنی وپادشاه زاده اولوب جناب ذوالقرنینك طایی زاده‌سی ووزیری بولندیغنی بعض مورخین بیان ایلمشلردر ❊ خضر تسمیه بیورلدیغنك وجهی کندولری بفیضه تعالی آب حیات ایچدکدنصکره قیامته قدر طول عمره نائلیتله برابر

اوتوردیغی یر نقدر خشك وکیاهدن خالی ایسه ده سبزه زار اولوب تروتازه کی بولوردی زیرا حیات حقیقیه اربابنك حیاتی اجزاء عالمه ساریدر (از) بونده تعلیل ایچوندر (خضرست) خضردر (که) زیرا (زوی) حضرت خضردن (سبزه) سینك فتحی وبانك سکونیله یشیل واخضر معناسنه در خشکه اضافتی بیانیه در (خشك) خانك ضمیله قوری معناسنه در ضدی تردر مجازا ناکس وبخیل ودرشت طبع آدمه دخی دیرلر (اخضر) همزه نك فتحیله یشیل وسبزه وچمزار وسبزه زار معنالرینه در سبزه مبتدا خشك خبریدر

۷۴ محصول بیت

محزون وغمکین اولان جان مرشد کاملك فیضندن حیات بولور حضرت خضر اولسیدن خضردر که آندن قوری اوت تازه اولور * یعنی حضرت خضر علیه السلام قدم سعادت توأملریله تشریف بیوروب باصدقلری یرلرده یشیل اوتلر بتوب چمنستان اولدیغی کبی اکر خضر فرخ پی کبی مظهر علم لدنی اولمش بر پیر روشن ضمیر وخجسته تدبیری بولوب اصحاب کهفك قطمیری کبی جبهه سای زمین مسکنت اوله رق هزار نیاز ایله کندینی بندهلکه قبول ایتدیره بیلان مرد سعادتمند هجوم لشکر نفس وهوا ایله خراب وییاب اولان شهرستان وجودنده مانند اسیر محکوم ومغموم اولان او بیچاره امیرالبدن بولنسان قلبنی اول ذات خجسته صفاتك صحبت پریمن وبرکتیله قید اسارتدن باخلاص کالاول امیر کشور وجود قیلان کیمسه مانند خضر علیه السلام مظهر حیات جاودانی اولور یسرنا الله من هذه السعادة آمین * بیت * خواجه حافظ قدس سره * بیت * آب حیوان تیره کون شد خضر فرخ پی کجاست * کل بکشت از رنك خود باد بهارا تراچه شد * ناصرالدین * بیت * فراز وشیب این راهست بسیار *

اکرمردرهی خضری بدست آر * مثنوی شریف * پیرابکذین بی پیران سفر * هست بس پر آفت وخوف وخطر * چون کرفتی پیرهین تسلیم شو * همچو موسی زیر حکم خضر رو * نفعی * بیت * عقله مغرور اولمه افلاطون وقت اولسك اکر * براديب کاملی کورد کده طفل مکتب اول *

۷۵ بوی درویشی نداری خرقهٔ پشمین چه سود * چند پیچی پشك درنافه که مشك ازفرست *

(بوی) ضم با ایله قوقو ورایحه وامید ومحبت وآرزو معنالرینه درما بعدینه اضافتی لامیه در (درویش) لغتده فقیردر که غنینك مقابلیدر ولکن عرفده طریق فقر وفنایه سالك اولان اهل تجرد دریاسی مصدریه در اصلنده قاپویه دوشیجی معناسنه وصف ترکیبیدر زیرا (در) قپو و (ویش) واوك کسریله دوشمك معناسنه اولان ویشیدن لفظندن امردر (نداری) طوتمازسین معناسنه نفی مستقبل بوی مفعولیدر (خرقه) کسر خا ایله پارچه وبمادن یاپلمش برنوع اثوابدر ترکیده دخی معروفدر همزهٔ مجتلبه ایله مابعدینه اضافتی بیانیه در (پشمین) فتح باء فارسیه ایله صوف ویوکدن یاپلمش نسنه یه دینور یاسی نسبت ونونی تأکید نسبتدر (سود) ضمیله فائده ومنفعت معناسنه (چند) جیم فارسیه نك فتحیله سؤال عن المقدارده استعمال اولنور نیجه یه دك ونه وقته قدر معناسنه (پیچی) باء فارسیه نك کسریله بوكمك وخلقه لمق معناسنه اولان پیچیدن لفظندن فعل مضارع مفرد مخاطبدر بوكوب خلقه لرسن معناسنه (پشك) باء فارسیه نك کسری وشینك سکونیله آهو یعنی جیران وقیون فضله سنه دینور پیچی فعلنك مفعول صریحیدر (نافه) انسان وحیوان کوبکنه دینور ودریسی کورك اولان حیوانك قارنی آلتنده اولان دریلرده دینور (که) حرف رابط

صفت (مشك) ميمك ضمى وكسريله عطر معروفدر وفتح ميمله قربه وطلوم معناسنه‌در ☼ ودخى مشك خطا وختن وثبت وچين ولايتلرنده اولان آهوى مشكينك كه عرب اكا غزال المسك دير نافه‌سى وكوبكيدر هميشه سنبل تراوتلارلر ☼ مير صائب تبريزى ﴿ بيت ﴾ خطادن كچدى جيران قانى مشك ايلدى صائب ☼ ديمن عصيانى طاعت كفرى ايمان ايلك اولماز ☼ منقولدر كه حضرت آدم عليه السلام ارضه اهباط اولندقلرنده جمله وحوش كلوب زيارتلريله مشرف ودعالريله مغتنم اولديلر ☼ وآهولردن برنوع كه آهوى مسكدر زيارت ايتدكده حضرت آدم آنلر ايچون دعا وارقالرين يد مباركه‌لريله مسح بيوردى بوسببدن بوخاصه ظهور ايتدى ☼ وحقيقت مسك برقاندر كه آهونك سره سنده سنه ده وقت معروفده مجتمع اولور ☼ اول سره معدن مسكدر كه هرسنه شجره ميوه دار اولديغى كبى سره دخى حامل مسك اولوب مسك ظهور ايتمكه باشلدقده آهو مسك كامل ايدنجه قدر مريض اولور ☼ ديمشلردر كه اول ولايتلرك اهاليسى مسكك وقتنده ضرب اوتاد ايدوب تاكه آهو آنلره سورينوب نافجه اوراده ساقط اوله ☼ ومسك ازفر جانب شرقده ثبت ديدكلرى ولايتده اولوب آهو ثبتدن هند طرفنه مسافرت ايدوب مسكى اول طرفده القا ايلدكده آب وهواسنك تأثيرندن ردى يعنى الچق ورايحه‌سى خفيف اوله‌رق ثبت ده كى كبى ازفر اولمازايمش (ازفر) عنبروزننده تيز رايحه‌لو اولان شيئه دينور

٧٥ ﴿ محصول بيت ﴾

درويشلك قفوسى طوتمازسين يعنى درويش حقيقى دكلسين صوف ويوكدن طوقنمش خرقه‌نك نه فائده‌سى واردر نيجه‌يه دك آهو وجيران فضله‌سنى اعلا مسكدر ديو كوبكده بوكوب مدور ايدرسين ☼ يعنى حقيقت درويشلكدن بى خبر اولوب مجرد جلب منافع دنيويه ايچون

خرقه وتاج كيمكله صورت صوفيان ودرويشانده بولنمق پشيمانلقدن بشقه برشىء منتج اولمز ☼ نتكم شيخ سعدى قدس سره بيورر ﴿ قطعه ﴾ اى هنرها نهاده بر كف دست ☼ عيبهارا كرفته زيربغل ☼ تاچه خواهى خريدن اى مغرور ☼ روز درماندكى بسيم دغل ☼ ودخى بعض اعمال واردر كه اخلاصله اولمغله مرعاى طيبدن حاصل اولان لبن طيب كبيدر ☼ وبعض اعمال دخى نفاقدن صادر اولمغله مرعاى خبثدن حاصل اولان لبن خبث كبيدر ☼ وعمل اكرچه شرائط ظاهره‌سى حسبيله پاك كورينور فاما نفاق وريا واغراض فاسده ايله سركين كبى اولور ☼ پس عملك طيب اولديغى يا اصلى مشروع ويا نفاقدن پاك اولديغندندر خبث دخى بوكا قياس اولنه ☼ پس مرتاض اولان كيمسه آهو كبى رايحه دارنسنه تناول ايتمامشدر ولكن امعاء انسان منبع رايحهٔ جنت اولان قلبه مجاور اولمغله قلبده حاصل اولان حال طيبدن كسب رايحهٔ طيبه ايلر ☼ بلكه جميع وجودينه طيب سارى اولور ☼ نتكم ارواح طيبه دخول ونزول ايتديكى مواضعدن رايحهٔ طيبه اشتمام اولنورمش ☼ ودخى انسان كاملك قلبنده رايحهٔ كريهه يه آرزو بولنمديغندن دائما رايحهٔ طيبه دن احتظاظ ايدروبويله ذات شريفلرك وجود مباركلرى كدورت بشريه‌دن طيب وطاهر اولمق حسبيله فضلات بدنيه‌لرنده بيله رايحهٔ مسك اولورمش ☼ جناب ناظمك دخى (ع) چند پيچى پشك درنافه كه مشك ازفرست ☼ بيوردقلرى بوكا مبنى‌در ☼ شيخ سعدى ﴿ بيت ﴾ اكرمشك خالص ندارى مكو ☼ وكرهست خود فاش كرد دبوى ☼ ودخى شارح مثنوى جناب اسمعيل انقروى قدس سره (منهاج الفقرا) نام كتاب حقيقت نصابلرنده بيوررلر كه شيخلردن خرقه كيمك سنتدر ومخالف سنت دكلدر ☼ بوقولك مصدقى ام خالد رضى الله عنها حضرتلرندن عنعنه ايله روايت اولنان حديث صحيحدر كه حضرت

پیغمبر علیه السلامه برنجه قفتانلر هدیه کتورلدی انلرك اراسنده برسیاه کوچك خرقه وار ایدی ❊ حضرت علیه السلام جمله یه خطابا کیم استر بو قفتانی اکا کیدوره‌یم بیوردقلرنده جمله سی ساکت اولدیلر ❊ پس جناب پیغمبر کتورك ام خالدی بیوروب نبی حضور نبوی یه کتوردکلرنده اول حضرت دست مبارکلریله اول قفتانی بکا کیدردیلر ❊ معلوم اوله که خرقه و کسوه ایکی نوعدر بری خرقهٔ تبرك و بری خرقهٔ ارادت خرقهٔ تبرکی اول کیمسه‌لر کیرلر که ﴿ من تشبه بقوم فهو منهم ﴾ مقتضاسنجه مرید حقیقی یه تشبه ایده‌لر اول شرطله که مجلس فقرایه حاضر اولوب آنلر ایله مصاحبت ایلیه تا برکت صحبت فقرا ایله خرقهٔ ارادته مستحق اوله ❊ وخرقهٔ ارادت آکا دیرلر که روز و شب اول درویش شیخك خدمتنده وحضورنده اوله بر درویش که شیخك ارادتنده و صحبت و خدمتنده اوله آکا مرید دیرلر اما بشرط آنکه اول خرقه (تبدیل الشکل لاجل الأکل) اولمیوب بلکه انکسار نفس واصلاح قلب نیتیله اوله ❊ نتکم شیخ عطار قدس سره بیوررلر ﴿ بیت ﴾ ای که در بر میکشی پشمینه را ❊ پاك ساز از کبر اول سینه را ❊

76 ﴿ ناز پرور در هوی با نفس نتواند غزا ﴾
﴿ زن که باشد لایق معجرچه مرد مغفرست ﴾

(ناز پرور) ناز و نعمله بسلنمش آدمه دینور وصف ترکیبیدر (هوی) فتحتین وقصرله عشقدر که خیرده وشرده اولور ومد ایله (هوا) زمین وآسمانك اورته سیدر ودخی عناصر اربعه دن بریدر (نتواند) توانستن لفظندن حذف سین ایله نفی مستقبلدر قادر اولماز معناسنه (غزا) دشمنه جنك وقتال ایلمکه کتمك معناسنه در ناز پرور نتواندك فاعلی غزا مفعولی با نفس در هوا غیر صریح محلریدر (زن) عورت (که) ادات رابط صفت (باشد) اوله (لایق) ضرب بابنك اجوف یائیسندن اسم فاعلدر مناسب اولیجی معناسنه

معجره اضافتی اسم فاعلك مفعولنه در (معجر) میمك کسری وعینك سکونی وجیمك فتحیله عربه مخصوص بر نوع باش اورتوسنه دینور (چه) کسر جیم فارسیله ادات استفهامدر نه معناسنه (مرد) فتح میمله آدم معناسنه مابعدینه اضافتله در (مغفر) کسر میم وسکون غین وفتح فا ایله زره کلاهنه دینور

76 ﴿ محصول بیت ﴾

آرزوی شهوانیه سنده ناز ایله بسلنیجی اولان کیمسه نفسیله غزا ایتمکه قادر اوله‌مز زیرا باش اورتوسنه لایق عورت زرخ کیه جك اردکلدر ❊ یعنی عدو اکبری اولان نفس اماره سنی دائما آرزو واشتها ایلدیکی شیلر ایله بسلیه‌رك توانا وبهادر قیلان کیمسنه ارتق نفس اماره سنك مغلوب ومحکومی اولمش اولدیغندن بردها انك ایله غزا وجهاد اکبر ایلمکه قدر تیاب اوله‌مز ❊ ودخی وجود انسانی ایکی عالمدن عبارت اولوب بری عالم روح و بری عالم جسد در پس هوانك عالم جسددن عالم روحه طوغری حرکتی جسددن تعلقنك انقطاعنه واندن تولد ایدن اخلاق ذمیمه وصفات قبیحه‌نك زوالنه دلالت ایدر ❊ زیرا اخلاق وصفاتك قیامی هوا ایله در اولادك قیامی پدر ایله اولدیغی کبی چونکه هوی ارادن چقنه آکا تابع اولانلره پریشانلق کلوب بو پریشانلقده روحه جمعیت واردر ❊ عسکر عدو منهزم اولدقده عسکر اسلامه جمعیت حاصل اولدیغی کبی ❊ پس هوی ایله نفسك علاقه سی اولدقجه روح مرادندن جدادر و بوندن فهم اولنور که کاهیجه ﴿ نفسك مطیه‌سك فارفق بها ﴾ وفقنجه بعض مساعدات حاصل اولور فاما نفس اکا مغرور اولمیه زیرا هر رضاعك غایتی فطام وهر اقصانك نهایتی انصرام در خصوصا که روحه تنزل واقع اولسه قاعدهٔ حکمای الهیه بودر که میزان شریعت وقانون طریقت او زره تشدید ریاضت ومجاهده ایدرلر تا که علوم

تازه ایله مشرف اولورلر ❊ لاسمعیل حقی قدس سره ﴿بیت﴾ شمشیر غزا چکمیجک نفس عدویه ❊ شری طوتقنور شهر وجود ایچره قویه ❊ شیخ عطار قدس سره ﴿بیت﴾ کار نفس بدهمه شور وشرست ❊ جنك بانفسك جهاد اکبرست ❊

۷۷ ﴿در جوانی سعی کن کر بی خلل خواهی عمل﴾
﴿میوه بی نقصان بود چون از درخت نوبرست﴾

(جوان) جیمك ضمیله کنج وتازه معناسنه در یاسی مصدریه (کن) ضم کاف ایله امر در ایله معناسنه تحتنده مستتر توفاعلی وسعی مفعولی درجوانی ظرف زمانی در (کر) حرف شرط (بی خلل) بی رخنه وبی قصور معناسنه (خواهی) واو مجهوله ایله استمك معناسنه اولان خواستن لفظندن سینك هایه قلبیله مضارع مفرد مخاطبدر (عمل) عینك ومیمك فتحیله فعل وایش معناسنه خواهی نك مفعولیدر (نقصان) ضم نونله اکسیلمك معناسنه (بود) بودن لفظندن فتح واو ایله شاذ اوله رق مضارعدر اولور معناسنه (چون) چونکه (درخت) دالك کسریله اغاج وشجر معناسنه در نوبره اضافتی بیانیه (نوبر) فتح نونله عنبر وزننده ترفنده میوه یه دینور بو مقامده تازه معناسنه در

۷۷ ﴿محصول بیت﴾

اکر عملك بی خلل اولدیغنی استر ایسك جوانلقده طاعات وعباداته سعی ایت چونکه تازه اغاجك میوه سی بی نقصان اولور ❊ یعنی یکی یتشمش اولان نهال تازه نك میوه سی قورومغه باشلامش اولان قوجه قارت اغاجك میوه سندن دها لذیذ اولدیغی کبی جناب خواجه حافظك ﴿نظم﴾ شب صحبت غنیمت دان که بعد از روزکار ما ❊ بسی کردش کند کردون بسی لیل ونهار آرد ❊ بهار عمر خواه ای دل وکرنه این چمن هر سال ❊

چو نسرین صد کل رعنا وچون بلبل هزار آرد ❊ نظم دل آراسن کوش هوشنه منکوش ایدوب فصل ربیع کبی پر طراوت ولطافت اولان عهد شبابك بردمی بر عالمدن بهتر ایدوکن تیقن ایدرك حظوظات نفسانیه سندن تبتل وانقطاع ایدن جوان سعادتمندك مخلصانه ایلدیکی عباداتی نزد خدای بی نیازده آوان پیری وشیخوخیتده سست اندام اولوب متحسرانه (لیت الشباب یعود یوما فاخبره بما فعل المشیب) مآل محال اشتمالی کویا اوله رق هزار عجز وفتور ایله ایتدیکی عبادت بی حلاوتندن دها زیاده مقبولدر ❊ نتکم اسمعیل حقی قدس سره بیورر ﴿بیت﴾ اوله کور راه حقده تیز روان ❊ بردکل پیر ایله سلوك جوان ❊ وشیخ سعدی بیورمشلردر ﴿بیت﴾ جوان کوشه نشین شیر مرد راه خداست ❊ که پیر خود نتواند زجای خود برخاست ❊ وله از کتاب بوستان ﴿نظم﴾ غنیمت شمار این کرامی نفس ❊ که بی مرغ قیمت ندارد قفس ❊ مکن عمر ضایع بافسوس وحیف ❊ که فرصت عزیزست والوقت سیف ❊ نکه دار فرصت که عالم دمیست ❊ دمی پیش دانا به از عالمیست ❊ جوانا ره طاعت امروز کیر ❊ که فردا نیاید جوانی ز پیر ❊ فراغ دلت هست ونیروی تن ❊ چو میدان فراخست کویی بزن ❊ خواجه حافظ قدس سره ﴿بیت﴾ ای دل شباب رفت ونچیدی کلی زعمر ❊ پیران سر بکن هنری ننك ونام را ❊ از نان وحلوای شیخ بهاء الدین آملی رحمه الله ﴿نظم﴾ حالیا ای عندلیب کهنه سال ❊ ساز کن افغان ویکچندی بنال ❊ چون نکردی ناله در فصل بهار ❊ در خزان باری قضا کن زینهار ❊

۷۸ ﴿عالم عالی مقام از بهر جر خواند علوم﴾
﴿چون علی کش معنی استعلا وکار او جرست﴾

(عالم) داننده یعنی بلیجی معناسنه اسم فاعلدر مابعدینه اضافتی بیانیه در

(عالی مقام) اصلنده ترکیب اضافی ایدی صکره صفتك موصوفی اوزرینه تقدیمیله وصف ترکیبی اولوب یوجه مرتبه لی معناسنه عالمك صفتیدر (جر) فتح جیمله چکمك وکندویه طوغرو تحریك ایتمك و بر کلمه یی مکسور ایلك وکندوسنی تذلیل ایده جك ایش ایشلمك معنالرینه در (خواند) خواندن مصدرندن فتح نون ایله اوقور معناسنه مضارعدر فاعلی تحتنده عالمه راجع اوضمیر غائبیدر ومفعول صریحی علوم وغیر صریحی ازبهر جز لفظیدر (علوم) عینك ولامك ضمه لریله علمك جمعیدر (علم) کسر عینله بیلك معناسنه در (چون) کبی (علی) فتحتینله عربیده حرف جردر که داخل اولدیغی اسمی کسره ایله اوقودر و بوندن بشقه عالی و یوجه اولدی معناسنه فعل ماضیده اولور (کش) (که) حرف رابطیله (اش) ضمیر غائبندن مرکبدر وضمیر معناسیه مقید اولوب علی یه راجعدر (استعلا) کسر همزه ایله برنسنه نك یوقاروسنه چیقمق معناسنه مصدردر (واو) حالیه در (کار) ایش معناسنه مبتدادر ضمیره اضافتی لامیه وجر خبریدر

٧٨ ﴿محصول بیت﴾

یوجه مرتبه لو اولان عالم جردن ایچون علومی اوقور یعنی تحصیل علم ایلرایسه اوکیمسه علی حرف جری کبیدر که معناسی استعلا ایچون اولوب حالبوکه آنك ایشی جردر ❊ ودخی پیغمبریمز علیه الصلوة والسلام طلب علم شریف حقنده ﴿طلب العلم فریضة علی کل مسلم ومسلمة﴾ و ﴿کن عالما او متعلما او سامعا ولا تکن رابعا فتهلك﴾ و ﴿اطلبوا العلم ولو بالصین﴾ حدیث شریفلرین بیورمشلردر ❊ وفضائل علم برکیمسه اوزرینه خفی دکلدر زیرا علم انسانه مختص اولوب علمك ماعداسی اولان مثلا شجاعة وجرأت وقوة وشفقت کبی جمیع خصالده انسان وسائر حیوانات مشترکدر ❊ وعلم شریف

صاحبنی برو تقوایه تقریب ایدوب آنکله عند الله کرامت وسعادت ابدیه یه مستحق اولور ❊ صاحب مذهبمز امام اعظم رحمة الله علیه حضرتلرندن (کیف عرفت العلم) دیو سؤال اولندقده جوابنده ﴿باربعة اشیاء الاول تملقت کتملق الکلب والثانی تواضعت کتواضع الهرة والثالث صبحت کصباح الغراب والرابع صبرت کصبر الحمار﴾ بیورمشلردر ❊ وتعلم علم زماننده نیتدن لازمدر زیرا ﴿انما الاعمال بالنیات﴾ فحواسنجه نیت جمیع افعالده اصلدر ❊ نتکم حدیث شریفده وارد اولمشدر که ﴿کم من عمل یتصور بصورة اعمال الدنیا ویصیر بحسن النیة من اعمال الآخرة وکم من عمل یتصور بصورة اعمال الآخرة ثم یصیر من اعمال الدنیا بسوء النیة﴾ ایمدی طالب علمه لایق اولان اشبو حدیث شریف مقتضاسنجه عامل اوله رق علم شریفی جر منافع دنیویه ایچون تحصیل ایتیوب انجق طلب علم ایله رضاء اللهی نیت بعده نفسندن ازالهٔ جهل ایتدکدنصکره نشر علوم ایله سائرلره دخی ایصال نفعه نیت ایلیه تاکه ﴿خیر الناس من ینفع الناس﴾ سرینه مظهر اوله وبعد التحصیل ده موجبیله عامل اوله ❊ شیخ عطار قدس سره فرماید ﴿بیت﴾ هرکه علمی داردو نبود بران ❊ از طریق عقل باشد برکران ❊ ودخی طفلان آموزندکان علم وادبه خفی اولمیه که تحصیل علم شریف ایچون آلتی خصلت لازمدر که خصال مذکوره اشبو قطعه ده بیان اولنمشدر ﴿قطعه﴾ علم را هرگز نیابی تا نباشد شش خصال ❊ حرص وافر فهم کامل جمع خاطر کل حال ❊ شفقت استاد باید هم درس خوانی مدام ❊ لفظ را تحقیق خوانی تا شوی مرد کمال ❊

٧٩ ﴿مفتیٔ تر دامن از مستی نوازد همچو دف﴾
﴿دفتر خود را دف تر دامن آری دفترست﴾

(مفتی) افتا مصدرندن ضم میمله اسم فاعلدر مسائل دینیه نك

جواب شرعیلرینی بیان ایلیان عالم کمسنه یه دینور تردامنه اضافتی بیانیه در (تردامن) مقام عالی کبی وصف ترکیبیدر کلمهٔ واحده حکمنده اولمغله مفتینك صفتیدر آلودهٔ چرکاب فسق وفجور اولان کیمسنه یه دینور که اهل عرض وعفیف معناسنه اولان خشك دامن مقابلیدر (مست) فتح میمله باده مثللو بر نوع مسکرات ایچمکله عقل وادراکی کتمش اولان سرخوشه دیرلر یاسی حرف مصدردر (نوازد) نونك فتحیله ساز چالمق وتغنی ایلمك واوخشامق وتلطیف ایتمك معنالرینه اولان نواختن مصدرندن خانك زایه قلبیله فعل مضارعدر بومقامده ساز چالار وتغنی ایلر معناسی مراددر فاعلی تحتنده مستتر اولان او ضمیریدر که مفتی یه راجعدر ومفعول صریحی مصراع ثانیده واقع دفتر لفظی وغیر صریحی ازمستیدر (همچو) ادات تشبیهدر (دف) دالك فتحیله دائره معناسنه در که معروف آلة لهودر ترکیده دخی دف تعبیری مشهوردر (دفتر) دالك فتحیله بری برینه ضم اولنمش نیجه اوراقی مشتمل نسخه یه دینور که لسانمزده دخی دفتر تعبیر اولنور جمعی دفاتر کلور خوده اضافتی لامیه در (خود) کندو دیمکدر (را) علامت مفعولدر دفك تردامنه اضافتی لامیه دف مبتدا (آری) حرف تصدیقدر که جوابده مستعمل اولوب عربیده فتحتینله (نعم) وترکیده (بلی) و (اوت) معناسنه در دفتر خبر مبتدادر

﴿ محصول بیت ﴾ ٧٩

فاسق اولان مفتی مستلکندن دفترینی دف کبی چالوب نغمه ایلر زیرا فاجر کیمسه نك دفینه کندوسنك دفتریدر ٭ یعنی علمیله عامل اولمیوب نفس وهواسنه تبعیت ایدرك ام الخبائث اولان شرب خمر کبی ارتکاب معاصیله مست مدام اولان عالم کیمسه کمال مستی وبیخودلغندن بی پروا کند و دفتر وکتابنی دف کبی چاله رق رقص ونغمات ایلر وبو حال بویله در زیرا کندوسنده خوف الله اولمیوب دائما مناهی

وملاهی ایله اوقات کذار اولان لاابالی عندنده خطا ایله صواب ودف ایله کتاب یکسان وسیان اولدیغندن آرتق بی قید واحتراز کندو دفتر وکتابنی دف کبی چالمغه باشلار ٭ بونکله برابر کشی یه لازم اولان عالم اولان ذاتك صورت ظاهرینه نظر ایلمیوب همان اندن صادر اولان کفتار حقی استماع وقبول ایدرك موجبیله عمل ایلمکدر ٭ نتکم شیخ سعدی قدس سره کتاب کلستانده بیوررلر ﴿ قطعه ﴾

کفت عالم بکوش جان بشنو ٭ ورنماند بکفتنش کردار ٭ مرد باید که کیرد اندر کوش ٭ ورنوشته است پند بر دیوار ٭

٨٠ ﴿ فلسفه چون اکثرش آمد سفه پس کل آن ﴾
﴿ هم سفه باشد که دارد حکم آنجا اکثرست ﴾

(فلسفه) فتح فا ایله وسوسه وزننده علم حکمت طبیعیه والهیه در (چون) ادات تعلیل (اکثر) فتح همزه ایله چوق معناسنه اسم تفضیلدر ضمیر فلسفه یه راجعدر (آمد) کلدی معناسنه ماضیدر (سفه) فتحتینله عقل وادراك خفیف اولمق وجهل ونادانی معناسنه در (پس) ادات تفصیلدر که مابعدنده کی جمله نك ماقبلنده کی جمله یی تفصیل ایده جکنی افاده ایدر لسان عربیده (ف) حرفیله وترکیده (ایمدی) اداتی ایله ادا اولنور (کل) کافك ضمی ولامك تشدیدیله بر اسم مفرددر که جمیع اجزانك شمول واستغراق اوزره اسمیدر (آن) اسم اشارتك مشار الیهی فلسفه در (باشد) اولور فاعلی کل ومفعولی سفه در (که) زیرا (دارد) طوتار (حکم آنجا) اول مکانك حکمنی (اکثرست) اکثردر

﴿ محصول بیت ﴾ ٨٠

چونکه فلسفه لفظنك اکثریسی سفه در ایمدی لفظ مذکورك کلیسی دخی سفه اولمش اولور ٭ زیرا اکثر ایچون حکم کل واردر ٭ یعنی

حروف خمسه دن مركب اولوب حكمت معناسنه دلالت ايليان
فلسفه لفظ مفردی فل لفظيله بی عقل وادراك معناسنه دال اولان
سفه لفظندن مركب فرض واعتبار اولندقده فلسفه كلمه سنك اكثر
حروفی كندينك جزؤ اخيری اولان سفه لفظنده بولنمش اولمغله
جزؤ اخير مذكور فل جزؤ اولنه نظرا جزؤ اعظم واقع اولوب
واكثر ايچونده حكم كل اولديغی قاعده سنه بناء فلسفه لفظی دخی
كندونك جزؤ اعظمی اولان سفه لفظنك حكمنی اخذ ايلديكندن
ارتق لفظ مذكورك كليسی دخی سفه اولمش اولور

81 فلسفی از كنج حكمت چون بفلسی ره نيافت
می ندانم ديكريرا سوی آن چون رهبرست

(فلسفی) ياء نسبتله حكيم معناسنه در (از كنج حكمت) حكمت
خزينه سندن (چون) چونكه (بفلسی) برپوله وبرمنقره ديمكدر
چونكه (فلس) فانك فتحی ولامك سكونيله پول ومنقر معناسنه
عربيدر (ره) يول وطريق (نيافت) بولمدی فاعلی فلسفی
ومفعول صريحی ره وغيرصريح بحاری از كنج حكمت وبفلسی كلمه لريدر
(می ندانم) اصلنده نمی دانم ايدی ضرورتدن ايچون نون نافيه
تأخير اولنمشدر بيلم معناسنه نفی حال نفس متكلم وحده در (ديكريرا)
برغيريسنه (سوی آن) اول خزينه طرفنه (چون) نصل (رهبر)
وصف تركيبيدر دليل ومرشد معناسنه در

81 محصول بيت

فلسفی چونكه حكمت خزينه سندن برپوله بيله يول بوله مدی
بلم كه برغيريسنه اول خزينه طرفنه نصل رهبر اوله بيلور يعنی حكمت
الهيه يه وقوف واطلاع تام حاصل ايتدم ديو دعوای حكمت شناسی
ايليان كيمسه نك كندوسی احسان الهی اولمدقجه حكمت الهيه
خزينه سندن برنبذه جكه بيله نائل اوله مديغی حالده برغيريسنه اول

كنز مخفی يی معرفته نصل رهبر اوله بيلور بيلم * نتكم
خواجه حافظ قدس سره بيوررلر * بيت * مزن دم زحكمت كه
دروقت مرك * ارسطو دهد جان چو بيچاره كرد * ودخی يونان
كاهنلری طرفندن يدی كشی يه (سوفوس) نامی ويريلوب حكمای سبعه
اطلاق اولنمشيدی كه هفت دانايان يونان ديك اولور مؤخرا (سوفوس)
اسمی جناب حقه مخصوص اولمق مطالعه سيله حكمايه بواسم چوق
كوريله رك فيلسون تعبير اولنمشدر كه محب حكمت وكمال ديمكدر
و (سوفوس) عالم وحكيم وصاحب كمال معناسنه در * الك ابتدا
فيلسون نامنی الان اصحاب (سليمان ابن داود) عليهما السلام
اخلافندن تحصيل كمال ايدوب رؤسای حكمای الهيندن اولان
فيثاغورث ايدی

82 حكم حال منطق خواهی زحال فلسفی
كن قياس آراكه اصغر مندرج دراكبرست

(حكم) حانك ضميله قضا معناسنه در كه شونسنه شويله در ديمكدن
عبارتدر حاله مضافدر حال اول معنادر كه من غير تصنع ولا اجتلاب
ولا اكتساب قلب اوزرينه وارد اولور حزن وقبض وبسط وهيبت
وانس كبی حال متغير ومتحول اولمغله حال دينلدی نتكم مقام ثابت
ومستقر اولمغله مقام دينلدی يعنی حال دوام اوزرينه اولميوب
صفات نفس ظهور ايتدكده زائل اولسه حال دينلور دوام اوزره
اولان ملكه يه مقام دينلور مابعدينه اضافتی لاميه در (منطقی)
فتح ميم وآخرنده ياء نسبتله علم منطقه آشنا اولان كيمسنه يه دينور
(وعلم منطق) معلومات حاصله دن مطالب مجهوله يی اكتسابده ذهنی
خطادن حفظ ايدن برفن اولوب فائده سی فكر ونظرده خطايی
صوابدن تميزدر (خواهی) استرسك معناسنه فعل مضارع مفرد مخاطبدر
(فلسفه) لغت يونانده محب علم معناسنه اولان فيلسوف لفظندن

تعریب ومشتقدر (ودخی) علوم عقلیه دن اولان علوم فلسفه
باشلوجه درت علمی شاملدر اولکیسی (منطق) ایکنجیسی
(علم طبیعی) اوچنجیسی وراء طبیعیاتده اولان اموره یعنی روحانیاته
متعلق (علم الهی)دردنجیسی فنون اربعه یی یعنی علم حساب وعلم
هندسه وعلم هیئت وعلم موسیقی یی مشتمل اولان (علوم ریاضیه) در٭
ایمدی علوم فلسفه نك اصولی فنون سبعهٔ مذکوره دن
عبارت اولوب جمله سنك اقدمی منطقدر٭ (کن)ضم کافله ایله
معناسنه امردر (قیاس) کتاب وزننده لغتده برنسنه یی مثال
اولان دیکر نسنه یه تطبیق ومقابله ایدرك اوصاف واحوالنی تقدیر
ایتمك وایکی نسنه یی ذهنا بربرینه بکزتمك معناسنه در واصطلاح
منطقیونده (هو قول مؤلف من اقوال متی سلمت لزم عنه لذاته قول آخر)
تعریفیله معرفدر (آنرا) آنی (که) زیرا (اصغر) همزه نك فتحیله
اسم تفضیل اولوب زیاده صغیر وکوچك معناسنه درکه بوراده علم منطق
مراددر اکبر دخی زیاده بیوك معناسنه درکه علوم فلسفه مراددر
واصطلاح منطقده نتیجه نك موضوعنه یعنی جزؤ اولنه حد اصغر
ومحمولنه یعنی جزؤ ثانیسنه حد اکبر دینور (مندرج) اندراج مصدرندن
ضم میم وکسر را ایله اسم فاعل اولوب برنسنه ایچنده محفوظ اولان
نسنه یه دینور

٨٢ ٭ محصول بیت ٭

منطقینك حاصلی حکمتیده ایستر ایسك فلسفیدن قیاس ایله آنی که
جزؤ کلده داخل ومندرجدر٭ یعنی کشی اکتساب سیرت حسنه ایله
تحلیهٔ درون واستحصال علوم نافعه ایله کسب فضلت عمل ایتیوب ده
انجق غیریلری الزام واسکات ایدرك اظهار معلومات ایتمك
غرضیله علوم فلسفه دن برقسم وبرجزؤ واقع اولان علم
منطقه توغل واشتغال ایلیان منطق بوافکار فاسده سنده تلف عمر

گرانبها ایلمش اولور٭ خفی اولمیه که بو فنده حکمای متقدمین بحث وتکلم
ایدرلردی انجق ابتدا کلاملری پارچه پارچه ومتفرق اولوب
ارسطونك ظهورینه دك هنوز مباحثی تهذیب ومسائلی جمع
اولنمامشیدی ارسطو ظهور ایتدکده مباحثنی تهذیب ومسائلنی فصول
اوزره ترتیب ایدوب فن مذکوری علوم حکمیه نك اقدمی
وفاتحه سی قیلدی آنکیچون مشار الیهه معلم اول تسمیه اولندی٭
(معلوم اوله که) امام محمد غزالی رحمة الله علیه زماننه کلنجه
اکثر متکلمین علم منطقی کفره یقین عد ایلمشلر ایکن اندنصکره کلان
محققین فن مذکور فرض کفایه اولوب هر بلده ده عالم منطق اولان
برذاتك بولنمسی لازمه دندر دیمشلری محل عبرت واوته دنبرو افکار
وانظار علمانك بربرینه مخالف ومعارض وبلکه برینك بر وقتده
اولان فکری وقت آخرده اولان فکرینه منافی ومناقض اوله کلدیکنه
برحجتدر لکن علم مذکور مقصود بالذات اولمیوب مقاصدی تحصیله
وسیله وآلتدر کذا فی ترجمة ابن خلدون٭ عرفئ شیرازی رحمه الله
٭ بیت ٭ کسی کز علم منطق دم زند بی عشق می شاید٭ که بشماری
بدون انتساب فصل حیوانش ٭ فضولی بغدادی رحمه الله
٭ بیت ٭ ایلسك طوطی یه تعلیم ادای کلمات ٭ سوزی انسان
اولور اما اوزی انسان اولمز ٭

٨٣ ٭ آن بداختر کش منجم گفتهٔ چون هر اثر ٭
٭ پیش اومسند باخترشد خدایش اخترست ٭

(آن) او واول معناسنه اسم اشارتدر (بداختر) بدبخت واوغرسز
معناسنه آنك مشار الیهیدر (که) ادات رابط صفت (شین)
ضمیر غائبی بداختره راجعدر (منجم) میمك ضمی ونونك فتحی وجیمك
کسریله تنجیمدن اسم فاعل اولوب نجومك طلوع وغروب وسائر
اوضاعی فننه آشنا اولمغله احوالنی ضبط وتقویم ایدن آدمه دینور

(کفنهٔ) سوباش سین معناسنه ماضیٔ مقید اولوب منجم مفول قوابدر (چون) چونکه (اثر) همزه‌نك وثانك فتحه‌لریله برنسنه‌نك وجودینه دلالت ایدن نسنه‌یه موضوعدر وحدیث وخبر معناسنه‌ده مستعملدر (پیش او) منجمك اوکنده (مسند) برکلام وخبری برآدمه عزو ونسبت ایلمك معناسنه اولان اسناددن ضم میمله اسم مفعولدر (با) صله‌در (اخبر) یلدزه دینور (شد) اولدی (خدایش) اومنجمك خداسی دیمکدر مبتدا اختر خبری

۸۳ ❋ محصول بیت ❋

اول طالعسز که سن اکا منجم دیمشسین انك عندنده هر بر فعل واثر کواکبه اسناد اولنغله انك خداسی کویا یلدزدر ❋ (ودخی) معلوم اوله که مقدمهٔ ابن خلدونك فصل سادسی ترجمه‌سنده برتفصیل بیان اولنمشدر که کواکبك ماتحتنه تأثیری باطلدر زیرا جناب اللهدن بشقه فاعل یوقدر وانبیاء عظام علیهم السلام حضراتی نجومك شان وتأثیراتنی منکرلردر (تتکم) مرویدر که ولد مکرم مصطفوی حضرت ابراهیمك وفاتنده اتفاقا خسوف واقع اولمغله بومصیبت سمایه آنك وفاتندن ناشیدر دینلمکین بونی رد ایچون افندمز علیه الصلوة والسلام حضرتلری ❋ ان الشمس والقمر لاینخسفان لموت احد ولالحیاته ❋ حدیث شریفنی بیورمشلردر معنای منیفی شمس وقمر بر کیمسه‌نك موت وحیاتی ایچون طوتلمزلر دیمکدر ❋ امام ابو یوسف رحمة الله علیه بیورمشدر که اوچ علمدن ماعدا هر علمی تعلم ایت اول اوچ علمدن بریسی علم نجومدر که موجب شئامتدر ایکنجیسی مادهٔ مخصوصه‌سندن باشقه ماده ایله تخلیق ذهبدن عبارت اولان کیمیادر که افلاسی ایراث ایدر اوچنجیسی دینده بحث وجدالدر که بودخی زندقه‌یه بادی اولور ❋ ودخی فضلاء دین وعلماء یقین ❋ من آمن بالنجوم فقد کفر ❋ حدیث

شریفنی تحقیق ایدوب حضرت فخر عالم صلی الله علیه وسلم شول معنایه اشارت بیوررلر که شول کیمسه که تدبیر عالمده نجوم وکواکب حق سبحانه وتعالی نك امرینه مسخر اولمیوب حاشا هربری امرنده بانفسها مستقله در دیو اعتقاد ایلسه تحقیق اول کیمسه کافردر ❋ امام محمد غزالی قدس سره العالی احیاء علومده بیوررلر که نجومده منهی عنه اولان ایکی امردر بریسی نجوم مستقله آثارینه فاعله در دیو تصدیق ایلمکدر پس بو اعتقاد باطل ومنهی در وبریسی دخی منجمینی تصدیق منهیدر زیرا منجمین احکامی عن جهل در علم نجوم ایسه بعض انبیایه معجزه در بعده اندراس بولمغله مختلط اولان شیدن غیری باقی قالمیوب ارباب نجوم آنك ایچون خطادن صوابی تشخیص وتمییز ایتمامشلردر ❋ لکن کواکب بامر الله تعالی اسباب آثار اولوب وآثار مذبوره حضرت حق وقادر مطلق جل شانه نك خلق وتقدیری ایله حاصل اولور دیو اعتقاد اولسه قادح دین اولمیوب بلکه حق اوزره اعتقاد ایتمش اولور

۸٤
❋ اختیاری نیست اورا اختیار ازوی مپرس ❋
❋ اختیار جمله کم در اختیار داورست ❋

(اختیار) اوزندولمك معناسنه مصدردر یاسی وحدت ویاتنکیردر (نیست) یوقدر اختیار مبتدا اسنك خبریدر (او) ضمیر غائب منفصلی بیت سابقده‌کی اختر کلمه‌سنه راجعدر (را) تخصیص ایچون (ازوی) اندن (مپرس) ضم باء فارسیه ایله پرسیدن مصدرندن صورمه معناسنه نهی حاضردر اختیار مفعول صریحی وازوی غیر صریحیدر اختیارك جمله‌یه اضافتی لامیه‌در ومبتدا (داور) فتح واو ایله بونده اسماء شریفهٔ حاکم حقیقی جلت عظمته دندر اصلی داد آور اولوب کثرت استعمال ایله دال ثانیه حذف اولندی عدالت کتوریجی معناسنه وصف ترکیبیدر ادات خبر کم لفظنه مقیددر

(كم) كاف فارسيه نك ضميله ضايع معناسنه اولوب اختيارك خبريدر

٨٤ محصول بيت

كواكب سير وحركتى كندو اختيارلريله اولميوب آنجق آفريننده آسمان وزمين اولان رب العالمين حضرتلرينك ارادهٔ عليه سيله اولديغنه مبنى منجمدن اختيارات صورمه زيرا اجرام علويه واجسام سفليه نك اختيارى اول حاكم حقيق جلت عظمته حضرتلرينك مشيت آلهيه سنده محو اولمشدر * نتكم ابو القاسم الدحوى برقصيده سنده ديمشدر * نظم * ماهذه الانجم السوارى * الاعابد او آماء * يقضى عليها وليس تقضى * ومالها فى الورى اقتضاء * يعنى بو كواكب سياره آنجق قوالر وجاريه لريعنى عبوديت ومحكوميت حالنده اوله رق انلره حكم اولنوب انلر حكم ايدمز وانلرك خالق ايچنده بركونه حكم وتأثيرلرى يوقدر يعنى انلر دخى اجسام سائره كبى منفعل ومتأثر اولوب مدبر ومؤثر دكللردر

٨٥
چرخ وانجم جن ومردم هريك اينجا مضطرند
اختيار جمله پيش من يجيب المضطرست

(چرخ) جيم فارسينك فتحيله فلك معناسنه در ومطلقا دوران صاحبى اولان نسنه لره ده دينور مثلا ساعتك چرخى كبى (انجم) همزه نك فتحى ونونك سكونى وجيمك ضميله نجمك جمعيدر (نجم) فتح نون ايله ستاره ويلدز معناسنه در (جن) جيمك كسريله مطلقا حواسك مجموعندن مستتر اولان روحانيونه اطلاق اولنوركه انس مقابليدر بوصورتده ملائكه وشياطين داخل اولور * ايمدى ملائكه ايله جن بيننده عموم وخصوص مطلق واردر هر ملائكه جن در وهر جن ملائكه دكلدر جن روحانيونك

بعضنه اطلاق اولنور * زيرا روحانيون اوچ قسم اولوب قسم اول (اخياردر) كه ملائكهٔ كرامدر قسم ثانى (اشراردر) كه شياطيندر قسم ثالث (اوساط) دركه اخيار واشرارى مشتملدركه جن طائفه سيدر * (مردم) فتح ميم ايله آدم (هريك) هر بريسى (اينجا) فعل وحركتنده (مضطر) احتياج ومجبوريت معناسنه اولان اضطرار مصدرندن اسم فاعلدر * ودخى چرخ وانجم وجن ومردم لفظلرى مبتدا مضطر خبرى (ند) است ادات خبرينك جمعيدر (پيش) پاء فارسيهٔ ممدوده نك كسريله اوك معناسنه دركه مقابلى پس لفظيدر وايلرو معناسنه ده كلور مابعدينه مضافدر (من) ميمك فتحيله اسم موصولدر (الذى) معناسنه اكثرى ذوى العقولده مستعملدر وتشديد نون ايله بطمان وقدرت حلواسى ومنت معنالرينه در وفارسيده نفس متكلم وحده ضميريدر (يجيب) اجابت مصدرندن ضم يا ايله فعل مضارع معلومدر سائلك نيازنى قبول ايدر معناسنه فاعلى تحتنده مستتر هو ضميرى من لفظنه راجعدر ومفعولى المضطر لفظيدر اولنده كى الف ولام حرف تعريفدر

٨٥ محصول بيت

فلك وكواكب وجن وانسك هربرى افعال وحركاتنده مضطرلردر زيرا جمله نك اختيارى اول مجيب المضطرين اولان خداى متعال حضرتلرينك نزد عظمت الوهيتنده در * يعنى شمس وقمر ونجوم وطبايع بونلرك جمله سى فاطر السموات والارض حضرتلرينك امرينه مسخر اولوب هيچ برينك بذاته فعل وحركتلرى اولمديغنى بيلوب اعتقاد ايتمليدر * ع * عالم اسير دست مشيت دكلميدر * (ودخى) اخلاق علائى نام كتاب حكمت نصابده مسطوردركه فلكيات انتظام امر بنى آدم ايچون واول عالم بالا بو عالم اصلاحيچون مخلوقدر * نتكم

✽ حديث ✽ اولاك لولاك لماخلقت الافلاك ✽ دلالت ايدر ✽ ودیرلر كه توراتده وارد اولدیكه ✽ یابنی آدم خلقتك لاجلی وخلقت الاشیاء لاجلك ✽ اجرام سماویه نك خدمتلرینه دلالت ایدر ✽ نتكم شیخ سعدی دیباجهٔ كلستانده بیورمشدر ✽ قطعه ✽ ابر وبادومه وخورشید وفلك دركارند ✽ تاتونانی بكف آری وبغفلت نخوری ✽ همه ازبهر توسر كشته وفرمان بردار ✽ شرط انصاف نباشد كه توفرمان نبری ✽ وجناب ناظم قدس سره دیوانلرنده بیورررلر ✽ نظم ✽ مبین هیأت چرخ كردان كه باشد ✽ بخومش كهی بازغ وكاه آفل ✽ خلیل الله آسازتاید فطرت ✽ جزآیات فاطر مخوان زین هیاكل ✽ اكر قابلی فعل خود یكطرف نه ✽ ببین نور فاعل عیان درقوابل ✽

٨٦ ✽ معنیٔ معشر معیت باشر آمد زان سبب ✽
✽ نیست زین معشر كسی بی شر اكر بومعشرست ✽

(معنی) ازاسنه الفاظ وضع اولنان صورت زهنیه دن عبارتدر بونده كسر نون ایله در زیر آخرنده یاصورتنده الف اولان اسملر فارسیده یاایله تلفظ اولنمق قاعده ذر مابعدینه اضافتی لامیه ذر ✽ خفی اولمیه كه آخرنده هاء رسمیه یاخود یاء ممدوده بولنان كلمه یه حال اضافتده رهمزه واكر الف یاخود واو ممدوده بولنورایسه بریا زیاده قلنور (خواجهٔ جهان) (معنیٔ بیت) (یكتای عالم) (كیسوی معنبر) كبی ✽ (معشر) میم وشینك فتحه لریله متحد الشان جماعته دینور مثلا برآدمك اهل ومتعلقاتی ونوع جن ونوع انسان كبی (معیت) فتح میم وكسر عین وفتح یا ایله برابرلك معناسنه در (با) مصاحبة ایچوندر (شر) مقابل خبردر (آمد) كلدی (زان سبب) اول سببدن ودخی لسان عربده سبب شول حبله اطلاق اولنور كه آنكله صویه ایریشه لر بعده هرشول نسنه كه

آنكله غیری شیئه وصول میسر اوله سبب آندن استعاره قیلندی ✽ نتكم (السبب هو الحبل الذی یتوصل به الی الماء ثم استعیر لكل مایتوصل به الی شیٔ آخر) تعریفله معرفدر (نیست) دكلدر ویاخود یوقدر (زین معشر) بوجماعت منجمیندن (كسی) بركیمسه (بی شر) شرسز (اكر) هرنقدر (بومعشر) ابومعشرایسه ده (است) ادات خبردر

٨٦ ✽ محصول بیت ✽

معشر كلمه سنك معناسی شرایله برابرلك كلدی اول سببدن بوجماعة منجمیندن بركیمسه شرسز دكلدر اوكیمسه رئیس منجمین اولان ابومعشرایسه ده ✽ یعنی معشر لفظی برابر معناسنه اولان (مع) لفظیله خبر مقابلی اولان (شر) لفظندن مركب اعتبار اولندیغینه نظرا معنای تركیبی شر ایله برابرلكده دیمك اولور بوصورتجه معنای بیت بومعشر منجمیندن هیچ بری شر وعقوبتدن خالی اولماز هرنقدر اول كیمسه فن نجومده ابومعشر كبی كسب مهارت ایتمش اولسه بیله زیرا فن سببیله قضا وقدر الهیدن فرار ایدوب نجات بولمق ممكن دكلدر ✽ لجناب شیخ عطار ✽ بیت ✽ هیچ كس ازخود قضارا ردنكرد ✽ هركه راضی شد قضارابد نكرد ✽ ودخی مومی الیه ابومعشرك اسمی جعفر ابن محمد ابن عمر البلخیدر كه مقدما بغدادده اصحاب حدیثدن اولوب زمانك فیلسوفی اولان یعقوب ابن اسحاق الكندیدن حساب وهندسه دن برمقدار مسائل نفیسه تعلم ایتمكله ابومعشر متلذذ اولوب تحصیل علوم ریاضیه یه طالب وتعلم وتكمیلدنصكره علوم نجومه اشتغال وتحصیل ایله اهل زمانه فائق اولدی ✽ وكندونك هیئت وزیجدن تصانیف مقبوله سی واردر واحكام نجومده مهارت تامه ایله معروف اولوب حتی برماده یی وقوعندن اول خبر ویردیكیچون خلیفه مستعین كندویی

برخیلیجه قلیچی ایله ضرب ایتدیکندن (اصبت فعوقبت) دیرایمش دیومرویدر وفاتی ایکیوزیتمش ایکی سنه سنده وقوع بولمشدر

﴿ نور توحیدست در دل مشعر ادراك حق ﴾ ۸۷
﴿ معشر اختر پرستا نرا کجا آن مشعرست ﴾

(نور) ضم نون ایله ضیا وآیدنلق معناسنه در که ظلمتك ضدیدر توحیده اضافتی لامیه اولوب مقدم خبریدر (توحید) تفعیل بابندن مصدردر حق تعالینك وحدانیت حقیقیه سنه ایمان واقرار ایتمك ویرنسنه یی برقلمق معناسنه (در) ادات ظرف (دل) قلب (مشعر) فتح میم وسکون شین وفتح عین ایله محل ادراك وشعور معناسنه درادراکه مضاف اولوب مؤخر مبتدادر (ادراك) افعال بابندن عقل ایتمك واکلامق وایرشمك معناسنه مصدردر حقه اضافتی مصدرك مفعولنه در (حق) فتح حا ایله اسماء حسنادن براسم شریفدر ومطابقت معناسنه ده کلور (اختر پرستان) اختر پرستك جمعیدر اختر پرست وصف ترکیبیدر یلدیزه طاپیجی معناسنه که منجمه اصطلاح اولمشدر (را) ادات تعلیل (کجا) ضم کاف ایله استفهام ایچوندر قنده معناسنه (آن) اسم اشارتنك مشار الیهی نوردر (است) بمعنی هست

﴿ محصول بیت ﴾ ۸۷

حق ادراك ایتمکه محل ﴿ ان لله عبادا قلوبهم انور من الشمس ﴾ حدیث شریفی فحواسنجه انجق قلب لمعان ایلیان توحید نوریدر ایسه‌دی معشر منجمین ایچون اونور قنده حاصلدر ❊ یعنی کافهٔ امورینی جناب مسبب الاسبابه تفویض ایلیان اهل توحیدك دل آکاهلرنده آفتاب عالم آرا کبی ضیاپاش وجمیع اذواق روحانیه یه مبتدا اولان نور توحید اجرام علویه یه تأثیر اسناد ایله فاعل ومدبر

اطلاق ایلیان شرزمهٔ منجمین ایچون حاصل اولمز حافظ ﴿ ع ﴾
❊ ببین تفاوت ره کز کجاست تابکجا ❊

﴿ حکمت یونانیان پیغام نفسست وهوای ﴾
﴿ حکمت ایمانیان فرمودهٔ پیغمبر ست ﴾

(حکمت) کسر حا ایله صفت الهیه‌دن اولدیغی حالده (معرفة الاشیا وایجادها علی غایة الاحکام والاتقان) عنوانیله وحکمت انسانیه یی (معرفة الموجودات وفعل الخیرات) عبارتیله تعریف ایلدیلر یونانیانه اضافتی لامیه در (یونان) ابن یافث ابن نوح علیه السلام اولوب بحر رومی ساحلنده مکث واقامت ایتمکله بعض اروام ایله مجاورت والفت ایلمشدر آخرنده کی یا ادات نسبت والف ونون ادات جمعدر (پیغام) پای فارسینك فتحی ویانك سکونیله خبر معناسنه در نفسه اضافتی لامیه والفسز پیغم دخی بومعنایه در (نفس) نونك فتحی وفانك سکونیله جان وروح معناسنه در حکمت مبتدا پیغام خبری (است) ادات خبر (واو) عاطفه (هوی) فتحتیله برنسنه یه مفتونلغه دینور عشق معناسنه ونفسك اراده وآرزوسنه دینور که مراد شهوانه آرزودر حکمتك ایمانیانه اضافتی لامیه در (ایمانیان) اهل ایمان وموحدلر دیمکدر (فرموده) فتح فا ایله فرمودن مصدرندن اسم مفعولدر بیورلمش معناسنه همزهٔ مجتلبه اضافت ایچوندر (پیغمبر) فی الاصل خبر کتوریجی معناسنه وصف ترکیبی اولوب صکره نبی ورسول معناسنه غالب اولدی حکمت مبتدا فرموده خبریدر

﴿ محصول بیت ﴾ ۸۸

یونانلولرك حکمتی نفس وهوالرینك خبریدر اهل توحیدك حکمتی ایسه حضرت پیغمبر علیه السلامك بیورمش اولدقلری احادیث شریفه در ❊ یعنی یونانیانك علم حکمتی تلقاء نفسلرندن اولمغله عندیات وفرضیات

قبیلندندر لکن حکمای اسلامیه نك علم حکمتی پیغمبر عم علیه الصلوة والسلام حضرتلرینك لسان درربارلرندن ﴿ وما ینطق عن الهوی ان هو الا وحی یوحی ﴾ نظم جلیلی فحوای حالیسنجه وحی الهی ایله صادر اولان کلمات حکمت آیاتلریدر ❊ شیخ بهاء الدین آملی نان وحلوا نام کتابنده بیورر ﴿ نظم ﴾ چند چند از حکمت یونانیان ❊ حکمت ایمانیانرا هم بدان ❊ خواجه حافظ ﴿ ع ﴾ چراغ مرده کجا شمع آفتاب کجا ❊ (معلوم اوله که) یوناندن اول علوم حکمیه یه رغبت ایدنلرك اقدمی قدمای اهل بابل ومصر اولوب آنلره دخی بو علملر هنددن منتقل اولمشدر صکره فرسه انتقال ایلیوب انلردن دخی اسکندر ابن فیلفوسك دارایه غلبه سیله ممالکنی استیلا ایتدکده اهل فرسك بی حساب کتابلرینه مالك اولمسیله علوم حکمیه یونانه منتقل اولمشدر ❊ پس جناب ناظمك دخی حکمتی یونانیانه نسبت ایدرك حکمت یونانیان بیورملری بوکا مبنیدر ❊ خفی اولمیه که تاریخ میلاددن اوچیوز سنه مقدملری یونانستانك احوالی مختل اوله رق علوم وفنون دخی انقراضه یوز طوتوب صحیحاً حکما دینیله جك ذوات قالمامشدی ❊ وقتا که دولت یونانده منقرض وسلطنت قیاصره یه منتقل اولدیسه آنلر دخی بو علومی ترك ایدوب همان کتبده مسطور اوله رق خزینه لرنده باقی قالدی صکره خلفاء عباسیه دن یوزطقسان سکز سنه سنده یدنجی خلیفه اولان عبدالله المأمون بن هارون الرشید کلوب کندوسی دخی اهل علم اولمق حسبیله علمه زیاده رغبت واعتباری اولدیغندن بو علوم حکمیه یه زیاده حریص اوله رق علوم یونانیه یی استخراج وخط عربی ایله استنساخ ضمننده ملوك رومه پك چوق مترجملر ارسال وتسییر ایدرك علوم مذکوره یی کاملا جلب ایتدی وابتدالری حکمانك اکثریسی نصاری یاخود یهوددن اولوب رفته رفته ملت اسلامیه دن ظهور ایدن حکما ملل سائره یی باصدرمشدر

۸۹ ﴿ نامه کش عنوان نه قال الله یا قال النبی ست ﴾
﴿ حاصل مضمون آن خسران روز محشرست ﴾

(نامه) بونده کتاب معناسنه در سعادتنامه وهمایونامه کبی (کش) که ادات رابطه سیله شین ضمیر غائبندن مرکبدر ضمیر عنوانه مقید ونامه یه راجع اولوب نامه که عنوانش قال الله نیست تقدیرنده در (عنوان) ضم عین ایله مکتوب وکتابك سرنامه ودیباجه سنه دینور کمال اصفهانی ﴿ بیت ﴾ جاودان رستی اگرحب رسول واصحاب ❊ برسرنامۀ اعمال توعنوان کردد ❊ (قال) قول مصدر اجوفندن واوك الفه قلبیله فعل ماضی مفرد مذکر غائبدر دیدی و بیوردی معناسنه در اسم جلال فاعلیدر (یا) حرف تردید الف لام حرف تعریف (نبی) فتح با ایله رسول و پیغمبر معناسنه در تفصیلی التمش ایکنجی بیتده مرور ایلمدی (حاصل) اسم فاعل مضمونه اضافتی لامیه در (مضمون) کلامك معنا ومفهومی و بر معنای لطیف وخفی یی متضمن اولان کلامدر اسم اشارته اضافتی لامیه در (خسران) ضم خاء معجمه ایله برکیسه بولندن ازمق وکراه اولمق معناسنه روزه مضافدر (محشر) حشر وجمع اولنوب طوپلنه جق محل روزك مضاف الیهیدر

۸۹ ﴿ محصول بیت ﴾

بر کتابکه آنك دیباجه سی قال الله تعالی ویاخود قال النبی علیه السلام دکلدر اوله کتابك حاصل معناسی روز محشرده خسراندر ❊ یعنی علم تفسیر وحدیث وفقه وآثار سلف صالحین کبی تتبع ومطالعه سی ومقتضاسیله عمل ایتمسی کشینك سبب سعادت سرمدیه سی اولان کتب شریفه یی ترك ایدرك کندوسنك امر دین ودنیاسنه متعلق اولمیان علوم غیر نافعه یه اشتغال ایله تضییع عمر عزیز ایلك روز جزاده موجب خسران وندامتدر ❊ نتکم حضرت ناظم قدس سره فرزندارجمندلری

يوسف ضياء الدين افندي يه تحصيل علم ضروري ايلك حقنده كتاب بهارستانده بيوررلر ❊ قطعه ❊ علمى كه نا كزير تو باشد بدان كراى ❊ وانرا كزان كزير بود جست وجو مكن ❊ واندام كه حاصل تو شود علم نا كزير ❊ غير از عمل بموجب آن آرزو مكن ❊ وسنبل زاده وهبي افندي مرحوم نخبه سنده بيوررر ❊ بيت ❊ علم بردريادر آنك آل ايوابنجولرني ❊ بوخسه ممكن دكل انسانه كوره جمع علوم ❊ ودخي ❊ الحكمة ضالة المؤمن اخذها اينما وجد ❊ حديث شريفي مقتضاسنجه ايشنه يارايه جق واعلاء كلمة الالهيه مدار اوله جق بالجمله اسبابي جمع وادخار ايتمك مؤمن وموحد اولنلرك فريضهٔ ذمتلريدر ❊ خندق وقعه سي بو بابده بزه بربيوك دليلدر مدينهٔ منوره نك اطرافنه خندق چورلمك خصوصني سلمان فارسي رضي الله عنه حضرتلري خاكپاي حضرت رسالتپناهي يه عرض واخطار ايتدكده بو كيفيت عربستانده مشهود اولمامش ومجوسيدن روايت اولنمش ايكن بوكا طرفنبويدن مساعده بيورلمق امته بربيوك درسدر

90 ❊ نيست جز بوى نبي رهبر تراسوى علا ❊
❊ ازعلى آن جوكه بوى بوعلى مستقذرست ❊

(نيست) يوقدر (جز بوى نبي) بوى قوقو واميد معناسنه در حضرت نبينك قوقوسندن غيري (رهبر) اصلندن برنده ره ايدي يوله كتوريجي معناسنه دركه مرشد ديمكدر (ترا) سكا (سوى علا) عينك فتحيله شرف جهتيله بلند مرتبه اولق معناسنه درسويك علا يه اضافتي موصوفك صفتنه در (ازعلى) حضرت علي دن (آن) اول رايحهٔ عنبرين پيغمبري يي (جو) ضم جيمله طلب قيل معناسنه امردم آن مفعول صريحي وازعلى غير صريحيدر (كه) ادات علت (بوى بوعلى) ابو على سينانك قوقوسي (مستقذر) ضم ميمله اسم مفعول اولوب مردار وناپاك ديمكدر

90 ❊ محصول بيت ❊

سكا جانب بالايه رهبر ومرشد رايحهٔ طيبهٔ حضرت پيغمبريدن غيري يوقدر رايمدي اول بوى عنبرتر ينديده حضرت علي دن طلب قيل زيرا ابو على ابن سينانك قوقوسي ناپاكدر ❊ يعني كشينك سعادت ابديه سنه باعث وفوز وفلاحنه بادي انجق پيغمبريمز عليه الصلوة والسلام حضرتلرينك شرع شريفلرينه اقتداء وآثار نبويلرينه اقتفاء ايله اولوب بو سعادت سرمديه يه نائليت ايسه انجق شان ولايتپناهيلرنده ❊ انا مدينة العلم وعلي بابها ❊ بيوريلان حضرت علي كرم الله وجهه ورضي الله تعالى عنهك كمالات حقيقت آياتلرك كمال محبت ايله تتبع وموجبيله عمل ايتمكله ميسر اولور ❊ يوخسه فلاسفهٔ اسلاميه دن رئيس ابو على ابن سينانك مؤلفات فلسفيه سني مطالعه ايله بو سعادته وصول ممكن اولهمز ❊ نظم ❊ خلاف پيمبر كسى ره كزيد ❊ كه هركز بمنزل نخواهد رسيد ❊ محالست سعدى كه راه صفا ❊ توان رفت جز برپى مصطفى ❊ ودخي بوى مطلق اولهرق ذكر اولندقده كامله مصروف اولوب رايحهٔ طيبه مراد اولنور زيرا مقام مدح اكا قرينه در وبوى جنت وامثال روايح طيبه دندر بنابرين افنديمز عليه الصلوة والسلام رايحهٔ طيبه يه محبت بيوررلردي ❊ حضرت يعقوب عليه السلام لطافت ذاتيه سي حسبيله رايحهٔ قميص يوسف عليه السلامي مسافهٔ بعيده دن حس ظاهرلريله استشمام بيوروب سائرلر استرواح ايده مزلردي ❊ زيرا كثافت وجود وكدورت دللري مانع ايدي چونكه انسانده بيني معنوي اولمدقجه بيني ظاهر بومقوله روايح طيبه يي استشمام ايده مز والاعوام وخواص مساوي اولمق لازم كلور بوى معنوي كشي يه جناب حقك جانب معنويسنه دليل ورهبر اولور ❊ زيرا استشمامدن مراد مشموم اولان نسنه نك محلنه وصولدر يعقوب عليه السلام رايحهٔ قميصي استشمامدن نفس قميصه ونفس يوسف عليه السلامه واصل اولديغي كبي ❊ وديوان

خواجه حافظده کلور ﴿ بيت ﴾ کس ندانست که منزلکه معشوق کجاست ❊ اين قدر هست که بانك جرسی می آيد ❊ فی الحقيقه منزلکاه معشوق تعيين ايتمك ممکن دکلدر اما استشمام رايحه ايتمك دليل وشاهد مقوله سيدر ❊ پس بی دليل سلوك ايتمك مورث حيرت مذمومه و بادليل سالك راه اولمق موجب حيرت ممدوحه در ❊ ودخی بوی اول بويدر که دينی اوله يوخسه دنيوی اولميه يعنی معتبر اولان بوی دينی ومعنوی وحقيقی در بوی دنيوی وصوری واعتباری دکلدر زيرا دنيوی اولان بويی ظاهر بورنی استشمام ايدر وکيمسه يه اختصاصی اولمازفامادينی اولان بويی انجق باطن بورنی استشمام ايدر که خواصك صفتيدر ❊ ودخی مشاعر وحواسك هر بری حقدن نعمت جليلـه‌در ازجمله بو رون نعمتی که خاصيتی استشمام روايح ايتمكدر وطبی استعمالده ايسه منافع كثيره واردر

91 ﴿ دست بکسل از شفای او که دستور شقاست ﴾
﴿ پای بکسونه ز قانونش که کانون شرست ﴾

(دست) يعنی ال بکسل امرينك مفعول مقدميدر (بکسل) کاف فارسينك ضمی وسينك کسريله کسيختن مصدرندن فعل امردرکه لازم ومتعدی اولور اوز وقوپار واوزل وقوب معناسنه بونك مضارعی قياس اوزره خانك زايه تبديليله کسيزد وامری کسيز کله جك ايكن علی غير القياس مضارعی کسلد وامری کسل کلمشدر اولنده باء مکسوره تأكيد ايچوندر (ازشفای او) آنك شفاسندن يعنی مؤلفات ابن سينادن اشبو (منطق) (علم طبيعی) (علم الهی) (هندسيه) (حساب) (موسيقی) (علم هيئت) علوم سبعهٔ فلاسفه يی جامع برکتابدر (دستور) دالك فتحيله اجازت وقانون معناسنه اولوب وضم دال ايله عربيده وزير وقوانين مملکتی مشتمل اولان کتاب معنالرينه در (شقا)

عصا وزنده برکيمسه بد بخت اولمق معناسنه در (پای) اياق (بکسو) برطرفه (نه) کسر نون ايله نهادن مصدرندن فعل امردر وضع ايله معناسنه پای مفعول صريحی (زقانونش) غير صريحيدر ابن سينانك قانون اسميله مسمّی اولان کتابندن ديمكدر (که) زيرا (کانون) قانون وزنده اوجاق وآتشدان وطرز وقاعده معنالرينه در وسريانی لغتنده شهور روميه دن معروف ايکی آيدر برينه کانون اول وبرينه کانون ثانی دينور

91 ﴿ محصول بيت ﴾

ابوعلی سينانك شفا نام کتابندن الکی اوز زيرا شقاوت قانونی ونمونه سيدر آنك قانون اسمنده اولان کتابندن دخی اياغكی برطرفه قو زيرا شر اوجاغيدر ❊ امام محمد غزالی عليه رحمة المتعالی (المنقذ من الضلال) نام رساله لرنده بيوررلر معلوم اوله که فلاسفه طائفه سی فرقه لرينك کثرتی ومذهبلرينك اختلافی اوزره (دهريون) (طبيعيون) (الهيون) اسملريله اقسام ثلثه يه منقسمدرلر صنف اول اولان (دهريون) متقدميندن برطائفه درکه مدبر عالم اولان جناب صانع قادری انکار ايدوب بو عالم من الازل بنفسه موجوددر بونی برصانع ياپمامشدر کذلك حيوان نطفه دن ونطفه دخی حيواندن حاصل اوله رق الی الابد بوحال اوزره کيدر ديو زعم ايدرلر بونلر زنديقدرلر وصنف ثانی اولان (طبيعيون) دخی برقومدرکه عالم طبيعتدن وعجايب حيوان ونباتدن بحثلرينی اکثار واعضاء حيواناتك تشريحی عمليله ده بحث ايلدکلرندن غايات امور ومقاصده مطلع اولان قادر حکيم حضرتلرينی اعترافه مضطر اولديلر لکن بونلر نفوس انسانيه نك بعد الفوت بردها ديرلميه جکنه ذاهب اولدقلرندن آخرتی وجنت وجهنمی وقيامت وحسابی انکار ايلديلر ❊ بونلرده کذلك زنديقلردر ❊ صنف ثالث اولان (الهيون)

فلاسفه دن متأخریندر اشبو (الهیون) طائفه سی (دهریون)
و (طبیعیون) طائفه لرینی رد ایدوب انلرك فضایحنی ایراد ایلدیلر
صكره ارسطاطالیس دخی استادی افلاطونی وانك استادی سقراطی
واندن اول كلان الهیونی رد ایدوب كندوسی جمیعسندن تبری
ایلامش ایسه ده بوده انلرك رذائل كفردن بالكلیه قورتیله مدی ٭
پس بونلری وانلره اتباع ایلیان متفلسفه یی تكفیر ایلملیدر ٭ فارابی
وابن سینانك نقللرینه نظرا ارسطاطالیس الهیاتده اولان مذهبی
مذاهب اسلامیینه یاقلشدرمش انجق بونلرك مجموع غلطات اختلافاتی
یكرمی مسئله در كه بونلردن اوچنده انلرك تكفیری اون یدی مسئله ده
تبدیعی لازمدر پس كافۀ مسلمینه مخالفت ایلدكلری مسائل ثلثه دن بری
انلرك اجساد حشر اولنمازانجق مثاب ومعاقب اولان ارواح مجرده در
وعقوبات روحانیه در جسمانیه دكلدر قوللریدر بونلر عقوباتك
روحانی اولدیغنی اثباتده هر نقدر صادق ایسه لرده چونكه عقوبات
روحانیه اوله جقدر لكن جسمانیتی انكارده كاذب اولوب شریعته
اینانمامش اولدیلر ٭ مسائل مذكوره دن بریده انلرك الله تعالی كلیاتی
بیلور جزئیاتی حاشا بیلمزدیرلر بو دخی كذلك كفر صریحدر زیرا هیچ
برشی علم اللهدن خارج دكلدر ٭ مسائل ثلثه دن بریده انلرك عندنده
عالمك قدیم اولمسی وازلیتدر ٭ ایمدی شو اوچ مسائلدن برینه بیله
مسلمیندن هیچ بری ذاهب اولمدی ٭ اما بو اوچ مسئله نك ماعداسی
اوله رق جناب حق علیم بالذاتدر زائد علی الذات بر علم ایله علیم دكلدر
دیمك وبونك امثالی بر طاقم ذهابلری فرق اسلامیه دن معتزله فرقه سی
اعتقادلرینه یقین بر اعتقاددر بو مثللو ایله معتزله یی تكفیر ایتمك ایجاب
ایتمز انتهی بالخلاصه ﴿ بیت ﴾ امیر المؤمنین ابن بحث میكفت ٭ بالماس
حقیقت درمی سفت ٭ لامیر المؤمنین كرم الله وجهه ﴿ نظم ﴾ زعم المنجم
والحكیم كلاهما ٭ لا تحشر الاجساد فقلت لهما ٭ ان صح قولكما

فلست بخاسر ٭ وان صح قولی فالخسران علیكما ٭ ﴿ نظم ﴾
چنین گفتست ابن سلطان حیدر ٭ حكیم افضل وخویش پیمبر ٭
كسی را كین سخن بهتر نیاید ٭ چه گویم بر چنین نادان ابتر ٭ معلوم
اوله كه حكیم ذوفنون ابن خلدون رحمه الله مقدمه سی فصل سادسنده
بو وجهله تنبیه بیورردلر كه علوم حكمیه یی اوقویه جق كیمسه لر تفسیر
وفقهه مطلع وعلوم شرعیه ایله مملو اولدقدنصكره اوقویوب علوم
دینیه دن خالی ایكن بر كیمسه بو علومه مكب اولمامليدر ٭ زیرا بو حالده
ضلالتدن رهیاب سلامت اولان پك نادردر جناب حق جمله مزی حق
وصوابه هدایت وارشاد ایلیه آمین ٭ ودخی حكمای اسلامیه اچنده
فارابی ایله ابن سینا كبی كسب تفرد ایتمش یوقدر ٭ ابو نصر
فارابی اكبر فلاسفۀ اسلامیه اولوب انواع علوم حكمیه یه دائر التمش قدر
كتب ورسائل تألیف ایله مؤلفات سائره نك شهرتنی باصدرمش
وكندوسنه معلم ثانی دیدرمشدر وفاتی اوچیوز طقوز سنۀ هجریه سی
خلالنده در ٭ وابو علی بن سینا شیخ ورئیس حكماء اسلامیه اولوب
اكا دخی معلم ثالث دینلمشدر فی الاصل قرای بخارادن بر قریه ده
اوچیوز یتمش اوچ تاریخنده متولد اولوب بعده والدی عبد الله ایله
بخارایه نقل ایلدی تحصیل علومه اشتغال ایدوب استعداد
خداداد ایله تحصیلدن فارغ اولدقده اون سكز یاشنده ایدی یكرمی
ایكی یاشنه بالغ اولدقده پدری ارتحال ایتدی بعده سیر وسیاحت
ایدرك همدانه كلوب دولت آل بویه یه اتصال ایدوب شمس الدوله یه
وزیر اولدی ایكی دفعه وزارت ایتدكدنصكره عزل اولدقده اصفهانه
توجه ایلدی بعده اصفهان حاكمی علاء الدوله ایله همدانه عزیمت
ایلدكده مرض قولنجه مبتلا اولوب غایت ضعفندن اختلال مزاجی
قوت بولدقده ارتق كندودن مأیوس اوله رق غسل ایدوب جمیع
گناهلرینه توبه ایلدی ٭ ویاننده اولان مالنی فقرایه تصدق

وقوللرینی آزاد ایلدی واوج کونده برختم شریف ایلیوب بو حال اوزره درتیوز یکرمی سکز سنه سنده ارتحال دار بقا ایلدکده همدانده دفن اولندی مشارالیه فوق العاده زکاوت فطره یه صاحبی برذات ستوده صفات اولوب فلسفیاته اولان انهماکندن طولایی ضعف اعتقاد ایله مدخولدر لکن خسته لکی هنکامنده اولان توبه سندن وسائر اعمال صالحه سندن فساد اعتقادینه دائر معنا حس اولنمیوب قوی الاعتقاد برذات ایدوکی کورینور ❊ ودخی صوفیه ایله فلاسفه نك مشربلری مباینت اوزره اولدیغندن مشارالیهه (امام محمد غزالی) و (جناب ناظم مولانا جامی) قدس سرهما وبعض علما لوم ایلمشلردر ❊ لکن بزه نسبتله هر بری ❊ پیشوای راه دین ودنیا ❊ ائمهٔ متبوع ومقتدادر ❊ پس طرفیندن برینك حقنده حد مزی تجاوزله اطالهٔ لسان ایتمك لایق دکلدر ❊ بز جمله سنده استمداد واستفاده یه محتاجز ❊ نفعناالله ببرکاتهم

صاحب علم لدنی راچه حاجت خط ولفظ
92 صفحهٔ دل مصحف است آنرا که قرآن از برست

(صاحبك) علمه اضافتی لامیه در وعلمك لدنی یه اضافتی عامك خاصه اضافتیدر (علم لدنی) طرف الهیدن وجه مخصوص اوزره باطنا اعطا واحسان اولنان علم شریفدر (را) ادات تعلیلدر (خط) یازو یازمق (لفظ) افادهٔ مراد ایچون مستعمل اولان کلمه در (صفحهٔ) صادك فتحی وفانك سکونیله هر شی نسنه نك یوزینه دینور کاغد یوزی کبی نتکم جناب ناظم قدس سره نك بهارستاننده کلور ❊ قطعه ❊ صفحهٔ دهر بود دفتر عمر همه خلق ❊ اینچنین کفت خردمند چو اندیشه کماشت ❊ خرم آنکس که برین دفتر پاك ازهمه حرف ❊ رقم خیر کشید واثر خیر کذاشت ❊ دله اضافتی بیانیه اولوب مبتدادر (مصحف)

میمك ضمی وصادك سکونی وحانك فتحی وفا ایله بین الدفتین مجتمع اولان کتاب کریمه دینور خبردر (است) ادات خبر (آن) اسم اشارت بعید (را) ادات تخصیص (که) حرف ربط ❊ قرآن ❊ ضم قاف ایله رجحان کبی مصدردر جمع وضم ایتمك معناسنه بعده پیغمبریمز علیه الصلاة والسلام حضرتلرینه نازل اولان کتاب مبینده علم اولمشدر سوره لری جمع وضم ایلدیکیچون (ازبر) حیدر وزننده خاطرده طوتدق که برشیء حفظ ایدوب اونتمامقدر

92 ❊ محصول بیت ❊

علم لدنی یه مالك اولان ذات ایچون خط ولفظه نه حاجت یعنی استاذدن اوقیوب یازمغه احتیاج یوقدر کوکلی لوحه سی مصحفدر اول کیمسه نك که قرآن عظیم الشان آنك حفظنده در ❊ یعنی خدای متعال حضرتلرینك اصطفا واختیار ایدوب دریای بی پایان علم لدنندن برقطره احسان بیوردیغی بندهٔ خاصینك بی استاذ وسبق کافهٔ سرائر وحقایق علوم وفنون آیینهٔ قلبنده جلوه کر وروینمون اولور خواجه حافظ ❊ بیت ❊ زمصحف رخ دلدار آیتی برخوان ❊ که آن بیان مقامات کشف کشافست ❊ حکایه ❊ نقل صحیح ایله روایت اولنور که حضرت مولانانك مثنوی شریفده ثنا بیوردیغی جناب حسام الدین چلبینك جد پاکاری اولوب (امیت کردیا واصبحت عربیا) دیمکله عندالعارفین محترم اولان شیخ ابوالوفاء کردی حضرتلری امی اولمغله زمانه سی خلق ظاهرینه نظر ایله سواد خوان اولمیان شیخوخته توجهله لایق اولور دیو بطریق السخریه استدعاء موعظه ایتدکلرنده اول عارف آگاه دخی انشاالله یارین مرادکز اوزره وعظ ایدرم بیوردیلر ❊ مرویدر که اول کیجه شیخ ابوالوفا بارکاه اعلایه دعا وروح مقدس حضرت مصطفایه صلوات کثیره بعد الاهدا توجه تام ایله خوابه واردقده

رؤیاسنده حضرت رسول مجتبی سید الکونینك نور آفتاب جمالریله دیدهٔ جانی روشنا اولمغله اول زبدهٔ کائناته عرضه داشت مافی الضمیر اوله رق نالشلر ایلدکده حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم تبسم ایله یا با لوفا نه غم اول ارحم الراحمین محض فضلندن سکا اسم ❊علیم وحکیم❊ ایله تجلی قیلدی دیو تبشیرد نصکره ❊وعلمناه من لدنا علما❊ معناسنی تعلیم وتفسیر بیوردیلر ❊ ایرتسی علماء فخام واکثر انام هنکام صباحده مسجده تجمع ایدوب دیدهٔ بصیرتلری اولمیان بی اذعانلر اول زبدهٔ اصفیا ایچون بومر دامی نه سویلیه جك عجب تماشادر دیو کلام شیخه مترقب اولدیلر جناب شیخ بعد ادا الصلوة منبره صعود ایتدکده بدأ کلاملری (امسیت کردیا واصبحت عربیا) بیاننه مفتوح اولوب کتاب ربانیدن باب علم لدنی یی آچوب اولقدر جواهر حقایق بذل ونثار ایتدیلرکه قطرات نیسان واردات الهیه دن اصداف اسماع مستعدین درر معارف ایله پر اولوب رحیق کلمات قدسیه دن مست لایعقل وتمسخر ایدنلر شرمنده وخجل اولدیلر ❊

❊ بیت ❊ عوام الناس این عرفان چه دانند ❊ طریق وحالت مستان چه دانند ❊مثنوی شریف❊ دانش آراستا ندجان زجان ❊ نی زراه دفترونی از زبان ❊ بینی اندر دل علوم انبیا ❊ بی کتاب وبی معید واوستا ❊ بحر علمی درنمی پنهان شده ❊ درسه کز تن عالمی پنهان شده ❊ ایمدی قصه دن حصه بودرکه راه خدا سالکلری اولان اهل حالك صفحهٔ ادراکی حرف غیردن پاك اولدیغندن مرآیای قلوبی ژنك وصهبای عشقلری رنك طوتمز ❊ پس علم شریف فقط علوم رسمیه یه منحصر در قیاسیله ظاهره اقرار وباطنی انکار ایلمك موجب خجالت وندامتدر ❊ ایمدی بعضیسنی امی دیو تحقیر وبعضنه کلمات نالایق ایله اذا وجفا ذوی العقوله روا دکلدر علی الخصوص ❊ ما اتخذ الله ولیا جاهلا ولو اتخذه لعلمه ❊ وفقنجه حق جل

وعلی ولی اتخذ ایتدیکی عباد اصفیاسنده مدرسهٔ نور حقیقت محمدیه ده تعلیم علوم لدنیه بیورور ❊ کما قال المولوی فی کتاب المثنوی ❊ کفت پیغمبر که هست ازامتم ❊ کو بود هم کوهر وهم همتم ❊ مر مرا زان نور بیند جانشان ❊ که من ایشانرا همی بینم بدان ❊ متعنا الله بمحبتهم آمین ❊

93 ❊جامی❊ احسنت این نه شعر ازباغ رضوان روضه است ❊
❊ کاندرو هرحرف ظرفی ازشراب کوثرست ❊

(جامی) ناظم قدس سره حضرتلرینك مخلصلریدر اسم سامیلری (عبدالرحمن) درومولدلری ولایت جامدرکه شیخ الاسلام ❊احمد الجامی❊ قدس الله سره السامی مرقد شریفلری اوراده در ❊ نتکم بعض مؤلفاتنده بیورمشلردر ❊ نظم ❊ مولدم جام ورشحهٔ قلمم ❊ جرعهٔ جام شیخ الاسلامی است ❊ لاجرم درجریدهٔ اشعار ❊ بدو معنی تخلصم جامی است ❊ (احسنت) افعال بابندن ماضیٔ معلوم مفرد مذکر مخاطبدر احسان ایلدك معناسنه (این) اسم اشارتك مشار الیهی لجة الاسراردر (نه شعر) شعر دکلدر (شعر) کسر عینله موزون ومقفی اولان کلامه دینورکه جمعی فتح همزه ایله اشعار کلور ودخی جناب ناظم قدس سره بهارستانده بیوررلرکه (شعر) عرف قدمای حکماده برشیئه موجب اقبال ویا برشیدن موجب نفرت اولان معانی یی سامعك خیالنه القا شانندن اولان مقدمات مخیله دن مرکب برکلامدر استرسه او کلام نفسنده صادق اولسون استر اولمسون واسترسه سامع طوغری اعتقاد طوتسون استر اینانمسون ❊ نتکم دیرلر (خمر لعلیست مذاب یا یاقوتیست سیال) یعنی خمر اریمش لعلدر یاخود خمراقیجی یاقوتدر اشبو کلام موجب اقبال سامع اولوب و (عسل چیزیست تلخ

یاشورقی کردهٔ زنبور) وبال آجی برنسنه اولوب ویاخود بولانق
آری قوصموغیدر بو کلام دخی نفسك بالدن نفرتنه سبب اولور ❋
ودخی متأخرین حکما مقدمات مخیله ایله وزن وقافیه یی اعتبار
ایلمشلردر ❋ لکن اصطلاح جمهورده اول کلامده وزن وقافیه نك
غیری شی معتبر دکلدر ❋ امدی شعر برکلامدر که موزون
ومقفی اوله تخییل وصدق وعدم صدق آنده معتبر دکلدر ❋
(از) یعنی من (رضوان) کسر را ایله بو راده دربان جنت معناسنه در
خشنود وراضی اولمق معناسنه ده کلور (روضه) فتح را وسکون واو ایله
بغچه و بوستان معناسنه در که فارسیده (پالیز) دینور جمعی کسر را ایله
ریاض کلور (که) زیرا (اندراو) اوقصیده ده (هرحرف)
هر برحرف (ودخی) حرف برکیفیت مخصوصه ایله اغزك مخرج
معیننددن چیقان صوتدر ایکی نوع اولوب نوع اولنه حروف مبانی
وحروف هجا تسمیه ونوع ثانیسنه اصطلاح نحاتده کلمه نك اقسام
ثلثه سندن (اسم) (وفعل) مقابلی اولان حروف معانی تسمیه
ایدرلر وسوزسقطن طوتمق وسوز معناسنده ده کلور (ظرفی) برظرفدر
(ظرف) فتح ظا ایله قاب ایچنه نسنه قونمق ایچون استعمال
اولنان شی ومکتوب ظرفی کبی (از) من بیانیه معناسنه در (شراب)
ایچیله جك نسنه کوثره اضافتی بیانیه در (کوثر) فتح کاف ایله
حیدرو زنده جنت اعلاده واقع نهر مشهورك اسمیدر

93 ﴾ محصول بیت ﴿

عادت شعرا غزللرنده بیت اخیرده تخلص ایلیوب لکن طویل الذیل
اولان قصیده لرنده نهایته برقاچ بیت قالەرق تخلص ایلدکلری مثللو
جناب ناظم قدس سره دخی قصیده لرینك ختامنه چند بیت قاله
اشبو بیت ایله تخلص بیورمشلردر که ای جامی احسان ایلدك
بوقصیده شعر دکلدر بلکه رضوانك باغندن بربغچه در زیرا قصیدهٔ

﴾ مذکور ﴿

مذکورده هر برحرف شراب کوثردن برظرفدر ❋ یعنی ای جامی
سراپا هر بیتی نیجه نصایح وعبری حاوی وحقایق حکم آمیزی
محتوی اولان سنك اشبو قصیده نك هرحرفی آب کوثر ایله مالامال
کؤس جنات عالیاتدن برظرفدر که انك آب زلال معانی ومضامیننه
تشنهٔ دل اولان یاران نکته دانان کویا انهار بهشت برین دن نوش
ایدن اهل سعادت مثللو نشئه یاب اولەجقلری بی شك وارتیابدر

94
﴾ درسواد خط اوانوار حکمت مختفی است ﴿
﴾ هرشب تاریك آبستن بصبح انوراست ﴿

(در) حرف ظرف (سواد) فتح سین ایله یازینك مسوده سی
وصورتی معناسنه در وسیاهلق وشهر وقصبه معناسنه ده کلور
سوادك خطه وخطك اوه اضافتی لامیه در (انوار حکمت) حکمت
نورلری مبتدا (مختفی) کیزلنمك معناسنه اولان اختفادن صدرندن اسم
فاعلدر خبرمبتدا (شب تاریك) موصوفك صفتنه اضافتی در قراکلق
کیجه معناسنه مبتدا (آبستن) دانستن وزننده کبه وحامل معناسنه
صورت مصدرده اسم جامد اولوب انسان وسائر حیواندن اعمدر
خبرمبتدا (شب آبستنست) امثال فارسیه دن اولوب عربیده
(اللیلة حبلی) یعنی کیجه لر حامله در مثل مشهوردر ❋ ابوالمعانی
﴾ بیت ﴿ حوادث رافلك آبستنست هرشام حکمت زای ❋ که
صد کونه حوادث زاید ازوی پیش خورشیدش ❋ (صبح انور)
شب تاریك کبی بیانیه اولوب نورلی صباح دیمکدر

94 ﴾ محصول بیت ﴿

اوقصیده نك هر برخطوط لفظنده حکمت نورلری کیزلودر هر برقراکلق
کیجه صبح انوری حاملدر شیخ سعدی قدس سره ﴾ بیت ﴿
دل از بیرادی بفکرت مسوز ❋ شب آبستن است ای برادر بروز ❋
یعنی هرشب تاریك عقبنده خورشید عالم آرا جانب خاوردن رونما

اولمسيله استار ظلماتی برطرف ايدوب عالمی ضياسيله ضيادار قلديغی مثلو بو قصيدهٔ مباركه‌نك قوالب الفاظنده مندرج ومندمج اولان بونجه انوار معانیٔ حكم دخی مطالعه‌سندن ذوقياب اولان ذوات سعادت سماتك دل وجانلرين منور ايلر

95 همچو بكر فكر خسرو زاده است از لطف طبع
در كمال خوبی اين يك خواهر آن يك خواهر است

(همچو) ادات تشبيه‌دن اولوب دائما مشبه به اوانه ادخال اولنور (بكر) كسر با وسكون را ايله قيز اوغلان قيز وقيزك قيزلغی معناسنه‌در فكره اضافتی مشبه بهك مشبهه‌در (فكر) كسر فا ايله دوشنمك وانديشه ايتمك معناسنه‌در خسروه اضافتی لاميه ✻ (خسرو) خاء معجمه‌نك ضمی وسينك سكونی ورانك فتحی وواو ايله يعنی پادشاه ذی قدرت همدخی اعلام رجالدندر بومقامده اولديغی كبی كه مراد ديباجهٔ كتابده مذكور اولان جناب امير خسرو دهلويدر ✻ پس جناب ناظم ايله مير مشار اليهك ترجمهٔ احوالی ان شاء الله تعالی زيرده بيان اولنور (زاده است) طوغمشدر (از لطف طبع) طبيعتك لطافتندن (دركمال خوبی) كوزللكك كمالنده (اين) بو لجة الاسرار نام قصيده (يك خواهر) بر همشيره (آن) او دريای ابرار (يك خواهرست) بر همشيره‌در ✻

95 محصول بيت

بو قصيده‌م امير خسروك بكر فكری كبی لطافت طبيعتدن ظهور ايلمشدر كوزللك كمالنده بو قصيده‌م ايله او قصيده كه بر همشيره‌درلر

96 ای بسا خواهر كه با خواهر چو گردد جلوه گر
در جمال اكبر بود در سال اگرچه اصغرست

(ای) كسر همزه ايله حرف ندا اولوب مناداسی محذوفدر (بسا) فتح با ايله بونده بسيار كبی كثير معناسنده‌در (با) مصاحبت (چو)

ادات تعليل (گردد) كاف فارسيه‌نك فتحيله گشتن ويا خود گرديدن مصدرلرندن اولور معناسنه فعل مضارعدر (جلوه گر) جلوه ايديجی (جلوه) دلبرك بعض گونه دلربا وسامانسوز اولان حركتنه دينور (گر) كاف فارسيه‌نك فتحيله ادات اسم فاعل اولوب دائما آخره لاحق اولور (در جمال) كوزللكده (اكبر بود) زياده بيوك اولور (در سال) ييلده يعنی ياشده (اگرچه) هرنقدر (اصغرست) زياده كوچكدر

96 محصول بيت

ای كيمسه چوق همشيره واردر كه همشيره ايله برابر بو عالم فانی‌يه جلوه گر وظهور ايديجی اولور هرنقدر سن وسال جهتيله كوچك ايسه ده لكن خوب وزيبالغی كمالده‌در ✻ يعنی حضرت ناظم قدس سره‌نك زادهٔ طبع عاليلری اولان اشبو (لجة الاسرار) نام قصيدهٔ بليغه‌لريله يديوز يگرمی بش تاريخنده عازم دار السرور اولان امير خسرو دهلوی عليه رحمة رب القوينك (دريای ابرار) نام قصيده‌سی ايكی قيز قرنداش كبی‌در ✻ ودخی مير مشار اليهك قصيدهٔ مذكوره‌يی انشاد بيوردقلری تاريخه ظفرياب اولمديغمزدن هنگام وفاتلرندن بش سنه اول انشاد بيورمش اولدقلری فرض واعتبار اولندی الله اعلم بالصواب ✻ وجناب ناظمك دخی اشبو قصيده‌لرنی رشتهٔ جواهر بيانه كشيده بيوردقلری زمان (فرخ) لفظنك مدلولی اولان (سكز يوز سكسان) تاريخيدر پس اشبو ايكی زمان بينده بولنان يوز التمش سنه فاصله مقداری دوشيزهٔ طبع خسرو اولان (دريای ابرار) نام قصيده اگرچه ناظمك (لجة الاسرار) نام قصيده‌سندن سنا اكبر بولنمش ايسه ده لكن مولانا جامی حضرتلرينك قصيدهٔ رعنالری حسن وملاحت جهتيله جناب خسروك قصيده‌سندن دها خوبتردر ✻ متعنا الله بفيوضات انفاسهما المتبركة آمين

﴿ لجة الاسرار كرسازم انب آن راسزا است ﴾
﴿ زانكه ازاسراردين بحرى ابـاب كوهراست ﴾ ٩٧

(لجة) لامك ضمى وجيمك فتح وتشديديله بحرونهرك انكـين يرينه دينور وآينه وكومش معنالرينه ده كلور اسراره مضافدر (اسرار) همزه نك فتحيله سرك جمعيدر (سر) كسرسين ايله درونده كيزلو اولان شيدركه فارسيده رازديرلر (سازم) ساختن مصدرندن مضارع متكلم وحده در قيلارم وايلرم معناسنه (انب) فتحيله برآدمك اسم اصليسندن ماعدا مسمى اولديغى اسمدر لقبده جانب معنى مرعى اولوب اعلامده مرعى اولمازولقب اوج كونه اولوب (لقب تشريف) و (لقب تعريف) و (لقب تسخيف) درمخلص شعرا نوع ثانيدندر ومنهى اولان نوع ثالثدر (آن) اسم اشارتنك مشار اليهى قصيده در (را) ادات مفعول (زانكه) زان سبب كه تقديرنده دراسرارك دينه اضافتى لاميه در (ابـاب) كلمه سنده كى الف الف مقابله والف مساواتدركه برجنسدن اولان ايكى كلمه نك ارالرينه كلوب كلمهٔ واحده حكمنى اجرا ايدراغزينه برابرطولوديمكدر كوهر معلوم

﴿ محصول بيت ﴾ ٩٧

جناب ناظم قدس سره قريحهٔ عاليه لرندن سراسر لآلىٔ نصايح وحكم ايله مشحون اوله رق سلك سطوره نظم بيوردقلرى اشبو قصيدهٔ مباركه لرينه لجة الاسرار تسميه سى وجهنى بيان صددنده بيوررلر اكربن آنى لجة لاسرار انبيله ملقب ايدرسم سزا ولايقدر زيرا بنم بوقصيده م سرتاسر دراسراردين مبين ايله مملو برعمان بى پاياندر جلعنا الله من النائلين آمين

﴿ حجت الاحرارا كربا آن كنم ضم هم رواست ﴾
﴿ زانكه برمطلوب هرآزاده حجت كسر است ﴾ ٩٨

(حجت الاحرار) تركيب اضافىٔ عربيدر (حجت) حانك ضمى وجيمك فتح

وتشديديله دليل وبرهان يعنى كلامك صحتنى اثبات ايدن نسنه در (احرار) همزه نك فتحيله حرك جمعيدر (حر) حانك ضميله كشى زاده وآزاده معناسنه عبد مقابليدر (باآن) لجة الاسراره (كنم) ضم كاف ايله فعل مضارع نفس متكلم وحده در ايلرم معناسنه (ضم) ضادك فتحيله علاوه ايتمكدر (هم روا) دخى لايق (برمطلوب هرآزاده) يعنى قيد وغائله دن فارغ اولان هربركيمسه نك مطلوبى اوزرينه (حجت كستر) برهان بسط ايديجى معناسنه وصف تركيبى اقسامندن اولوب اصلنده كاف فارسيه نك ضميله كسترندهٔ حجت ايدى

﴿ محصول بيت ﴾ ٩٨

اكرقصيده نك (لجة الاسرار) نامى اوزرينه (حجت الاحرار) نامنيده ضم وعلاوه ايدرسم لايقدر ✻ زيرا قصيدهٔ مذكوره هربر آزاده نك مطلوبى اوزرينه حجت ودليل بسط وبيان ايديجيدر

﴿ مر بود پنجاه چون ابيات اوآمدد ومر ﴾
﴿ درصفا ومحكمى شايدكه كويم مرمرست ﴾ ٩٩

(مر) هروزننده (بودپنجاه) اللى اولور يعنى اللى ديمك اولور بودمضارعنك فاعلى مر ومفعولى پنجاه لفظيدر يعنى اللى عدده (يك مر) ويوز عدده (دومر) ويوزاللى يه (سه مر) وهكذا اطلاق اولنور وصايى وحساب معناسنه ده كلور وتشديد را ايله عربيده مرور ايتمك وضم را ايله پك آجى برنوع علاج معناسنه در (چون) چونكه (ابيات) فتح همزه ايله شعرده اولان بيتك جمعيدر خانه معناسنه كلان بيتـك جمعى باويانك ضمه لريله بيوت كلـور (آمد) آمدن مصدرندن كلدى معناسنه ماضيدر (دومر) مرمركه مائه يعنى يوز ديمكدر فارسيده (صد) دينور (درصفا) پاك وصافى اولمقده (ومحكمى) دخى متانتده (شايد) شايستن مصدرندن حذف سين ايله مضارع مفرد غائبدر لايق اولور معناسنه

(كه) بيانيه (كويم) كفتن مصدرندن على خلاف القياس فعل مضارع نفس متكلم وحده اولوب سويلرم معناسنه‌در (مرمر) تركيده دخى بو اسمله مشهور برنوع سرت طاشدر كه خارا دخى ديرلر عربيده ضم را ايله رخام دينور

﴿ محصول بيت ﴾ ۹۹

اللى عدده (مر) ويوز عدد ايله سنك خارايه (مرمر) اطلاق اولنديغى كبى بنم دخى كمال صفوت ومتانتده مانند سنك خار الطيف ومستحكم وصديتى مشتمل بولنان اشبو قصيده‌مه مرمر اطلاقم لايق وشاياندر

۱۰۰ ﴿ سال تاريخش اكر فرخ نويسم دور نيست ﴾
﴿ زانكه سال دولت تاريخ او فرخ فرست ﴾

(سال) ييل وسنه معناسنه تاريخه اضافتى لاميه‌در اصلى همزه ايله تأريخ وياخود واو ايله توريخ اولوب تفعيل بابندن مصدردر وقعه‌يه تعيين وقت ايتمك ووقعه‌نك وقوعنه وقت تعيين ايدن كلام وارقام ووقوعات عالمى زمانه نظراً ترتيبيله بيان ايدن كتاب معنالرينه‌در ضميره اضافتى لاميه‌در (فرخ) فانك فتحى وراء مشدده‌نك ضميله مبارك معناسنه (نويسم) ضم نون ايله نوشتن مصدرندن شاذ اوله‌رق مضارع متكلم وحده‌در يازارم معناسنه (دور) ضم دال ايله بمعنى بعيد (سال دولت تاريخ او) تتابع اضافات ايله آنك تاريخى دولتنك سنه‌سى ديمكدر (دولت) رتبه واعتبار صاحبى اولمق وكندو قانونلريله حكم واداره اولنان مملكت مستقله‌در خواجه حافظ ﴿ بيت ﴾ سحرم دولت بيدار ببالين آمد ✻ كفت برخيز كه آن خسرو شيرين آمد ✻ (فر) فتح فا وتشديد را ايله فارسيدر بوراده تخفيف اولنديغى وزن ايچوندر معناسى قوت ورونق وطراوت وفروغ ديمكدر عربيده فرار ايتمكه دينور (فرخ فر) مبارك شوكتلو ورونقلو وشانلو معنالرينه‌در

۱۰۰ ﴿ محصول بيت ﴾

اكر (فرخ) لفظنى او قصيده‌يه سال تاريخ يازارسم بعيد دكلدر زيرا آنك تاريخنك دولتى سنه‌سى مبارك شانلو ورونقلودر ✻ يعنى جناب ناظم قدس سره اشبو قصيدهٔ مباركه‌لرينى تسبيح دردانه كبى رشتهٔ بيانه نظم ايله خامهٔ مشكين فاملرينه آرام ويردكلرى هنكام فرخنده انجام (فرخ) عددنجه سكز يوز سكسان سنهٔ هجريه‌سيدر ✻

پس تاريخ ختام قصيدهٔ نضيده ايله اوزرينه بو كمبضاعه سيد محمد صالح فقيرك قلم پريشان رقميله تحريرى ميسر كردهٔ رب المستعان اولان وختامى دخى ﴿ غفور ﴾ اسم جليلى حسابنجه سال مبارك فال هجرت نبويه‌نك اشبو بيك ايكيوز سكسان التنجى شهر رمضان شريفى اواخرنده وقوعبولان اشبو (مبهجة الابرار)
تام شرح حقيرانه‌مك مابينى (درتيوز
التى) سنه ديمك اولمش اولور

﴿ بيت ﴾

﴿ نيست برطبع نازكت پنهان ﴾
﴿ نكتهٔ تحفهٔ الفقير حقير ﴾

✻✻
✻

مولانا عبدالرحمن
الجامی قدس سره السامی
حضرتلرینک جملهٔ قصائدندن
﴿ لجة الاسرار ﴾ نامیله بنام فارسی العباره
اولان قصیدهٔ نضیده لرینک اوزرینه مکتب
اعدادیٔ شاهانه ده فارسی خواجه سی بولنان
بیکباشی السید محمد صالح افندینک ٭ بعونه تعالی زبان
عذب البیان ترکی اوزره شرحنه موفق اولوب (مبهجة الابرار
اسمیله توسیم ایلدیکی کتاب معارفنصابنک طبع وتمثیلی شارح مومی
الیهک اجرا ایوردقلری تصحیحاتی ایله مصحح اولدیغی حالده
(برنجی دفعه) اوله رق سایهٔ شاهانه ده مهندسخانهٔ بریٔ
همایون مطبعه سنده بیک ایکیوز سکسان سکز سنهٔ
هجریه سی شعبان شریفی آواخرنده
رسیدهٔ حسن ختام اولمشدر
وبالله التوفیق

﴿ مبهجة الابرار ﴾

﴿ ترجمهٔ احوال علیهٔ حضرت مولانا عبدالرحمن ﴾
﴿ جامی قدس سره السامی بر وتبرهٔ اجمال ﴾

اول صفا بخش بزم عرفانک پدر معارف پروری مولانا محمد فی الاصل مملکت اصفهاندن اولوب حوادثات جهان سببیله خراسان جانبنه رحلت وجام نام قصبه ده اقامت وتأهل ایلیوب سکزیوز اون یدی سنه سی شعبان شریفنده اول محلده کوهر کرانبهای ذات معالی صفاتلری شرف افزای کهوارهٔ عالم شهود اولمشدر ٭ بش یاشنه واردقده پدرلریله شهر هراته عزیمت واول بلده ده اقامتله تحصیل علوم شتایه همت ایلمشدر ٭ ذات عالیلری وقت قلیلده سرآمد علمای فحول اولمشلر ایکن معرفت الهی یه وصلت جایکیر قلب صفوتلری اولمغله شیخ بهاء الدین نقشبندی حضرتلرینک خلیفه لری شیخ سعد الدین محمد کاشغری حضرتلرندن خرقه پوش ارادت اولوب سلوک ومجاهداتله دخی مقامات عالیه یه ارتقا ایلیوب علم تصوفده درجهٔ علیایه موصول وپرتو آفتاب معارف وفضائللری سرحد شرقدن تاحد غربه ار شمش اولمغله مسند نشین طریقت اولوب سلاطین وارکان دولتدن وباخصوص سلطان حسین بایقرا ووزیر اعظمی اولان علیشیر نوائیدن شان عالیلرینه شایان اولان تعظیم وتبجیللرنده ذره قدر قصور ظاهر ونمایان اولمامشدر ٭ مدت عمر شریفلرینی تصنیفاتله کذار ایتدکلرندن ٭ آثار وتألیفات معارفشعارلرینی بوسیاق اوزره بیان ایلرلر ٭ تفسیر آیت فابای فارهبون ٭ شواهد النبوة ٭ نفحات الانس ٭ رسالهٔ طریقت صوفیان ٭ شرح فصوص الحکم ٭ شرح بعض ابیات تائیهٔ فارضیه ٭ شرح رباعیات ٭ شرح بیت چند مثنوی ٭ شرح بیت خسرو دهلوی ٭ سخنان خواجه پارسا ٭ ترجمهٔ حدیث اربعین ٭ مناقب حضرت مولوی وشیخ الاسلام الانصاری ٭ رسالهٔ تحقیق مذهب صوفیه ومتکلمین

وحكما ❊ رسالهٔ لا اله الا الله ❊ مناسك حج ❊ هفت اورنك مشتمل هفت كتاب ❊ ديوان غزليات و رباعيات ❊ بهارستان ❊ رسالهٔ معما ❊ وعروض ❊ وقافيه ❊ وموسيقى ❊ ومكاتبات ❊ فوائد الضيائيه فى الشرح الكافيه ❊ وتأليفات سائرهسى كلياتنده مندرجدر ❊ اشعار آبدارلرينك دخى جهانده كمال رونق واشتهارى ظاهر وآشكاردر سكز يوز طقسان برتاريخنده زيارت بيت اللهه عزيمتله نائل سعادت اولدقدنصكره سمت عراقه عازم اولدقلرى اثناده سلاطين آل عثماندن جنتمكان (سلطان بايزيد ابن سلطان محمد خان) حضرتلرى طرفلرندن اعزاز وتوقير وهمت ودعالرى اغتنام اولنمشدر (سلسلة الذهب) نام تأليفلرينك ديباجه سنى اسم سامئ پادشاه مشار اليهله تزيين ايلمشلردر ❊ اول يكانهٔ دهرك عمر عزيزلرى سكسان برساله رسيده اولدقده سكز يوز طقسان سكز سنه سى محرم الحرامنده تارك عالم خواب وخيال اولديلر مدفن مباركلرى شهر هراتده زيارتگاه انامسدر ❊ اكرمه الله تعالى برؤية الجمال ❊ ونفعنا الله بفيوضاته ❊
آمين

❊ ترجمهٔ احوال دریای معنوی امیر خسرو ❊
❊ دهلوی علیه رحمة القوی ❊

جناب خسروك پدر سعد اخترلرى امير محمود عن اصل ماوراء النهرده لاچين اميرزاده لرندن اولوب چنكيزخان معركه سنده هنده فرار دهلى پادشاهى اولان سلطان محمد تغلقشاهه تقرب وبكلك اعطاسيله درجهٔ عليايه نائل اولوب بعد زمان غزاى كفارده شهيد اولمشدر ❊ فرزند ارجمندى (خواجه خسرو) ينه امارتله پدرى مقامنده قائم وخدمتيله مشغول اوله رق انواع فضائلى تحصيل وتكميل ايلدى ❊ اشعار مايحى دل عاشقانه محض لطف وشفا وكفتار لطيفى ارباب عرفانه عين صفادر ❊ فضائل وكمالاتى كما هو حقها تحرير حد امكانده اولمامغله همان بعض حالات وآثارينى تسطيريله اكتفا اولندى ❊ بحر الابرار ❊ وانيس القلوب ❊ ومرآت الصفا ❊ مثللو قصائدى مشهور ومقبول وعصرينك فضلاسى تنظيريله مشغول اولمشلردر ❊ ازجمله بوفقير حقير دخى محضا همم روحانيه لرندن استمداد امنيه سيله عاجزانه ترجمه ايلديكى ❊ لجة الاسرار ❊ نام قصيدهٔ غرالرينى حضرت (جامى) قدس سره السامى مير مشار اليهك (بحر الابرار) نام قصيده لرينه نظيره اوله رق انشاد بيورمش اولدقلرى ديباجه ده بيان اولنمشيدى ❊ قصيدهٔ مذكوره يه امير عليشير نوايى دخى نظيره سويلمشدر كه مطلعى اشبو ❊ آتشين لعلى كه تاج خسروانرا زيورست ❊ اخكرى بهر خيال خام پختن درسرست ❊ بتيدر مير مشار اليهك اون سكز بيك بيت مقدارى خمسه سى وموسيقى وغيريده منظوم ومنثور رسائل كثيره سى واردر سلطان سعيد امير خسروك ابياتنى جمع ايتمكه جد وسعى ايليوب يوز يكرمى بيك بيت جمع ايده بيلمشدر بوندنصكره دخى بيك بيت غزلياتى بولنوب باقيسنه دسترس اولنه مديغندن متروك قالمشدر ❊ شيخ سعدى

شیرازی پیرلکی حالنده امیرخسروی کورمك ایچون شیرازدن قالقوب کتمشدر وملاقات ایدوب بینلرنده مشاعره واقع اولمشدر ❊ اواخر حالنده صغرسندنبرو یاپدیغی اشعاری درت قسمه تقسیم ایدوب هر برینه بر راسم تسمیه ایلمشدر کنجلکی حالنده یاپدیغی اشعاره (تحفة الصغر) هنوز بدأ سلوکی حالنده سویلدیکنه (وسط الحیوة) کمال واوائل شیخوختی حالنده‌کی (قرة الکمال) ونهایت شیخوخیت هرمی وقتنده صدور ایدن اشعاری (بقیة البقیه) دیو یاد قلنمشدر ❊ نهایت حالده دنیا ومافیها نظر همتنده خار وخس اولوب کاملین مشایخ هنددن شیخ نظام الحق والدین حضرتلرینك خدمت ونظرنده مقامات علیه‌یه پرواز ایتمکده اولدی ❊ امیر مشار الیهك اکرچه تاریخ مدت ولادتی معلوم دکل انجق چوق معمر اولوب (یدیوز یکرمی بش) سنه‌سی دهلیده وفات ایتمشدر ❊ شیخلرینك اشارت کرامت نشانلریله حضرت خضر علیه السلامه ملاقات ایدوب مبارك دهن شریفلریله دهن مشار الیهه صو الثالیلرینی التماس ایلدکلرنده جناب خضر سعدی شیرازی متقدم بودولتله مشرف اولدی بیورملریله مشار الیه محزون اوله رق حضور شیخه کلدکده همان شیخ مشار الیه مبارك دهنلریله امیر خسروك فمنه القا بیوررلر اول آنك فیض وبرکاتیله کتب کثیره تصنیف وتألیف ایدوب شیخ سعدی اقران اولمشلردر قدس الله سرهم ومتعنا الله بفیوضاتهم ❊ آمین

لجة الاسرار

لمولانا جامی

بسم الله الرحمن الرحيم

۱ کنکر ایوان شه کز کاخ کیوان برترست
رخنه‌ها دان کش بدیوار حصار دین درست

۲ چون سلامت ماند از تاراج نقد این حصار
پاسبان درخواب و بر هر رخنه دزد دیکرست

۳ چیست زر تاب رنکین کشته خاکی ز آفتاب
هر که کرد افسر ز زر تاب خاکش بر سرست

۴ کر ندارد سیم و زر دانا منه نامش کدا
در برش دل بحر دانش او شه بحر و برست

۵ زن نهٔ مردی کن ودست کرم بکشا که زر
مرد را بهر کرم زنرا برای زیورست

۶ کیسه خالی باش بهر رفعت یوم الحساب
صفر چون خالیست زارقام عدد بالاترست

۷ عاشق همیان شدی لاغر میانش کن ز بذل
حسن معشوقان رعنا در میان لاغرست

۸ نیست سرخ از اصل کوهر تنکهٔ زر کوییا
بهر داغ بخل کیشان کرده سرخ از آذرست

۹ زر بود در جیب ما رومیل او در جان و بال
لعل آتش رنك بر کف در دل او اخکرست

۱۰ بکذر از ویرانهٔ کیتی سلامت کرچه هست
کنج بهادر وی که بر هر یك طلسم دیکرست

۱۱ هر کجا بینی در کنجی و بر در حلقهٔ
حلقه ماری حلقه کرده در دهان اژدرست

۱۲ حرص کار مور باشد کر روی با آن بکور
حشو کور خویشتن بینی که مور بی مرست

۱۳ شد دهان حرص سنجر پر ولی از خاك مرو
این سخن بشنو که مروی از دهان سنجرست

۱۴ معنیٔ زر اترك آمد مقبلی کو زد تو
زامتثال امر زر در ترك دنیا بوذرست

۱۵ زربده وزخفش اولاد الزنا را لب ببند
دیده باشی قفل زر از بهر فرج استرست

۱۶ کرچه خوش باشد زرا برا کن که خود ابراست تاج
بهر ابراهیم وزر نعلین پای آزرست

۱۷ از ریا پیشه مجو حاجت که جودش عارضست
میوه کی آرد درخت خشك کز باران ترست

۱۸ لب نیالایند اهل همت از خوان خسان
در خور دندان انجم کردهٔ ماه و خورست

۱۹ طامعان از بهر طعمه پیش هر خس سرنهند

قانعا زاخنده برشاه ووزير كشورست

٢٠ ماكيان ازبهر دانه مى برد سر زيرخاك
قهقهه بركوه وبردر شيوهٔ كبك نرست

٢١ نفع عامه عامه را اوليست آرى دم خر
خوش مكس رانيست ليكن كون خررادرخورست

٢٢ مردكاسب كزمشقت مى كند كفرادرشت
بهرناهموارى نفس دغل سوهان كرست

٢٣ ساغر عشرت بود ازكسب بركف آبله
وقت آنكس خوش كه راحت يافته زين ساغرست

٢٤ فرج را بند ازكلوكن كزنان سعترى
فارغست آنكس كه قوت اوزنان وسعترست

٢٥ هركرا خرساخت شهوت نيم خردل كو بعقل
خود بفهم خرده دانان نيم خردل هم خرست

٢٦ سفله رامنظورنتوان ساختن كوخوب روست
ميخ رابرديده نتوان كوفتن كواز زرست

٢٧ شاهدان زرطلب را عارض پرخط وخال
دركف طامع بقصد مال مردم محضرست

٢٨ روز كارت تيره دستت خالى ودل پرهوس
شب درازونا خنان افتاده اعضا پركراست

٢٩ دست ده باراستان درقطع پشتيهاى طبع
بى عصامكذر كه درراه توصد جوى وجراست

٣٠ باش دردين ثابت ارترسى زقهرحق كه پا
كرده محكم درزمين عرعر زبيم صرصرست

٣١ نيكى آموزازهمه اركم زخود آخرچه عيب
راستى درجدول زركرزچوبين مسطرست

٣٢ نيست قدر عالى ودون جز بمقدار هنر
قصرشه راپاسبان بربام ودربان بردرست

٣٣ حكمت اندررنج تن تهذيب عقل وجان تست
قصد واعظ زجر اصحاب ولكد برمنبرست

٣٤ ناقص وكامل نه يكسانند درقطع امور
آنچه ازشمشير مى آيد نه حد خنجرست

٣٥ چون كنند اهل حسد طوفان طريق حلم كير
كاه موج آرام كشتى رازثقل لنكرست

٣٦ باحسودان لطف خوش باشد ولى نتوان باب
كشتن آن آتش كه اندرسنك وآهن مضمرست

٣٧ كرنهٔ همكار بانيكان زهمنامى چه سود
يك مسيح ابرأ اكمه كرد وديكر اعورست

٣٨ خلق نيكو كيرد آن كزنيك كيرد تربيت
شيرحكمت نوشد آن كام الكتابش مادرست

٣٩ فعل نيك ازنيك خويان جو كه درتصريف دهر
مشتق اندرصورت ومعنى بوفق مصدرست

٤٠ خارخار شك درون دل بودجازا چوكر
معنى آن كزبراى شك بودزان روكرست

٤١ هست مرد تيره دل درصورت اهل صفا
آن زن هندو كه ازجنس سفيدش چادرست

٤٢ هرخلل كاندرعمل بينى زنقصان دلست
رخنه كاندر قصر بينى ازقصور قيصرست

٤٣ نفس ظلمت رو بحبل الله زجنبش باز ماند
رشتهٔ خو رشيد بند بال مرغ شبپرست

٤٤ بی گناهی را زجرم دیگری از روی جهل
سرزنش کردن نه رسم عاقل و دانشورست

٤٥ کرم را کش می توان عین کرم خواندن چه عیب
گر بزعم مردمش ام الخبائث دخترست

٤٦ هرچه می یابی زوی آن خاصیت کش ممکن است
طعن او بر فقدهر ناممکنی مستنکر است

٤٧ نیست کره ازبهر همرای که کویی مزمن ست
نیست شر ازبهر همخوابی که کویی ابخرست

٤٨ سفله گر خجلت کشد ز آثار فعل خود کشد
گلخنی را روسیه از دود با خاکسترست

٤٩ گوش حکمت کن طلب نی دیدهٔ صورت پرست
حظ کو راز شاهدان خوش نوایش از کرست

٥٠ چون فتد ز آهنگ صحت تار رگ بر عود تن
زخمهٔ بهر ساز آن آهنگ زخم نشترست

٥١ نقش پهلو نسخهٔ تفصیل رنج تن بسست
جامه چاکی را که تا صبح از حصیرش بسترست

٥٢ خوش بود خوش بو بهر صورت که باشد چون عبیر
گش بسهو ار غافلی تصحیف خواند عنبراست

٥٣ کوس ناموس ار زنی از چرخ انجم برگذر
چون دف رسوا نیست این پر جلاجل چنبرست

٥٤ سوی معنی روکه گرماند بصورت باسپند
کی کند دفع گزند آن نقطه کاندر مجمرست

٥٥ کم نشین زامثال خود ایمن که باشد در رقم
مثل خنجر خنجرا ما بهر قطع خنجرست

٥٦ طعن از کس خوش نباشد گرچه شیرین گو بود

زخم نی بر دیده سخت است ارهمه نی شکرست

٥٧ گر عروج نفس خواهی بال همت برگشا
کانچه در پرواز دارد اعتبار اول پرست

٥٨ کندن بنیاد دولت را بود سیل عظیم
رشحهٔ کلك عوانان گرچه بس مستحقرست

٥٩ نیست از مردی عجوز دهر را گشتن زبون
زنکه فائق گشت بر شوهر بمعنی شوهرست

٦٠ راه عزلت پوی و خرم زی که چندین قهقهه
کبك از آن دارد که دور از خلق بر کوه و درست

٦١ حبس نیل گنبدی از گریه می شو غرق آب
شب چو مرغی کآشیانش غنچهٔ نیلوفرست

٦٢ منکرانرا واردات عارفان نبود قبول
کافرانرا معجزات انبیا کی باورست

٦٣ فقره فقره از کلام شبرمی دان گوش کن
زانکه بر بوجهل جهل آن ذوالفقار حیدرست

٦٤ نکتهای پست کامل هست طالب را بلند
نقطهای پای حیدر تاج قاف قنبرست

٦٥ خاك یاران شو که پشت کبر و کینت بشکند
کحل اغبر چشم نصرت را غبار لشکرست

٦٦ لشکر انعام نادیده بیابانکی تفرقست
دفتر شیراز ناکرده بیادی ابترست

٦٧ ناپسندی گر رسد از یار روشن دل چه باك
نیست عیبی آب صافی را که خاشاك آورست

٦٨ دل پیرو رهبر فیض نو نبو کز نخل خشك
می خورد خرمای تر مریم که عیسی پرورست

٦٩ کافری دان نفس سرکش را که لازم آیدش
سرکشی چون سرکش کافی که اندر کافرست

٧٠ ساغر عشرت مزن با زن که گر هست از نخست
راز دار سر عفت آخر از ساغر غرست

٧١ بهره از جنسیت افزاید که چون در فصل دی
مهر عریان باشد از وی حظ عریان اوفرست

٧٢ دل مکن بازنده پوشان بد که جاسوس دلند
بهر جاسوسی چو شد کاندر لباس چاکرست

٧٣ چاره در دفع خواطر صحبت پیران بست
رخنه بر یأجوج بستن خاصهٔ اسکندرست

٧٤ جان پژمرده ز فیض پیر یابد زندگی
خضر از آن خضرست کز وی سبزهٔ خشک اخضرست

٧٥ بوی درویشان نداری خرقهٔ پشمین چه سود
چند پیچی پشک در نافه که مشک اذفرست

٧٦ نازپرورد ز هوی با نفس نتواند غزا
زن که باشد لایق معجر چه مرد مغفرست

٧٧ در جوانی سعی کن کز پی خلل خواهی عمل
میوه نقصان بود چون از درخت نوبرست

٧٨ عالم عالی مقام از بهر جر خواند علوم
چون علی کش معنی استعلا و کار او جرست

٧٩ مفتی تردامن از مستی نوازد همچو دف
دفتر خود رادف تردامن آری دفترست

٨٠ فلسفه چون اکثرش آمد سفه پس کل آن
هم سفه باشد که دارد حکم آنجا اکثرست

٨١ فلسفی از کنج حکمت چون بفلسی ره نیافت

می ندانم دیگری را سوی آن چون رهبرست

٨٢ حکم حال منطقی خواهی ز حال فلسفی
کن قیاس آن را که اصغر مندرج در اکبرست

٨٣ آن بد اختر کش منجم گفته چون هر اثر
پیش او مسند با اختر شد خدایش اخترست

٨٤ اختیاری نیست او را اختیار از وی مپرس
اختیار جمله کم در اختیار داورست

٨٥ چرخ و انجم جن و مردم هر یک اینجا مضطرند
اختیار جمله پیش من یجیب المضطرست

٨٦ معنی معشر معیت باشر آمد زان سبب
نیست زین معشر کسی بی شر اگر بومعشرست

٨٧ نور توحیدست در دل مشعر ادراک حق
معشر اختر پرستان را کجا آن مشعرست

٨٨ حکمت یونانیان پیغام نفست و هوا
حکمت ایمانیان فرمودهٔ پیغمبرست

٨٩ نامه کش عنوان نه قال الله یا قال النبی ست
حاصل مضمون آن خسران ز روز محشرست

٩٠ نیست جز بوی نبی رهبر تراسوی علا
از علی آن جو که بوی بوعلی مستقذرست

٩١ دست بگسل از شفای او که دستور شفاست
پای بگسونه ز قانونش که قانون شرست

٩٢ صاحب علم لدنی را چه حاجت خط و لفظ
صفحهٔ دل مصحف است آن را که قرآن از برست

٩٣ جامی احسنت این نه شعر از باغ رضوان روضه است
کاندر و هر حرف ظرفی از شراب کوثرست

٩٤ ﴿ درسواد خط اوانوار حکمت مختفی ست ﴾
﴿ هرشب تاریك آبستن بصبح انورست ﴾

٩٥ ﴿ همچو بکر فکر خسرو زاده است از لطف طبع ﴾
﴿ در کمال خوبی این یك خواهر آن یك خواهر است ﴾

٩٦ ﴿ ای بسا خواهر که با خواهر چو کردد جلوه کر ﴾
﴿ درجمال اکبر بود درسال اکرچه اصغرست ﴾

٩٧ ﴿ لجة الاسرار ﴾ اکر سازم لقب آن را سزاست ﴾
﴿ زانکه از اسرار دین بحری لبالب کوهراست ﴾

٩٨ ﴿ حجة الاحرار ﴾ اکر با آن کنم ضم هم رواست ﴾
﴿ زانکه بر مطلوب هر آزاده حجت کسترست ﴾

٩٩ ﴿ مر بود پنجاه چون ابیات او آمد دومر ﴾
﴿ درصفا و محکمی شاید که کویم مرمرست ﴾

١٠٠ ﴿ سال تاریخش اکر (فرخ) نویسم دور نیست ﴾
﴿ زانکه سال دولت تاریخ او فرخ فرست ﴾

﴿ مهندسخانهٔ بریٔ همایون مطبعه سنده ﴾
﴿ طبع وتمثیل قلنمشدر ﴾
فی ٢٧ شعبان سنه ١٢٨٨